

Dirshu
דרשו'ה' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

לקראת שבחת מלכתא

לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

סיפורים ומעשים מרתקים

גליון מס' 432

פנינים לפרשת בחוקותי תשפ"ד

כבר מגיל צעיר התחלתי לרשום את כל ההדרכות שקיבלתי מהרבי, ויש תחת ידי פנקסים מלאים עם עצותיו החכמות והמאירות שהשיב לי בכל תחומי החיים. למרות שהיה בלבו מקום לכל אחד, היה לו מקום מיוחד מאוד דווקא לבעלי תשובה, הוא הרגיש שליחות מיוחדת לסייע להם, כי ידע את מכאובם

סיפורי הוד משולי אדרתו הטהורה של כ"ק מרן אדמו"ר בעל ה'מבשר טוב' מביאלא זיע"א, כפי ששמענו מפיו תלמידו חביבו הג"ר רבי יחיאל מיכל ויינר שליט"א, רב בית המדרש דחסידי ביאלא רמת בית שמש א' | חלק א'

אני עצמי התחלתי להתייעץ איתו על כל דבר ועניין מיד אחרי הבר מצווה שלי

"אצל הרבי זצ"ל, היה מקום לכל אחד", פותח הרב ויינר, "אני עצמי התחלתי להתייעץ איתו על כל דבר ועניין מיד אחרי הבר מצווה שלי, ואני לא הייתי היחיד, כל חבריי בני גילי היו מדברים עם הרבי

מצויים אנו עדיין בתוך ימי ה'שלושים' להסתלקותו של מרנא ורבנא, שר התורה והחסידות מרן אדמו"ר מביאלא זצ"ל, אשר האיר לארץ ולדרים עליה בגודל קדושתו ופרישותו במשך כ-90 שנה, מתוכם כיהן באדמו"רות 42 שנים של עשייה ופעלתנות בלתי מפסקת. דמותו של הרבי זצ"ל היתה רבת אנפין, גאון עצום בתורה, וידען מופלג בחסידות, בעל צדקה בשיעור קומה, ובעל חסד בלי שיעור ומידה, ואף שהיה סולם שראשו מגיע השמימה, נטועות היו רגליו בעולם המעש. נוהג היה להשיב נכוחה דבר דבור על אופניו לכל שואל שבא להתייעץ עמו, פנים אל פנים או בשיחה טלפונית, בין אם היה זה זקן ואיש שיבה, בין אם נער צעיר שזה עתה חגג את בר המצווה שלו, ובין אם היתה זו אמה צעירה או אלמנה שבורת לב.

תכלה היריעה ולא יכלו התיאורים והסיפורים על הרבי זצ"ל, אבל לא עלינו המלאכה לגמור, כדי שלא נתעצל חלילה בהספדו של צדיק, פנינו לאחד ממקורביו, הגאון ר' יחיאל מיכל ויינר שליט"א, רב בית המדרש ביאלא ברמת בית שמש א', שזכה להיות דבוק ברבי במשך עשרות שנים, משחר ינקותו ועד אחרית ימי מורו ורבו. הרב ויינר מספר לנו אינספור עובדות וסיפורים על הרבי, אבל מטבע הדברים הוא בוחר להתחיל בנושא הקרוב ללבו, נושא שהיה קרוב מאוד ללבו של הרבי זצ"ל - העיסוק עם בעלי התשובה וקירוב שלהם לדרך התורה.

מעט לעת, כדי לשאול אותו ולבקש ממנו הדרכה.

"השאלות יכלו להיות בכל עניין שבעולם, כמובן איזה ספר ללמוד ומה צריכים לכוון כשמניחים תפילין או כשקוראים קריאת שמע, אבל גם שאלות בענייני חולין. בחור יכול היה להתייעץ עם הרבי איך להתמודד עם הלחץ שמפעיל עליו המשגיח בשיבה, או לספר לו שהיחסים שלו עם הוריו התערערו מסיבה כזאת או אחרת, והוא מבקש מהרבי עצה איך לחדש ימיו כקדם. כבר מגיל צעיר התחלתי לרשום את כל ההדרכות שקיבלתי מהרבי, ויש תחת ידי פנקסים מלאים עם עצותיו החכמות והמאירות שהשיב לי בכל תחומי החיים, ללא יוצא מן הכלל.

"אבל למרות שהיה בלבו מקום לכל אחד, אין ספק שהיה לו מקום מיוחד מאוד דווקא לבעלי תשובה ולאנשים שלא גדלו בבתים חרדיים. הוא היה מקרב אותם בענוות חן, בחיבה יתירה. הוא הרגיש שזאת שליחות מיוחדת לעזור להם ולסייע להם, כי ידע את מכאובם ואת הקשיים הנוראיים שהם עוברים בדרך חתחתים לא פשוטה מהיום שבו נוטשים את העולם החילוני ועד שהם מצליחים להפוך לחלק מעולם התורה.

"הרבי ידע לדבר בשפה האנגלית, הרבנית היתה מלונדון והוא התגורר בלונדון תקופה שם למד את עיקרי השפה האנגלית, וזאת גם כדי שיוכל לשוחח בפתחות עם בעלי תשובה אמריקאים. הוא החזיק בדעה שבעוד לבעלי תשובה דוברי עברית יש מענה מסוים, בעלי תשובה דוברי אנגלית מתמודדים עם קושי גדול יותר, ולכן השקיע, כדי שיוכל לסייע לבעלי תשובה!

"הוא היה אומר שהתורה מצווה עלינו 'ואהבת את הגר', משום שהגרים הם חלשים בחברה ומרגישים זרים ולא שייכים, לכן צריך לקרב אותם - אבל בעלי תשובה, היה הרבי אומר, זקוקים לקירוב עוד יותר מגרים, כי בנוסף להרגשת הזרות וחוסר השייכות לקהילה החרדית, הם גם מביאים איתם מטען כבד של עבירות שעשו לפני ששבו בתשובה, ויש להם שברון לב גדול מאוד, ולכן מצווה כפולה ומכופלת לקרב אותם ולחזק את רוחם!

דוברי האנגלית מרגישים פה בבית

"למעשה, בית הכנסת שבו אני מתפלל הוא ברמת בית שמש א', יש כאן ריכוז גדול של חרדים דוברי אנגלית, והרבי שלח לכאן גם כמה מבעלי התשובה דוברי האנגלית שהיו בקשר איתו, כדי שתהיה להם מעין קהילה משלהם, כמובן שגם חסידי ביאלא אחרים שגרים באזור מתפללים בבית המדרש, אבל דוברי האנגלית מרגישים פה בבית, הם חלק מהמקום ולא מרגישים נטע זר כמו שהם מרגישים במקומות אחרים.

"הרבי ראה שאני גר כאן ושיש לי גישה ליהודים יקרים אלו, ולכן הוא דחף אותי ודחק בי להשקיע בלימודי טור ושו"ע, הוא רצה שאהיה מורה הוראה בישראל, כדי שליהודים יקרים אלו יהיה רב שמבין אותם ויש לו שפה חמה ולבבית איתם.

"כך בעצם הפכתי להיות מעין 'שליח הרבי' לרמת בית שמש א', ולכן היתה לי הזכות לשמוע מפיו אינספור התבטאויות שונות,

מעניינות ומיוחדות במינן, בנושאים רבים ובייחוד בנושא זה של קירוב בעלי תשובה".

אתה תבוא להדלקת הנרות שאני מדליק בירושלים

"שגור היה על לשונו של הרבי, המדרש שמספר שמושה רבינו התלבט אם לצאת לקראת חותנו, עד שהקב"ה אמר לו כמו שאני מקרב בעלי תשובה, כך גם אתה תקרב בעלי תשובה. הרבי שינן את המדרש הזה באזני מאות פעמים, בלי גוזמא. הוא אמר לי את זה שוב ושוב, שצריכים לקרב בעלי תשובה, כמו שהקב"ה מקרב בעלי תשובה. "סיפר אחד מחסידי ביאלא שפעם יצא לו להיות בצפת בימי חנוכה, ושמע שהרבי נמצא בצפת ומדליק באותו ערב את נרות החנוכה בצפת. היהודי בא לביתו של הרבי, שכידוע התגורר בשנים האחרונות בצפת, ואמר לו שהוא מבקש רשות להיכנס כשהרבי מדליק את נרות החנוכה.

"נענה הרבי ואמר לו, אתה תבוא להדלקת הנרות שאני מדליק בירושלים, בבית המדרש הגדול. היום אתה לא יכול לראות אותי מדליק נרות, כי אני לא מדליק בבית, אלא בביתה של משפחה פלונית. את נר החנוכה של הלילה אני מקדיש עבורם. היתה זו משפחה של בעלי תשובה שהרבי הרגיש צורך לקרב אותם באופן מיוחד, ולכן הוא בא לביתם כדי להדליק אצלם את נר החנוכה, וכמובן שגם אכל והתארח שם כדי שיוכל לצאת בהדלקה זו ידי חובה.

"שמעתי שפעם בא אליו בעל תשובה ובכה לפני הרבי על העוונות והחטאים הנוראים שעשה לפני ששב בתשובה, רחמנא ליצלן. אמר לו הרבי במתק לשונו, "יהודי יקר, אני מקנא בך! אתה הרי בעל תשובה, וכל הזדונות נעשים לך כזכויות, מי יכול להתחרות בזכויות כאלו עצומות כמו אלו שצברת כשחזרת בתשובה!".

"פעם אחרת הגיע אליו בעל תשובה ודמעתו על לחיו. הרבי ניסה להרגיע אותו שזדונות נעשים לו כזכויות וכו', אבל הוא סירב לקבל את דברי התנחומים ואמר שאולי הוא שב תשובה מיראה וממילא זה כשגגות, והוא רועד מפחד מהעונשים הנוראיים שיקבל בגהנום. "אמר לו הרבי, אם אתה רוצה, אני מוכן לפתוח את ארון הקודש ולהישבע לך שאם תיטיב את דרכך ומכאן ולהבא תתנהג כמו שצריך יהודי להתנהג, לא יתבעו אותך בשמים על אף אחד מהחטאים שחטאת לפני ששבת בתשובה שלמה, ולא תקבל שום עונש על כל העבירות הנוראות הללו!

"ידוע שהרבי חיבר ספרים רבים, והאמת שאני אפילו לא יודע לנקוב במספרם המדוייק, אבל זה ברור שהותיר אחריו יותר מ-100 ספרים, בכל אופן, מבין ספריו הרבים שעוסקים בכל מקצועות התורה, הקדיש הרבי כמה מספריו לנושא של תשובה ולמקום שבעלי תשובה עומדים. הוא גם דרבן ארגונים שונים שעסקו בנושא זה, והקים בצפת קהילה מיוחדת לבעלי תשובה.

"אני יודע על בעל תשובה מסוים שפעם בא לרבי כשהיה במצוקה כספית נוראה, והיה זקוק בדחיפות לסכום של כ-30 אלף דולרים,

במשך כמה חודשים הוא פעל לבדו לבניית הישיבה, עד שלקה בליבו ונפל למשכב למשך זמן ארוך. מכיון ששמי היה בין פעילי הישיבה, הוטל עול הישיבה על כתפיי...

נשיא דרשו הגאון רבי דוד הופשטטר שליט"א, על 'זיכוי הרבים'.

פֶּל הַמְזַכֶּה אֶת הַרְבִּים, אֵין חָטָא בָּא עַל יְדוֹ (פרק ה, משנה יח)

יש לתמוה, היאך הובטח מזכה הרבים ש"אין חטא בא על ידו", הלא הדבר סותר לכאורה ל'בחירה' שיש ביד כל אדם לבחור בין טוב לרע?! עוד יש לתמוה, שמתחילה פתח התנא ואמר שכל המזכה את הרבים "אין חטא בא על ידו", ולבסוף הביא ראיה ממושה רבינו ש"זכות הרבים תלוי בו", ולכאורה הם שני עניינים שונים?! והנה, דברי משנתנו נאמרו גם בגמרא במסכת יומא (פז ע"א) ושם פירש רש"י: (ד"ה אין) "אין חטא בא על ידו" - הקב"ה מדחה מפניו את העבירה, שלא תבוא לידו".

כלומר, משמים מסייעים בעדו שלא תבוא עבירה לידו, אבל עדיין הבחירה בידו אם ירצה הוא לבוא לידי עבירה.

בפשטות, הכוונה היא שאין חטא בא לידו בשוגג, אבל עדיין הבחירה בידו אם לעבור במזיד, וכך נראה גם מהמשך דבריו שם (ד"ה כי): "שהקב"ה מונע את החטא מלהכשילו", דהיינו שלא יכשל בשוגג. אולם נראה, שיש כאן מעלה גדולה נוספת הנרמזת בדברי רש"י, והיא, שמזכה הרבים זוכה להתעלות ולהתרומם למדרגה רוחנית גבוהה יותר, עד ששוב אין החטא "בא לידו", כלומר, מעתה אין הוא ניסיון קרוב ומצוי, כי אם דבר רחוק ומופקע מהווייתו, שאף שהוא עלול להיכשל בו, מכל מקום לא יבוא אליו הניסיון מצד עצמו, אלא אם ילך הוא מעצמו אחר עצת יצרו ויביא את עצמו לידי ניסיון.

נמצא, אפוא, שאכן לא ניטלה מידו הבחירה, ועדיין יצרו אורב לו להפילו אם יזדמן אצלו, אבל אינו רובץ לפתחו להכשילו, וזה הוא שאמרו ש"אין חטא בא על ידו".

אמנם מעתה עלינו להתבונן, כיצד באמת זוכה מזכה הרבים להגיע למדרגה כזו ש"אין חטא בא על ידו"? כיצד הוא מתעלה ומתרומם למדרגה רוחנית גבוהה כל כך עד שאין יצרו מורשה להתקרב אליו ולהכשילו?

התשובה לכך נעוצה בהמשך דברי התנא - "משה זכה וזיכה את הרבים, זכות הרבים תלוי בו". אפילו משה רבינו - ביאר בעל ההפלאה (פתחא זעירא אות כט) - אדון הנביאים, לא זכה למדרגת נבואתו אלא בשביל ישראל, משום שבאופן נבואתו הייתה תועלת גדולה ונוראה לישראל כאילו שמעוה מאת השם יתברך בעצמו, וממילא הייתה בזכותם תועלת למשה רבינו שנתייחד עמו הדיבור והשכינה הייתה מתלבשת בו.

והוסיף בעל ההפלאה, שכך הוא גם בכל תלמיד חכם, כאשר הוא צינור המשפיע לרבים, נותן השם יתברך בקרבו את שפע החכמה של כל אחד ואחד מן המקבלים ממנו, ונמצא שהתלמידים מחכימים את רבם, שבזכותם הוא מתעלה להפליא בחכמת התורה.

ולא בחכמת התורה בלבד, אלא בכל זיכוי הרבים שהוא - "זכות הרבים תלוי בו" כאילו עשה הוא בעצמו, והריהו מתעלה במדרגתו עד לאין ערוך כפי מספר העושים בזכותו, שהרי כל אותם עילויים שנתעלה כל אחד ואחד מהם, מתעלה גם הוא עמם. ובעומק הדברים יש לבאר עוד, שכאשר אדם נותן את עצמו ומפקיר את כל כוחותיו ויכולותיו למען זיכוי הרבים, הוא אינו עוד בגדר 'יחיד' אלא זוכה למעלת ה'ציבור', דהיינו שכל מעשיהם הטובים מתייחסים גם אליו לא רק בתוך אלפי מעשים של יחידים, אלא בתור התעלות כללית של כל הציבור, וממילא יש לו 'הגנה' ו'שמירה' במדרגה של ציבור, של קהל ה', ומתוך כך הוא בא למעלה העצומה של "אין חטא בא על ידו".

הוא לקה בליבו ועול הישיבה נפל על כתפי אבי ז"ל

אבי ז"ל נוהג לספר אודות 'זיכוי הרבים' שבזכותו - כך הוא מרגיש - זכה שבני משפחתו הולכים בדרכי אבותיו, דרך התורה המסורה, למרות שאצל הרבה משפחות אחרות ששרדו את המלחמה, המצב

אחרי השיעור ניגשתי אל רבי מאיר שפירא זצ"ל מלובלין ואמרתי לו בתחנונים שיקח אותי, כי נפשי חשקה בתורה. הגאון שאל אותי מה למדת בני? וענית לי לו מסכת קידושין! וענה לי: אבל בישיבה צריך להיבחן על מאתיים דפי גמרא בע"פ כדי להתקבל, וכי איך תוכל להתקבל כאשר למדת רק מסכת קידושין שהיא פ"ב דפים! השתפכתי בדמעות לפניו, ואמרתי לו:

הרה"ח ר' אברהם ברוך פוקס שליט"א. מחשובי ונכבדי ק"ק תולדות אהרן, ואחד מבוגרי הישיבה, ברסיסי אור מבעל שבט הלוי, מרן הגאון רבי שמואל הלוי ואזנר זצ"ל

אם פָּחַקְתִּי תִלְכּוּ (כו"ג)

רש"י: שְׁתִּיחוּ עִמָּלִים בְּתוֹרָה

ה"ה הרב החסיד ר' אברהם ברוך פוקס שליט"א. מוהל מומחה פעיה"ק מחשובי ונכבדי ק"ק תולדות אהרן, ואחד מבוגרי וחשובי תלמידיו בישיבת חכמי לובלין, סיפר על חיי והווי הישיבה בצל קורת גדול הדור, מרן הגאון רבי שמואל הלוי ואזנר זצ"ל

זכיתי ללמוד בישיבת חכמי לובלין בתקופתה הזוהרת של לפני חמישים שנה, כ-18 שנה אחרי הקמת הישיבה בב"ב בשנת תש"ז ע"י תלמידו הגדול של מהר"ם שפירא זצוק"ל - ראש ומייסד הישיבה בלובלין, ה"ה הגר"ש וואזנר זצוק"ל.

לפני חמישים שנה בדיוק, אחרי פסח תשכ"ה בהיותי בחור צעיר כחצי שנה אחרי הבר מצוה, נכנסתי ללמוד, והמשכתי ללמוד עד פסח תשכ"ט, ביחד ארבע שנים, שזכיתי לשהות בצל הקודש ליהנות מתורתו והדר זיוו.

בתקופה ההיא למדו בישיבה כמאה ועשרים בחורים. אחרי תפילת שחרית לימד שיעור קבוע ברבים על סדר השו"ע, כשהוא מלוכב בטלית ותפילין, ולרוב היה מתבל בשיעור הלכה למעשה. סדר זה - ללמוד שיעור הלכה בישיבה - יסודו ממרנא ורבנא החת"ס זי"ע שנהג כך כידוע, כי כל הנהגת הישיבה בכלל והרבה ממנהגיו הפרטיים היה מיוסדים עפ"י דרכו משנתו של רבינו החת"ס זי"ע.

היחס שלו כלפי התלמידים א"א לתאר, הוא היה מסור ונאמן לכל אחד ואחד, ממש כאב לבנו, דאג לכל אחד להתעלותו ברוחניות, וגם אל יחסר המזג בגשמיות, או על ידו נעשה בשליחותו על ידי הממונים, וכל דבר הנעשה בישיבה היה קרוב אליו עד מאד.

התנהגותו היתה בחסד וברחמים,

ותמיד היה ידוע כאב רחום

ובפרט מנחה מעריב, וכך נהג ממש, עד שנפל למשכב בחודש האחרון). וליד ביתו היה נותן לי המפתח להביא לו את הדואר. אמנם חייבים לציין, שהתנהגותו היתה בחסד וברחמים, ותמיד היה ידוע כאב רחום, וכאיש אשר אינו שייך לשום מחלוקת שבעולם, אלא אדרבה דרכו היה לקרב כל יהודי שומר תורה ומצוות, ולהתרחק מאד מפילוגים ומחלוקות, כידוע לכולם. אמנם כאשר הרגיש פעם שמדובר בזלזול או לגלוג על דבר אחד מהתורה או על דבר מדברי חז"ל וכדומה, ידע להתנהג גם בתקיפות ובגבורה, ואפשר לראות כבר בתשובה הראשונה שבשבט הלוי שיוצא בחריפות על אחד שזלזל בהגותיו של רבן של ישראל הרמ"א זי"ע על השו"ע.

פעם אחרי חתונתי, הגעתי אליו יחד עם אבי ז"ל לבקר אצלו

גם אחרי שהלכתי ללמוד בקיץ שנת תשכ"ט בישיבת "תולדות אהרן", נשארתי מקושר אליו, וכאשר אמר לי מורי רבי רבינו

גם זכיתי קצת לשמש תלמידי חכמים, כאשר תקופה ארוכה התלוויתי אליו בדרכו מהתפילה לביתו שממול בנין הישיבה ברח' הלפרין, וזכיתי לשמשו, (שנהג כל ימיו להתפלל בישיבה כל התפלות

הקוה"ט מתולדות אהרן זצוק"ל ז"ע לישאר מקושר אליו, כי הוא "אדם גדול".

ואכן נסעתי אליו הרבה, וכל השנים, נשארתי מקושר למורי ורבי הגר"ש וואזנר ז"ע ולישיבה הקדושה בכל לבי ובכל נפשי, ולמשל בימי חוה"מ נסעתי כסדר עם הילדים לבקר אצלו, כדברי חז"ל חייב אדם לקבל פני רבו ברגל. פעם גם אמר לי בחינך: חייב אני לומר לך מקצת שבחו בפניו. אתה מהתלמידים המקושרים ביותר מירושלים... פעם כאשר הגעתי אליו קרא את הרבנית ע"ה ואמר לה בהנאה: קום וועסטו זעהן א חן פון ירושלימ'ער קינדער (בואי וראי חן של ילדי ירושלים).

גם כל שמחה ושמחה שהיתה בביתי, אם זה לידת בן או בת, סגירת שידוך וכדו', מיהרתי להתקשר אליו לבשרו על השמחה, ובירך אותי בכל ליבו. ואף נענה פעם ואמר: אימער קומסטו צו מי מיט שמחות (תמיד אתה מגיע אלי עם 'שמחות').

ההמשך שמעתי מחברים

פעם אחרי חתונתי, הגעתי אליו יחד עם אבי ז"ל לבקר אצלו, ואז סיפר לנו על אופן קליטתו בישיבתו של המהר"ם שפירא בלובלין, דברים שיש בהם חיזוק גדול בפרט לצעירי הצאן.

וכך סיפר: אני הייתי יליד העיר וויען בירת אוסטריה. פעם בהיות בחור צעיר הגיע לשם מו"ר רבי מאיר שפירא זצ"ל מלובלין שבפולין לעירנו, ומסר שם שיעור בתורה ויר"ש, שידוע היה בשיעוריו הנוקבים, "דער שיעור האט מיך עלקטעזירט" (השיעור צימרר אותי...).

אחרי השיעור ניגשתי אליו, ואמר אליו בתחנונים שיקח אותי כאשר הוא חוזר ללובלין, כי נפשי חשקה בתורה. הגאון שאל אותי מה למדת בני? ועניתי לו מסכת קידושין! וענה לי: אבל בישיבה ההיא יש עקרונות שונים ועומדים בדרישות להיבחן על מאתיים או מאתיים וחמישים דפי גמרא בע"פ כדי להתקבל, וכי איך תוכל להתקבל כאשר למדת רק מסכת קידושין שהיא פ"ב דפיים?

"איך האב זיך צעוויינט פאר איהם" (השתפכתי בדמעות לפניו), ואמרתי לו: דבר אחד יכול אני לומר, שאני מתכוין ברצינות על הרוחניות שבישיבה ולא על הגשמיות שיש שם, והיו ניכרים דברי

אמת".

ההמשך שמעתי מחברים: כשהגיע ללובלין, ונעמד בפני 'ועד הישיבה' שהיה מורכב מגדולי ישראל, וראו שאינו עומד בדרישות כדי להתקבל לישיבה, לא רצו לקבלו. ואז התיישב על איזה ספסל ללמוד בהתמדה. כשראה זאת אחד מההנהלה שאל אותו על כך, וענה לו שבירר וראה שיש עוד כשעתיים עד ליציאת הרכבת, ובינתיים התיישב ללמוד. אז ענה לו המנהל: אם כך הם פני הדברים אתה יכול כבר הישאר... אכן, הרצון העז וההתמדה הפך אותו עם הזמן להיות פוסק וגדול הדור!!!

גם שמעתי ממנו, שפעם נסע עם בחור ללוותו לביתו שבאטוואצק, ע"פ פקודתו של המהר"ם שפירא זצ"ל, ואז משך אותו ידידו הר"ר דוד הלחמי לבקר אצל האדמו"ר הפלאי הרה"ק ר' אהר'לע מקאזניץ ז"ע. "הוא הסתכל עלי בעיניים חדות, ופחד נפל עלי."

ושואל אותי: ווי הייסטו? ועניתי: "שמואל", ואז אמר לי "ושמואל בקוראי שמו". כך חזר הדבר ג' פעמים. ע"כ שמעתי מפיו בעת סעודת הלילא בישיבה בב"ב של המהר"ם שפירא - ז' חשון, ואז נעמד הרב דוד הלחמי שהיה נוכח שם והכריז בפני קהל ועדה ואמר: גם הוסיף ואמר [-הרה"ק מקאזניץ]: "דו וועסט נאך וואקסן א גדול בישראל" [עוד תגדל להיות גדול בישראל].

גם שמעתי ממנו, שאח"כ כאשר ביקר פעם הרה"ק הנ"ל בלובלין. היה אז איזה בחור שרצה ללמוד תורה, אבל אביו היה קצת ירוד ביהדות ולחם נגדו ונגד ראשי הישיבה על החזקתו בישיבה, דרך בתי המשפט. וכשביקר הרה"ק הנ"ל עמדו בשורה הרבה בחורים מהישיבה ליד המקוה, ונתנו ידם לשלום, כשהגיע לבחור הזה והושיט ידו, לחץ ידו ואמר: "אוי ווי, ווער איז דיין טאטע?"... [אוי ווי, מי הוא אביך]. כל זה סיפר הרב וואזנר ממה שראה בעיני קדשו. גם שמעתי ממנו בחנוכת הבית לביהמ"ד 'שבט הלוי' בירושלים, כשסיפר על הנס האיך ניצל כשהגיע לפני המלחמה לארה"ק, שהספינה נשברה, ושחה במים עד לשפתו. אגב, התנה שם עם בני הקהילה לקבל עליהם בקבלה חזקה להיות נזהר מאד שלא דבר בביהכ"נ בשעות התפילה, ואכן קיבלו עליהם ועל זרעם עד היום הזה.

(מתוך 'דורות' גליון העדה החרדית 246)

המשך מעמוד 3 | הגאון רבי דוד הופשטטר שליט"א

אינו כך ל"ע:

"היה יהודי בטורונטו בשם רבי מאיר ליבוביץ, הוא רצה מאוד להקים את ישיבת נר ישראל. לשם כך הוא פנה לאנשי הקהילה וביקש מהם את עזרתם.

כשהוא פנה אלי, אמרתי לו שאני מאד טרוד בענייניי, שכן טרם השתקעתי ובניתי את ביתי ואת מקורות פרנסתי. אך הוא הפציר בי גם אם בפועל לא אוכל לעזור לו, לפחות שאסכים שהוא יזכיר את שמי בין אנשי הקהילה כפעיל בישיבה, היות וזה יעודד אנשים אחרים לעשות כך גם הם.

הסכמתי לכך, ואכן במשך כמה חודשים הוא פעל לבדו לבניית הישיבה, עד שלקה בליבו ונפל למשכב למשך זמן ארוך. מכיון ששמי היה בין פעילי הישיבה, הוטל עול הישיבה על כתפיי. גם כאשר הבריא רבי מאיר, אסרו עליו הרופאים ליטול על עצמו שוב את עול הישיבה, וכך יצא שזכיתי לעסוק במשך שנים רבות בהקמת והחזקת הישיבה. זו, לעניות דעתי, זכות הרבים שעומדת למשפחתנו ללכת בדרך התורה והיראה...".

(מסכת אבות 'דרש דוד', פרק ד' עמ' שי')

לא בא אליו אליהו הנביא ואמר לו, לייזערק'ה לייזערק'ה, תראה, כעת תלמד, סובלים כמה שנים, ואחרי זה נוסעים ב'טקסי' גדול עם וילונות, ואתה 'רשכבה'ג'... אלא, מה כן דחף אותו והחזיק אותו, רק זה שהיתה לו אהבה עזה ותשוקה נוראה ללימוד התורה הק', וזה היה לו הכי מתוק שבעולם...

הגאון רבי משה מרדכי שולזינגר זצוק"ל,

על השנה הכי מאושרת בימי חייו של מרן הגרא"מ שך זצוק"ל

אם בְּחַקְתִּי תִלְכוּ (כו ג)

שְׁתַּחֲוּ עַמְלִים בְּתוֹרָה (כ"ז י"א)

אספר מה שסיפר לנו מרן הרב שך, שכאשר היה ב'סלוצק' בשנה המפורסמת ההיא של תחילת מלחמת העולם הראשונה, שהוא לא ידע איפה ההורים שלו, [כמו שאמר לנו, והדפיס כן בהקדמת המהדורה החדשה של ה'אבי עזרי'] וכל ישיבת סלוצק התפזרה והוא נשאר בחור יחיד, בלי אוכל, בלי חולצה ובלי כותנות וכפי כל הסיפורים שכולם יודעים. ובכל זאת השנה הזאת היתה השנה הכי מאושרת בימי חייו. כך הוא אמר. לא היה אוכל, לא שינה, לא תספורת ולא כסף. לא היה לו שמן לנרות חנוכה ולא שום דבר... רק את הגמרא 'בבא בתרא' היה לו, ובאותה שנה למד 'בבא בתרא' מאתיים פעם. ובהזדמנות הוא הסביר לנו, איך היה סדר לימודו אז, שמיום ראשון עד יום חמישי למד כמה עשרות פעמים כמות מסויימת של דפים, ואחרי זה בימי שישי ושבת חזר על לימודו של כל ימי השבוע...

וה' אינה לידי לקרוא אחד שכתב וביאר בטוב טעם את השנה ההיא של הרב שך, וכך הוא כותב:

בשנת תרע"ד, במלחמת העולם הראשונה כאשר כל העולם שמם, והיה עדיין השלטון של הצאר ברוסיה, והוא יושב לו תחת המגף של השלטון הקומוניסטי... אין ישיבה, אין אוכל, אין בגד ואין מלבוש, אין אבא ואין אמא, אין איפה להתרחץ ואיך תספורת, אין שום דבר...

יש רק גמרא...

ונתבונן נא, וכי בא מישהו ולחש באזניו של הבחור הקדוש הזה, בתוך כל המצב הנורא הזה שהיה, ואמר לו אין דבר, תשב, תלמד, תשקוד... תלמד מאתיים פעם בבא בתרא, ותחזור שוב ושוב. תלמד "קצות החושן"... תלמד רע"א... ו"סוף הכבוד לבוא... בסופו של דבר תהיה ריש גלותא, מדברנא דאומתא... אתה תהיה הבן אדם שכל העולם יחכה למוצא פיו, בכל ענין שבעולם, במשך עשרות שנים.

- הרי זה מה שמחזיק ומעודד בחורים צעירים בדרך כלל, שמתהלכים במחשבה, אני אלמד, ואחר כך במשך השנים יהיה לי 'שטעלע' - [משרה] ו'שידוכים טובים' וכו' וכו' זה המצב אצלנו. אבל, שם, יושב

בחור... 'בודד'... 'שומם'...

לא בא אליו אליהו הנביא ואמר לו, לייזערק'ה לייזערק'ה, תראה, כעת תלמד, סובלים כמה שנים, ואחרי זה נוסעים ב'טקסי' גדול עם וילונות, ואתה 'רשכבה'ג'... אלא, מה כן דחף אותו והחזיק אותו, רק זה שהיתה לו אהבה עזה ותשוקה נוראה ללימוד התורה הק', וזה היה לו הכי מתוק שבעולם...

כמו שהשיב פעם, כשבא אליו אברך, ואמר לו שהוא רוצה לעשות שיעור ב'קבלה'. אמר לו: 'סאיז דאך אזוי זיס די גמרא... - הגמרא כל כך מתוקה, מה חסר לך?... הלא זוהי "דביקות". אין כלום, אין הווה ואין עתיד, ואין שום דבר... הכל חשוך... ומה כן יש? רק בחור אחד, עם גמרא אחת עתיקה, עם קצוה"ח ורע"א ו... מאתיים פעם 'בבא בתרא'... עוד פעם, ועוד פעם... והוא לא מתעייף. עם כזו שקיקה, ועם כזו מתיקות...

רבי משה פיינשטיין זצוק"ל, היה הולך באמריקה ב'איסט סייד'

וצריכים אנחנו לדעת, שכולם למדו במספרים גבוהים.

רבי משה פיינשטיין זצוק"ל, היה הולך באמריקה ב'איסט סייד' אחר

של בן אדם, למה לא מצליחים בלימוד? כי הוא לא יודע את הא' ב', שמה שאמר אמר, אבל צריך לשמוע את השני, ואם השני צודק צריך להיות מודה על האמת. הוא שמע מה שהבחור אמר, ומאד מצא חן בעיניו הקושיה שהבחור הקשה, ואמר לבחור בכזו מתיקות: אני אגיד לך, אתה לא מקשה עלי, אני לא צד בענין, אני אסביר לך בדיוק מה הויכוח בינינו, אני אומר שהקב"ה אומר כאן כך, ואתה אומר שהקב"ה אומר כאן כך. כמה קדושה, כמה התעוררות, כמה רצינות של קדושת התורה זה נתן, כששמענו דיבורים קדושים כאלה.

והמשיך ואמר: ר' עקיבא איגר כשהיה לומד את המשנה ביצה שנולדה ביו"ט בית שמאי אומרים תאכל ובית הלל אומרים לא תאכל, היה מפרש כך: בית שמאי אומרים שהקב"ה אמר תאכל, ובית הלל אומרים שהקב"ה אומר לא תאכל, ככה לומדים תורה. לימוד תורה זה לא "תיאולוגיה" ח"ו, לימוד תורה זה "הקב"ה אומר", ובית שמאי אומרים ש"הקב"ה אומר" תאכל, ובית הלל אומרים ש"הקב"ה אומר" לא תאכל.

זכורני יום אחד לפני הצהריים, עמדו בבית המדרש "ירחי כלה" רבינו והגאון ר' שלמה קרליץ זכר צדיקים וקדושים לברכה, והאהבה שהיה מרן מרעיף על כל אחד, היה עושה כל כך טוב להיות במחיצתו, ועמדו מסביב אנשים ורצו לשמוע מה שהרב שך אומר.

וזה מה שמרן הקדוש אמר שם בביהמ"ד "ירחי כלה" לר' שלמה קרליץ:

שה"גליא מסכת" כותב לר' דוד מירר שחולק עליו, 'אני מתפלא על כבודו, איך הוא יכול לחלוק על הפשט שאני אומר ברמב"ם, הלא בישיבה של מעלה יושבים כל גאוני עולם, הקדמונים, הראשונים, ושם יושב הרמב"ם, והרמב"ם אומר לכל הישיבה של מעלה, ראו יש עיירה אחת קטנה ברוסיה, נובהרדוק שמה, ובה יש רב, ר' דוד נובהרדוקר, והרב הזה היחיד שיזכה להבין את הפשט ברמב"ם, ואיך אתה יכול לחלוק, הרי שם במתיבתא דרקיעא הרמב"ם בעצמו אומר' זה ממש מצמרר - שר' דוד נובהרדוקר אומר את הפשט הנכון ברמב"ם, איך אפשר לחלוק על הרמב"ם שאומר שזה הפשט הנכון.

עבדכם הנאמן, שאל את מרן:

מרן זצ"ל אמר את זה עם כל החיות שלו, ואחד מהעומדים שם, עבדכם הנאמן, שאל את מרן: מה הפשט במה שכותב ה"גליא מסכת"? והשיב: אסביר לכם, [ואז השומעים התחילו קצת להבין את הפלא הגדול הזה, את הפלא פלאים הגדול הזה שקוראים לו הרב שך, אז התחילו להבין מה נעשה כאן, האיש הזה החלוש בגופו, ובקושי חי כל ימי חייו, בקושי האריך ימים במצב כזה, הח"ח אמר יש אנשים שהם בריאים ויש אנשים שמאריכים ימים, וזה האיש, המרעיף ארץ מרגיז ממלכות, אמר לנו: אני אסביר לכם, והוא אמר כך:] "דאס איז תקיפות הדעת פון א'גאון וואס האט גיהארעוועט, וואס האט זיך מתייגע גיווען אין די סוגיא מיטן רמב"ם ימים ולילות", זוהי תקיפות הדעת של גאון, שעמל בסוגיא ימים ולילות, הוא לא אכל ולא שתה, [זה היה חרדת אלוקים כשהוא אמר את זה], לא נתן שינה לעיניו ולעפעפיו תנומה, לא אכל ולא שתה ולא ישן, וירק דם

תפילת שחרית מבית המדרש לביתו, והיו אנשים עומדים בצדי הדרכים כמו אצל ר' שלמה קלוגר בבראד, שהיו השואלים עומדים משני צידי הדרך מוכנים עם השאלות שלהם. זה שואל ב'אורה חיים' וזה ב'חושן משפט', זה שואל ב'ורה דעה' וזה ב'אבן העזר'. ור' משה הקטן, הצנום, זה האיש ה'מרעיף ארץ המרגיז ממלכות', הולך ביניהם והוא עונה פה ועונה פה... הוא עונה תשובות בכל ארבעת חלקי שו"ע, תשובות כלולות ומבוססות, ומהצד עומד יהודי הרואה זאת פעם ראשונה בחייו, מעולם הוא לא ראה דבר כזה, שבן אדם עובר, עומדים משני צידי הדרך ושואלים אותו שאלות, והוא עונה... על-כל דבר הוא עונה.

לא יכול היה היהודי הלז לעבור על דבר כזה בשתיקה, ומתוך רתיחתו לקנא לדבר ה' הוא פתאום צועק: - מה זה? ככה פוסקים שאלות?... רבי משה שמע את זה, והוא מבין היטב שאין כוונתו לקנטר, הוא הסתובב אחורנית. ניגש אל היהודי, הוא לא מכיר אותו. הוא רואה אותו כעת פעם ראשונה, אך חזותו הכירה בו שהוא יהודי זקן ומכובד. לוחץ לו ר' משה את ידיו, בכל הכבוד, ואומר לו: - אני רוצה להגיד לכם משהו, אם לומדים שלש מאות שבעים וחמש פעם ארבעת חלקי שולחן ערוך, אפשר לפסוק ככה... כך הוא אמר, והמשיך הלאה...

ואצל הגאון מוילנא... כשבאו ורצו להיות מלומדי השיעור אצל הגאון מוילנא, הוא היה בוחן אותם. אבל צורת הבחינה אצלו, לא הייתה מה חידשת. אלא אמר לו: 'תגיד לי, איזה דף גמרא אתה יודע הכי טוב מכל הש"ס'... - איזה דף גמרא אתה למדת הכי הרבה פעמים בימי חיך? עשרות פעמים, מאות פעמים...

וכאשר ענה לו את הדף, למשל, 'ג'טין דף י"ב', אמר לו הגאון, 'קח גמרא ג'טין, תשב כאן בצד ותלמד ג'טין דף י"ב, תלמד את הדף הזה', והגאון שם לב באיזה חשק הוא לומד, אם הוא לומד זאת בכזו מתיקות כמו שאחד לומד את הדף פעם ראשונה, אזי 'אחינו אתה', ויכול להיכנס לשיעור. אבל אם הוא לומד זאת כמו אחד שכבר למד... היה עליו להבין שאין כאן מקומו.

זכורני יום אחד לפני הצהריים, עמדו

בבית המדרש "ירחי כלה" רבינו

והגאון ר' שלמה קרליץ

השיעורים היומיים שלו היו מלאים חיות, הוא היה קורא את הכל. בפרק השותפין היה קורא את כל האגדות ואמר הערות. יש כאלה שכשמגיעים לאגדות מדלגים. כשהם מגיעים לעולם הבא אינני יודע איך הם מסתדרים שם.

פעם בשיעור יומי בבבא קמא [זה היה יכול להיות גם במסכת אחרת, אבל מעשה שהיה כך היה] הוא אמר חידוש, ובחור אחד התווכח כדרכה של תורה, הרי אצלו היה כ"כ טוב להתווכח. אם לא היו מתווכחים הוא לא היה מרוצה. והיה כ"כ נעים לשאול אותו, אצלו המושכל ראשון היה שהשני צודק, וזה הרי מה שממרר את כל החיים

יש יהודי שבור שאני למדתי שאם אומרים לו 'בוקר טוב' בקול נמוך מדי הוא נעלב מאוד, ואם אומרים לו בקול גבוה מדי הוא נעלב עוד יותר, ולכן כל פעם שאני עובר על פניו אני מדקדק בעצמי כדי שאומר לו 'בוקר טוב' בקול רגיל, וכך הוא מרגיש שווה בין שווים בלי יחס משפיל ובלי יחס מיוחד שנותנים רק למסכנים

המשגיח דישיבת קמניץ הגאון רבי משה אהרן שטרן זצ"ל, על הזהירות הנדרשת בכבוד הבריות

חז"ל הקדושים אומרים שיהודי צריך להקדים שלום לכל אדם, ורבי יוחנן היה מהדר כל כך בהנהגה זו עד שאמרו שמעולם לא הקדים לו אדם שלום, אפילו לא נכרי בשוק.

העניין הזה של הקדמת שלום, הוא חלק בלתי נפרד מכבוד הבריות. שאדם מכבד את זולתו, הוא אינו יכול לעבור על פניו בלי להתייחס לעצם קיומו.

יש אנשים שהולכים במשך שנים עם הרגשה שהם לא שווים כלום, שאף אחד אינו מתעניין בהם ולא אכפת לאיש מה קורה איתם. אדם כזה, כשיפגוש אותו מישהו ברחוב ויקדים בשלומו, זה מרומם אותו, זה נותן לו הרגשה טובה וחיובית. אנחנו מסתכלים על זה כמו על עניין של מה בכך, הוא כן אמר 'גוט מארגן' או לא אמר 'גוט מארגן', מה זה כבר משנה... אבל האמת שזה משנה מאוד, לאנשים שזה חשוב להם, ה'גוט מארגן' הזה, ה'בוקר טוב' הזה שווה כל הון דעלמא, זה הופך את כל ההרגשה הפנימית שלו, עד עכשיו הוא היה כאין וכאפס, אף אחד לא התחשב בקיומו ולא הרגיש אם הוא חי או חלילה אינו בין החיים, וכעת הוא כבר שווה בין שווים, הוא בנאדם שאומרים לו 'שלום' כשפוגשים אותו ברחוב.

אנחנו צריכים להתבונן בזה, להבין מה זה אומר לכבד את השני, מה המשמעות של לנהוג כבוד זה בזה.

לא מזמן קראתי עובדא נוראה מהגאון הצדיק רבי משה סולובייצ'ק זצ"ל

לא מזמן קראתי עובדא נוראה מהגאון הצדיק רבי משה סולובייצ'ק זצ"ל: כשהם בנו את הישיבה בלוצרן שבשווייץ, היתה לזה התנגדות מצד הגויים תושבי הסביבה. הם עשו צרות ולא פעם זרקו אבנים על בניין הישיבה, וממש עשו כל מאמץ כדי למרר את חיי היהודים במקום כדי שיעזבו ויסגרו את המוסד.

פעם אחת הלך רבי משה סולובייצ'ק ברחובה של עיר, ואירע שם מעשה עם איזו אשה גויה שנפלה באמצע הרחוב ואיבדה את ההכרה. היו שם כמה גויים מסביב שאיבדו את העשתונות ולא ידעו כיצד להגיב, אבל רבי משה שמר על קור רוח, הוא מיד ניהל את האירוע ודאג שתוגש לה העזרה הנדרשת תוך הזעקת עזרה

מקצועית וכל זה במסירות רבה עד שרוחה של הגויה שבה אליה ופינו אותה לבית החולים.

ההירתמות של ראש הישיבה היהודי למען הצלת חייה של תושבת המקום עשתה רושם גדול, כל הגויים בסביבה שיבחו את התושייה שגילה והודו פה אחד שאלמלא עזרתו, סביר להניח שהיא כבר לא היתה בין החיים.

ביום ראשון שלאחר מכן, כשכל הגויים התכנסו בבית יראתם, עלה הכומר לדבר בפניהם כדרכו מדי שבוע, אבל במקום לדבר בגנות היהודים כפי שעשה קודם לכן, הוא אמר להם שמעשיו של ראש הישיבה היהודי מוכיחים שהשכנות עם היהודים דווקא טובה להם, והיהודים נעקקים לעזרת הגויים בעת צרה, ולכן מכאן ולהבא הוא דורש שלא ירים איש את ידו או את רגלו כדי להרע ליהודים חלילה, ובזכות אותו מעשה יכלה הישיבה להתבסס במקום ולהרביץ תורה שנים רבות, בלי שום הפרעה נוספת.

מה עשה רבי משה סולובייצ'ק? הוא כיבד כל אדם, כל יצור אנושי, אפילו נכרי בשוק! ובזכות מעשה זה יכול היה לבסס את הישיבה לאורך ימים ושנים.

הדליים במחיר מוזל מאוד. האשה לא ידעה מי הוא האיש הדובר אליה ושאלה כמה כסף ירצה עבור שירותי הסבלות, השיב לה רבי זונגל שהוא יסתפק בגרוש אחד, והיא מאוד שמחה. רבי זונדל בירר את הכתובת, ויצא לדרכו כשהוא סוחר שני דליי מים כבדים ברחוב, וכשהגיע לכתובת בה נקבה האשה השאיר את הדליים וברח לפני שהספיקה לשלם לו.

היה שם מישהו שראה ותמה מאוד, כיצד רבי זונדל מבזה את עצמו כך להפוך לסבל שסוחר דליי מים עבור אחרים, ענה לו רבי זונדל, אני מנצל את זה שיש כאלו שלא מכירים אותי כדי לגמול חסד בגופי. זאת הזדמנות מיוחדת עבורי.

“אתה מדבר כמו פוילישע שיכור”, כמו שיכור פולני

כשהייתי בלייקווד שמעתי מעשה מהחכמה של רבי אהרן קוטלר זצ"ל, שפעם אירע ששני בחורים התווכחו באיזו סוגיא ברייתא דאורייתא, ובתוך הדברים אחד מהם עלב בחברו שכנראה היה ממוצא פולני ואמר לו “אתה מדבר כמו פוילישע שיכור”, כמו שיכור פולני.

אותו בחור נעלב מאוד ורץ לרבי אהרן קוטלר כדי להלין על חברו שכינה אותו כך, ורבי אהרן ברוב חוכמתו אמר שהוא לא מבין מה פתאום מדברים פוליטיקה באמצע הלימוד, זה הרי לא מתאים. הבחורים לא הבינו ורבי אהרן הסביר להם שכשלומודים גמרא אין צורך להתחיל לדבר על מדינות כמו פולין או מדינה אחרת, זה לא קשור לגמרא. שני הבחורים יצאו מחייכים, והמריבה שקטה.

צריכים לזכור את זה מאוד חזק, לזכור שהחובה לכבד את הבריות היא גם כלפי החברים הכי טובים וגם כלפי החברותא, וגם בזמן של ויכוח סוער ואפילו אם הוויכוח הוא בתוך הסוגיא, ברייתא דאורייתא, צריכים לשמור על הפה ולא לומר מילים שיגרמו צער לזולת, שיש בזה ממש איסור של אונאת דברים ועוד שאר איסורים שיכולים לצאת מזה, ובוודאי שאין זו הנהגה המתאימה לתלמידי ישיבה שהוגים בתורת ה'.

ואל תחשדו שאני אומר את הדברים בגלל מעשה שהיה בישיבתנו חלילה וחס. אני קורא לזה 'שמועס של מניעה', להקדים תרופה למכה, מדברים על חשיבות העניינים הללו, כדי שנדע להשתדל בהם ולא נצטרך לדבר אחרי שיהיה רפיון חלילה בכבוד הבריות בישיבתנו, והקב"ה יעזור שמדיבורים אלו יומשכו אהבה אחווה ורעות, להתעלות בתורה וביראת שמים.

אני מספר את זה כי אני זוכר שהיתה תקופה פה בירושלים שהיו ילדים ואפילו בחורים צעירים שהיו מבזים גויים ברחוב, ובמיוחד אם ראו כומר היו מבזים אותו מאוד במחשבה שהם עושים מצווה גדולה. זאת כמובן טעות נוראה, כי אדרבה, ההתנהגות הזאת יכולה לפעמים להפוך לרדיפה של ממש נגד יהודים, ויש לזה השלכות חמורות מאוד. חלילה וחלילה מהתנהגות כזאת שכל אחד חושב לעצמו שהוא יעשה ככל העולה על רוחו לבזות ולהשפיל אנשים שאינם מבני ברית, צריכים ללכת בזה רק על פי תורה, ובמקרים שיש שאלה צריכים לשאול דעת תורה ולפעול בהתאם.

הנושא הזה של כבוד הבריות צריך להיות בכובד ראש, צריכים ללמוד איך לכבד כל אחד

לפעמים רואים אדם שבור, ויש צעירים שחושבים שזה משחק להשפיל אותו ולצער אותו, וצריכים מאוד מאוד להזהר מזה, ולפעמים גם כשרוצים לכבד, אנשים שבורים יכולים להיעלב וצריך לדעת איך להלך נגד רוחם ולדבר איתם בצורה שגם הם ירגישו שמכבדים אותם.

יש יהודי שבור שאני למדתי שאם אומרים לו 'בוקר טוב' בקול נמוך מדי הוא נעלב מאוד, ואם אומרים לו בקול גבוה מדי הוא נעלב עוד יותר, ולכן כל פעם שאני עובר על פניו אני מדקדק בעצמי כדי שאומר לו 'בוקר טוב' בקול רגיל, וכך הוא מרגיש שווה בין שווים בלי יחס משפיל ובלי יחס מיוחד שנותנים רק למסכנים.

הנושא הזה של כבוד הבריות צריך להיות בכובד ראש, צריכים ללמוד איך לכבד כל אחד, להשתדל לתת כבוד לכל אדם.

תחשבו כמה יכול כל אחד להרים את סובביו, אם רואים בחור שלא כל כך מתאמץ בלימוד כי הוא לא מאמין בעצמו, אפשר לומר לו כמה מילים טובות, שיש לו יכולות גבוהות יותר, שאם הוא יתאמץ קצת יותר בוודאי יצליח מאוד, ועל ידי כך לרומם אותו. לעודד ולכבד, זה חסד עצום שאפשר לגמול עם אנשים בכל עת, ודווקא מי שבעצמו בורח מן הכבוד צריך לדעת לכבד כמה שיותר את סובביו, שכי הכבוד נברא כדי לתת לאחרים.

הקב"ה אומר "כי מכבדי אכבד", והרי כל יהודי הוא בנו של הקב"ה. כל אבא רוצה שיכבדו את הבנים שלו וזה כבודו של האב גם כן, ועל כן כלל גדול הוא להשתדל מאוד בכבוד הבריות, ועל ידי זה לעשות נחת רוח לאבינו שבשמים.

רבי זונדל בירר את הכתובת, ויצא לדרכו כשהוא סוחר שני דליי מים כבדים ברחוב

רבי זונדל סלאנטר, רבו של רבי ישראל מסלאנט, עמד פעם בעיר העתיקה של ירושלים, והבחין באשה שמתאמצת לסחוב מים מהבאר, שני פחים גדולים מלאים מים, זה הרי כבד מאוד, אז הוא ניגש ושאל אולי אתם צריכים עבודת סבלות, אני מוכן לסחוב את

לתגובות, הארות, והצעות
כתבו לעורך 'לקראת שבת' במייל: 10dirshu@gmail.com

הסבתא היתה נבוכה: מצד אחד היו להם חובות גדולים באותה תקופה, ועיסקה זאת היה בכוחה להעלותם על דרך המלך, מאידך מנהגם הקבוע הוא לא לעשות עסקאות בשעות אלו. פנתה אפוא הסבתא לבעלה ושאלה את פיו כדת מה לעשות

הגאון רבי יחיאל צוקר, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה', על חובתו של האדם לכוון בבוראו

”ברוך הגבר אשר יבטח בה” (הפסרת בחוקותי)

ביטחון בהקב"ה איננה מעלה. ביטחון בהקב"ה הוא הבסיס של האמונה.

וכבר כתב ה"חזון איש" שהאמונה היא ה'הלכה' והביטחון הוא ה'למעשה'. מי שאינו בוטח - חסר לו באמונה, לא חסר לו בביטחון. זוהי הדיברה הראשונה מעשרת הדברות: "אנכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים". המציאות היחידה בעולם זו מציאות ה' "אשר הוצאתיך מארץ מצרים" זו ההשגחה הפרטית שמשגיח ה' על כל אחד ואחד בכל פרט ופרט. אם אין לי את הדיברה הראשונה אני חסר את התיו הראשוני של התורה. אין פלא אפוא, ש'ארור הגבר אשר יבטח באדם'.

הכלל היוצא מדברי ה"חובת הלבבות", שאמנם חויבנו להיות עסוקים בהשגת צרכינו הגשמיים, אך עלינו לזכור ולשנן כי אין בכוח השתדלותנו שום כח אמתי להשיג את מבוקשנו. אנו ניזונים מהקב"ה וממה שקצב לנו בראש השנה, ורק מפני אותם טעמים שהביא נצטוונו לדאוג לצרכינו. החובה וההשגה - אין להם אפוא שום קשר, ולו מקרי בלבד!

אל תרוץ, אולי פרנסתך בכלל בצד השני

רבינו החפץ חיים זצ"ל ראה יהודי אחד, שבכל בוקר כשמגיעים לתפילת 'אשרי ובה לציון', מקפל את התפילין ויוצא מבית הכנסת, ובכך מפסיד את כל הקדישים שבסוף התפילה. יצא אחריו החפץ חיים ושאלו: "ר' יהודי, לאן הינך רץ?" "לפרנסתי" השיב האיש.

אמר לו החפץ חיים: "תרשה לי ליעץ לך עצה נבונה: הרי לא אתה מפרנס את עצמך, כל מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה, אתה רק עושה חובת ההשתדלות. אם כן, לא כדאי לך לרוץ, אלא רצוי שתלך לאט, כי מי אמר לך שפרנסתך נמצאת בצד צפון, אולי היא נמצאת בדרום? אם תרוץ תזדקק לחזור דרך ארוכה, אם תלך לאט לא יהיה לך לחזור הרבה!"...

נסיון זה, שהאדם מרגיש שאני הוא המשיג את פרנסתי - הוא אחד הנסיונות הקשים ביותר. אדם מקבל חלקת אדמה, ובמו ידיו חורשה, זורעה, ומלווה את גידול התבואה במשך כל התקופה בטיפול נאות יום יומי בשדה, ולאחר מכן קוצר את החיטה שצמחה, דש, בורר,

טוחן, לש ואופה. והנה מגיע הרגע: יושב הוא על יד הלחם הטרי - פרי עמלו.

כל אדם כזה, מטבע הדברים מנגב את זיעתו מעל מצחו, טופח לעצמו על השכם, ואומר כשכולו מדושן עונג: 'כמה שעמלתי על לחם זה!...' ואם כל כך הצלחתי הפעם - עלי ללמוד עוד שיטות כיצד להגביר ולשכלל את גידול התבואה - הרי גורלי בידי ואם אין אני לי מי לי!...' זוהי ראייה שטחית שיכולה ליפול לכל אחד ואחד בלבד. אך מי שמתבונן נכון, הרי גם לאחר שחרש וזרע, צריך הוא רחמי שמים מרובים שהקב"ה ימטיר לו גשם בעתו, שהזרעים יקבלו את האויר הנכון, שהגשם היורד לא ירד בזעף כי אז ישטוף לו את כל התבואה, ובפרט שכל יום זקוק הגידול למשהו אחר.

פעם הסביר לי אחד מזקני המושב יסודות

פעם הסביר לי אחד מזקני המושב יסודות, רבי יוסף גליק זצ"ל, את נוסח התפילה: "ברך עלינו... ואת כל מיני תבואתה לטובה", מה הכוונה את "כל"? וביאר: ישנם כשבעה סוגי חיטה. יכולים שני חקלאים שכנים לגדל חיטה, וכל אחד מגדל סוג חיטה שונה. בו זמנית שסוג א' זקוק כרגע לשמש - סוג ב' זקוק לצל, כשזה צורך יותר מים השני זקוק לפחות מים, אך שניהם גדלים בשני שדות צמודים. היאך ניתן שיתקיימו כל התנאים כאחד? על כך אנו מבקשים: רבוננו של

אין שום קשר בין מה שיקבל למה שעבד!...
כך הם פני הדברים בדיק, ומגלה לנו ה"חובת הלבבות" שהחיים בצל התחושה הזאת לא רק שהם מבחן החיים אלא שזו המטרה בכל מה שפעל ויצר הבורא שהאדם יזדקק לדברים חיצוניים, הכל כדי להעמידו במבחן זה, הילך בדרכי ה' אם לאו. אם ישכיל לחיות באמונה ברורה זו שהוא אינו פועל ועושה כלום לצורך חייו והכל מאתו יתברך, יוכל לעמוד בכל מבחני החיים, אחרת - ברור שימעד ח"ו.
נמצא שכל עניין ההשתדלות אין מטרתו כלל ההשתדלות עצמה אלא ההתגברות על המחשבה והמעשים היוצאים מהמחשבה שכאלו אני הוא העושה והמשיג, ויש בזה מבחנים רבים למעשה בהם יוכל האדם לבחון עצמו עד כמה הוא באמת עושה את ההשתדלות כחלק ממעריך הוצאת כבוד ה' בעולם לפועל.

פנתה אפוא הסבתא לבעלה ושאלה את פיו כדת מה לעשות

רבי עזריאל טאובר זצ"ל בספר "פרקי מחשבה - אמונה ובטחון" מספר על סבו שהיה בעל בית חרושת לגזוז בצ'כוסלובקיה. הוא עצמו למד ולימד בחורים תורה יומם ולילה, והסבתא היא שניהלה את בית החרושת. ובכל יום היה הסבא נכנס למשך שעה לבית החרושת לסייע בניהול החשבונות, ואף היה מכריע בשאלות משמעותיות שהתעוררו באותו יום.

מנהג היה בידם, לסגור את בית החרושת בערב שבת קדש בחצות היום, ובכל אופן לא קבלו הזמנות לאחר שעה זו, שכן כבר אמרו חז"ל (פסחים נ ע"ב): "העושה מלאכה בערבי שבתות וימים טובים מן המנחה ולמעלה, אינו רואה סימן ברכה לעולם"

ערב שבת אחד לאחר חצות, הגיע אחד הקניינים הגדולים הקבועים שלהם וביקש להזמין סחורה. קונה זה היה מגיע אחת לחצי שנה ומזמין לכל משך החודשים הבאים. היתה זו כמוות גדולה מאוד והעסקים עמו היו רווחיים מאוד למפעל, וכך הגיע גם באותו ערב שבת. הסבתא היתה נבוכה: מצד אחד היו להם חובות גדולים באותה תקופה, ועסקה זאת היה בכוחה להעלותם על דרך המלך, מאידך מנהגם הקבוע הוא לא לעשות עסקאות בשעות אלו.

פנתה אפוא הסבתא לבעלה ושאלה את פיו כדת מה לעשות. תשובתו היתה חד משמעית: "לא! אין לערוך את ההזמנה בשעה זו בשום פנים ואופן!"

הסבתא ניסתה לרכך את עמדתו, בהסבירה שעסקה זו יש ביכולתה להוציא אותם מסבך החובות אליו נקלעו. היא טענה שאם הקב"ה שלח מתנה כה גדולה כדי להועיל לנו, כיצד נוכל להשליכה מאתנו? נעשה את העסקה ואז נוכל לחזור לגמול חסדים עם הזולת כהרגלנו מימים ימימה...

אך הסבא השיב ברור: "אם הקב"ה רוצה הועיל לנו, לא יתכן שהוא החליט לשלוח זאת דוקא בזמן שחז"ל קבעו שאין רואים בו סימן ברכה!"

תשובה זו, שנבעה מעומק הלב, ביטאה מעבר לכל את בטחוננו

עולם, אנו ידינו כבולות, אנו גם לא יודעים מה מידת השמש, המים והחמצן שזקוק להם כל צמח וצמח ברגע זה. אנו מבקשים: ברוך את "כל מיני תבואתה לטובה, שבו זמנית יקבל כל מין ומין של התבואה את מה שהוא זקוק לו בזה הרגע.

גם לאחר שהתבואה גדלה ב"ה וקצרנו בזמן, עדיין זקוקים אנו לרחמי שמים שהתבואה לא תתקלקל במחסנים, שתישמר מעכברים ושאר מרעין בישין, וגם כשהיא יוצאת לשוק למכירה צריך שהשוק לא יהיה מוצף באותה תקופה באותו מין, כי במצב כזה פעמים שצריך למכור כל כך בזול עד שאין מכסים אפילו את הקרן. לא בכדי אמרו חז"ל (שבת לא ע"א): "אמר ריש לקיש, מאי דכתיב (ישעיהו לג): 'והיה אמונת עתיך חסן ישועות חכמת ודעת'... 'אמונת' - זה סדר זרעים". כל ענין גידולי קרקע בראיה נכונה, דורש מהאדם רצף של אמונה. מאמין בה' וזורע.

גידולי הקרקע הם רק סימן לכל עניני הפרנסה, ללמד שאין לאדם שום יד בהשגת הפרנסה, הוא רק מקיים את חובת ההשתדלות שלו, אבל את הפרנסה - הקב"ה מביא לו.

אין קשר בין העבודה לפרנסה

המגיד מדובנא, כדרכו, המשיל משל נפלא:

עני חסר בית הסתובב כשבטנו ריקה ולא נכנס אוכל לפיו מזה יומיים, והנה הוא רואה בית שעל דלתו מזוזה. הוא נוקש בדלת ומבקש לאכול, ואומר לו בעל הבית: "אצלי אין ארוחות חינם! תאמר לי במה יכול אתה לעבוד, אתן לך עבודה ותמורתה תקבל ארוחה דשנה".

אמר לו העני שהוא בקי במלאכת הגננות.

"טוב מאוד", הפטיר בעל הבית. "בדיק לא נגעו בגינתי מזה שלושה חודשים". נתן לו מעדר ושאר כלי עבודה, והלה בשארית כוחותיו עמל חמש שעות עד שטיפח את כל גינתו.

בסיום עבודתו יצא בעל הבית לגינתו והיה מרוצה מאוד מהעבודה. "ועכשיו", אמר לו, "גש לדלת ממול, כנס שם ותקבל ארוחה כיך המלך".

נקש העני בדלת, הכניסו אותו, הושיבוהו ליד שולחן ערוך והגישו לו מנה ראשונה. ברעבו הגדול סיים במהירות את המנה ודרש עוד מנה, וכך בכל מנה ומנה דרש בתוקף מנה כפולה.

בשלב מסוים אמר לו בעל המקום: "תסלח לי אדוני, אבל מה הדרישות האלו? תאמר תודה על האירוח ותפסיק לדרוש כך בתוקף!"

אמר לו העני: "מה פירוש אירוח? הלא עבדתי בשארית כוחותיי בגינתכם במשך שעות ארוכות, וכי לא מגיע לי?" והוא לעומתו ענה לו: "על איזו גינה הנך מדבר? אין לנו שום גינה!"

התברר שאותו אדם שנקש בדלתו - איש רע מעללים היה. הוא ידע כי מולו יש בית הכנסת אורחים שכל החפץ מקבל שם ארוחה, ניצל זאת ברשעותו והעביד את העני בגינתו על חשבון הארוחה שיתנו לו ממילא בהכנסת אורחים!

אומר המגיד: פרנסה נותן הקב"ה, הוא הזן את העולם כולו בטובו בחן בחסד וברחמים. ההשתדלות היא רק חובה מחמת חטאינו, אבל האדם עובד במקום אחד ופרנסתו בכלל מגיעה ממקום אחר.

האמיתי בבורא, שהוא הזן ומפרנס לכל. אני אין לי שום חובה לדאוג לו איך יפרנס, עלי מוטלת חובת ההשתדלות, אבל ממש לא במקום שבו ההלכה אומרת לא לעשות השתדלות.

מבחן זה ושכמותו, הם המבחנים היום יומיים בשיטת ה"חובת הלבבות", שהלא לשיטתו כל עניין ההשתדלות הוא לגלות עד כמה אנו עומדים במבחן הזה. זוהי עבודת ה' הגדולה שישנה בהשתדלות. אם אנו עוברים ח"ו על משהו מהשולחן ערוך למען ההשתדלות - הדבר כבר גובל בכפירה ח"ו.

ברור הוא כשמש, שכאשר אדם יוצא למקום עבודה בו הוא עלול להיכשל במראות אסורות או בשמיעת דברים אסורים, או כל מקצוע שאינו תואם במאת האחוזים עם השולחן ערוך - לא השתדלות זו הורנו השי"ת לעשות, וההיפך, כל עבודת האלוקים שלנו היא לראות עד כמה אנו מאמינים שאין בכוחנו להשיג כלום בעולם והכל מגיע מתחת ידו הפתוחה והרחבה.

רמאות אינה השתדלות

ברור הדבר, שמי שמתייחס להשתדלות כאל חובה, לא יעלה בדעתו לעשות השתדלות שאינה כשרה בתכלית. הרי לא יתכן לעשות את רצון ה', באופן שהוא נגד רצונו.

בהיות מו"ר הגאון רבי פנחס שרייבר זצ"ל אברך צעיר, החלו הגרמנים לשלם פיצויים לנפגעי השואה. הוריו היו אמנם בעלי רכוש רב בעיר מגוריהם ירוסלאב, אבל לאחר בריחתם הם חיו ונפטרו בקזחסטן, ולפי הכללים שנקבעו לא היו זכאים לפיצוי, היות וברחו יום לפני פלישת הגרמנים לירוסלאב. היה באפשרותו של הגר"פ לשנות בקלות את פרטי הבריחה ולכתוב שברחו יום אחרי התאריך הנכון, וכך היה מקבל מהגרמנים סכום עתק, שהיה מספיק לפרנסתו כל ימי חייו, ואף לחתן את ילדיו ללא כל טירדה.

ונדגיש, הוריו לא ברחו ממקום מגורם סתם, כל הבריחה היתה עקב התקרבות הגרמנים לאזור, כך שבמבט פשוט, כל מה שסבלו אחר כך וכל ההפסד הרב שנגרם להם, היה בסיבוב ישיר מאותה מלחמה נוראה. זה שהגרמנים קבעו את הפיצויים לפי רצונם, עדיין אינו פוטר אותם מהחובה לשלם פיצויים לכל אלו שנפגעו מהם. הוא פנה בשאלתו זו למרן הגאון מטשעבין זצ"ל שהיה אז הסמכות ההלכתית בירושלים.

הגאון מטשעבין שאל אתו: "אם אענה לך, תעשה מה שאומר לך?" "בודאי שאעשה" השיב הגר"פ.

אמר לו הרב: "השאלה כאן היא לא של מותר או אסור. הרי בשביל מה אתה רוצה לעשות את זה? בשביל השתדלות! בלופן איז נישט

קין השתדלות - רמאות זו לא השתדלות!" וצריכים לשים לב: המדובר כאן היה ברמאות ביחס לגרמנים הצוררים, שבאמת הם אלה שגרשו אותם מביתם, והם אלה שבגללם הם ברחו לקזחסטן ושבעטיים נגרמו לו כל הצרות. ובכל זאת - רמאות זו לא השתדלות.

וכיון ששמע רבינו שאין זו השתדלות - הוא ויתר עליה. אם נעמיק בסיפור, מחד יש כאן באמת דרגה רבת אנפין של איש ענק בענקים, שבמבט אנושי הוא ויתר כביכול על הון שהגיע לו, והיה יכול להשיגו בהינף חתימה... אבל לדידו זה חלק מהנסיון של ההשתדלות. אם אני חי במחשבה שאני פועל משהו למען השגת פרנסתי - יש מקום לחוש החמצה. אבל אם הכל נגזר מאתו - ברור שאם זו דרך של רמאות המשחיתה את הנפש, לא לזה התכוון הבורא, וממילא שלח הקב"ה את כל פרשת השילומים רק כדי להעמידני בנסיון האם אלך בתורתו או לאו.

נסיים במעשה שארע עם שאר בשרי

נסיים במעשה שארע עם שאר בשרי, אברך יקר שמאז נישואיו קבע בעצמו את מידת האמונה והבטחון, ונהג בכל מצבו לפי המבואר בחז"ל (ביצה טו ע"ב): "אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל: בני, לוו עלי וקדשו קדושת היום, והאמינו בי ואני פורע", וכשזה מגיע להוצאות שבת אינו עושה שום חשבון...

זיכהו הקב"ה ורעייתו ילדה בשבת קדש בן זכר, והברית נקבעה לשבת הבאה. כל בני המשפחה הוזמנו ונקבעה סעודת שבת קדש ביום לעשרות סועדים, והוא כדרכו קנה הכל על הצד הטוב והמשובח, ואף כששלח מישהו מבני המשפחה לרכוש כלים חד פעמיים - מסר את כרטיס האשראי ואמר לקנות את הכלים המשובחים ביותר לכבוד שבת קדש. לשאלת השליח שהיפים ביותר יקרים מאוד, הפטיר כדרכו: "אינני עורך דין של הקב"ה, הוא משלם ויש לו די".

ביום שישי בצהרים, לאחר שהוציא את כל ההוצאות המרובות, קיבל טלפון מבן דודו מירושלים שפגש אותו שכן וסיפר בשם קרוב משפחתו שיש גביר יהודי אמריקאי שזקוק לישועה ומחפש אברך שעושה ברית בשבת וברצונו לממן את הברית בשבת זו דוקא, כי רואה בזה סגולה... הקשר נוצר והלה מימן את הברית כולה! זוהי אפוא המסקנה הפשוטה מד' העיקרים העוסקים בגדלות ה' ובאמונה במציאותו יתברך: לא להגביל את מציאות ה' להגבלות שלנו!

לעילוי נשמת אבי מורי רבי נתן ב"ר יחיאל מאיר הכ"מ, ורעייתו מרת רבקה ב"ר יהודה ע"ה

גליון 'לקראת שבת' יו"ל בחסות
'אמונה וחסד' דפוס וכריכ"ה בע"מ 02-6715501

זיכוי הרבים בהפצת גליון זה
לעיי"נ הרה"ח בנימיין ב"ר דוד צבי רוזנטל זצ"ל
נלב"ע ר"ח אב תשע"ו

נכנסנו, הגרב"ד דיסקין, הגר"ח מישקובסקי ואנוכי, אל מרן ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן זצ"ל. בשלב מסוים הפנה מרן זצ"ל שאלה: 'האם החזרה על הלימוד צריכה להיות מהירה יותר מהלימוד הראשון, או שמא לא'

רב העיר כרמיאל הגאון רבי אברהם מרגלית שליט"א, על איך צריך להיראות ה'חזרה' על הלימוד

"אם בקהתי תלכו" (כו.ג.)

דורשים חז"ל: שתהיו עמלים בתורה. מהו עמל התורה, ישנן אפשרויות רבות. אתה עייף, יש לך דאגות, קשיים, ובכל זאת אתה מתגבר ולומד, זהו עמל התורה.

אך ה'אור החיים הק' אומר שעמל התורה הוא החזרה. באופן טבעי אדם לא אוהב לחזור. אני כבר יודע, הבנתי, למה ללמוד שוב, פעמים רבות אדם לומד סוגיה, משקיע בה את חלבו ודמו שעות רבות, נדמה לו שלעולם לא ישכח, ממש לא מתחשק לחזור. בשביל מה. מי שבכל זאת חוזר ושוב חוזר, משום שכך התורה צייתה, הרי הוא עמל בתורה.

ראש ישיבת באר יעקב, הגרמ"ש שפירא זצ"ל, אמר שכאשר אומר בברכת התורה "הערב נא ה' אלוקינו את דברי תורתך בפינו וכו' צריך לכוון על החזרה. שהחזרה תערב לנו. שיהיה לנו גישמאק גם בכך. כי כאמור, הנטייה היא שלא לחזור. תמיד יש רצון ללמוד דברים חדשים.

ובאמת, בזאת תבחנו. כיצד נתן לבחון האם האדם לומד לשמה, או להנאתו גרידא? על ידי לימוד של דברים שלא מתחשק לו ללמוד... ובכלל זה, כמובן, החזרות. כאשר אדם חוזר וחוזר, למרות שעזר רצונו ללמוד דברים חדשים, אות היא שאינו לומד למטרות אישיות, אלא כדי לקיים את מצות הבורא.

אמרת, "אם ראש הישיבה

שואל, אומר את דעתי"

בשנת תשע"ב נכנסנו, הגרב"ד דיסקין, הגר"ח מישקובסקי ואנוכי, אל מרן ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן זצ"ל. היה זה לצורך דיון אודות 'מפעל המסכתות'. בשלב מסוים הפנה מרן זצ"ל שאלה כלפי, וכך שאל, האם החזרה על הלימוד צריכה להיות מהירה יותר מהלימוד הראשון, או שמא לא, נניח שלקח לו לאדם ללמוד סוגיה כלשהי במשך שמונה שעות. האם גם החזרה עליה צריכה להימשך כך.

אמרת, "אם ראש הישיבה שואל, אומר את דעתי. סובר אני שהחזרה צריכה להימשך כמו הלימוד הראשון". והבאתי ראיה לדברי מומשה רבינו. משה עלה למרום כדי לקבל את התורה, שהה שם ארבעים יום וארבעים לילה. בסופו של דבר שבר את הלוחות.

לאחר מכן עלה שוב, ושוב נשתהה ארבעים יום וארבעים לילה, שואל ה'עולם': הרי כבר למד את התורה בפעם הראשונה, עכשיו הייתה זו רק חזרה, מדוע היה צורך שוב בארבעים יום? אלא, רואים

אנו שהחזרה צריכה להמשך כמו הלימוד הראשון. אגב, ישנן תשובות נוספות לשאלה זו. ה'עולם' עונה שהתורה שקיבלנו אחר מעשה העגל שונה מהתורה שהייתה אמורה להינתן לפני כן, הפעם התורה ניתנה כאשר היא עמוסה יותר בפרטים. יש לכך סימוכין גם במדרשים.

למשמע דברי, ביקש מרן מהרב דיסקין שיביא לו גמרא מסכת ברכות. פתח אותה בדף י"ח עמוד א, וקרא: "אמר ליה, אם קרית - לא שנית, אם שנית - לא שילשת, אם שילשת - לא פירשו לך". המשיך מרן וקרא את דברי רש"י, "לא שנית - לא חזרת עליו פעם שנית כדי שתתבונן בו". רואים אנו שבחזרה השנייה האדם מתבונן יותר. מכאן שהיא צריכה להיות לא פחות מהלימוד הראשון.

כשחזרתי לביתי נזכרתי שיש באמתחתי עוד ראיה לדבר. לפני שנים הוצאנו את הספר 'מרגלית טובה' העוסק בענייני לימוד התורה, וכמובן גם חשיבות החזרה. קיבלנו הסכמה ממרן הגאון רבי נסים קרליץ זצ"ל. בתוך הדברים הוא מביא את דברי רש"י על דברי הגמרא במסכת קדושין [לא]: "תנו רבנן, ושנתם - שיהו דברי תורה מחודדים בפך, שאם ישאל לך אדם דבר - אל תגמגם ותאמר לו,

הגה"צ רבי בנימין פינקל שליט"א נכנס לחדרו עם ספר טלפונים של ירושלים, והחל לעבור על כל אחד ואחד מהמספרים של משפחות 'דייטש' המתגוררות בעיר. "שלום, משפחת דייטש? יש לכם בן בשם .. אין לכם? אולי אתם מכירים במשפחה המורחבת בחור בשם זה" .. השיחה הזאת חזרה על עצמה פעמיים ושלוש, עשר ועשרים פעמים

מעשה של השגחה פרטית מדהימה שהיה לפני שבועות אחדים בירושלים, כשתפילין של נער הבר מצוה נאבדו באוטובוס

יוחנן וסרמן

היה זה לפני כשלושה שבועות, כשאחד מתלמידי ישיבת 'משכן ישראל' נסע באוטובוס פנימי בירושלים עיר הקודש, ולפתע צדו עיניו שקית של תפילין.

הבחור התקרב, הרים את השקית, וגילה שאכן, מדובר בזוג תפילין חדש ובוהק. השקית עצמה נראתה גם היא חדשה, הניילון העוטף אותה היה מבריק, כאילו יצא לפני דקותיים מבית היוצר.

הרקמה שעל גב שקית הברד הסגירה את שמו של הבעלים הצעיר: "ישראל מאיר אלימלך דייטש", והמוצא הישר אסף את השקית, לקח עמו לשיבה.

מה יעשה בחור ישיבה עם שקית תפילין? אפילו טלפון כדי להתחיל לנסות ולברר או לפרסם מודעת השבת אבידה בעיתון אין לו... הוא הגיע לשיבה, ומסר את התפילין ליעדיו של מורו ורבו, המשגיח הנודע דייטש מיר ודייטש משכן ישראל הגה"צ רבי בנימין פינקל שליט"א, הידוע בקשר המיוחד שיש לו עם כל אחד ואחד מתלמידיו. הגר"ב פינקל בירר מה טיבה של שקית התפילין, וכשהבין שהתגלגלה לידיו מצווה של 'השבת אבידה' שש ושמוח כמוצא שלל רב.

"שנים רבות לא קיימתי כראוי מצוות השבת אבידה", גילה המשגיח לתלמידו, "כבר עשרות שנים שאני משתוקק למצווה זו, אבל לא נזדמנה לידי מציאה שאוכל להשיב למאבד. אשמח מאוד לקחת על עצמי את העול".

התלמיד הבין היטב מדוע לא זכה ראש הישיבה לקיים מצוות 'השבת אבידה', כל מי שראה אותו פעם צועד ברחובה של עיר או נוסע באוטובוס, יודע למה המשגיח לא יכול למצוא שום דבר. גם אם המשגיח כן ימצא אבידה, זה יהיה בגדר 'זקן ואינה לפי כבודו', העיר התלמיד, "אבל להחזיר זוג תפילין זה בוודאי לפי כבודו של כל אחד ואחד, גם תלמיד חכם ומרביץ תורה לרבים..."

ואכן, התפילין נמסרו לידי המשגיח, שלא איחר לנסות ולמצוא את בעל האבידה.

היה זה ביום שישי, ערב שבת קודש, ולמרות הצורך להתכונן לשבת, דחה המשגיח את הכל וישב לעסוק קודם כל במצוות השבת אבידה.

הוא נכנס לחדרו עם ספר טלפונים של ירושלים

הוא נכנס לחדרו עם ספר טלפונים של ירושלים, והחל לעבור על כל אחד ואחד מהמספרים של משפחות 'דייטש' המתגוררות בעיר. "שלום, משפחת דייטש? יש לכם בן בשם ישראל מאיר אלימלך?? אין לכם? אולי אתם מכירים במשפחה המורחבת בחור בשם ישראל מאיר אלימלך דייטש? לא מכירים? טוב תודה, סליחה על ההפרעה". השיחה הזאת חזרה על עצמה פעמיים ושלוש, עשר ועשרים פעמים. המשגיח סימן בספר הטלפונים איזה 'דייטש' כבר ענה לו ואצל איזה 'דייטש' לא קיבל מענה ויש לנסות להתקשר שוב.

בני משפחתו של המשגיח דאגו לו ואמרו שאולי הגיע הזמן להניח מעט לנושא התפילין, המשגיח צריך להתארגן לקראת שבת קודש. אפשר לחלק את העבודה בין בני המשפחה והתלמידים שייקחו כל אחד חמישה מספרים ויתקשרו אליהם במקום שהמשגיח יתקשר אחד אחד, אבל דבריהם לא עשו עליו רושם: "עד שהזדמנה לידי מצוות השבת אבידה, לא אנוח ולא אשקוט, אני חייב לקיים את

המצווה הזאת בשלימות", אמר.

"למרבה הצער", סיפר הרב דייטש, "אחי הצעיר הג'ר דוד דייטש, התאלמן בפתע פתאום מרעיינו, האשה הצדקנית מרת חנה פעשא ע"ה, בתו של כ"ק מרן אדמו"ר מספינקא יבלחט"א. "למעשה אתמול היתה צריכה להתקיים שמחת הבר מצוה לבני ישראל מאיר אלימלך שיחי', אבל בגלל הצער הגדול לא יכולנו לחגוג בשעה שאחי ובניו יושבים שבעה בכזה אבל גדול ונורא, ולכן החלטנו על פי עצתו של אבי מורי שליט"א, לדחות את שמחת הבר מצווה בשבוע.

"בני שיחי' כמובן התאכזב מאוד, אחרי שכבר התכונן נפשית לאירוע הגדול ולמד את הדרשה הדק היטב, פתאום ברגע האחרון נדחה האירוע. זה מגיע יחד עם מה שאירעה במשפחה, וכולנו מבולבלים כתוצאה מכך, ולכן הוא שכח את התפילין באוטובוס מתוך פיזור הנפש שאוחז בכולנו בימים אלו. מיד אחרי שירד מהאוטובוס הוא נזכר שהתפילין לא איתו ומיהר ליצור איתי קשר ומכאן ואילך לא נותר לנו אלא לעשות מה שעושה כל אחד שמאבד תפילין, להתקשר לקופת העיר, לתרום סכום הגון לצדקה ולהתפלל שהאבידה תימצא בקרוב".

"אבל למה חיפשתם אותי?", ניסה המשגיח להבין, והרב דייטש שטח את בקשתו: "מאחר ואחי חווה עכשיו דבר קשה כל כך, עלה בדעתו של אבי מורי שליט"א רעיון. אבא אמר שמאחר ואירוע הבר מצווה של בני שיחי' יתקיים ככלות השבעה, אחי בוודאי יבוא להשתתף, ואבא הציע שאולי נקרא למשגיח שיבוא לעודד אותו, כי הרי גם המשגיח חווה בעבר צער דומה בפטירתה של הרבנית ע"ה, ואם כן אין בדור הזה משפיע שיכול למצוא את מילות הניחום הטובות לאלמן טרי, יותר מהמשגיח שליט"א..."

"לכן שטוחה בקשתי, שהמשגיח יבוא לשמחת בר המצווה של בני שיחי', ובמהלכה יישא דברים בפני הציבור, וגם ידבר עם אחי ר' דוד, כדי להרעיף טללי נחמה וחיזוק על לבו!".

המשגיח כמובן הביע בו במקום הסכמה מלאה להשתתף בשמחת בר המצווה: "עכשיו כשאני זוכה להשיב לחתן בר המצווה את התפילין שלו, נהייתי ממש 'מחותן' בשמחה הזאת", אמר בהתרגשות, "בוודאי שבלי נדר אשתדל לבוא ולהשתתף בשמחה הגדולה".

נענה הרב דייטש והשיב: "מיד כששמעתי מבני שהתפילין היקרות אבדו, חשבתי על מה ולמה עשה ה' לנו ככה, במיוחד שזה בא אחרי מקרה קשה המשבר כל לבו של אדם. עכשיו אני יודע שהקב"ה טובב את זה כך שאוכל למצוא את המשגיח ושהמשגיח יהיה 'מחותן' עם השמחה שלנו, ולא אבדו התפילין מלכתחילה, אלא כדי שהמשגיח יזכה במצוות השבת אבידה ויבוא להרעיף טללי תחיה על לבו של אחי".

אחרי שלוש שעות של מאמץ, שוב התקשר המשגיח ל'דייטש' נוסף, ושם עונה לו יהודי חביב שהסתקרן למשמע השאלה: "לא!", אמר האיש "אין לנו בן בשם הזה, אבל למה אתם מחפשים בחור בשם ישראל מאיר אלימלך???", המשגיח הסביר לו: "יש לנו זוג תפילין של בחור בשם זה, שנמצאו באוטובוס בירושלים, ולכן אנחנו מחפשים את המאבד...".

אה, יש לי רעיון!", אמר האיש שמעבר לקו

"אה, יש לי רעיון!", אמר האיש שמעבר לקו, "תחשבו, מה עושה מי שמאבד משהו חשוב ויקר, כמו זוג תפילין למשל?..."

"נו, מה הוא עושה?", תהה המשגיח בקול.

"מתקשר לקופת העיר' ותורם 180 שקל לצדקה כסגולה שתימצא האבידה!"

"ולכן מה שאתם צריכים לעשות זה להתקשר לקופת העיר' ולשאול אותם אם משהו בשם 'דייטש' התקשר כדי לתרום כסף כסגולה שימצא את התפילין שלו!".

המשגיח סבר וקיבל, נשמע רעיון מצוין ואם לא יועיל בוודאי לא יזיק. הטלפון הבא היה לקופת העיר', ומעבר לקו היה שיתוף פעולה מלא, החלו חיפושים ברשומות, מי תרם היום כסף לקופת העיר, והאם הוא הזכיר את רצונו למצוא זוג תפילין..."

ואכן לאחר חיפוש קצר נמצאו שלושה מאבדי תפילין שתרמו באותו יום כסף לקופת העיר' כסגולה שימצאו את אבידתם בהקדם. אחד מהם היה בקרעסטיר, היו ערב יום ההילולא של הרה"ק רבי ישעי'ה בן ר' משה זיע"א, השני היה בצפת והשלישי איבד תפילין בירושלים! רגע רגע, נראה מה השם... דייטש!!!

המשגיח קיבל את הפרטים ומיהר להתקשר לתורם הלא הוא הגה"ח רבי יהודה דייטש שליט"א, משפיע נודע בירושלים עיר הקודש ובנו של הגאון רבי מתתיהו דייטש שליט"א, גאב"ד 'רמת שלמה'.

הרב דייטש הרים את הטלפון, ושמו שמחה גדולה לשמוע שהתפילין של בנו נמצאו ב"ה.. מיד שאל את המוצא הישר לשמו: "קוראים לי פינקל", השיב המשגיח, והרב דייטש מיד הבין מי הוא הדובר מעבר לקו..."

אתמול היתה צריכה להתקיים

שמחת הבר מצוה לבני

"איזו סייעתא דשמיא! אמר, "אני בדיוק חושב על דרכים איך להשיג את המשגיח, והמשגיח מתקשר אלי, גם התפילין נמצאו וגם הצלחתי להגיע למשגיח!!!", השמחה כמובן היתה גדולה מאוד, והמשגיח הטה את אוזנו כדי לשמוע מה בפיו של הרב דייטש..."

לתגובות, הארות, והצעות

כתבו לעורך 'לקראת שבת' במייל: 10dirshu@gmail.com

הבחור היה המום מההצעה ולאחר מספר שניות החל לבכות, הוא אמר לי כשדמעות בעיניו: אני לא אצליח כמו שלא הצלחתי בשום מבחן. הסתכלתי לתוך עיניו ואמרתי לו: בוא נעשה עסק, אם אתה מתאמץ באמת ולא מצליח, אני מפרסם בכל הישיבה שאתה עשית אצלי מבחן פרטי

ראש ישיבת 'אחינו' הרה"ג רבי מיכאל ברלין,

על ההשקעה הגדולה בכל בחור וכיצד הופכים כישלון להצלחה גדולה

אלעזר גולדברג

אם פָּחַקְתִּי תִלְכוּ (כ"ג) כ"ץ: שְׁתִּיבוּ עַמְלֵיִם בְּחֹרֶה

איך הופך נער 'כבוי' ומיואש לבחור ישיבה מצליח שמסוגל לשנן ולדעת בעל פה חמישה דפי גמרא? הרה"ג רבי מיכאל ברלין שליט"א משתף בשיחה מיוחדת על בחור שבור ומדוכא שמרגע שהאמין בעצמו וביכולותיו הפך לבחור מצליח ושמח.

אצלנו בישיבת 'אחינו', פותח הרב ברלין ומספר, מתקיימות חזרות תקופתיות בסוף 'זמן חורף' ובסוף 'זמן קיץ' ובסוף תקופת החזרה מתקיים מבחן מסכם על כל הדפים אותם למדו במשך חודשי ה'זמן'. כמובן שהמצליחים במבחן מקבלים פרסים יקרי ערך ובעיקר מקבלים את התחושה של ההצלחה, מה שמוליד בהם חשק והתלהבות להמשיך הלימודים בישיבה.

בשנים האחרונות למד בישיבה בחור שהתקשה מאוד להצליח בחזרות ובמבחן, מה שהשפיע עליו מאוד ולא לטובה. הדבר שהגדיל את הקושי, היתה העובדה שאחיו הגדול ממנו בשנה, למד גם הוא בישיבה והוא היה מוצלח ובעל כישרון ובקלות יתירה היה מכין את עצמו למבחנים ומשיב עליהם בהצלחה רבה. אחיו הצעיר היה מאוד מדוכדך מכך שהוא לא מצליח כאחיו והדבר השפיע על מעמדו בקרב חבריו לשיעור.

הכל התהפך לפתע על ידי החלטה של רגע אחד!

היה זה בחודש טבת לפני מספר שנים, פגשתי את הבחור וראיתי שה'סוללה' שלו מרוקנת, הוא היה נראה עייף ומדוכא... שאלתי אותו מדוע נפלו פניו והוא השיב את שידעתי מראש: עוד מעט מתקרב חודש אדר ומתחילים החזרות על מה שלמדו בחודשי החורף ואני כמובן איני שולט בחומר וכאשר יגיע רגע המבחן אני שוב יחווה את תחושת הכישלון הצורב, תחושה הדומה לסטירה מצלצלת... הבנתי אותו, הוא לא חווה אף פעם את תחושת ההצלחה ולכן אין לו את המרץ הדרוש להשקעה בלימוד העיוני בישיבה.

החלטתי שאני עושה הכל כדי להחדיר בו את התחושה הזו. פנית אליו ואמרתי לו, הפעם אני ואתה הולכים למהלך חדש שעוד לא היה בישיבה. אני קובע לך יעד של חמישה דפי גמרא אותם אתה

מתחיל ללמוד מעכשיו ותוך כדי לימוד אתה מתחיל גם לחזור שוב ושוב על החומר שאתה לומד. אבל יש לי תנאי אחד: אין אצלך יותר 'דקלומים' של דברי הגמרא ללא הבנה! אתה לעולם לא ממשיך לקטע הבא בגמרא ללא שהבנת באופן יסודי את הקטע אותו אתה לומד, כי רק ההבנה היא שמעניקה את השמחה והרצון להמשיך וללמוד עוד ועוד. לצורך כך אני מצמיד לך אברך חשוב שילמד איתך, לעיתים גם על חשבון השיעורים היומיים, על מנת שאכן תספיק ללמוד ולשנן את כל חמשת הדפים עם הבנה טובה עד יום המבחן. אני מאמין שעם מאמץ והשקעה אתה תצליח, אבל גם כאשר יהיה קשה לך אל תוותר בשום אופן, כמו שאתה מתאמץ לנצח בזמן שאתה משחק עם החברים.

הבחור היה המום מההצעה

הבחור היה המום מההצעה ולאחר מספר שניות החל לבכות, הוא אמר לי כשדמעות בעיניו: אני לא אצליח כמו שלא הצלחתי בשנתיים האחרונות בשום מבחן. הסתכלתי לתוך עיניו ואמרתי לו: בוא נעשה עסק, אם אתה מתאמץ באמת ולא מצליח, אני מפרסם בכל הישיבה שאתה עשית אצלי מבחן פרטי, מבחן מסובך יותר מכל מה שעשו שאר תלמידי הישיבה וידעת את כל החומר היטב.

והחלטתי שאני מפתיע את הבחור. טרחתי לחפש פרי מיוחד שיברכו עליו 'שהחיינו' ומצאתי אשכול ענבים עסיסי אותו רכשתי בדמים מרובים והבאתי עימי למסיבה. כאשר הגיע זמן הדרשות, קמתי ואמרתי: אני מוותר על הדרשה המסורתית, במקום זאת אני רוצה לכבד בברכת 'שהחיינו' את הבחור שהוכיח לי ולכל תלמידי הישיבה שגם כאשר הבנת הגמרא נראית בלתי ניתנת להשגה ניתן להצליח לדעת חמישה דפי גמרא בעל פה! הבחור ניגש אל הבמה והחל לבכות מהתרגשות, הוא בירך על הענבים וחילק לכל בחור בישיבה ענב אחד. כולם נעמדו על רגליהם ובירכו 'שהחיינו' והיו שותפים עמו בשמחתו הגדולה.

לקראת 'זמן קיץ' התקשרה אלי אמו של הבחור ואמרה לי שאיננה מכירה את בנה, הוא נעשה רציני ומתמיד ואינו מבטל את זמנו לריק כפי שנהג לעשות עד עתה. לאחר מכן, בתחילת חודש אייר פגשתי את הבחור והתעניינתי כיצד עברו עליו ימי 'בין הזמנים' ובמקום להשיב לי על כך הוא אמר: הרב, כעת כבר לא צריך להזכיר לי ללמוד ולשנן, אעשה זאת בעצמי לאחר שנוכחתי לראות כמה שמחה אני מקבל מלימוד הגמרא בהבנה.

המעשה הזה לימד אותי רבות, מסיים הרב ברלין בהתרגשות, מה הוא כוחו של עידוד ונתינת תחושה של 'אתה יכול אם רק תרצה באמת', כי באמת כל אחד יכול להצליח אם רק יתנו לו את הכלים וההכוונה לכך!

לתגובות, הארות, והצעות

כתבו לעורך 'לקראת שבת' במייל: 10dirshu@gmail.com

הבחור שמע את ההצעה וביקש לחשוב על כך. עברו ארבעה ימים ואז הוא ניגש אלי בעיניים בורקות ואמר: התפללתי לה' שיתן לי סייעתא דשמיא להצליח וכעת אני לוקח על עצמי את האתגר והרב עוד יראה שאני יעמוד בו בהצלחה!

הבחור אכן התחיל ללמוד ברצינות רבה, הוא עשה זאת בשקט בלי שחבריו שמו לב לכך ומדי יום לפני שהלך לישון ישב עם עצמו ושינן את כל מה שלמד באותו יום. במשך שעות רבות מידי יום הוא ישב עם האברך שהצמדתי לו ולמדו יחד שורה אחר שורה, קטע אחרי קטע ולא התקדמו אף פעם ללא שהבין היטב את מהלך הגמרא, מה בדיוק היה קשה לאב"י ומה היא תשובתו של רבא.

סוף ה'זמן' הגיע ואיתו המבחן

סוף ה'זמן' הגיע ואיתו המבחן. הבחור עלה לבמת הנבחנים יחד עם חבריו וכאשר נשאל על החומר אותו למד ושינן, הוא החל להשיב את כל ה'שקלא וטריא' של חמשת הדפים ללא הפסקה! הבחור ביקש מחברו שיסריט את המעמד, כדי שיוכל להראות לאמו שגם הבן הצעיר שלה יודע להצליח במבחן, כי אם היא לא תראה זאת בעיניה לא תאמין, מאחר שהציונים שלו במבחנים לא עברו את ה-70%... אחרי המבחן הסתכלתי בסרטון ולא האמנתי, הבחור אמר בעל פה במשך עשרים ואחת דקות רצופות את כל הפרטים שנמצאים בחמשת דפי הגמרא. הוא שלט בחומר שליטה מלאה והכל בהבנה טובה ומושלמת! כשסיים להשיב, בית המדרש רעם מקול מחיאות הכפיים של כל חבריו...

ביום האחרון של חודש אדר התקיימה מסיבת סיום ה'זמן' בישיבה

המשך מעמוד 2 | כ"ק מרן אדמו"ר מביאלא זיע"א

היו זקוקים לעזרה, ולא בגלל שהיה לו קשר מיוחד איתם. "הוא אמר שתפקידו בעולם זה ללמוד תורה או לעזור לאנשים, בשביל זה הוא בא לכאן וזה מה שהוא צריך לעשות כאן. "גם בשבוע האחרון לחייו, כשהיה מותש וחלוש מאוד, אמר לו הרופא שהוא צריך לעשות פיזיותרפיה כדי להתחזק. אמר לו הרבי שאין לו זמן לדברים כאלו. שאל הרופא מדוע? זה יחזק אותך! השיב לו הרבי, נותרו בי מעט כוחות, אין לי פריווילגיה לבזבז אותם על שום דבר חוץ מללמוד תורה או לעזור לאנשים. אני לא רוצה להשקיע אפילו לא טיפת כח בשום דבר אחר!"

"באופן כללי, הרבי היה חי את הרבש"ע", מסכם הרב וינר את חלקה הראשון של השיחה, "הוא כל הזמן התעסק עם הצורך לעשות נחת רוח לבורא. זה מה שהנחה אותו בכל עת, למה מקיימים מצוות? כדי לעשות נחת רוח לבורא, למה אנחנו חוזרים בתשובה על העוונות? כי ציערנו את הבורא ועכשיו אנחנו רוצים לתקן ולעשות לו נחת רוח. זה מה שהנחה אותו בכל דרך.

"והרי דבר ידוע הוא שמי שרוצה לעשות נחת רוח לאדם, לא יכול למצוא דרך טובה יותר מלהשיב לו את בניו האובדים, וכך גם עם הקב"ה כביכול, מי שמעטסק בקירוב לב בנים אל אביים שבשמים, מעורר נחת רוח עצומה בשמי מרום, וזה כל עיקר כוונתנו ותפקידנו בעולם הזה".

חלקים נוספים של השיחה יתפרסמו א"ה בשבועות הבאים.

ולא היה לו למי לפנות וממי לבקש. אדם חרדי שקונה דירה למשל, מקבל עזרה מההורים, יש לו גמ"חים שהוא יכול לפנות אליהם, מי שחבר בקהילה מסודרת בוודאי יכול לקבל עזרה אם יחתיים ערבים ויוכיח שיש לו אפשרות לשלם בחזרה, אבל בעל תשובה שאין לו שום קהילה ושם תמיכה משפחתית, כזה דבר יכול לגרום לו לקריסה מוחלטת שממנה לא יקום. מה עשה הרבי? טרח והשיג לו סכום נכבד והעניק לאותו בעל תשובה, כדי להעמידו על רגליו. ולא היתה זו הפעם היחידה שהוא עזר כך לבעלי תשובה במזמן ובכל דרך אפשרית, עם כל הלב ובמסירות מופלאה, כאילו היו בניו.

הוא אמר שתפקידו בעולם זה ללמוד

תורה או לעזור לאנשים

"אגב, רוב רובם, אולי כמעט כל בעלי התשובה שנעזרו על ידי הרבי, לא היו וגם לא נהיו אחר כך חסידי ביאלא, ולא היה להם שום קשר איתו לפני או אחר. הם נעזרו בו במשך תקופה מסוימת שהיו זקוקים לתמיכה והליווי שלו, ולאחר מכן המשיכו כל אחד בדרכו שלו עם הרב שלו והקהילה שלו או המקום שמצא לעצמו. לא פעם היו אלו נשים רוסיות מבוגרות שכל הילדים שלהם לא שומרי תורה ומצוות, או אנשים גלמודים ומסכנים, הרבי עזר להם פשוט כי הם

קפצתי לחלון ולנגד עיני התגלה מחזה מבעית! ילד כבן שש נוסע על בימבה בלי שום השגחה של אף מבוגר, ובידיו הוא מחזיק לא פחות ולא יותר, תינוק כבן ארבעה או שישה שבועות, לא יותר! הוא נוסע איתו אנה ואנה, ואין אף מבוגר שמשגיח עליו

על המלאכה הקשה שבמקדש, מתי כן להעיר ומתי לא להעיר

מאת: הרב עמרם בינעט

לא יבקר בין טוב לרע (כ"ג)

לפני תקופה התארחתי עם משפחתי בעיר מסוימת, לרגל שמחה משפחתית, את סעודות השבת סעדנו יחד בצל השמחה הגדולה, ולאחר מכן פנינו לדירה שסידרו לנו לישון בה, כמו שנוהגים רבים וטובים כשיש שמחות במשפחה, שמשאילים דירות זה מזה ונותנים באהבה זה לזה.

בשעות אחר הצהרים של שבת, ישבתי בסלון הבית ושוחחתי עם כמה מילדי בנחת, כשלתע קוראת לי בתי לבוא במהירות לחלון כי אני חייב לראות משהו נורא ואיום.

קפצתי לחלון ולנגד עיני התגלה מחזה מבעית! ילד כבן שש נוסע על בימבה בלי שום השגחה של אף מבוגר, ובידיו הוא מחזיק לא פחות ולא יותר, תינוק כבן ארבעה או שישה שבועות, לא יותר! הוא נוסע איתו אנה ואנה, ואין אף מבוגר שמשגיח עליו. לצדו עמדו שם שני אנשים מבוגרים ששוחחו ביניהם, ראו את מה שאני ראיתי, הזדעזעו לא פחות ממני, אבל הם שתקו ולא אמרו לילד מילה.

אני לא יכולתי לשתוק, מבעד לחלון שמעבר לכביש, צעקתי לו שירד מיד מהבימבה, ובמקביל ביקשתי מהבת שלי שתירד ותיקח את התינוק מידי, כדי להשיבו אל אמו.

עד כאן הסיפור שהיה. התינוק חזר ב"ה לאמו בריא ושלם בלי שום פגע, כמובן שהיא נזפה בן השש והסבירה לו את חומרת המעשה, ובכך הסתיים העניין.

אבל אני לא נרגעתי, במוחי ניקרה שאלה קשה, תמיהה עצומה על אותם שני אנשים מבוגרים שעמדו שם, ולא התערבו.

אני לא מבין, אתם לא מבינים שזה מסוכן? די ברור לי שהם כן הבינו ואף שראיתי את זה ממרחק של כמה עשרות מטרים, זה היה נראה שהם מזועזעים לא פחות ממני.

אז למה הם לא אומרים כלום? למה הם לא מתערבים ולוקחים את התינוק מידי של הילד. זה הרי יכול להסתיים באסון של ממש חלילה וחס!

הסיפור הזה לא נתן לי מנוח

הסיפור הזה לא נתן לי מנוח, ובעקבותיו הפכתי ער לתופעה הזאת, שהיא רחבה הרבה יותר. כמה ימים מאוחר יותר, בעודי צועד ברחוב,

שמעתי קול יללה. היה שם ילד כבן עשר שהכה נמרצות ילד צעיר ממנו, אולי בן שבע או שש. ייתכן שהם היו אחים, אינני יודע לומר זאת בוודאות. היו שם עוברים ושבים, ואף אחד לא התערב ולא אמר מילה, שוב התערבתי, גערתי בילד המכה שעזב את המוכה וברח מהמקום.

זה שוב בער בי, למה אף אחד לא מתערב? הפעם לא יכולתי להתאפק ושאלתי אברך אחד שבדיוק עבר שם, "למה לא עשית כלום?", הוא השיב לי, "באמת חשבתי להתערב אבל בזמן שהתלבטתי אתה כבר הקדמת אותי".

ואני לא מבין, למה הוא צריך בכלל להתלבט, זה הרי מעשה שמתבקש, הוא צריך להתבצע באופן טבעי.

כמובן שאני לא היחיד, כשפקחתי את עיני ראיתי שיש אנשים רבים אחרים שכן מתערבים כשצריך, אבל התופעה הזאת של אי התערבות היא נרחבת מאוד.

למעשה תופעת אי ההתערבות מופיעה כבר במעשה של קמצא ובר קמצא, והיא זו שגרמה לחורבן בית המקדש: "מדשתקי רבנן שמע מינה ניחא להו".

אבל ההרגשה היא שבשנים האחרונות זה החרף, ואני חושב שזה נובע מעניין עמוק הרבה יותר.

אם ילד לקח עוגיות בבית הכנסת בסוף הצום

הדור הקודם, "הזקנים שלנו", כלומר אלו שהיו זקנים כשאנחנו היינו ילדים, לא היו חושבים פעמיים לפני שהיו מתערבים. אם ראו ילד בן עשר שיושב לצד אביו בבית הכנסת ואינו מתפלל, הם היו יכולים לבוא ולהעיר לאביו ולומר לי: "אדוני הנכבד, הבן שלך לא מתפלל כלום, תחנך אותו!".

כשהם עלו לאוטובוס והיה ילד שלא קם ופינה להם מקום, הם לא היו חושבים פעמיים ודורשים ממנו לקום, לא רק בשביל עצמם, אלא גם בשביל מבוגרים אחרים. אם ילד לקח עוגיות בבית הכנסת בסוף הצום, הם היו נזופים בו ואומרים לו שהעוגיות הן רק למי שצם, ואם הם ראו ילד שמכה את רעהו, הם יכלו להתערב בעצמם ולהנחית לו סטירת לחי מצלצלת, גם אם הם לא הכירו בכלל לא את הילד המכה ולא את הילד המוכה.

אני לא יודע אם זאת הסיבה, אבל ייתכן שבדור שלנו אנחנו חווים ראקציה, זה התהפך לצד השני. יש בתי כנסת שבהם ילדים יכולים להתרוצץ בתוך בית הכנסת ולטפס על המדרגות של ארון הקדוש באמצע התפילה, ואף אחד לא אומר להם מילה!

אני מכיר מקום מסוים שיש בו שדה קוצים, וילדים שובבים מציתים בו אש מדי שנה בקיץ, ערב אחרי ערב, כולל בשבוע האחרון, ומדי ערב מוזעקים לשם כבאים שמכבים את השריפה. מבוגרים עוברים שם ולא מעירים להם כלום, אני חושש שייתכן שגם ההורים שלהם יודעים על כך ולא מעירים להם.

הגענו למצב הפוך לחלוטין ממה שהיה בעבר.

שאלתי כמה אנשים מה דעתם על התופעה והם אמרו לי שישנו מאמר חז"ל ידוע ומפורסם מאוד, שמופיע במסכת ערכין: "תניא אמר רבי טרפון תמיהני אם יש בדור הזה שמקבל תוכחה, אם אמר לו טול קיסם מבין שיניך אמר לו טול קורה מבין עיניך. אמר רבי אלעזר בן עזריה תמיהני אם יש בדור הזה שיודע להוכיח".

לצד מאמר זה ישנו עוד מאמר חז"ל מוכר מאוד, במסכת יבמות: "ואמר רבי אילעא משום ר' אלעזר בר' שמעון כשם שמצוה על אדם לומר דבר הנשמע כך מצוה על אדם שלא לומר דבר שאינו נשמע רבי אבא אומר חובה".

"אנחנו לא מתערבים במה שאחרים עושים", הם אומרים לי, ואני רוצה לטעון, שלצד מאמרי חז"ל הללו יש עוד כמה מאמרים...

יש פסוקים מפורשים בתורה! "אבל אשמים אנחנו על אחינו אשר ראינו צרת נפשו בהתחננו אלינו ולא שמענו על כן באה אלינו הצרה הזאת".

יש לאו מפורש "לא תעמוד על דם רעך!". אתה רואה יהודי בצרה,

אתה רואה תינוק שעוד רגע נופל ועלול חלילה וחס להישאר נכה כל ימי חייו, אתה רואה ילד בן שש שסופג מכות נוראיות מילד גדול יותר וזועק לעזרה, ובמקום להתערב אתה מתחיל להתלבט? זה מעוות! זה לא נכון! זה חסר היגיון יהודי בסיסי!!!

ישראל ערבים זה לזה, מה זה אומר? שאנחנו דואגים אחד לשני, אכפת לנו אחד מהשני, ואם הילד של השכן משחק באש ומתעלל בכבאים שבאים לכבות אותה, אנחנו צריכים לגעור בו ולהלשין עליו לאביו, זה לא משהו שאפשר להתעלם ממנו ולהמשיך הלאה! אני לא אומר שאנחנו צריכים להתחיל לצעוק על ילדים שלא מתפללים מספיק חזק בבית הכנסת, כמוזן שזה קיצוני לצד השני, אבל דרך האמצע צריכה להישמר, ואסור לנו לסטות ממנה למקום שבו כל אחד חי לעצמו ואומר 'שלוש עלי נפשי'.

כל מה שסיפרתי ודיברתי עד עכשיו, זו רק ההקדמה...

אחרי שדיברנו על כל זה, אני רוצה להוסיף עוד נדבך, שתדעו שכל מה שסיפרתי ודיברתי עד עכשיו, זו רק ההקדמה...

כי התופעה הזאת היא חיצונית, אלו בעיות צדדיות, הם הבעיות של הילד של השכנים. אני מדבר על מה שקורה בתוך הבית שלנו, שלי ושלכם.

בדור שלנו, אנחנו נמצאים במצב שבו הורים לא מעירים לילדיהם על דברים בסיסיים.

לימדו אותנו באינספור הרצאות של אנשי חינוך ומנחי הורים, שאנחנו לא צריכים הרבות בהערות לילדים, להשתדל להעיר כמה שפחות, וזה נכון! בהחלט! ילד שכל הזמן מעירים לו, כמעט שאינו יכול לגדול מבוגר בריא ויציב בנפשו. אסור להעיר יותר מדי, אבל חובה להעיר על הדברים הבסיסיים והמינימליים. המעמד של ההורים צריך להישמר בבית, והם אלו שמכוונים ומציעים את המשפחה כהבנתם.

אבוי לו להורה שלא מעיר לבנו על כלום, הילד שלו בוודאי לא יגדל מבוגר נורמלי ויציב בנפשו. לא ולא, ילד שלא זכה לקבל חינוך מהוריו, יהפוך לאדם עם מידות מושחתות ובלי דרך ארץ בסיסית. עכשיו נשאר לנו רק לחדד את ההבדלים, ולהגדיר מתי כן להעיר ומתי לא להעיר. זאת מלאכה קשה שבמקדש, אבל חשוב שנדע שאי ההתערבות עלולה לפעמים להיות גרועה בהרבה מהתערבות יתירה.

לתגובות, הארות, והצעות

כתבו לעורך 'לקראת שבת' במייל: 10dirshu@gmail.com

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

רה"י מרן רבי חיים שמואלביץ זצוק"ל, קיבל אותי בחיך ובחום, הושיט את ידו ושאל אותי מהיכן כבודו?, עניתי מאמסטרדם. נו, ומה שמכם נערי, עניתי לו, וסיפרתי לו כי בעצת אימי ובהנחייתה נסעתי ירושלימה ללמוד תורה. בשמוע זאת, נמחה החיך מפניו של ר' חיים, התכופף אלי ושאל בתמיה רבתי: אתה מתכוון לספר לי שעזבת את אמא שלך האלמנה באמסטרדם לבדה!?!?

לשם מה יש צורך בקללות, וכי לא מספיק המסר החיובי?

ומצוותיה חובה המה.

מספר הגאון הגדול רבי יצחק אזרחי שליט"א ר"י מיר

שהיתי באמסטרדם והוזמנתי לברית מילה, מיד כאשר נכנסתי אל בית הכנסת נזכרתי כי בעל הברית - אבי הבן, הוא תלמיד ישיבת מיר משכבר הימים.

המתנו יחדיו כולנו לבוא המוהל וכו', ואני שם לב שאבי הבן לא מזיז את עיניו מספר המונח לפניו, כולו אומר שקיעות בתורה. וכך זה נמשך לכל אורך הברית והסעודה, בכל רגע אפשרי אבי הבן צולל שוב אל תוך הספר, הדבר ממש הפליא אותי, כי הכרתי את התלמיד בישיבת מיר כתלמיד ככל התלמידים ולא ידעתי על שקדנותו המופלגת.

בסיום הברית ניגשתי לברך שוב את אבי הבן, ברכתי אותו ואת שני משפחתו בחום, והוספתי שאלה, אם אוכל לשאול מאימתי אתה שקדן כ"כ גדול, ומה גרם לך להיות כך.

אבי הבן חיך, וביקש ממני שאשב ואשמע ממנו את סיפורו, וכך

מאת: הרב צבי גטקר

פרשת בחוקתי מתחילה בברכות שמסבבות את עמלי התורה ומקיימי מצוותיה, ומאיךך את הקללה חלילה שרובצת על מפירי תורה. והשאלה נשאלת לשם מה יש צורך בקללות, וכי לא מספיק המסר החיובי?, וכי מי שלא יועיל לו הבטחה כי העמל בתורה מרבה שלום בעולם, יועיל לו קללה של ונתתי חרב בארץ חלילה וחס.

למה צריכים את הדיבור הלא חיובי, את המסר המאיים. שאלה נוספת שואל המגיד הנודע רבי שבתי יודלביץ זצ"ל, לקראת סיום הברכות התורה מברכת 'ונתתי משכני בתוכם ולא תגעל נפשי אתכם, והתהלכתי בתוכם', ומבאר רש"י והתהלכתי בתוכם אטייל עמכם בגן עדן, ולא תגעל נפשי אתכם - מלשון הגעלה לא אפלוט אתכם.

תארו לעצמכם אבא שאומר לילד שלו, אני כ"כ אוהב אותך שאתה בכלל לא מגעיל אותי..

מה פירושם של דברים. מהי הברכה ולא תגעל נפשי, ולמה זה צמוד לוהתהלכתי בתוכם.

אלא מבארים בעלי המוסר, נכון, מה שבאמת מדרבן את האדם לעשות טוב, הם דווקא המסרים החיוביים, ולא המסרים השליליים, איזמים ואזהרות אולי טובים ואולי אולי מועילים לסדר מרע, אבל לעשה טוב זה ממש לא מועיל.

אבל כאן הקללה היא לא איום, היא חידוד המסר החיובי, דע לך בני אומרת התורה לעמ"י, דעו לכם: מי שתופס את התורה ומצוותיה בשתי ידיים, זוכה למעלות רוחניות עצומות, לברכות גשמיות עצומות ונפלאות, אבל זה לא בונוס!.

אל תחשוב: 'אם ארצה להתברך, אם אני אראה את הרעה קרובה אלי אדע לאן לרוץ, לא כן ברכת התורה, ברכת התורה היא לא אופציה, ולא בונוס, אין מצב בינים. או ברכה ואם לא חלילה וחס.

או שאתה שומר תורה ומצוות, וה' יטייל איתך בגן עדן, או ותגעל נפשי אתכם.

זה לא איום, זה חידוד המסר החיובי, דע לך הברכה היא נפלאה ועצומה, אבל אל תעלה בדעתך כי התורה היא 'ברכה', התורה

עשיתי.

ואני שוב חוזר ומסביר כי לא ביקשתי וודאי לא אילצתי את אימי להסכים, אלא היא מעצמה שילמה מפת לחמה את כרטיס הטיסה. ר' חיים לא רק שלא קיבל את דברי אלא החל להרעים בקול הארי שלו, 'אז מה אתה בא לומר? שהשארתי את האמא באמסטרדם לבד?'. וכך נשנה הדבר עוד מספר פעמים, אני מסביר את העובדה, ור' חיים מרעים בקולו 'להשאיר אמא לבד?'.
לא ידעתי את נפשי, ממש כך, חשתי כי אשמה נוראית מטיל עלי רה"י, וחלף היחס אלי כמוסר נפש לתורה, להבין שלא פחות ממה שקשה לאמא להישאר לבד קשה גם לי להיות לבד, הראש ישיבה עוד מטיל עלי אשמה, ולא רק מטיל אשמה אלא מוכיח אותי ומייסר אותי בקול תוכחה.

ואז נעמד ר' חיים ואמר, היתר אחד יש לך נערי, לעזוב את האמא, כי 'נסעת ללמוד תורה'.
א"כ בחור יקר, שא נא רגליך תיכף אל בית המדרש, אל תתעסק אפילו בסידור חפצין, ובמציאת חדר הלינה, להכל אדאג אני, אתה יש לך היתר אחד ויחיד לשהות כאן בירושלים, שקידה בתורה. גש תיכף ומיד לבית המדרש.
התוכחה הזו, ההבנה הזו, שהשכיל רה"י לטעת בי, סיים אותו אברך, הפכה אותי לשקדן ומיני אז איני עוזב את הספרים הקדושים.

אכן רה"י אולי לא שם לב לכך בהיותי בישיבה אבל הצעקות/שאגות הללו של ר' חיים, 'איך משאירים אמא לבד', לא נתנו לי מנוח, והם לא נותנות לי מנוח, אני יודע כי אין לי ייעוד אחר בעולם מלבד לימוד התורה המתוקה.

מסיים ר' יצחק אזרחי, את הסיפור, ומוביל אותנו אל המסר בו התחלנו, מי שרוצה להצליח ולזכות בכתרה של תורה, מי שרוצה לזכות להיות ממקיימי המצווה.
צריך שיהיה לו חד וברור, כי זה לא בונוס!, אין כאן אפשרות רווחית גרידה, אלא חובה אלוקית ומוסרית.

(לתגובות והארות com.gmail@08974974aa)

והוא החל לספר: אני נולדתי כאן באמסטרדם לפני שנים לא מועטות, אבי ז"ל נפטר כבר בהיותי עלם צעיר, והיינו בבית אך אני ואימי. במשך הזמן הכרתי נער ששבה את ליבי וחיוק אותי המון, והוא המתיק עלי את החלום ללכת ללמוד תורה, ולא סתם ללכת ללמוד תורה אלא ללכת ללמוד בישיבת מיר שבירושלים.

סיפרתי לאימי את חלום חיי, ולהפתעתי היא הסכימה על אתר, היא אמרה לי שווה לי הבדידות כאן בנכר כשאדע שבני מחמדי גודל בתורה, כמה היה אביך ז"ל שמח לראות ולשמוע את בנו מתעלה בתורה בישיבה.

ומדיבורים למעשים, ארגנתי את כל הנצרך, שברנו קופת חסכון כלשהיא, ועם הכרטיס בידי, מלווה באמא ודמעותיה, עליתי על המטוס לארץ ישראל. הפרידה הייתה קשה עד למאוד, לי וודאי לאימי, אך הלכנו יחדיו אל התקווה הגדולה, לגדול בתורה.

הגעתי לנמל התעופה לקחתי טקסי לישיבת מיר - ירושלים. הגעתי, הנחתי את חבילותי היכן שהוא בפתח הבניין, וביקשתי לדעת מי הוא ראש הישיבה, כמה בחורים נחמדים כיוונו אותי וחיש מהר מצאתי את עצמי בחדרו של חמיכם - רה"י מרן רבי חיים שמואלביץ זצוק"ל.

ר' חיים קיבל אותי בחיוך ובחום, הושיט את ידו ושאל אותי מהיכן כבודו?, עניתי מאמסטרדם. אוהו התפעל רה"י אמסטרדם? מאמסטרדם עוד לא הגיע לכאן עדיין בחורים.

נו, ומה שמכם נערי, עניתי לו, ומי הם הוריק, סיפרתי לו כי בעצת אימי ובהנחייתה נסעתי ירושלימה ללמוד תורה.

בשמוע זאת, נמחה החיוך מפניו של ר' חיים, הוא התרצן, התכופף אלי והתקרב ושאל בתמיה רבתי, אתה מתכוון לספר לי שעזבת את אמא שלך האלמנה באמסטרדם לבדה?!!

כן רה"י, עניתי, אימי אמרה לי כי שווה לה הבדידות בכדי לזכות לבן שלומד תורה, אך ר' חיים לא נחה דעתו, 'אז מה אם היא הסכימה, סוף סוף השארתי אמא אלמנה לבד'!!

המשך מעמוד 20 | הגאון רבי משה מרדכי שולזינגר זצוק"ל

תוס' מינעמט אביסל אראפ פון אויבן", אנחנו לומדים תוספות? אנחנו מלקטים קצת מלמעלה...].

סיפר לי אחד שמרן למד אתו, והגיעו לתוספות, והרב שך אמר לו: יקירי, התוספות הזה מיום עומדי על דעתי אני לא מבין אותו, הרבה פעמים כבר למדתי אותו ואני לא מבין את התוספות. והחברותא שהיה בחור אמר: הראש ישיבה, אולי אפשר לפרש את התוספות כך וכך, הוא רק פתח את פיו, ומיד הראש ישיבה קפץ משמחה ואמר: ברוך אתה למקום שהארת את עיני, זה שווה לי את כל רכושי. חיפש בכיסוי ונתן לו 500 דולרים, ואמר זה מה שיש לי עכשיו. היו כאלה שהיו מקבלים מפעם לפעם 100 דולר. היה אחד שכמה פעמים קיבל וכל פעם אותו נוסח: אני נותן לך 100 דולר כי אין לי עכשיו יותר. זה נקרא לא 100 דולר נתתי לך, אלא כל ממוני נתתי לך. אם יתן איש את כל הון ביתו באהבה שאהב את התורה.

(מתוך הספר 'חשקת התורה')

מהריאות, "הער האט גישפיגן בלוט פון די לונגען", ויצא לו אחרי רוב העמל והיגיעה והעיון שזה הפשט ברמב"ם, הנה הוא מרגיש שהרמב"ם עכשיו אומר שזה הפשט.

אז קצת נפקחו עינינו להבין מה זה הרב שך, הפלא פלאים הזה, האחד בהיסטוריה של דורנו, זהו גאון ישיש, שמיום עומדו על דעתו היגיעת התורה שלו בלי לאכול, בלי לשתות, לירוק דם, זה היה ביטוי שכיח אצלו, הוא היה אומר: "מיר שפאיינען אויס בלוט", אנחנו יורקים דם עד שאנחנו מבינים איזה ענין, ועד שאנו יורדים לעומקו של איזה ענין, ואחרי כן אז מבינים, וזה נהיה קנין, וזה ברור, ואז זה "לדעת", הוא יעמיק, ועוד פעם, ועוד פעם, "ושוב התבוננתי" "ושוב התבוננתי" עד אין קץ ממש, כזה מריקה ושטיפה, ואז אצלו זה האמת.

זה היה התופעה הנוראה הזו, לא ללמוד מקופיא, לא ללמוד ככה מלמעלה, קצת פה קצת שם. [הלוואי שנלמד לפחות ככה, ונזכיר שהרב מבריסק אמר פעם על עצמו ברוב ענותנותו: "מיר לערנען

יהודי שלרגל מסחרו נמצא רוב ימות השנה בערבות צפון רוסיה, מצא את השיעורים הקצרים הללו ומיד החליט לקבוע בו את הלימוד היומי שלו. זהו הלימוד היחיד שלו בספרי קודש!

הרה"ג רבי יונה פיינהנדלר בשיחה מיוחדת על שיעוריו המרתקים בהלכות שבת וכעת מונגשים במערכת 'דרשו'.

אלעזר גולדברג

מאזיני וצופי מערכות השיעורים של 'דרשו' ו'אחינו' בודאי כבר מכירים את שיעוריו המרתקים של הרה"ג רבי יונה פיינהנדלר שליט"א, שיעורים במגוון נושאים שמונגשים בצורה חווייתית ומיוחדת לקהל הרחב של בני התורה והמתחזקים. שוחחנו איתו וביקשנו לשמוע על השיעורים המוסרטיים בהלכות שבת שכבר קיימים בחלקם בפלטפורמות השונות של מערכת 'דרשו', מה התכנים המובאים בהם ומי הוא קהל היעד שיוכל לקבל מהם תועלת, בפרט כעת לקראת תחילת לימוד הלכות שבת במסגרת תוכנית 'דף היומי בהלכה'.

• מה הם התכנים שאתה מכניס לכל שיעור? ובאיזה הלכות כבר ישנם שיעורים קיימים במערכת?

הכנת השיעורים ומסירתם החלו כבר לפני כשלוש שנים. מדובר בשיעורים קצרים ומתומצתים בהם מובאים הנידונים המעשיים העולים ב'משנה ברורה' בהוצאת 'דרשו', כאשר אורך כל שיעור בממוצע הוא כשלוש וחצי דקות וכל מקבץ של ארבעה שיעורים כוללים הספק יומי של 'דף היומי בהלכה'. כך בתוך 12 דקות של צפייה ניתן לקבל תמונה מלאה של הדף היומי, בדרך חווייתית ומהנה.

השיעור בנוי באופן מרתק. בתחילתו מועלית שאלה או תמיהה מעשית בחיי היום יום, מה שיוצר ציפייה להמשיך לצפות בפיתרון של אותה שאלה. ובמשך שלוש דקות מסוכם העניין הנדון ב'משנה ברורה', כולל נידוני גדולי זמנינו באותו עניין.

נכון להיום תוכן רב כבר מוכן, מתחילת הלכות שבת בסימן רמ"ב ועד סימן שט"ו, על מנת שלומדי ה'דף היומי בהלכה' יוכלו להצטרף להאזנה ולצפייה בשיעורים, עם תחילת הלימוד בחלק ג' ובפחות מרבע שעה ליום יוכל להיעזר בשיעורים המרתקים על מנת לתמצת ולשנן את החומר היומי.

• מי קהל היעד אליו פונה השיעור? והאם קיבלת משוב מהציבור שכבר צפה בשיעורים הללו?

מלכתחילה השיעורים פנו לכלל בני תורה שחפץ לקבל סיכום קצר וממצה של דברי ה'משנה ברורה' יחד עם פסקי גדולי זמנינו, בעיקר אלו שרגילים ללמוד ב'משנה ברורה' במהדורת 'דרשו'.

כעת כשמתחילים ללמוד את חלק ג' ב'משנה ברורה', בודאי רבים יוכלו להרגיש חיבור לשיעורים הללו, כי הם יכינו אותם למבחנים בצורה מעולה, בדרך של המחשה וסיכום.

בימים אלו עמלים אנשי הצוות הטכני בארגון לסדר את השיעורים בצורה כזו שבכל יום יועלו התכנים המתאימים ללימוד היומי, כפי שנעשה בשאר השיעורים בשלל התוכניות של 'דרשו'.

אין לי ספק שההאזנה בשיעורים אלו תביא תועלת רבה ללומדי הלכות שבת. יעידו על כך רבים מאלו שכבר צפו בהם ולא גמרו להלל ולשבח. אספר על משוב מיוחד שקיבלתי לאחרונה במכתב: הכותב הוא יהודי שלרגל מסחרו נמצא רוב ימות השנה בערבות צפון רוסיה, במקום בו אין נגישות לבית מדרש או לספרי קודש, ומאחר שהוא שומר מצוות רצה לקבוע לעצמו לימוד יומי עליו לא יוותר. הוא חיפש הרבה עד שמצא את השיעורים הקצרים הללו לפי סדר הלכות שבת ומיד החליט לקבוע לו צפייה יומית בסרטון או שניים. הוא סיפר שזהו הלימוד היחיד שלו בספרי קודש וכבר הספיק ללמוד סימנים רבים ב'משנה ברורה' הלכות שבת, מה שחזק ומחזק אותו מאוד בשמירת המצוות, בסיום דבריו ביקש להודות על הפרוייקט המבורך וגם הסב את תשומת ליבי לכך ששיעור אחד היה חסר ברצף השיעורים וביקש שאשלים אותו במהרה... בזכותו שמתי לב לדילוג על הלכה אחת וכמובן שמיד השלמתי והנגשתי גם אותו במערכת.

מחול לו

"זכות שמירת שבת כהלכה מועיל למחול לו על כל עוונותיו. כמו שאמרו בגמרא: כל המשמר שבת כהלכתו אפילו חטא כדור אנוש מוחלין לו"

(החפץ חיים זי"ע, בהקדמתו לחלק ג' במשנה ברורה)

אי"ה ביזום שלישי ה' סיון תשפ"ד

עשרות אלפים בעולם היהודי מתחילים בלימוד הלכות שבת במסגרת 'דף היומי בהלכה', נצל הזדמנות זו, והצטרף גם אתה!

לרישום וקבלת לוח ופרטים נוספים: בעמדות 'נדרים פלוס' ובמוקד 'דרשו' 02-560-9000

מאז שהצטרפתי לתוכנית הזאת של 'דרשו', יש לי 'סדר' בלימוד, יש 'מחייב' לחזור ולשנן עד שהחומר 'נכנס בעצמות' ואני זוכר אותו היטב, כך אני מגיע מוכן למבחן ועובר אותו בהצלחה רבה.

הרב משה סילבר אשר נבחן בקביעות בתוכנית 'דף היומי בהלכה', בשיחה על הדברים שגורמים לו להצליח

מאת: אלעזר גולדברג

לפני למעלה משנה הצטרפתי לתוכנית המוצלחת ומאז אני לומד ומשנן את החומרים, ומידי חודש משתתף במבחנים. לפני שהצטרפתי לתוכנית 'דף היומי בהלכה', השתתפתי במספר תוכניות אחרות, כך למשל למדתי בתוכנית שלמדו בה בהספק יומי של עמוד 'משנה ברורה', אך מאחר ולא היה במסגרת זו מבחנים קבועים, לא היה לי 'מחייב' להתמיד בלימוד וגם ההכרח לחזור ולשנן לא היה קיים. אולם מאז שהצטרפתי לתוכנית הזאת של 'דרשו', יש לי 'סדר' בלימוד, יש 'מחייב' לחזור ולשנן עד שהחומר 'נכנס בעצמות' ואני זוכר אותו היטב, כך אני מגיע מוכן למבחן ועובר אותו בהצלחה רבה.

התוכנית הזאת תרמה ותורמת לי מאוד מאוד! בכל פעם שמתעורר אצלי ספק בהלכה, אני מיד יודע מה עלי לעשות, גם בלי לפתוח ספרים ולחפש. החומר מונח בזיכרון היטב, בזכות השינון הרב שהתוכנית מצריכה. כמובן שגם במקרים בהם יש ספק מורכב ולא ניתן להכריע מיד, אני לכל הפחות יודע מה והיכן לחפש במרחבי ה'משנה ברורה'.

לאחרים אני יכול לומר, שאמנם לפני שמתחילים זה נראה משהו קשה ומורכב, אך ברגע שמתחילים ומתרגלים לקביעות היומית, זה נעשה קל הרבה יותר. גם המבחנים אינם קשים ומסובכים ומי שלומד את החומר וחוזר עליו במהירות לפני המבחן, ידע להשיב נכונה על כל השאלות.

כל אחד צריך לדעת שגם אם לפעמים ישנם ימים או שבועות שיותר קשה ללמוד בהם ואז מגיעים למבחן פחות מוכנים, לא צריך להתיאש, כי בסופו של דבר צריך ליזכור שאף אחד אינו מושלם ולא מצפים מאיתנו להצליח כל הזמן, אך טבעי הוא שלא זוכרים ממש את הכל ודוקא מתוך הכישלונות ניתן להבין מה הדבר שמפריע לנו ולצמוח מכך ולהצליח יותר בהמשך.

• מה תוכל לייעץ לאחרים שמבקשים להצטרף לתוכנית אך מתלבטים אם יוכלו לעמוד בזה?

אני משקיע כל יום מקסימום 20 דקות כדי ללמוד את החומר ובדרך כלל זמן זה מספיק ללימוד החומר היומי ואפילו יותר מכך, כך שלפעמים אני מספיק ביום אחד ללמוד חומר של שניים שלושה ימים. הזמן שאני מקדיש לכך הוא בדרך כלל אחרי הפסקת הצהריים, לפני תחילת סדר ב'. לקראת סוף החודש אני מקדיש יותר זמן לחזרות על החומר החודשי ואני מגיע למבחן מוכן לאחר לימוד ושינון היטב.

הצטרפו גם אתם ללומדי ה'דף היומי בהלכה'

עכשיו בכל עמדות נדרים פלוס
או במוקד דרשו 02-5609000

במוצאי יום הכיפורים, עת כולם היו תשושים מהצום, היה רבי חיים עצמו יושב ולומד עד חצות הלילה, שמא אין בעולם מי שלומד תורה בשעות אלו...

התורה שהחזיקה את העולם וריפאה את האם החולה!

הרב ישראל ליוש

אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו... (כו ג) חקים שבהם חקקתי את השמים והארץ, שנאמר: 'אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי' (מדרש רבה לה ד)

המבקש מבנו החולה למלא אחר הוראותיו, אשר מלבד הרפואה עצמה, עוד יוסיף לו מענקים ומתנות.

בזאת נבין, מסיים הנצי"ב, את דברי הגמ' ש'אם בחוקותי תלכו' הוא לשון בקשה, מכיון שהתורה והמצוות הם חוקות שמים וארץ, ע"כ מבקש הקב"ה מישראל שיקיימו אותם, כדי שיהיו מוסדות עולמו וחוקות שמים וארץ קיימין.

סבו של הנצי"ב, מייסד ישיבת וולאז'ין, הגאון רבי חיים זצ"ל ייסד בישיבתו תקנה מקורית, משמרות של תלמידי הישיבה היו מתחלפות לאורך כל שעות היממה, ולומדים תורה כל העת, לבלתי יפסק קול התורה יומם ולילה... הרי לימוד התורה מחזיק את העולם, וכמי שחש באחריות על העולם כולו, חשש רבי חיים שמא אין בעולם עוד אדם שלומד תורה ברגעים אלו, וכיצד נפקיר את משא העולם ללא תורה...!?

הלילה היה נחלק לשתי משמרות, הראשונה פסקה את לימודה בחצות, ובמקומה נכנסה השנייה וחבריה ישבו בבית המדרש עד הבוקר, וכל זה מלבד סדרי הישיבה הרגילים שהיו נשמרים בקפידה יתירה...

ראש הישיבה, הג"ר חיים דאג בעצמו לקיום התקנה. הוא היה מסתובב לפרקים בין הלומדים ומשגיח שילמדו אף בשעות הקטנות של הלילה, הרי משא קיום העולם על כתפיו...

במוצאי יום הכיפורים, עת כולם היו תשושים מהצום ועייפים מהתפילות, היה רבי חיים עצמו יושב ולומד עד חצות הלילה, שמא אין בעולם מי שלומד תורה בשעות אלו, ואין מי שיחזיק את העולם בתורתו...

נכדו הנצי"ב, הקפיד אף הוא לשמור על תקנת סבו מייסד הישיבה. הוא לא ישן בביתו כל השבוע, והיה פוקד את בית המדרש בשתי המשמרות. רק לעת זקנותו היה חוטף שינה עראית בחדרו שבישיבה, והיה מבקר בבית המדרש לפחות ארבע פעמים במשך הלילה, כדי לעודד את הלומדים ולשבח אותם על התמדתם המחזיקה את העולם.

יום שישי אחר הצהריים, הגאון רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל יושב בביתו של ראש ישיבת סלבודקא הגאון רבי מרדכי שולמן זצ"ל, והנה הוא שומע קול תור מהיכל הישיבה...

"מיהו השקדן הלומד עתה, כאשר כל בני הישיבה בטלים מלימודם...? תמה רבי יחזקאל, "מי מחזיק עתה את העולם...? התעניין ועלה לבית המדרש...

והנה הוא מצא בפינת בית המדרש בחור שיושב ולומד במתיקות נפלאה. ניגש אליו רבי יחזקאל ואמר לו: "נכון שאמא שלך זקוקה לרפואה...? בזכות שאתה יושב ולומד בזמן שאחרים אינם לומדים ומחזיק את העולם, אמא שלך תבריא...!" ואכן כך היה, האם הבריאה...

עפ"י דברי הגמ': (ע"ז ה א) תנו רבנן 'אם בחוקתי תלכו', אין 'אם' אלא לשון תחנונים, וכן הוא אומר: 'לו עמי שומע לי', מתבארים דברי המדרש שהקב"ה מבקש כביכול מעם ישראל שיעמלו בתורה וישמרו את המצוות שהם חוקי השמים והארץ.

בקשת הקב"ה מישראל לשמור את מצוותיו טעונה ביאור: וכי הקב"ה כביכול נזקק לברואיו? הנצי"ב בספרו 'העמק דבר' מבאר נפלא.

שכר המצוות, מבאר הנצי"ב, דומה לרופא המזהיר את החולה לבל יאכל מאכלים מסוימים העלולים להזיק לבריאותו, הרי האזהרה איננה עבור הרופא או לטובתו, הוא לא ינזק אם החולה לא יקיים את ציוויו. אזהרת הרופא לא באה אלא כדי להודיע לחולה את דרכי הטבע: כך וכך יקרה אם תאכל מאכלים אלו ולא תשמע למצוותי. אם החולה יחליט לעבור על ציווי הרופא, הרי הוא הביא על עצמו את עונשו, הרופא אינו המעניש. כך הוא שכר ועונש קיום המצוות או הפרתן, אין זה פקודת מלך כעונש למי שעובר על ציוויו, אלא המצוות מביאות איתן שכר למקיימן ועונש למפירן, כדברי המדרש (פ' ראה) עה"פ 'ראה אנוכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה', "אמר רבי אלעזר משאמר הקדוש ברוך הוא הַדְבַר הַזֶּה בְּסִינִי, בְּאוֹתָהּ שֶׁעָה: (איכה ג, ח) 'מפי עליון לא תצא הרעות והטוב', אלא מאליה הרעה פאה על עושי הרעה, והטובה פאה על עושי הטובה'.

עפ"י מבאר הנצי"ב את ענין ה'תשובה', היא אינה מחילה של המלך על שעברו על רצונותיו, אלא היא רפואה הנוצרת ע"י שהחולה - עובר העבירה, משפר את מעשיו.

אלא, שאף שהמצוות עצמן מביאות את הרפואה, וכנגדן, העבירות מביאות את המחלה, והקב"ה הוא כביכול כרופא המיידע על הרפואות והמחלות, מכל מקום הוא אינו כרופא המרפא את בן חברו, שכלל לא איכפת לו אם החולה ימלא אחר ציוויו או יפרן, ברצונו יחלה וברצונו יתרפא, אלא הרי הוא כרופא המרפא את בנו שלו, הרי בוודאי ירצה שבנו יקיים את פקודותיו ויתרפא. אם כן, מבאר הנצי"ב התורה והמצוות של ישראל מקיימים את העולם, ואכן קיומן תלוי בהם בלבד, והם יביאו על עצמם את השכר עבורן, אך הקב"ה מצווה עליהם ומבקש מישראל לקיימן, משום שהם מקיימים את העולם, וע"כ יוסיף להם שכר, כי הרי הוא כרופא

הוא היה נכנס לחדרו להחליף בגדים ויוצא מיד להמשיך את הלימוד בהיכל הישיבה. לא פעם תוך כדי שהיה עוסק בהחלפת הבגדים הרטובים היה פותח את דלת חדרו וצועק לאחד התלמידים שאלה או תירוץ על הסברא אותה הוא שמע מפיו מאחורי הדלת הסגורה.

על עמל התורה אמיתי

מאת: הרב ישראל היימן

לימוד התורה אינו עסק מסחרי, הוא לא עוד לימוד של חכמה כזו או אחרת, חלק הארי מעניין לימוד התורה הוא העמל! היגיעה והמאמץ. השמירה וההגנה שהתורה מעניקה ללומדיה מהקללות הנוראות והברכה שבכנפיה באים לאדם בעיקר כאשר הוא משקיע את עצמו בלימוד התורה מתוך עמל ויזע.

על ר' לייזר טלזער מסופר שכאשר היה אומר את שיעורו בישיבה היה מתמלא חלל בית המדרש בקולות וברקים עצומים, היה זה מעמד נורא של מסירת התורה לא רק בעצם העברת דברי התורה אלא גם בצורת מסירתם. הוא היה סוחף אחריו את כל השומעים לריתחא דאורייתא עצומה.

פעם אחת כשאמר סברא נפלאה ובבית המדרש השתררה דומיה של התפעלות הוא דפק בכח על הסטנדר שלפניו וצעק, 'לא באתי לאמר שיעור בבית הקברות'... הוא דרש מתלמידיו עיון עמוק ופולפל.

כשהיה ר' לייזר מסיים את השיעור כל בגדיו היו ספוגים זיעה מכח המאמץ העצום, הוא היה יוצא מיד את בית המדרש לכיוון ביתו להחליף בגדים. כך כל פעם שהיה מסיים שיעור.

מעגל גדול של תלמידים היה מלווה אותו וממשיך להתפלפל על נושאי השיעור כל הזמן ללא הפסק. הוא היה נכנס לחדרו להחליף בגדים ויוצא מיד להמשיך את הלימוד בהיכל הישיבה כשכל הזמן לא משים ממנו תלמידיו כשהם שואלים ומתרגמים מפרקים ובונים ועוקרים הרים בסברא. לא פעם תוך כדי שהיה עוסק בהחלפת הבגדים הרטובים היה פותח את דלת חדרו וצועק לאחד התלמידים שאלה או תירוץ על הסברא אותה הוא שמע מפיו מאחורי הדלת הסגורה.

כך חינך את תלמידיו לעמל והגיון התורה ללא ליאות ובלי שום הפסק. וכדברי הירושלמי בפאה: "דאמר רבי מנא כי לא דבר רק הוא מכם ואם הוא רק מכם הוא למה? שאין אתם יגיעין בתורה כי הוא חייכם אימתי הוא חייכם כשאתם יגיעי' בו".

כלומר, שיעיקר לימוד התורה הוא ביגיעה. ויתרה מזו, אם אדם לומד תורה ולא מוצא בה סיפוק הרי שסימן הוא שהוא אינו מתייגע. אם יעמול על התורה מתוך קושי הרי שהסיפוק והשמחה יבואו לו מאליהם. אך זאת שומא עלינו לדעת, שעמל התורה אינו רק בעמל עיוני.

ה'שתהיו עמלים' זה גם בהתמדה, בהשקעת זמן. עמל התורה הוא גם לקחת את הזמנים הכי פחות 'מתאימים' ולהתאים אותם להגיון

התורה. להתמיד בכל עת ובכל שעה. גם כשמדובר על לפרוס נתחים מהזמן שמוקדש לצרכים האישיים.

תלמידו של הגאון רבי אברהם גרודזינסקי סיפר משמו שכאשר ברח מרן הגר"ח מבריסק זצוק"ל מעירו בימי מלחמת העולם הראשונה הוא הגיע לשהות בשכנות לר' אברהם. בידעו שהגר"ח מחמיר מאד בנושא כשרות המאכלים עמל ר' אברהם על השגת מוצרים שישביעו את רצונו של הגר"ח מיד ביום בואו אל העיר. הוא העמיס הכל על עגלה גדולה ופנה אל מקום השתכנותו של הגר"ח.

כאשר ניסה לנקוש על הדלת הוא שמע קולות רמים מתוך הבית. עברו מספר דקות וכשאף אחד לא שמע את נקישותו הוא החליט לפתוח את הדלת בעצמו.

המחזה שנגלה לעיניו היה מדהים ומיוחד.

הבית היה מלא פליטים מבריסק שהתלוו אל הרב וישנו בכל פינה אפשרית. כל חדרי הבית כולל הסלון והמטבח היו מלאים אנשים נשים וטף שהשתכנו יחדיו ושהרב מבריסק פרש עליהם את חסותו. בפנית ההול עמדו מרן הגר"ח ובנו הגרי"ז וכאילו כל המהומה הזו לא נוגעת אליהם... ספרים בידיהם והם מתווכחים ברמה על רמב"ם מוקשה. סברות וציטוטים נשלפים שם בחלל החדר, ובתוך כל המהומה וחוסר הוודאות של הבריחה וההשתכנות במקום לא מוכר שקועים השניים בעמלה של תורה בלי לשים לב למרחש סביבם.

כמה דקות לאחר מכן עוד מכונית עוברת ושוב חוזר המחזה על עצמו: זקוק לעזרה? לא, אני רואה כוכבים... אוקיי בהצלחה...

'שמע בני מוסר אביך' - הרב שלום יכנס עם סיפורים ועניינים שלמד
אצל אביו הבעל מנגן הנודע 'רבי אלתר' יכנס זצ"ל

בהר סיני ????

אבא זצ"ל היה נוהג לספר סיפור נחמד שאירע עמו, ושממנו הוא ביקש ללמד זכות על עם ישראל, ולומר "ראו בניו חביביו של הקב"ה, כמה הם עוזרים זה לזה ודואגים זה לזה".

הסיפור אירע לפני שנים, כשהוא נסע בלילה חשוך לכיוון ים המלח. ברוב חלקי הארץ יש ערים ויישובים, ובין לבין הכבישים מוארים. אבל כשנסועים באזור ערד, ים המלח, ובכלל בנגב, אפשר לפעמים לעבור נסיעה של קילומטרים רבים בלי פנס אחד לרפואה, מלבד פנסי המכונית.

בעודו נוסע שם לאטו בתוך האפלה הגדולה, הבריק לפתע רעיון במוחו... זאת הרי הזדמנות נהדרת לעצור את הרכב בצד, לצאת ממנו לשבת על סלע או אפילו על הרצפה ו... להתבונן בכוכבים!

כמו שכבר הזכרנו, ברוב המקומות יש אור, יש כאלו שמכנים זאת 'זיהום אור', כי האור מפריע לראות את הכוכבים. אבל כשנמצאים במקום שיש בו חושך מוחלט בכל הסביבה, ובנוסף מזג האוויר מתאים ואין עננות או ערפילים שמטשטשים את הראות, אפשר לראות את כוכבי השמים לרוב, באופן מדהים.

הוא אכן עצר בצד, יצא מהאוטו והסתכל על השמים בהנאה מרובה. מרבד עצום של כוכבים התפרש לנגד עיניו, אפשר לראות קבוצות של כוכבים, ומי שקצת מבין בגרמי השמים גם יודע לומר מה הוא רואה, איזו קבוצת כוכבים זו. תענוג של ממש.

אחרי כמה דקות עובר שם רכב, וכשהנהג רואה מכונית שעומדת בצד הדרך הוא עוצר, פותח את החלון ושואל: "אדוני זקוק לעזרה?", אבא השיב בשלילה... "לא תודה, אני רק מסתכל על הכוכבים...".

הנהג משך בכתפו, סגר את החלון והמשיך בדרכו. כמה דקות לאחר מכן עוד מכונית עוברת ושוב חוזר המחזה על עצמו: זקוק לעזרה? לא, אני רואה כוכבים... אוקיי בהצלחה...

היה אבא מספר: כל אחת מהמכוניות שעברה שם במשך הזמן ש'ראיתי כוכבים', נעצרה וכל אחד מהנהגים שאל אם אני צריך עזרה. מי כעמך ישראל! אין כמו העם היהודי בכל העולם, אנשים עוצרים בחושך מצרים, זה יכול להיות מסוכן, אנחנו גם כך מדינה במצב ביטחוני לא מאוד רגוע, בלשון המעטה, אבל אולי יש פה יהודי שזקוק לעזרה, אנשים עוצרים ומציעים עזרה!

זה הסיפור שאבא שלי היה מספר, אבל אני רוצה לומר לכם שלדעתי יש כאן מסר לא פחות מעניין. אתה נוסע בחושך? תסתכל על הכוכבים! ולא רק בהקשר של "בכל מנהרה יש קצה שממנו

בוקע אור", אלא עצם הדבר הזה של להתבונן בטבע וליהנות מיפי הבריאה.

מזן הרב שך היה אומר שאפשר ללמוד הרבה מאוד אמונה מתפוז. איך הקב"ה עטף כל פיסה קטנה מהפרי במעטפה קטנה, מעין בקבוקון, וקיבץ אותם לפלחים שמחולקים גם הם ועטופים במעטפה אכילה, כדי שיהיה נוח לאכול אותם בלי להתרטב, ואת כל התפוז בשלמותו הקיף הקב"ה בקליפה אחת רכה ואכילה שתגן על הפרי מהקליפה הקשה והמרה, ומעליה קליפה קשה שתשמור על הפרי שלא יתרוסק לפני שהאדם יבוא לאכול אותו. כל כך הרבה חכמה והשקעה בפרי אחד בודד.

אבא היה לומד אמונה מכל עץ, מכל צמח. הוא היה יכול לשבת שעות מול הים, להתבונן בגלים, בגרגירי החול, ולספוג אמונה. כשהוא ראה עץ הוא היה מהופנט אליו. תראה איזה יופי העלים מחוברים, תראה את הנמלים הקטנות הללו שמצאו כאן מקום מחייה, הצורה שבה הענפים מתפצלים זה מזה ואיך שהכל ביחד הופך להיות כזה עץ יפה ומושלם.

זה משהו שכל אחד מאתנו יכול להחזיק בו. להתבונן מסביב, לראות את הקב"ה בכל דבר, אפילו בדברים הכי פשוטים והכי טבעיים, ובעצם דווקא בפרטים הכי פשוטים והכי טבעיים, דווקא מהם אפשר ללמוד אמונה ולהתמלא באמונה עד אין סוף.

לתגובות, הארות, והצעות

כתבו לעורך 'לקראת שבת' במייל: 10dirshu@gmail.com

מה התברר? התברר שהבעיה היא שמנהלי המפעל ייבאו מכשיר מיוחד שתמהר את תהליך הבשלת היין, וגובה המכשיר הוא כשני מטרים, ומבנהו מחייב שיהיה שקוע כל כולו בתוך האדמה פנימה, ורק צינור יבצבץ ממנו מלמעלה להכיל את כל אשר ניתן בו, לכן חפרו הפועלים בור ענק בגובה המכונה וחיפוהו בטיט מלמטה, אחר בנו את כל החדר ואת גגו.

**לפעמים כדי להביא דברים על סיפוקם אין צורך לשבור גגות ורעפים...
כך הוא גם במצוותינו - מצות מעשר בהמה טהורה**

מאת: הרב אליהו שור

תל אביב של מעלה.

בשנים שעברו היתה 'תל אביב' שוקקת אף בחיי תורה וחסידות שפיתו בה בעוז ובגאון, בין רחובותיה ושווקיה היו מתהלכים חסידים ואנשי מעשה, עמלי תורה וקובעי עתים אשר שמרו בכל מאודם על אורחות חייהם בשמירת התורה והמצוות אף בינות משוללי האור והמצוות אשר סביבותיהם.

ביחוד היה ניכר בה זן מיוחד של בעלי בתים, זן שקשה קצת למצוא היום. היו אלה בעלי בתים אשר היו עוסקים אמנם במלאכתם מלאכת הכפיים לפרנסת ביתם וילדיהם, אך למעשה היו קשורים בקשר בל ינתק לתורה הקדושה ולעמל בה. כאשר בכל הזדמנות אשר היו יכולים 'לגנוב' מזמנם כדי ללמוד עוד שורה גמ' או לקנות עוד קטע תוס', היו המה עטים על כך כמוצא שלל רב, ומסתערים בינות לדפי הגמ' ושורותיה, לעמול ולהתייגע בין בתריה ואותיותיה. אחד מהם היה ר' יצחק, יהודי חסיד גור, אשר היה קשור לרבנותו מגור זי"ע בכל אות נפשו. והיה אף הוא דוגמא לבעל הבית של תורה. באשר אף אם אמנם התעסק בנקיון כפיו ביקב יין מהודר אשר היה ממוקם בעיר פתח תקוה, בכל זאת היה קשור בעבודות אהבה לתורה הקדושה ולנותנה.

כאשר בכל עת היית מוצאו באחד מהמצבים הבאים: או כשהוא עמל בשורות הגמ' הקטנות, או דבוק בקונו בתפילתו, או כשהוא שופע אמרות קודש ודברי תורה חסידיים מכבשונם המבהיל של שרפי קוצק ולביאי גור, כמו גם משאר תלמידי הבעש"ט זי"ע. ואילו מלאכתו אשר עבד בה, אך פרט שולי היתה זו לגביו, פרט אשר ההכרח לא יגונה, ובשל כך הוצרך לצאת לעמל יומו, אך היה זה רק בגדר חובה, לא בגדר 'וחי בהם'. היה ר' יצחק חי רק בתורה ובדיבורי החסידות. בשום פנים ואופן לא בעבודה ביקב היין.

כאשר כך היה נראה סדר יומו של ר' יצחק. מיד באשמורת הבוקר היה מתגבר כארי לעבודת בוראו, ולאחר טבילה זריזה במי המקוה היה ישוב עם החברותא מול דפי הגמ' כהכנה הכי נאותה לקראת עומדו קדם מי שאמר והיה העולם. אחריו היה עומד לתפילה מתוך הלכה פסוקה, מתפלל בהתלהבות עצומה וברגש רב כבן המתחטא

בפני אביו שעה ארוכה במתינות ומתוך כוונה.

אחריה היה שוב מתיישב לחטוף כמה שורות גמ'. ורק לאחר מכן היה יוצא לעמל יומו ביקב אשר בפתח תקוה, שם היה עובד את עבודתו במסירות, בנאמנות ובנקיון כפיים. ויחד עם חבריו לעבודה הפיק תוצרת מרובה של יין ארץ ישראלי משובח!

יש מקום לתת את הדעת על הרחבת היקב והכפלתו, וקליטת עובדים נוספים

ההזמנה לכינוס עובדי היקב לא הפתיעה איש מבין צוות העובדים. היה זה נוהל שגרתו, פעם בחודש היו כל עובדי המפעל ומנהליו מתכנסים יחדיו כדי לסכם את החודש העבר, כמו גם לתכנן את קצב עבודת החודש הבא ואת תוצרתו ושיווקו.

אך על אף שעצם הכינוס לא הפתיע איש, הרי שתוכן הכינוס הפתיע גם הפתיע. באשר במהלך הכינוס התוודעו כל אנשי הצוות לכך שמנהלי היקב החליטו שבאשר מצליחים הם מאד במכירות ינם ושיווקם, הרי שיש מקום לתת את הדעת על הרחבת היקב והכפלתו, וקליטת עובדים נוספים בגין כך.

צוות העובדים לא היו יכולים שלא לברך על כך. כל התרחבות של מפעל בארץ ישראל משמחת היא מאד, לא כל שכן התרחבותו של מפעלם שלהם. ואכן בימים הבאים נשמעו רעשי הטרקטורים וקולות המנופים אשר הרחיבו ובנו את האולם הנוסף, את מכשירי היקב וקווי הייצור.

יום אחד מבחין לפתע ר' יצחק ברחש בחש אשר מתרחש באולם הנוסף. אנשי מקצוע יוצאים ובאים, שמצחם חרוש קמטים, ויוצאים כלעומת שבאו - בידיים ריקות.

היה זה לקראת סיום בניית השלב הנוסף והכשרתו הסופית. ר' יצחק גילה מיד התעניינות, כשהוא מתעניין מה תוקע את סיום כל הבנייה והכשרת המפעל כולו. היטב קישר את הרחש בחש ואת השיחות הערות שניהלו מנהלי העבודה והאדריכלים עם מנהלי המפעל לעובדת עיכוב בפתחת השלב הנוסף. כשלכן תהה לדעת מהו עיכוב זה בסוף הבנייה אשר תוקע את הכול.

פניני מצוה

מצות מעשר בהמה טהורה

וְכָל מַעְשֵׂר בְּקָר וְצֹאֵן כֹּל אֲשֶׁר יַעֲבֹר תַּחַת הַשֶּׁבֶט הַעֲשִׂירִי יִהְיֶה קֹדֶשׁ לַד' (ויקרא כז, לב)

המצוה: לעשר כל בהמות הטהורות הנולדות בכל שנה ושנה בעדר, ולהעלותם לירושלים לאוכלם שם.

הטעם: טעם נפלא ביותר מסביר בעל ספר החינוך. כאשר תמצית הטעם הוא שהן ירושלים עיר הקודש מלאה חכמים וסופרים היא, עבודת בית המקדש בה נעשית, ותורה ויראת שמים מתגלגלים בה בחוצות תדיר, ובאשר חפץ בוראינו לזכותינו בתורה ובמצוות ביותר, על כן חפץ הוא שנעלה לירושלים בזמן מן הזמנים, כל המשפחה או חלק ממנה, נשהה בה זמן נכבד, כשבזמן הזה נשאוף את אורה הצח של ירושלים, נלמד מאורחותיה ונחכים מתורתה.

וזהו פשר ציווי השי"ת במצוה זו של מעשר בהמה, וכן עוד מצוות כיוצא בה כמו מעשר שני ונטע רבעי, שהצד השווה להם הוא שמוטלת עלינו החובה להעלות פירותיהם לירושלים ולאוכלם בקרבה דווקא. באשר, כאשר יהיה לבעל העדר והפרדס כמות נכבדת של מעשר בהמה, מעשר פירות ונטע רבעי יוצרך לשהות - הוא או אחד מבני משפחתו - זמן נכבד בירושלים כדי לאכול את כל המעשרות. כאשר במהלך זמן זה יקנה דעת, חכמה ותבונה האיך לשמור את תורת ד' ומצוותיו בהידור. וכאשר יחזור לביתו יפיץ תורה זו בין בני משפחתו ומכיריו וכך תרבה הדעת וההוראה בישראל לעבוד את השי"ת בלבב שלם!

מצוה זו נוהגת: בזכרים ובנקבות, בארץ ובחו"ל. ומן התורה נוהגת אף בזמן שאין בית המקדש קיים, אך חז"ל גזרו לבל ינהגו במעשר זה בזמנינו אחר שיכולים לבוא לידי מכשול שיש בו כרת, בכך שישחוט ויאכל קדשים בחוץ (רמב"ם בספר המצוות. וראה מנח"ח אות י"ט).

ספרי היסוד העסקים במצוה זו: פרק אחרון במסכת בכורות, רמב"ם הל' בכורות.

שיתו ליבכם: על אף שמן התורה נוהגת מצוה זו אף בזמנינו, מכ"מ יש כוח לחכמים לגזור לבל ינהגו במעשר זה בזמנינו אנו בשל חשש לתקלה שיש בה כרת!

עצה טובה קמ"ל: כאשר אנו עוסקים במצוות מעשר, והאיך שהבהמות עוברות תחת השבט, הזמן גרמא לעורר ולהתעורר לקראת יום הדין ביום ראש השנה תשפ"ה הבעל"ט (בעוד כארבעה חודשים!) בו יתקיים "כבקרת רועה עדרו מעביר צאנו תחת שבטו, כן תעבור ותספור ותמנה, ותחתוך קצבה לכל בריותיך!" ולהתחיל לשפר את מעשינו ופעולותינו שיהיו לנחת רוחו של אבינו ובוראינו!

מה התברר? התברר שהבעיה היא שמנהלי המפעל יבאו מכשיר מיוחד שתמהר את תהליך הבשלת היין, וגובה המכשיר הוא כשני מטרים, ומבנהו מחייב שיהיה שקוע כל כולו בתוך האדמה פנימה, ורק צינור יבצבץ ממנו מלמעלה להכיל את כל אשר ניתן בו, לכן חפרו הפועלים בור ענק בגובה המכונה וחיפוהו בטיט מלמטה, אחר בנו את כל החדר ואת גגו.

היה המכשיר עשוי בעדינות מירבית, ודחיפתו פנימה היתה שוברתו לרסיסים

הבעיה החלה כאשר המנוף שהובא להכניס את המכשיר היקר והכבד לתוככי הבור הענק שחפרו לכבודו, לא היה יכול להיכנס לאולם עקב גובהו החריג, שהרי המנופים גובהם רב מאוד הוא...

וכיון שכן לא היתה דרך האיך לשבץ את המכשיר במקומו הנכון. שכן על אף שהיו יכולים להכניס את המכשיר עצמו לתוככי אולם המפעל ע"י מסילות ברזל ופלדה, עם כל זאת לתוך הבור פנימה לא היו יכולים להכניסו, רק ע"י מנוף, ולא ע"י אפשרות אחרת.

לא בכוחות אנוש - שכן כבד היה המכשיר מאוד, גובהו שני מטרים, והיקפו כעשרה מטרים ויותר, וכיון שכן אין ביד בני אדם לדחוף ולהכניס מכונה כבירה כל כך. אף לדוחפו ע"י טרקטור לא היו יכולים, שכן בנוסף לגובהו והיקפו המופרז, היה המכשיר עשוי בעדינות מירבית, ודחיפתו פנימה היתה שוברתו לרסיסים. כיון שכן עמדו אנשי המקצוע ומנהלי המפעל חסרי אונים ואובדי עצות, באשר אי הכנסת המכשיר למקומו שיבשה את פתיחת החלק הנוסף במפעל ואיימה על קיומו. לכן לאחר שייגעו את מוחם שוב ושוב החליטו הם שאין ברירה כי אם לשבור את הגג ולפרקו (!) ואזי להכניס את המכשיר למקומו המוכן לו. ולאחר מכן לצקת שוב גג חדש, ולפתוח את המפעל לרווחה, פעולה שעלותה אמנם אלפי מאות שקלים, אך לא היתה להם ברירה אחרת, והמה נגשו לבצע זאת על אתר.

ר' יצחק ששמע זאת, הפעיל מיד את מוחו, וכיון שמוח תלמודי היה לו, הרי שהורגל לחשוב על כל פרט אף 'מחוץ לקופסא', לכן כעבור אך כמה דקות היה בחיקו פתרון מושלם לבעיה שנוצרה. מיד הכריז ר' יצחק באוזני מנהליו והאדריכלים שבידו פתרון פשוט שעלותה היא אך אלף שקלים, או אפילו פחות, ובלא לשבור את הגג!

הצעתו של ר' יצחק היתה פשוטה, הרי המכונה כבר נמצאת בתוככי המפעל ע"י מסילות הברזל והפלדה, וכל ה'פלונטר' הוא רק האיך להכניסה לבור, ללא מנוף ובלי להזיק לה, על כן הצעתי היא כך: יביאו למפעל הרבה חתיכות קרח גדולות, וישימו אותם בתוך הבור, עד למילוי כל הבור בחתיכות אלו. בשלב זה ישנעו את המכשיר עד לשפת הבור, ואזי ידחפו אותו על גבי הקרח אשר ממלא את כל הבור, כך יעמוד על פתח הבור ממש, אך לא ישקע בתוכו, באשר על גבי הקרח הוא עומד ולא באוויר הבור. וכאשר יתחיל הקרח להפשיר, יתחיל המכשיר לשקוע אל מקומו לאטו, וכאשר יהפך כל הקרח למים, יתייצב על מקומו המוכן לו כשהוא איתן וחזק!

גאוני בפשטותו...

ונתקשה החת"ס בשינוי אורך הלילה בין לילי החורף ללילי הקיץ, שממה נפשך, אם צריך האדם לישן ה' או ו' שעות כמו לילי הקיץ, א"כ למה ארכו לילי החורף וישתוממו בני אדם עד י"ח שעות, ואי לא סגי בלי מנוחת 18 שעות, א"כ למה קיצר הקב"ה את לילי הקיץ

הרב חנניה צ'ולק שליט"א בפנינים והארות לפרשת השבוע

אם בחקתי תלכו (כ"ג)

שתהיו עמלים בתורה (רש"י) - מיעוט שינה כדי לעמוד בתורה - איתא ברמב"ם (פ"ג מהל' ת"ת הי"ב) ובשו"ע (יו"ד סי' רמ"ו סכ"א), שדברי תורה אינם נמצאין אלא במי שממית עצמו עליהן ומצער גופו תמיד, ולא יתן שינה לעיניו ולעפעפיו תנומה, ובמד"ר (שה"ש א' ב, ב) איתא, דתורה נמשלה למים, מה מים אם אין אדם צמא אינם ערבים בגופו, כך תורה אם אין אדם עייף בה (פ"י לשון יגיעה בתורה תמיד - פירוש מתנות כהונה) אינה ערבה בגופו, ובמסכת כלה רבתי (פ"ד) איתא, למוד להיות מקבל עליך כל דברי תורה בצער שינה. ובגמ' (ועירובין ס"ה). מובא, דרב חסדא לא רצה לישן אף מעט, באומרו שבקבר יש זמן ארוך לישן (ובהקדמה לתהלים פרנסה שערי טובה הביא בשם הגה"ק מסאטמאר זצ"ל שנסאל למה אינו שוכב במיטה, וענה, משום שהשינה הוא גזלן שגוזל כמה שנים מימי חייו של אדם, א"כ בשלמא כשהשינה חוטף בעל כורחו אין ברירה, אבל למסור עצמו בידי הגזלן...).

מיעוט שינה יותר מדאי הוא בכלל ביטול תורה

- אבל מאידך גיסא אין לאדם למעט הרבה משינה שזה מחליש גופו, והט"ז כתב (אה"ע סי' כ"ה) דת"ח שישן הרבה, כדי שיהיה לו כח חזק וזריזות לב ויחזק מוחו לעסוק בתורה, מקבל שכר בשווה כמו ת"ח שמנדד שינה מעיניו ועוסק הרבה בתורה, ופירש בזה הפסוק (תהלים קכ"ז ב) 'שווא לכם משכימי קום מאחרי שבת', וב'נוצר חסד' (על מסכת אבות פ"ג מ"ד להגה"ק מקאמארא ז"ע) כתב, טוב ללמוד ב' שעות כבן אדם מללמוד עשרה שעות כסוס נושא בעול, כי הניעור יותר מדאי מזיק מאוד לבריאת הגוף (ומתאמרא בשם הגר"ח מבריסק זצ"ל, דטוב יותר שיישן שינת הסוס מללמוד לימוד הסוס...), ובשם ה'אור שמח' זצ"ל אומרים, הישן שעה אחת יותר ממה שגופו צריך, הוא עובר על שעה אחת של ביטול תורה, אבל מי שישן שעה פחות מצורך גופו, עובר על כמה שעות של ביטול תורה, ובספר 'דברי תורה' (מונקאטש, מהדורא א' אות ס"ה) כתב לפרש דברי חז"ל 'המתנמנם באמצע לימודו תורתו נעשית לו קרעים קרעים', דהכוונה בזה הוא, מפני שאינו ישן בלילה, ע"כ הוא עייף ויגע, ומתנמנם באמצע לימודו ואינו יכול לקלוט במוחו מה שלומד (ראוי לציין למש"כ בילקוט חדש באות משיח אות כ"ה בשם הר"י מפר"ז על הפיוט של ר"ה בטללי שנה, שהקב"ה יחיה עמי הארץ בתחיית המתים מהרוק שזב מהתלמידים שישנים בעת הלימוד). וכתב המג"א (סי' רל"ח סק"א): יש אומרים דזמן שינה הוא ח' שעות, ונראה לי שזה תלוי בכל אדם לפי כוחותיו (עכ"ד). וכן ידוע שהחזו"א הורה לבחורים שבאו לשאול כמה יישנו, וענה ז' או ח' שעות, תלוי לפי כוחות הגוף, ושאלו אותו, הלא כתיב (אבות פ"ו) שהתורה נקנית במיעוט שינה, והשיב שמיעוט שינה היינו לא יותר מהצורך, וגם הביא ראייה מהגמ' (סוכה כ"ו): שלפי פירש"י שם יוצא שאביי ישן פעם אחת יותר משבע שעות.

שיעור שינה ח' שעות או ד' שעות

- החת"ס בדרשות (ת"ב ד"ה ועד"ז) הביא דברי המג"א, ומבאר החת"ס דשמונה שעות שינה לאו דוקא שינה, כי א"כ תורתו מתי משתמרת, אלא כל צרכי יישוב העוה"ז מאכל ומשתה משא ומתן נקרא שינה, שכ"ז היא ביחד ח' שעות וט"ז שעות יעסוק בעבודת הבורא יתברך, אמנם עיין בחת"ס פר' ויצא (דפוס ירושלים ד"ה וישכב וד"ה ועד"ז), שכתב, ששמונה שעות יהיו מיוחדים לעבודת השם, ושמונה שעות למשא ומתן, ושמונה שעות לשינה, ובשב"ק שאין משא ומתן יעסוק ט"ז שעות בעבודת ה', וב'חוט המשולש' (עמוד ל"ה) כתב, שהיה מרגלא בפומיה דהחת"ס (עפ"י הפס' באיוב י"ג ג) "ישנתי, אז' (- ח' שעות) ינוח ל' (ארבעים שעות)", דהיינו לכל מעת לעת של כ"ד שעות מספיק

צילום: ישראל ברונו

4 שעות שינה. ובמשנ"ב מהדורת 'דרשו' (סי' רל"ח הערה 11) הביאו בשם התפארת ישראל (אבות פ"ו מ"ג) דמש"כ הרמב"ם שצריך לישון ח' שעות, הוא עד גיל 50 ומגיל זה ואילך די לישון ה' או ו' שעות בלילה, וה'סטייפלר' (קריינא דאיגרתא עמ' ל"ט) כתב שבזמנו אדם רגיל צריך לישון 7 שעות ביממה ויש שצריכים 8 שעות.

טעם נפלא לשינוי אורך הלילה בין החורף לקיץ

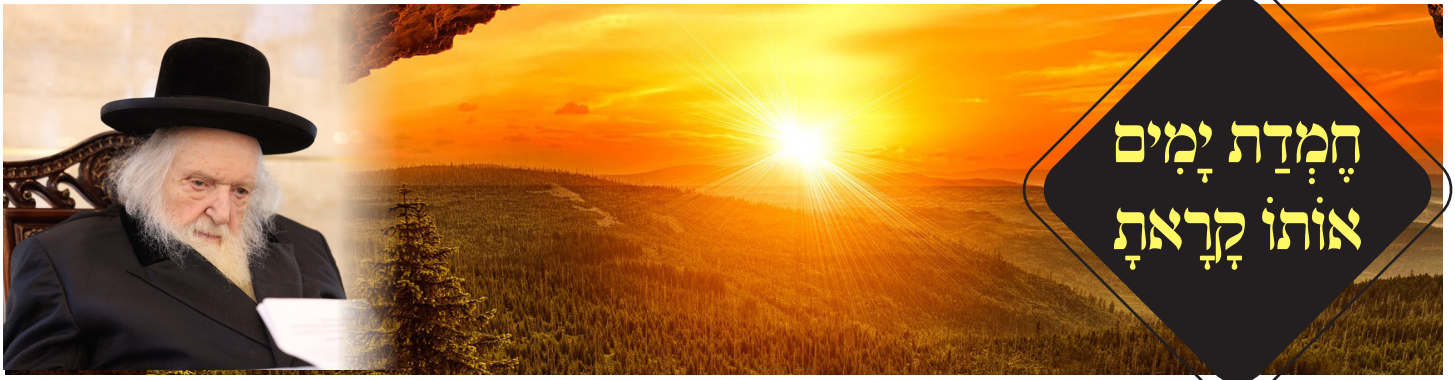
החת"ס הביא בדרושים ואגדות (כת"י בחלק אגדות הש"ס תקרה) דברי ה'חובת הלבבות' (שער הבחינה פ"ה) כי הקב"ה ברא את הלילה שבני אדם משתוממין בו, לא מצרת עינו הטובה ח"ו אלא לתת מנוחה לגופם, שלא יכלו בהתמדת יגיעה ועבודה רבה, ונתקשה החת"ס לפי"ז בשינוי אורך הלילה בין לילי החורף ללילי הקיץ, שממה נפשך, אם צריך האדם לישון ה' או ו' שעות כמו לילי הקיץ, א"כ למה ארכו לילי החורף וישתוממו בני אדם עד י"ח שעות, שדי היה להם במנוחה של 6 שעות או אפי' פחות קצת כלילי הקיץ, ואי לא סגי בלי מנוחת 18 שעות, א"כ למה קיצר הקב"ה את לילי הקיץ. ומבאר החת"ס, דהנה הת"ח עובדי ה' מתבטלים הרבה מלימודם ע"י בני אדם הטורדין אותם, או ע"י אוהבים, או ע"י שונאים, דהיינו או שנעשה רב בעיר גדולה, ובני אדם שבעיר מטרידין אותו תמיד בריביהם וענייניהם, או יתבטל ע"י מצירים ומציקים הרודפין אותו, אבל בשעה שבנ"א ישנים, הת"ח משכימים לקום או מאחרים שבת, ואז ילמדו במנוחה ובדעה צלולה, אבל אם היה הלילה רק 6 שעות, אז היו הת"ח צריכים להתאמן מאוד ולישון רק שעות מועטות כדי שיוכלו לחטוף איזה שעות ללימוד התורה, וע"כ סיבב הקב"ה חילוק בין לילי החורף ללילי הקיץ, דגלוי לפניו ית' שדי לבריאית הגוף בשינה מועטת כלילי תמוז, ודי לעבודת פרנסת עוה"ז כימי חורף הקצרים (שהם אינם יותר מו' שעות). והנה רודפי העוה"ז ותאוותיו לומדים מלילי טבת הארוכים כמה צריכים לישון, וע"כ מוסיפין בקיץ מהיום אל הלילה עד שישנים כלילי טבת ח"י שעות (כלל בזה גם שאר צרכי הגוף), אמנם עבדי ה' שאינם נהנים מעוה"ז כי אם די סיפוקם, לומדים מוסר מלילי תמוז, שדי לאדם בשינה מועטת, ולכן בימות החורף משכימים קום או מאחרים שבת להוסיף מהלילות על הימים כשיעור הימים בימי תמוז, ונמצא שאותן השעות המתווספים לו, הוא לומד במנוחה והשקט, כי אז ינוחו על משכבותם המבטלים אותו תמיד (יפה נוף).

(מתוך עלונו של הרב צולק תשפ"ג)

המשך מעמוד 13 | הגאון רבי אברהם מרגלית שליט"א

שעה לפני שבת.
זמן זה מספיק לחזרה על 'אשרי יושבי ביתך', אולי. ודאי שלא לחזרה על כל הנלמד במהלך השבוע... אחר אמר, שהוא מקדיש לכך שעה שלימה במוצאי שבת... שמעתי באוזני ממרן הרב שך זצ"ל, שבתור בחור היה מקדיש כל יום כמה שעות לחזרה, לא אמר לי בדיוק כמה שעות. אבל אם נעשה חשבון מינימלי, מיעוט 'שעות' שתיים. כמה 'שעות' - נוסיף לפחות עוד שעה. אם כן, צריך להקדיש לפחות שלוש שעות לחזרה!
זה נקרא לחזור. אנחנו עושים שקר בנפשנו, משכנעים את עצמנו שאנחנו חוזרים. למעשה, אנו פוגעים רק בעצמנו. בחזרה אין אנו עושים טובה לאף אחד. רק לעצמנו, לנשמתנו.
(מתוך 'שיחות בהיכל')

אלא אמור לו מיד". כותב רש"י: "יהו מחודדין בפ"ך - חזור עליהם ובדוק בעמקם. שאם ישאלך אדם, לא תצטרך לגמגם, אלא שתוכל לומר מיד".
הרי לנו שככל שחוזרים יותר, כך מעמיקים יותר, בכל חזרה מבינים הבנות חדשות, מנתחים את הדברים טוב יותר.
אחי, שהיה נוכח באותו מעמד אצל מרן הגרא"ל שטיינמן, השלים ואמר: הנימוקי יוסף בפרק אלו מציאות, מביא בשם הרמב"ן, ויש אומרים שזה בשם הרמב"ם שהגמרא דיברה על זמנם. אבל בזמנינו, שיש שפע של ספרים על הסוגיות, גם בפעם המאה שאדם לומד מתחדשים לו דברים. ואדרבה, בכל פעם שאדם חוזר, הלימוד אמור להיות איטי יותר, שכן מתווספים לו נתונים חדשים.
פעם אמר לי משהו בגאווה שיש לו 'סדר חזרה' פעם בשבוע, חצי

בזמנינו כבר הושרש המנהג אצל בני הישיבות לחזור לביתם פעם בחודש לשבת קודש, אבל מ"מ צריך להיזהר מאוד שלא להפסיק את רציפות הלימוד ועכ"פ אין לקרוא לשבת זו בתואר "שבת חופשית"...

מרן פוסק הדור הגאון הגדול רבי משה שטרנבוך שליט"א, על איך זוכים לכתר תורה

לפנים היה נהוג בישיבות, שבחורים לא היו נוסעים לביתם לשבת, ואף אם בישיבה נתנו רשות לנסוע, הבחורים לא רצו להפסיק את רציפות הלימוד, ומשום שכדי לזכות לכתר תורה, צריך רציפות ממש בלימוד התורה, ואין לאבד אפילו לילה אחד מלימוד התורה, וכמבואר ברמב"ם (פ"ג ת"ת ה"ג) שכתב על הרוצה לזכות לכתר תורה, "יזהר בכל לילותיו ולא יאבד אפילו אחד מהן בשינה ואכילה ושתייה ושיחה וכיוצא בהן אלא בתלמוד תורה ודברי חכמה", והרי מבואר בדברי הרמב"ם יסוד גדול, שאפילו איבוד לילה אחד מתורה מזיק מאוד לאדם שלא יזכה בכתר תורה.

ובביאור הדברים שמעתי מפי הגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל עפ"י משל לשרשרת, שכשחסרה חוליה באמצע השרשרת בטל כל השרשרת כיון שכל קיום השרשרת הוא אך ורק על ידי חיבור חוליה אחת לחברתה, וכמו"כ לימוד התורה כל קיומה אצל האדם הוא אך ורק על ידי רציפות של לימוד התורה יום אחר יום כל החיים, אבל בלא זה מתנתק החיבור ונופל הכל, וצריך להתחיל שוב מחדש את בנין התורה אצלו, כי מה שהיה לו כבר התנתק על ידי איבוד הרציפות.

הן אמת שבזמנינו כבר הושרש המנהג אצל בני הישיבות לחזור לביתם פעם בחודש לשבת קודש, אבל מ"מ צריך להיזהר מאוד שלא להפסיק את רציפות הלימוד, וכל אחד יזהר ללמוד בהתמדה גם בביתו, ועכ"פ אין לקרוא לשבת זו בתואר "שבת חופשית", שהרי כבר אמרו חז"ל (שבת ל' ע"א) "מאי דכתיב במתים חפשי, כיון שמת אדם נעשה חפשי מן התורה ומן המצוות", והרי מבואר שכל זמן שנשמת רוח חיים באפיו, אין האדם חופשי לרגע אחד מהתורה, ואדרבה החופשי האמיתי הוא מי ששקוע בלימוד, וכמו שאמרו חז"ל (אבות ר' ב') "אין לך בן חורין אלא מי שעוסק בתורה".

(מתוך 'ביאורים והנהגות' ויקרא, עמ' רס"ג)

"אם בחקתי תלכו" (כ"ה, ג)

כתב באור החיים הק' "טעם אומרו לשון הליכה לומר, שצריך לעסוק בתורה אפילו בהליכתו, על דרך אומרו (דברים ו') ובלכתך בדרך, באהבתה ישגה תמיד".

מו"ר הגה"צ רבי משה שניידער זצ"ל היה אומר, שמכאן משמע שרק מי שהוגה בתורה גם בהליכתו בדרכים זוכה לכל הברכות האמורות בפרשה זו, וביאר מו"ר זצ"ל בטעם הדבר, שעיקר מדריגת האדם הן בשקיעות בלימוד והן בעמל התורה, נבחן ונמדד על פי לימודו כשהוא בדרך ולא בתוך הבית מדרש, שכן אם הוא לומד רק בהיותו ספון בתוך הבית מדרש, אין זה הוכחה שהוא שקוע בלימוד, שהלא אפשר שאינו לומד אלא מחמת ההרגל או החברה וכדומה, אבל אם לומד גם בדרכים ומנצל כל רגע ללימוד התורה גם כשהוא יוצא מהבית מדרש, הרי זהו סימן ברור שהוא קשור בתורה ודבוק בה, ועליו קבע הקב"ה את כל הברכות האמורות בפרשה זו.

ומו"ר זצ"ל היה נאה דורש ונאה מקיים, ובהליכתו הקבועה מידי יום בעיר לונדון לצורך בריאותו, היה נוטל עמו ספר "חובת הלבבות" ומעיין בו במשך כל זמן הליכתו.

הנהגת הישיבות בדור הקודם בערב שבת ובשבת

בדומה לזה היה מו"ר זצ"ל רגיל לומר, שעיקר ההבחנה בבני ישיבות מי קשור בתורה ודבוק בה, הוא על פי לימוד התורה בזמני יומא דפגרא כמו ביום שישי ושבת, שמי שלומד בישיבה רק בשעות הסדרים, אינו קשור בתורה, אבל מי שרואים אותו שקוע בלימוד בכל עת וגם בזמנים שאין עליו חיוב מצד סדרי הישיבה, הרי הוא באמת קשור בתורה ועמל בה, ועליו נאמר "אם בחוקתי תלכו שתהיו עמלים בתורה".

גליון 628
שנה י"ג תשפ"ד

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ק ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

עם מה נבוא לעולם הבא

במשך חייו האדם רץ ומתרוצץ, כשהוא אוגר עוד ועוד נכסים. המשל הבא יכול לשמש תזכורת טובה, כי כל הנכסים הפיזיים שהאדם רוכש נשארים רק בעולם הזה, ולא מלווים אותו לעולם הבא.

שועל רעב אחד עבר ליד כרם וביקש להיכנס אליו, אלא שהדרך הייתה סגורה ומסוגרת. בעל הכרם שחשש משועלים ומשאר מזיקים, הקיף את הכרם בגדר שהגנה על הפירות. הסתובב השועל עוד ועוד, עד שמצא חור צר בגדר, אך החור צר היה והשועל היה שמן ורחב מידות, מה עשה השועל? צם שלושה ימים עד שהרוזה והצליח להשתחל דרך החור. כשנכנס אל הכרם, לא בזבו אף רגע, הוא מיהר לאכול עוד ועוד ענבים, כך הסתובב השועל במשך כמה ימים בכרם, ונהנה מן הגפנים העסיסיים. ואולם, כשביקש לצאת, גילה לאכזבתו כי הוא שוב השמין, ולא יכול להשתחל דרך המעבר הצר. מחוסר ברירה, הוא צם שלושה ימים נוספים, ולאחר מכן הצליח לעשות את דרכו החוצה כחוש ורעב. הפך השועל את פניו אל הכרם וקרא, כרם, כרם, מה יפה אתה וכמה טובים פירותיך, אך ליהנות ממך לא יכולתי, רעב באתי ורעב יצאתי.

(ע"פ מדרש קהלת)

פרשת השבוע

בחיוך, עם הגוף שלנו לא התנינו כל תנאי, ולכן אנו נוהגים להאכילו לפי צרכו. אבל עכשיו נתיישב לי דבר, שעד היום היה לי קשה, כידוע בליל שבת קודש, שיהודי חוזר מבית הכנסת, שני מלאכים מלווים אותו, והוא מקבל את פניהם ב"שלום עליכם מלאכי השרת", בזמירות, בתהילות ובתשבחות, אבל מיד פוטר אותם וקורא: "צאתכם לשלום מלאכי השלום". והדבר מוקשה: מפני מה הוא משלח אותם מהר כל כך, למה הוא לא מניח להם לשבת ולהנות עמו בשעת הסעודה? אלא התירוץ הוא: אין אדם יכול לאכול בשעה שמלאכים יושבים לצידו, שאין דבר אוכל בא אל פיהם.

ולא תגעל נפשי אתכם (כ"ו י"א)

מסופר: כשחזר הרה"ק רבי שמעלקא מניקלשבורג זיע"א, מנסיעתו הראשונה כחסיד מרבו המגיד הגדול והקדוש ממעזריטש זיע"א, שאלוהו מה למדת מבית מדרשם של החסידים? השיב רבי שמעלקא, עד עכשיו עינית את גופי כדי שיסבול את נשמת, מעתה אלמד את הנשמה שתסבול את גופי כמו שכתוב, ז'לא תגעל נפשי אתכם'.

ואכלתם לחמכם לשבוע (כ"ו - ח') הרה"ק רבי ישראל מרוזין זיע"א היה ממעט באכילה, לא היה בא אל פיו יותר מכף אוכל אחת, ואגב כך היה גם מולח את התבשיל, עד שלא יכול איש לטעום ממנו עוד. מסופר: יום אחד ישבו רבי ישראל עם מחותנו הרה"ק רבי חיים מקוסוב זיע"א (יומא דהילולא כ"ה אייר) בסעודה שערכו לכבודם. הרבי מקוסוב אכל כדרך כל אדם, ואילו הרבי מרוזין כדרכו לא טעם מכל המאכלים, אלא משהו בלבד, מפני מה מחותן אין הוא אוכל? שאלו רבי חיים. השיב לו רבי ישראל: לפני שירדנו לעולם הזה, התנינו תנאי עם הגוף שאין אנו יכולים להתחבר עמו, אלא אם כן יהיה נהנה הנאה מעטה בלבד מצורכי הגוף הנחוצים, הגוף הסכים לכך, וכל הזמן הוא מקיים תנאי זה. מששמע זאת הרבי מקוסוב, הניח מידו את הכף, הרחיק את הצלחת מעמו והפסיק לאכול.

שאלו הרבי מרוזין: מפני מה אין הוא אוכל? האם גם גופו נטל על עצמו תנאי דומה? לא, השיב רבי חיים

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 8:22 ת"א: 8:25 ר"ת: 8:55

פרשת בחקותי

זמני כניסת השבת
ירושלים: 7:04 ת"א: 7:19

הקדוש, ואחר כך אמר לו החסיד את דבר השליחות מילה במילה כפי שאמר לו רבי מאיר, והרבי מרוזין ישב על מקומו, בלי שום תנועה, כאילו לא לו נוגעים הדברים. עברו חדשים אחדים, וביום החמישי בשבת אמר רבי מאיר מפרעמישלאן לכל האנשים שהיו אצלו, מי שאינו רוצה שתהיה לו שבת מופרת יסע לביתו, לא הבינו אנשים כוונתו, ונסעו כולם לבתיהם, רק הרה"ק רבי ישראל מקאליש זיע"א בקש ממנו רשות להישאר על שבת, והצדיק הקדוש אמר לו, אם רצונך להיות כאן, תוכל להישאר, אבל דע לך כי שבת הוא שבת, ובאותו שבת נסתלק.

במוצאי שבת, כשישב הרה"ק מרוזין על כסאו אצל השולחן, ושני נרות דולקים לפניו, נכבה פתאום נר אחד, הדליקו את הנר, ונכבה הנר השני, אז אמר הרבי מרוזין הנה חדשות יש בעולם. וביום ראשון בשבת ציוה לאסור את מרכבתו וסבב את בית החיים שבע פעמים, וגזר על מקורביו שכבר שמעו על הסתלקותו של רבינו, שיספרו לו את האמת כי הוא רואה חשיכה גדולה בעולם. והבינו החסידים שאין טעם להסתיר יותר מרבם הקדוש את הבשורה הנוראה. והוכרחו לספר לו. וכאשר שמע זאת הרה"ק מרוזין, נאנח ואמר: "מיר האבען איהם אזוי וייט ביים לעבן נישט געקענט" (אנחנו עד כדי כך לא הכרנו אותו בחייו). בדיוק כמו שאמר הרה"ק רבי שלמה קלוגר זיע"א בהספדו על רבינו "ולפי גדלו ומעשיו היה ראוי להיות מפורסם יותר ויותר". וכמו שחזה רבי מאיר מפרעמישלאן, חי הרה"ק רבי ישראל מרוזין אחריו עוד כמה חדשים ונסתלק לעולמו ביום ג' חשון תרי"א.

וכך מוכיר הרה"ק רבי שלמה קלוגר זיע"א את היכרותו עם רבי מאיר מפרעמישלאן זיע"א: "דין גרמא שהרהיבונני רעיוני להתקרב אליו בחייו חיותו, וזכיתי לראותו פעמיים כראות פני אלקים". רבינו הוא שיוזם את פגישתם הראשונה, ומעשה שהיה כך היה: נודמנה לו לרבי מאיר תשובה ערוכה מרבי שלמה קלוגר וחתומה בחתימת יד קדשו, והוטבה החתימה במאד בעיניו הטהורות, שמאומה לא הסתיר בעדן. אז הביע רבינו את רצונו לראות מקרוב את הג"ר שלמה וכתב אליו אגרת ובה בקשו להתראות עמו פנים בפנים. הפגישה נקבעה בכפר הסמוך לולאטשוב, ולמועד הגיעו לשם שני המאורות הגדולים.

רבינו שלח את הגבאי שלו אל הגרש"ק בשאלת חכם, ובקשהו שיפסוק על מי משניהם החובה לילך ולהקדים שלום לחבירו? שהרי שניהם אורחים באותו כפר. השיבו הגאון כי מן הדין שרבינו יבוא אליו ויקדמנו בשלום. כדבריו כן עשה רבי מאיר, ובפתח דבריהם נימק הגרש"ק את פסקו מהא, דמצינו שמשא רבינו ע"ה קידם את חותנו לשלום, אע"פ ששניהם היו בבחינת אורחים במדבר, וזאת מאחר ויתרו עשה דרך ארוכה יותר מאשר דרכו של משה. וגם בנדון דידן - סיים הגרש"ק - כבודו יצא אמנם מביתו מרחק כמה פרסאות, ברם אני הגעתי הנה מבראד המרוחקת.

השליחות המסתורית של הרה"ק רבי מאיר מפרעמישלאן זיע"א חסיד אחד בא פעם אל הרה"ק רבי מאיר מפרעמישלאן זיע"א (יומא דהילולא כ"ט אייר תר"י) והגיש לו קוויטעל (פתקא). כהרגלו, נשען הצדיק בראשו על ידיו, והתעמק במחשבותיו, ואחר כך אמר להאיש, דע לך כי אתה בצרה גדולה, ואתה זקוק לרחמים רבים, אבל יש לי עצה להצילך, מדי שנה בשנה אני שולח לעניי ארץ ישראל שבע מאות ושניים אדומים, כמנין שבת, מחצית הסכום אני שולח לפני חג הפסח והמחצית השניה לפני ראש השנה, והנה עתה כבר קרוב לחג הפסח ואין לי אף פרוטה לשלוח לארץ ישראל, תן לי שלש מאות וחמישים ואחד אדומים לשלוח לעניים המצפים לך בכליון עיניים ותינצל מכל רע. אמר האיש בחרדה ודאי אני רוצה לעשות כרצון רבנו, אבל אין אתי כאן סכום זה, אסע אפוא ללבוב, אקח שם בהלוואה את הסכום ואביא לרבנו, השיבו הצדיק הקדוש, אם אין לך כסף, יהיה פדיוןך בדרך אחרת, תיסע בשליחות בשמי להרב הקדוש רבי ישראל מרוזין זיע"א, הדר בסדיגורא, ואינך צריך לתת את סכום הכסף.

מיד הסכים החסיד להיות שליח מרבו להצדיק הקדוש מרוזין, ושמח בלבו על עצם ההודמנות להיות אצל הרבי מרוזין ולמסור לו דברים בשם רבו, ורבי מאיר אמר לו תיסע ישר מכאן לסדיגורא, ובבואך לשם תסור מיד לחצר הצדיק הקדוש, ותאמר למשמשי שיש לך שליחות ממני, בערב שבת בבוקר תגיע לשם, וכשתכנס להצדיק הקדוש תאמר לו כך: "מאיר פקד עליו בזה הלשון, הפספורטים שלנו כבר נחתמו ללכת חפשי על כל הגבולות, אמת שעל כבודו מחכים שמונה מאות אלף נשמות לקבל פניו, אבל על מאיר מחכים הרבה יותר נשמות, אלא שהפספורט של מאיר מסתיים קודם לזה של כבודו". כאשר שמע החסיד שליחות זו חוורו פניו, וחרדה אחזתו, והתחיל להתנצל לפני רבו שאי אפשר לו לקבל עליו שליחות זו, והוא מוכן לתת הסכום שדרש לעניי ארץ ישראל, ובלבד שישחררו מהשליחות, אבל לא הועיל מאומה, רבי מאיר ציוה עליו לקיים השליחות בשלימותה.

בעל כרחו קבל החסיד את השליחות ונסע לדרכו, וכשהגיע בערב שבת בבקר לבית הרבי מרוזין לא רצה הגבאי לתת לו להיכנס, כי אין זה ומנו של הצדיק הקדוש לקבל אנשים עכשיו, אבל החסיד אמר לו שיש לו שליחות מרבו רבי מאיר מפרעמישלאן, מיד הלך הגבאי לשאול את פי הצדיק הקדוש, והוא ציוה להכניסו מיד, כבואו, נגש החסיד אל הצדיק הקדוש עם קוויטעל (פיתקא) בידו, אמר לו הצדיק אין העת עכשיו לקבל פתקאות, אמור איפוא את השליחות שלך, אמר לו החסיד, אני רוצה בברכת הרבי, טרם מסרי את השליחות, כי מורי ורבי הקדוש מפרעמישלאן אמר לי שרואה עלי דינים קשים, ולכן אבקש שהרבי יקבל את הקוויטעל שלי ויברכני, ברכו הצדיק

משל ונמשל

שנראה מעלת חברנו ולא את חסרונו

משל לבן שעזב את בית אביו, ונדד במרחקים במדינות אחרות ימים רבים. כשחזר, התפאר לפני אביו כי הוא למד לעשות מנורה תלויה, וביקש מאביו שיאסוף כל בעלי אומנות זו בעירו, כדי שיראה להם חכמתו באומנות. עשה אביו את בקשתו, ואסף את כל האומנים במלאכת זו, הוציא הבן מנורה מכוערת והראה להם, הלך האב אצל כולם לשאול דעתם על המנורה, והודו לו כי היא נראית בעיניהם מכוערת מאוד, אף על פי כן התפאר הבן לאמור, הראיתי לכם חכמתי באומנות זו, אמר לו האב, והרי אין היא נראית יפה בעיני כל בעלי האומנות, השיב לו הבן, דווקא בזה הראיתי גדולתי, כי הראיתי לכולם חסרונותיהם, כי במנורה זו ישנן כל המגרעות של כל אחד מהאומנים, הלא תראה, אצל זה חלק פלוני מכוער, אצל השני חלק זה עשוי יפה, אלא שחלק אחר מכוער, וכן אצל כולם, מה שנראה רע בעיני זה, נראה יפה בעיני חברו, ואני עשיתי מנורה זו, כשהיא מורכבת מכל המגרעות של כל אחד ואחד, כדי להראות לכל אחד שאין בו שלימות, ומה שנראה בעיניו טוב ויפה, נראה בעיני חברו רע ומכוער, אבל באמת יכול אני לעשות מנורה משוכללת,

והנמשל: אילו ידענו את כל החסרונות והעיכובים של כל דבר, היינו יודעים מהות הדבר, אף שלא ראו את הדבר מעולם, אין אדם דומה לחברו, וכל הצורות היו באדם הראשון, היינו בתיבת אדם בלבד, כל המאורות היו נכללים בתיבת אור בלבד, וכן מעשי בראשית, ואפילו העלים של האילן אין עלה אחד דומה לחברו, ויש חכמות בעולמנו שאפשר לחיות עם החכמות בלבד, בלי אכילה ושתייה.

(הרה"ק רבי נחמן מברסלב זיע"א)

אותו חסיד שקיבל את השליחות, קנה את חכירת ה"אקציו" (מס הממשלה על ייצור משקאות וכד') בכפר שרובו היו גויים תקיפים ואלימים שהיו מעלימים את המס, ולגלגו על יהודי זה שדרש מהם את החלק המגיע לו ולשלטונות. נמצא שאותו אדם שהשקיע את כל רכושו בחכירת המס, לא הרויח מעיסקה זו מאומה, וקרוב היה לצאת נקי מנכסיו.

בשמעו על התועדותם של שני הצדיקים בכפר הסמוך למקום מושבו, החליט לבקש את ברכתם, אך למגינת לבו ראה כי יהודים רבים מאד צובאים על הפתח ולאיש אין רשות לבא אל הבית פנימה ולהפריע אותם ממעשיהם. בצר לו נאבק ונדחף עד שהגיע סמוך לדלת, המשיך להיאבק עם הגבאי שומר הסף, ותוך כדי כך זעק וזעקה גדולה ומרה: "גיוואלד!", קריאה שהגיעה לאוזני הצדיקים, שציוו על הגבאי להניח פנימה את האיש שכה צעק במר נפשו. בכניסתו נפלה עליו אימה ופחד, וכך עמד נטוע על מקומו והדיבור נעתק מפיו. ורק כשפנה אליו רבי מאיר במאור פניו ושאלו למבוקשו, הצליח לשטוח לפנייהם את מצוקתו מחכירת ה"אקציו". אז פנה הרבי אל הגרש"ק בנועם מליצתו: "מגיד דבראד, הבה ונאמר שנינו ותקופתו על קצותם, ותהא התקיפות שלו על האקציו", ויעשו כן. החוכר לא הבין את אשר נעשה ונשאר כך על עמדו, אז פנה אליו רבינו שנית: "הרי כבר אמרתי לך ותקופתו על קצותם ומה לך עוד פה?". ומאז נפל פחד גדול על גויי הכפר, ולא העיזו להעלים אפילו פרוטה אחת מעיני החוכר שנתעשר עושר גדול מעיסקה זו.

מסופר על אירוע נוסף שנתרחש בשעה שרבי שלמה היה בפרעמישלאן, ופגש ברבינו שחזר אותה שעה מהטבילה במקוה קודם תפילת שחרית. ואמר לו רבי מאיר כי "סדר הליכת מאיר"ל הוא כשהולך מן המקוה עם הפאנטאפיל הוא עובר ע"י המתיבתא דרקיעא, והי' שם רעש גדול כי מצאו בדברי הרמב"ם במקום פלוני שסותר גמרא מפורשת. מילא מאיר"ל אינו יודע ללמוד, אבל מה יאמר המגיד מבראד?" בתוך כדי דיבורם נכנסו לביתו של הרבי, נטל רבי שלמה כמה ספרים והעמיק בעיונו, ובינתיים הניח הרבי טלית ותפילין. אז קרא רבי שלמה שיש לו תירוץ לקושיא זו ואמרו לרבינו, אך הרבי השיבו כי גם במתיבתא דרקיעא ניסו לתרץ כך אך סתרוהו ממקום אחר. העמיק רבי שלמה יותר ויותר והעלה תירוץ נוסף, אך גם עליו אמר לו הרבי כי סתרוהו במתיבתא דרקיעא. אחר כמה נסיונות נוספים אמר רבי שלמה כי אין בכוחו לתרץ קושיא חמורה זו, ושאל מה העלו לבטוף במתיבתא דרקיעא?. סיפר לו הרבי כי הביאו את הרמב"ם עצמו, והוא תירץ הקושיא באופן כך וכך. ואח"כ אמר הג"ר שלמה קלוגר שאין הוא יודע אם אמנם עבר הרבי עם הפאנטאפיל במתיבתא דרקיעא, אבל אין לו כל ספק כי תירוץ שכזה לא היה יכול לומר אלא הרמב"ם עצמו.

צ"ן אדם לחברו

עשיית חסד במסירות נפש

היה זה באחרית ימיו של הרה"ק רבי שלומקה מזוויעהל זיע"א (יומא דהילולא כ"ו אייר), רבנו שכב על ערש דווי טובל יסורים קשים. באחת ההודמנויות, התבטא ד"ר משה וואלך וצ"ל מנהל בית החולים שערי צדק, שאינו מבין, איך יכול אדם להבליג כל כך, ולא להוציא אנחה אחת ביסורים כאלו העוברים על רבנו, לית דין ברנש קרא ד"ר וואלך על רבנו. והנה היה זה בל"ג בעומר, רבנו שכב בביתו על ערש הדווי, ויהודי הגיע עם ילדו עם זוג מספריים בידו לכבד את רבנו שישגו מעט ממחלפות שערות ראשו של הילד, כמנהג החלקה בירושלים לעשות פאות לבני השלוש בל"ג בעומר. בדיכנסו לבית רבנו אל סף הדלת, רמו לו אחד מבאי ביתו של רבנו בתנועת יד, שלא יכנס עתה מאחר שרבנו לא מרגיש טוב, הבחין בכך רבנו וקרא לעברו, מי שמך לבעל הבית? וציוה על אותו אדם לצאת אחרי האיש להשיבו עם ילדו, ורבנו קם ממיטת חוליו לגזוז משערותיו של אותו ילד.

מצות ביקור חולים של צדיק

פעם אחת פגשו את הרה"ק רבי חיים חוקיהו מדיני בעל ה"השדי חמד זיע"א, הולך בדרך בחום היום. וישאלוהו לאן פני רבינו מועדות? ענה הצדיק, לקיים מצות ביקור חולים, שאלו ומי הוא החולה? אמר, פלוני אלמוני. חרדו ואמרו, עבריין הוא ואל ירבו כמותו בישראל, ענה להם הצדיק, ראשית אמרו חז"ל אפילו חוטא שבישראל מלא מצות

כרמון, דבר שני לא את החולה בלבד אנו הולכים לבקר, אלא גם את השכינה השורה מראשותיו של חולה. לשמע תשובה וזו הצטרפו גם השואלים אליו לביקור חולים זה. כשראה אותם החולה, התאושש וישב על המטה מפני הכבוד. לא עברו ימים מועטים, והאיש הבריא והתהלך ברחובות העיר, ומסופר שמאז שב האיש בתשובה שלימה.

למנוע טירחה מיהודי

מסופר על הרה"ק רבי שפטייל ראש ישיבת סלוצק זיע"א, שראה אדם אחד גוחן ומרים דף של ספר, מביט בו אם הוא מספרי קדושה, וחוזר ומשליכו על הארץ. הלך רבי שפטייל, והרים את הדף. רבי, אומר הלה דף זה אינו מספרי קדושה, היא הנותנת, מחזיר לו רבי שפטייל, לפיכך אני מרימו שלא יחזור ויטעה בו יהודי אחר, ונמצא טורח לבטלה.

עין טובה של צדיק

בצעירותו היתה להרה"ק רבי דוד מלעלוב זיע"א חנות, וכל אדם שהיה נכנס לחנותו לקנות דבר מה, היה רבי דוד מתחיל למנות את כל החנוונים שבסביבתו, שאפשר להשיג גם אצלם את המצרף המבוקש, והיה אומר להם אצל פלוני תוכל לקנות מצרך זה, גם אצל אלמוני, ואם רצונך בכך דוקא תוכל לקנות אצלי. כאשר בנו הרה"ק רבי משה זיע"א נשא אשה. פתח אף הוא חנות, לאחר זמן פתח מתחרה חנות דומה בסמוך לו, והוא בא בדמעות להתלונן אצל אביו, השיב לו אביו בפליאה, וכי אין אתה מרוצה מכך שגם יהודי אחר מפרנס את בני ביתו באותה סחורה?

תילולא דצדקיא

שבת קודש כ"ד אייר

הרה"ק רבי יהושע העשיל צורף מקראקא (אבי המקובלים - ת"פ)
הרה"ק רבי יעקב מליסא ב"ר יעקב משה (חות דעת - תקצ"ב)
הרה"ק רבי אליעזר צבי מקארמא
ב"ר יצחק אייזיק יהודה יחיאל (תרנ"ח)
יום ראשון כ"ה אייר
הרה"ק רבי ישעי' מדינאוויץ (תלמיד המגיד ממעורטש - תקנ"ד)
הרה"ק רבי חיים מקאסוב ב"ר מנחם מענדל (תר"ד)
יום שני כ"ו אייר
רבינו סעדיה גאון ב"ר יוסף (ד"א תש"ב)
רבי משה חיים לוצאטו ב"ר יעקב חי (מסילת ישרים - תק"ז)
הרה"ק רבי שמואל אליה מזוואלין ב"ר יחזקאל מקאומיר (תרמ"ח)
הרה"ק רבי שלמה מזוויעהל ב"ר מרדכי (תש"ה)
יום שלישי כ"ז אייר
הרה"ק רבי שלמה זלמן מקאפוסט ב"ר יהודה לייב (מגן אבות - תר"ס)
הרה"ק רבי אליעזר זאב מקרעטשניף הי"ד ב"ר מאיר (תש"ד)
יום רביעי כ"ח אייר
שמואל הנביא בן אלקנה (ב"א תתפ"ב)
רבינו יצחק מקורבייל ב"ר יוסף (הסמ"ק - ה"א י"א)
יום חמישי כ"ט אייר
הרה"ק רבי מאיר מפרעמישלאן ב"ר אהרן אריה לייב (תר"י)
יום שישי א' סיון
הרה"ק רבי מאיר הורוויץ אב"ד טיקטין ב"ר שמואל (תק"ו)
הרה"ק רבי גרשון מיאמפאלא מחכמי הקלוזי דברודי (תקס"ד)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

שאלונה הלכות

נא את הרה"ג נטילא הבין רבטניץ שליט"א מוד"ס "ב"א אוד"ר רפרוס יום החרש" על המערים.

לשון הרע (ו')

א) יש דברים שהם אבק לשון הרע, כיצד, מי יאמר לפלוני שיהיה כמות שהוא עתה, או שיאמר שתקו מפלוני איני רוצה להודיע מה אירע ומה היה, וכיוצא בדברים האלו, וכן המספר בטובת חבירו בפני שונאיו, הרי זה אבק לשון הרע, שזה גורם להם שיספרו בגנותו. ועל עניין זה אמר שלמה, מברך רעהו בקול גדול בבוקר השכם, קללה תחשב לו, (משלי כ"ז, י"ד) שמתוך טובתו בא לידי רעתו. (רמב"ם פ"ז מהלכות דעות ה"ד)
ב) לפי חומר שבו וגודל עונשו [של המספר לשון הרע], ממנו ניקח לידע עד כמה מכעיס את בוראו. (פלא יועץ, ערך לשון הרע)
ג) בכח יגבר איש לעמוד על המשמר, ולשמור לפיו מחסום, ויעשה עצמו כאילם מלדבר על חבירו משוב עד רע, וביותר יגדל הבאב על המדברים בגנות משפחה, או בגנות בני העיר, או בגנות שבט מ"שאל, כגון ספרדים על האשכנזים, ואשכנזים על הספרדים. (שם).

לע"נ הרה"ק

רבי אליעזר זאב מקרעטשניף הי"ד

ב"ר מאיר זיע"א

נלכ"ע כ"ו אייר תנצב"ה

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

בחסות דפוס פוסטר

דפוס אישי מקצועי

08-8422112 ההגנה 54 רחובות

P6422112@gmail.com

פניני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מכללת ציון

פְּרֻשֶׁת בְּחֻקוֹתַי – עֵמֶל הַתּוֹרָה

"אִם בְּחֻקְתִּי תֵלְכוּ וְאֶת מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ וְעֲשִׂיתֶם אֹתָם"
(ויקרא כ"ו, ג')

יוחנן אמר: "ג' פסיעות פסע". ריש לקיש אמר: "לא פסע אלא צווארו עיקם". הקב"ה אמר: "הצטערת לראות, חיך שאגלה עליך מיד". "ויקרא אליו אלקים מתוך הסנה" (שמות ג', ד') אע"פ שמשה היה מוכן לנבואה, **מכל מקום הדבר לא היה מושג על ידו בלי עמל מצידו.**

אומנם מדובר בעמל קטן מאוד כעיקום צוואר, אבל בכל זאת בלעדיו לא היה מועיל שום דבר שבעולם ואפילו לא הזכויות של משה וההכרח לגאולה. ללא עמלו הקב"ה לא היה נגלה אליו משום שכל יגיעה חשובה והכרחית כדי להגיע להישגים. **מכאן נלמד עד כמה יש לייקר ולהחשיב כל יגיעה.**

בתפילת ר' נחוניא בן הקנה (ברכות נ"ח, ב') כתוב: "אנו עמלים והם עמלים. אנו עמלים ומקבלים שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר". יש להבין, הרי גם שאר העולם שעמלים מקבלים על כך שכר ומפני מה כתוב שעמלים ואינם מקבלים שכר?

מין החפץ חיים מברר (פרשת בחוקתי): שאר העולם למרות שהם עמלים אינם מקבלים שכר על עצם העמל אלא רק על התוצאה היוצאת מעמלם. אם עמלו ולא יצא כלום- אינם מקבלים כלום על השקעתם. מה שאין כן אנחנו מקבלים שכר רב גם על העמל שעמלנו עבור דברים רוחניים אפילו אם אנחנו לא רואים תוצאות בעיניים.

בברכת שבת שלום
הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
חבר הרבנות משרת ציון

פניני לבנה

ע"א	כנסת לבנה	צאת לבנה	יבולת חם
י"ג	19: 03	20: 16	21: 12
ת"א	19: 22	20: 15	21: 09
מ"ב	19: 26	20: 18	21: 13
כ"ג	19: 22	20: 15	21: 09

הצלחה בגו"ר

יצחק אריאל בן טובה חגי חיים וב"ב שמואל אימן בן אסתר זרי שגית בת רותי מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים ליאור יהושע סומך וב"ב גלית בת מסודי יהודה אריה בן רחל ברכה ארז בן שושנה רונן אברהם וב"ב קסירר אפרים וב"ב רחל ברכה בת פדילה דליה משפ' שטרית נעם יצחק בן רחל ברכה רינה בת סימי וב"ב יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים שלמה ודנה דוד וב"ב אריה ושרה לוי וב"ב י.מ.י.ש כדורי שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב עמית בן אהרון וב"ב רז דוד בן לאה וב"ב נתנאל בן גינה

זיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר רותי בת סימי תרצה בתיה בת ימנה נינט יוסף בן רוחמה אילן בן ג'ולייט יפית שרה בת גינה אנאל חביבה בת שולמית לאה בת תמר מיטל בת מלכה מאיר בן שרית ואליהו טליה עדן אסתר בת שולמית נעם בן שרה שירי ימנה בת שולמית דוד עומרי בן יהודית שושנה שירה בת סילביה שמעון בן שולמית אברהם גורג'י בן דליה אפרת אורן בן נעמי סיון רבקה בת אלן אסתר

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי אליהו דזרי בן ימנה אילנה בת רוחמה שמואל אימן בן אסתר זרי סיון בת אסתר רחל מרים בת יהודית דניאל בן שרה אושרית בת שושנה נעמה בת יפה דגנית בת שושנה אסף בן סופיה מיטל בת שושנה לימור בת פרידה דרור בן סופיה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה יצחק בן עזרא ימנה ניזרי בת סטה- בריאות ואריכות ימים מרדכי ניזרי בן פרחא- בריאות ואריכות ימים סימי בת סוליקה מיכאל יהודה בן מרים אורן בן אסתר דינה בת מזל נעם יצחק בן רחל ברכה נעמי בת רחל שירה שילת בת אורלי אפרים בן שרה לביא ישראל בן תמר חיה אסתר בת סוליקה מוריה בת רחל ברכה נחום בן כיריה יהודה אריה בן רחל ברכה ישראל בן חווה יפה בת שרה-הצלחה ורפואה רחל בת זוהרה משה בן נזימה עינת בת רחל ברכה רפאל משה בן רחל יצחק בן פנינה רחל ברכה בת פדילה דליה קסנש בת דגטו רותי בת סבריה יצחק בן חנון רפאל אבידן בן תקווה אליהו בן רחל בנימין בן ברכה אלן אסתר בת שרלוט נעימה בת שרה יהודה לייב בן אסתר מלכה נעם אלימלך בן אושרית- ר"ש ובריאות איתנה לימור בת פרידה יניב בן פרידה מאיה בת עדי אורן בן פרידה יהודית אסתר פראדל בת חיה- בריאות ואריכות ימים

"ואם לא תשמעו לי ולא תעשו את כל המצוות האלה ואם בחוקתי תמאסו ואם את משפטי תגעל נפשכם לבלתי עשות את כל מצותי להפרכם את בריתי אף אני אעשה זאת לכם והפקדתי עליכם בקלה... וזרעתים לריק וזרעכם ואכלהו איביכם" (ויקרא כ"ו, י"ד-ט"ז).

רש"י הקדוש פירש: "אם בחוקתי תלכו יכול זה קיום המצוות כשהוא אומר ואת מצותי תשמרו וגו' הרי קיום מצוות, אמור מה אני מקיים אם בחוקתי תלכו שתהיו עמלים בתורה התורה". עיקר החיוב להיות עמלים בתורה וע"כ יתקיימו כל הברכות, ואם לאו- ח"ו יחולו על האדם כל הקללות. **יש עניין וחיוב גדול לעמול בתורה הקדושה.**

בגמרא (מנחות ז', א') כתוב כאשר אבימי שכח את מסכת מנחות בא לר' חסדא תלמידו על מנת שיזכרנה לו. הקשו עליו בגמ': "ולישלח ליה וליתי לגביה", שהרי **מן הראוי שהרב ישלח לקרוא לתלמידו שיבוא הוא אליו.**

הגמרא מתרצת: "סבר הכי מסתייעא מילתא טפיל". רש"י פירש משום יגעת ומצאתי. אנחנו רואים שאין כל השוואה ודמיון בין הלומד מתוך עמל ויגיעה ללומד מתוך הרווחה. אפילו יגיעה זו של הליכה שלכאורה נראית כדבר פעוט, נחרטת היא בנפש וסגולה היא להצלחת הלימוד- **"מצאתי"**.

כמו שבמסכת מגילה (י', ב') כתוב: "יגעת ומצאת- תאמין". היגיעה גורמת לאדם הצלחה. מבואר בזה כי על ידי עמל התורה אדם זוכה לדברים שבדרך הרגילה לא יגיע אליהם- אחרי "יגעת" מגיע "מצאתי".

במדרש (תנחומא שמות) מובא לגבי משה רבינו: "ויאמר משה אסרה נא ואקראה" (שמות ג', ג'). ר'

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל

לרפואה שלימה
לנוראל בן אסתר

לרפואה שלימה
לאיידה חיה בת אסתר
ולילד אלחנן רפאל בן איריס
ולילד אורי חיים בן שלי

שׂוֹאֵל וּמְשִׁיב בְּהִלְכָה – בְּשׂוּלֵי גוּיִים – חֵלֶק ח'

שאלה: ?

תשובה: !

מה הדין כאשר הישראל הניח את השיפודים וקודם שהגיע לשליש בישולו הגוי הפך את הבשר?

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחס, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

אם הישראל הניח בשר או שיפודים על האש לצלותו וקודם שהגיע לשליש בישול הגוי הפך אותו מצד לצד, הבשר מותר באכילה מכיוון שהבשר היה נצלה גם ללא הפיכתו של הגוי. **הערה:** מרן בבית יוסף (שם) בשם הרשב"א: אם היה יכול לבוא לידי מאכל בן דרוסאי בלא היפוכו, מותר. אולם כאשר בלא היפוך הגוי החתיכה לא היתה מתבשלת- הבשר אסור. כ"פ בשו"ע (שם ס"י) שדווקא במונח על גבי גחלים עוממות אסור, מכיוון שבלא הפיכתו של הגוי לא היתה החתיכה מתבשלת. לענ"ד פוק חזי, שגם ללא הפיכת השיפוד או חתיכת הבשר, החתיכה מגיעה לשיעור מאכל בן דרוסאי, שהוא שלישי בישול מכוח הנחתו של הישראל. ע"ע להרחי"א בשיורי ברכה (סימן קי"ג ס"ק י"ב) בשם שו"ת שערי ישועה ושכ"כ הרדב"ז.

איסור בישולי גוים שייך גם בעזרת בית גויה השכורה לו בבית הישראל. **הערה:** מרן בבית יוסף (יו"ד סימן קי"ג) אסר גם בשפחות ועבדים הקנויים לנו למעשה ידיהם, שמצויים אנו על שביתתם. כן פסק בשו"ע (שם ס"ד) בשם יש אומרים בתרא. למרות שהרמ"א (שם) מיקל, דאין איסור בישולי עכו"ם בשפחות, האחרונים כתבו, דהיינו דווקא בשפחות הקנויות לנו דליכא קירבה כלל. בזמנינו, שאינם אלא שכירים ואינו מצווה על שביתתו, אסור. הפרי חדש (שם אות ט) כתב דבכהאי גוונא, שהם שכירים אף ל"א הראשון, שהביא השו"ע אסור. מ"ש הש"ך (סק"ז) להקל בשפחות השכורות, ראה בספר ההלכה במשפחה להגר"מ שטרנבוך (עמוד רג הערה מז) היינו דווקא שכורות לשנה, משא"כ בשפחות שכורות של ימינו, שיכולים לחזור בהן ולהתפטר מעבודתם, אסור לכו"ע. כ"כ בשו"ת ויברך דוד- הארפענס ח"א (יו"ד סימן צ"ד), כ"כ בספר דיני מאכלי נוכרים (פ"ד סק"ד) ובספר שושנת העמקים - בוחבוט ח"ד (עמוד שס"ג).

גוי שבישל בכלי של ישראל, אפילו שהמאכל כשר ללא תערובת דבר- איסור, חכמים קנסו אותו והכלי צריך הכשרה. לכתחילה, גם כאשר הגוי בישל בכלי שהוא לא בן יומו, צריך הכשרה, אבל בדיעבד, מותר. גם כלי חרס מועיל הגעלה ג' פעמים. **מקורות:** שו"ע (יו"ד סימן קיג ס"ט"ז) כתב בסתם: הכלים צריכים הכשרה. כאשר באים לתת הכשר במפעל שהכלים בלועים מבישולי גוים, חובה מן הדין להכשיר את כל הכלים קודם השימוש. באופן שהיה שישים [במאכל שאין בו בישול גוי] כנגד האיסור, לא נאסר הכלי, כגון: גוי שבישל ביצים במים בכלי של ישראל והיה רוב מים כנגד הביצה - מותר, ש"ך (ס"ק כא). ע"ע קובץ בית הלל (תמוז תשס"ז עמוד ל"ה).

מה שכתבנו שלכתחילה אף אם הכלי אינו בן יומו יש להכשירו, הרב כף החיים (שם סק"צ) כתב שכך דעת החכמת אדם (כלל ס"ו). הפרי מגדים (שפ"ד סימן צ"ג אות ג) כתב שהלכה רווחת היא בישראל, אפילו איסור דרבנן שנבלע בכלי לא מהני טעם לפגם. אולם הרב ערך השולחן (אות כב) כתב שרוב האחרונים סוברים שכלי שאינו בן יומו באיסור דרבנן מותר לכתחילה. הרב בן איש חי (חקת אות כד) כתב בכלים, שחושש לשבירתם מחמת ההגעלה ויש הפסד מרובה, הוי כדיעבד ויש לסמוך על המקילין להשתמש אחר מעת לעת. כ"כ בספר יצחק ירנן להרב שחיבר (סימן ע"ז). כאשר הכלי שבישל בו הגוי התערב בשאר כלים ואנחנו לא יודעים, היכן הוא, מותר. משום ספק ספיקא, שמא אין הכלי שנאסר וגם אם תרצה לומר שזה הכלי, שמא הלכה כמאן דאמר, שאין הכלים נאסרים בבישול הגוי.

עֲזָרָה מְשֻׁמֵּים

להלן סיפור מופלא המעובד מתוך 'השגחה פרטית'. יש בסיפור זה ללמד אותנו, כי כאשר האדם הולך בדרך התורה, בורא עולם עוזר לו. להלן הסיפור מפי הכותב: במשך תקופה היה לי קשר עם יהודי יקר מבוגר, עובד ה' בן עלייה המתייגע בתורה. בעברו שימש כשופט בערכאות. ברחמי שמיים זכה לשוב בתשובה שלמה ולעזוב את המקום שבו שימש שופט.

באותם זמנים היה לו תפקיד נכבד ביותר לשיטתם. הוא התפרסם בכל העיתונים כמאן דאמר נחשב למדי, אלא שבעוד חבריו רואים בו אחד משלהם, הוא כבר התחיל בשלבים של חזרה בתשובה. תורת ישראל שבתה את ליבו. הוא קיים הלכות רבות עדיין בלי לשנות את מראהו החיצוני. בינתיים המשיך בתפקידו בבית המשפט.

יום אחד הוא הוזמן לנהל טקס של מינוי שופטים חדשים. מדובר בטקס רב רושם שבו יושבים כל ה'נכבדים' ליד שולחן הכבוד ונושאים נאומים על השופטים החדשים. לכבוד האירוע הוגש בקבוק של יין משובח. המנחה הספיק לעיין בתווית שעל היין וראה שאינו מבושל. הוא החליט: **מהיין הזה אני לא שותה!** זאת היתה החלטה קשה כיוון שהשקת כוסיות היא חלק בלתי נפרד מהמעמד. הוא לא יכול להתחמק מכך, שכן הוא יושב ליד שולחן הכבוד ולא בפינה צדדית. הוא לא רוצה לפוצץ את האירוע, אבל גם לשתות יין נסך לא בא בחשבון. מה עושים? הוא התפלל מעומק ליבו שהקב"ה יעזור לו, ואכן נשלח לו עזרו מקודש.

באירועים כאלה יש מלצר מיוחד שתפקידו לחלק את היין בכוסיות. הוא עבר מאחד לשני. בדיוק כשהגיע לאותו שופט, נגמר היין! המלצר לא ידע את נפשו. הוא התנצל עמוקות על התקלה המביכה. הוא אמר שהוא תכנן כראוי את הכמות הראויה להימזג לכל כוס, הוא לא מבין איך אחרי שנים רבים של ניסיון באירועים ממלכתיים הוא נכשל בכך. אבל מידענו הבין גם הבין, כיצד אירעה התקלה והודה בכל ליבו לבורא עולם. הכתר והכבוד לחי העולמים.

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט"?

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה.

בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

לשמיעת השיעורים של הרה"ג אליהו פינחסי יש להתקשר 073-3718395

מינויים

לקבלת העלון חינם במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון,

חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל" 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי

בטל" 052-6329144

(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - המקבל הרב שלמה אמסלם זצ"ל

חכם הרב שלמה אמסלם זצ"ל - נולד בחודש טבת ה'תר"מ (1880) בעיר מידלאת בין הרי האטלס במרוקו. בתחילת לימודיו למד מפי רבו חכם אברהם עטיה. רבינו עשה חיל בלימודו ועלה במעלות התורה והיראה עד שלא נמצא בעירו מלמד שמתאים לו. מאותו הזמן רבינו ישב בעליית הגג שבבית הוריו, שם הגה בתורה הקדשה יומם ולילה ביגיעה ובשקידה עצומה. בית הוריו היה בית ועד לחכמים בו התאכסנו דרך קבע כל השלוחים שבאו מארץ הקודש לעיר מידלת.

רבינו למד גם מפי אותם שד"רים והוסיף עוד על קדושתו. לאחר נישואיו התחיל ללמוד ולהעמיק בתורת הנסתר והיה בקיא בנגלה ובנסתר. שמעו של הצעיר המתבודד בעליית בית הוריו הגיע לאוזניו של רבי מסעוד אביחצירא, בנו בכורו של רבי יעקב. בשנת ה'תרנ"ט (1899) כשהיה בן תשע-עשרה חכם מסעוד אבוחצירא ביקש לראותו. לאחר שבחן את ידיעותיו ודיבר איתו בדברי תורה ובפרט בהלכות איסור והיתר, השתומם מהתפעלותו ומחוכמתו מידיעותיו של רבינו ומיד נתן לו 'כתב סמיכה'. לימים רבינו התחבר עם בנו של חכם מסעוד אבוחצירא, מן ה'בבא סאלי' זצ"ל והם היו לומדים יחד וממתיקים סוד.

פעם אחת חכם ר' מסעוד הגיע לעיר מידלת. כאשר ביקש לשוב לעירו, בני העיר יצאו ללוות אותו. כשהגיע הזמן להיפרד ממנו, בני העיר בכו וביקשו ממנו שיישאר איתם. רבי מסעוד הסיר את ה'סודרא דרבנן' שעל ראשו, כרך אותו סביב ראשו של רבינו ואמר להם: "מעתיק רבי שלמה הוא רבכם" ורבינו התחיל לשמש כמנהיג הקהילה. גם עם רבי מאיר אביחצירא, בנו של ה'בבא סאלי', היו לרבינו קשרי הערכה עמוקים. רבי מאיר כיהן כדיין בבית דינו של רבינו והתבטא על רבינו שהוא 'חד בדרא'.

הליכותיו בקודש של רבינו היו כאחד מהחסידים הראשונים, פרוש ומובדל מכל ענייני העולם הזה ותענוגותיו. כל מעשיו היו בצנעה וענווה. הרבה בטבילות מדי יום גם אם לשם כך היה צריך לשבור את שכבת הקרח מעל המים. כשלושים שנה לא אכל מאכלי בשר. גם משאר המאכלים התנזר, והרבה בתעניות עד שנחלש מאוד. מלומד בניסים.

זמן קצר לאחר פטירת חכם אברהם עטיה רבינו היה חייב להקדיש מזמנו עבור הקהל. מאז לימד רבינו את העם אורחות חיים ודעת אלוקים, ובני העיר שתו בצמא את דבריו. זכה לגילוי אליהו הנביא. נפטר ב-כ"ה אייר ה'תשכ"ג (1963). חי כ-83 שנים. בהלווייתו התאספו כל בני העיר, גדולים וקטנים כולל יהודים ושאינם בני ברית. הספידו אותו בקול נהי בכי תמרורים, רבי מאיר אביחצירא (ראב"ד ארפוד בעת ההיא), חתנו ותלמידו, ר' משה עטיה (ראב"ד מידלת) ור' רפאל בירדוגו (ראב"ד מכנאס). ציונו מידלאת בין הרי האטלס במרוקו. שומר בית-העלמין העיד שבכל ימי השבעה ירד עמוד אש על קברו של רבינו בכל חצות לילה.

אביו: חכם משה. **אמו:** מרת חנה. **אשתו:** מרת אסתר. **מרבתי:** חכם אברהם עטיה. **חברותא:** המקובל ר' ישראל אביחצירא (הבבא סאלי). **בנו:** חכם ר' מסעוד. **חתנו:** ר' משה עטיה (ראב"ד מידלת). **מתלמידיו:** ר' משה עטיה (ראב"ד מידלת), ר' יהודה חיון. **מספריו:** **בני שלמה** - חידושי על התורה, על ה"ך, חידושי תהילים ועוד (הודפס על ידי בנו רבי מסעוד ונכדו הגה"צ ר' שלמה יעקב, ראש ישיבת 'בני שלמה' בבאר שבע).

רבינו נהג לקום בכל חצות הלילה כדי לומר תיקון חצות ולעסוק בתורה הקדושה בעליית ביתו במידלת שבמרוקו. תלמידו הצדיק רבי יהודה חיון העיד כי לא אחת ראה עמוד אש יורד בחצות לילה מן השמיים על עליית הבית של רבינו בשעה שהצדיק אמר תיקון חצות ולעסוק בלימוד התורה הקדושה.

שכניו סיפרו שהיו שומעים קול רעש גדול יוצא מחלון חדרו שבעליית ביתו. הם התפלאו מאוד מאחר ולא הבינו מה מקור הרעש שיוצא מחדר הצדיק אבל כמובן הם לא העיזו להיכנס לבית-רבינו ולבדוק מה מקורו. פעם אחת היה רעש חזק. אחד השכנים החליט להתלונן בפני רבינו על הרעש שנשמע בשעת לילה מאוחרת ומפריע לו לישון.

השכן נכנס לבית הצדיק שהיה פתוח. הוא ניגש את דלת חדרו, סובב את הידית פתח את דלת החדר. לתדהמתו הוא הבחין באור גדול וחזק שבוקע בתוך החדר. הוא הבין כי רבינו הוא צדיק נשגב והם לא מכירים ברום ערכו וכי הוא זכה לראות דבר שהשתיקה יפה לו. תיכף ומיד הוא סגר את הדלת בפחד וחרדה ושב לביתו בשתיקה.

פעם בשעת רצון רבינו סיפר על אחת מפעולותיו הנשגבות שהשיג בשעת חצות הלילה בשעת תיקון חצות וכך סיפר: "כאשר היתה בעירנו עצירת גשמים, קמתי באחד הלילות לתיקון חצות. חשבתי לנפשי: 'שעת רצון היא לפניו יתברך, אולי בשעה זו ישמע ה' את תפילתי וירחם עלינו'. פתחתי ואמרתי ברעותא דליבא פיוט 'ראה בעני עמך, רחם על עולמך'.

כשסיימתי, הוצאתי את ידי מן החלון, והנה יורד גשם. השבתי את ידי - ומיד הגשם פסק. הוצאתי שוב את היד והגשם החל לרדת שוב. השבתי את ידי ושוב פסק. לא ידעתי מה לעשות. עמדתי באימה ואמרתי: 'רבינו של עולם, אם כך רצונך שכאשר אוציא את ידי אז ירד הגשם, מוכן ומזומן אני לעמוד כך כל הלילה כולו ובלבד שתרחם על בניך רחומיך שהגשם עבורם הוא חיים'. "מיד כשסיימתי לומר את דבריי ארובות השמיים נפתחו וירד הגשם כל הלילה מבלי שאצטרך להוציא את ידי". (מעובד מתוך 'כתר מלוכה')

אין עוֹד מְלַבְדוּ

מחר לבית החולים – סידורים, טפסים וכל מה שצריך. הניתוח נקבע לשבע בבוקר.

המזכירה התקשרה בשעה שמונה בערב כדי לוודא שאנחנו מגיעים ומבינים את ההנחיות. שוחחנו מספר דקות. בדרך אגב אני מספרת לה שהתינוקת קיבלה היום את חיסון הפוליו.

היא סיפרה לפרופסור והוא אמר לה מיד: "תבטלי את התור שלהם למחר. אסור לנתח בשום אופן עד שבועיים מרגע קבלת החיסון!".

שמעתי את הדברים והייתי המומה! מה? איך? למה? כבר התכוננו רגשית וטכנית לקראת הניתוח, מחכים להיות אחרי, לקחנו חופש מהעבודה...

מה פתאום לדחות את הניתוח בשנייה האחרונה? למתי ידחו? רק שהמצב חלילה לא יחמיר. המחשבות עלו לי בראש עד שהתעשתי ואמרתי בקול: "כל עכבה לטובה!".

המזכירה קבעה לנו את מועד הניתוח בעוד שבועיים. כשהגיע המועד בעלי נסע עם התינוקת לאסוף מהקליניקה של הפרופסור את המסמכים החדשים לקראת המועד המעודכן של הניתוח.

באותה הזדמנות בעלי נכנס לפרופסור כדי שיבדוק את התינוקת לפני הניתוח. הוא חזר איתה הביתה לאחר שעה. אני שאלתי אותו: "איפה המסמכים?".

בעלי מחייך חיוך גדול ומביא לי דף אחד. קראתי את מה שהיה כתוב שם: "לא נצפה בקע. גמר טיפול. בכבוד רב, פרופסור..."

אני קוראת שוב ושוב ולא מאמינה! הבקע נעלם כלא היה! בעלי סיפר שבמשך חצי שעה הפרופסור בדק את הילדה ולא ראה שום בקע. הוא פשוט נעלם!

מדהים לראות את השגחת הבורא בכל שלב בסיפור הזה: מהרגע הראשון שהלכנו לחיסון של הפוליו ולא חיכינו לאחר הניתוח.

לאחר מכן שבכלל חשבתי לשתף את המזכירה ולספר לה על כך.

שהפרופסור באותה השעה היה במשרד והמזכירה סיפרה לו על כך.

שדחו בדיוק בשבועיים ושהלכנו לביקורת לפני כן - כדי לגלות שהבקע הסתדר.

לאורך כל הזמן הזה הייתה בי אמונה שלימה שהכול לטובה. יש ניסים! תפילות לעולם אינן שבות ריקם! אין עוד מלבדו.

להלן סיפור מופלא המעובד מתוך 'משכן שילה'. יש בסיפור זה כדי ללמד אותנו כי כל מה שעושה הקב"ה - הכול לטובה. צריך רק להתבונן לראות את השגחת הבורא בכל רגע ורגע. להלן הסיפור מפי בעלת המעשה:

בשבח והודיה לבורא עולם על כל חסדיו איתנו בחודש כסליו ה'תשפ"ב נולדה לנו בתנו נוגה, מתוקה, בריאה ושלימה.

שבועות ספורים לאחר הלידה הבחנתי בבלוטה גדולה בגופה. לאחר ביקור אצל רופא ואצל כירורג מומחה נאמר לנו כי מדובר בבקע ויש לבצע ניתוח דו-צדדי.

קיבלתי את הבשורה בצורה קשה מאוד. לחשוב שתינוקת כזאת קטנה צריכה לעבור ניתוח בהרדמה מלאה ובכלל - כל הפרוצדורה...

כאישה מאמינה הודיתי לקב"ה, שזה רק זה והתפללתי שבורא עולם ישלח לה רפואה שלימה ואם זה אפשרי - שלא תצטרך ניתוח ושהכול יעבור כלא היה.

הפרופסור קבע תור לניתוח בעוד שלושה חודשים. לפני כן נקבע תור נוסף לביקורת ולהכנה. במשך הזמן הזה לא היה יום שלא התפללתי.

ארבעים יום ברצף אמרתי 'נשמתי כל חי' ו'מזמור לתודה'. בתפילת העמידה בברכת 'שומע תפילה' ביקשתי בריאות איתנה ושבועזרת ה' הבת לא נצטרך ניתוח.

כעבור שלושה חודשים הגענו לביקורת. הייתי אחוזת אמונה שהבקע הסתדר ויגידו שאין צורך בניתוח, אבל לצערי עדיין ראינו את הנס ולא היה מנוס מלהגיע לבית החולים לצורך הניתוח.

המזכירה נתנה לנו את כל הטפסים והסבירה לגבי צום שגם ממנו חרדתי, איך אפשר להשאיר תינוקת בצום במשך שש שעות?!

חזרתי לבית ואמרתי לבורא עולם: "הריני מאמינה באמונה שלימה, שכל מה שמגיע ממך נעשה במיוחד עבורנו בהשגחה פרטית מדויקת ומושלמת. אם אתה חושב, שהתינוקת צריכה לעבור את הניתוח - זה הדבר הטוב עבורה, ואני מקבלת בלב שלם. תעשה שזה יעבור הכי קל שיש".

למחרת התקשרו אליי מטיפת חלב. האחות סיפרה, שיש התפרצות של נגיף הפוליו ל"ע. היא אמרה כי משרד הבריאות החליטו כדי לעצור את ההתפרצות של הנגיף, יש לזמן את כל התינוקות כדי לקבל מנה נוספת של החיסון. היא ציינה כי יש להגיע בדחיפות בלי תור.

בבוקר הלכתי עם התינוקת לטיפת חלב. הם נתנו לה את הטיפות וחזרנו הביתה. התחלתי לארגן את התיק, שניקח

הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל וילד יחיא בן יוסף ז"ל מאיר מורד בן שושנה ז"ל יצחק בן ברקו דב ז"ל זהבה בת שושנה רייזל ע"ה מאירה בת יפה ע"ה יצחק יצחק בן רחל ז"ל שמואל בן רבקה ז"ל אברהם בן יונה ז"ל אברהם בן יוסף חיים בן נסכה ז"ל סעידה בת תופחה ע"ה ר' שאול בן סילביה זצ"ל צדיק חכם בן חזלה ז"ל מזל בת שמעון ע"ה שני בת אסתר ע"ה דוד בר חסיבה ז"ל יוסף בן מרים נוסרת ז"ל מסודי בת חביבה ע"ה חווה בת יעקב צבי ע"ה יעקב בן אסתר ז"ל אסתר בת גולה גאולה ע"ה יצחק בן מישא אסתר ז"ל אביגדור בן ג'ולי ז"ל יוסף בר סעדה ז"ל ברכה בת מרדכי ע"ה רחל רפאת בת השמת ע"ה שלום בן אסתר ז"ל יעקב בן נעמה ז"ל מרים בת שרה ע"ה אריה בן מרים ז"ל יעקב בן נעמה ז"ל פייב מלכה בת שזל ע"ה אלון בן סעדה ז"ל אורה בת נעימה ע"ה נעמי בת כתום ע"ה אילנה (מתרוזה) בת שרה ע"ה משה בן רוזה ז"ל מאיר בן נעמי ז"ל שושנה בת נעמי ע"ה סעדה בת בסה ע"ה שפרה בת פסיה ע"ה בנימין בן דב ז"ל

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל רחמים בן רחל ז"ל אליהו אליאס בן אלגריה ז"ל חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל שמואל בן רבקה ז"ל ר' עוליאל ישועה בן סטה מקנין זצ"ל רפאל בן אסתר ז"ל אביחי בן אסתר ז"ל יצחק בן חביבה ז"ל יצחק בן פנינה ז"ל אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל חי יזידי בן קלרה ז"ל קסאנש בת דגיטו ע"ה ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל סוליקה בת עישה ע"ה אסתר בת נעמי ע"ה שרה בת נרקיס ע"ה ר' דב בן בנימין אלתר ז"ל יעקב בן סלימה ז"ל אורה בת נעימה ע"ה מישא אסתר בת זרה ע"ה מסעוד בן יקוט ז"ל עפאת בת השמת ע"ה רחמה בת מסעודה ע"ה חיים חמוטל בן רינה ז"ל סעידה בת תופחה ע"ה ישראל בן חיים משה גרשון ז"ל

גליון
באר
הברכה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

בחוקותי

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
וכן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימיל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון **ארה"ב:**
Mechon Beer Emunah
1630 50th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
כל הזכויות שמורות להמכון © 2024

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד החלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת בחוקותי

- הוא ותמורתו - להאמין בכל המצבים שהכל לטובה, ובאמונתו יחיה..... ב
- והקימותי את בריתי - שמירת מידת הקדושה..... ו
- ונתתי שלום - לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה אלא השלום..... יא
- שיהא זרעי וזרע זרעי - במעלת תפילת אבות על בנים..... יג

סדר ועימוד:

א.ש. אשדוד:

shwrtz@bezeqint.net

פרשת בחוקות

'שמחה', ברחמים מגולים, בין במצב של 'ותמורתו', שתמורת השמחה נהפך ל... בכל מצב יהיה קודש', בכל מצב לא יכעס ולא יזעף לבו - על הנהגת ה' או על אחרים, אלא יאמין שהכל בהשגחה העליונה ולטובתו האמיתית ואף שאינה נראית לעיניים.

ומסיים ה'דברי ישראל', המאמין שהכל לטובה זוכה ורואה שאכן כך הוא, ונרמזו כן בהמשך

הוא ותמורתו - להאמין בכל המצבים שהכל לטובה, ובאמונתו יחיה

בפרשתן (כו ז), 'והיה הוא ותמורתו יהיה קדש'. ומבאר הרה"ק ה'דברי ישראל' ז"ע שבא הכתוב ללמד על חובת האמונה בהש"ת, לדעת גם בזמני קושי שכל מאי דעביד רחמנא למב עביד, שהרי אין והיה אלא לשון שמחה' (בר"ר מב ג), וכך אמר הכתוב, בין במצב של 'והיה' - שהקב"ה מתנהג עמו באופן של

א. הרה"ק ה'תולדות יעקב יוסף' ז"ע קבל פעם בפני הרה"ק רבי מנחם מנדל מוויטעבסק ז"ע על ענין הכעס המגונה - ואיה הדרך לעקרה ולשרשה, והרה"ק מוויטעבסק לא ענהו ולא כלום. כעבור ימים אחדים נסע ה'תולדות' יחד עם כמה מחסידיו בעגלה, על אם הדרך העלו עובר אורח לעגלתם, מחוסר מקום הושיבוהו אחורי העגלה במקום המשאות והחביות, מקום שאינו נוח כלל לישיבת בני אדם, במשך הנסיעה שאלו ה'תולדות' כמה פעמים האם אין המקום צר לו מידי, ויען ה'אורח' ויאמר שאין דוחקו גדול וטוב לו במקומו, אך ה'תולדות' לא הרפה ממנו, והמשיך לשאלו שוב ושוב, האם מקומו טוב לו, ובתוך כך ענהו ההילך 'אשרי העם שככה לו' (תהילים קמד טו), אשרי חלקו של האיש אשר 'ככה' לו, כלומר באיזה אופן שמתנהג עמו ה' טוב לו, כי יודע שמה' יצא לו כך, ואין לו טענות כלל על מצבו ומעמדו... נהנו חבורת החסידים למשמע דברי ההילך, אך הרה"ק ה'תולדות' החל לבעור בלבת אש - כי הבין שדבר זה רמז הוא לו מן השמים, כי אם יזכור וידע שכל המתרחש הוא רק לטובה לא יכעס לעולמים ויקבל את הכל בשובה ונחת.

כעבור ימים אחדים פגש שוב את הרה"ק מוויטעבסק, נענה הרה"ק ואמר לו, רואה אתה, מן השמים שלחו לך את אליהו הנביא שיענה לך את התשובה לשאלתך היאך לתקן את מידת הכעס. ואין הדברים אמורים רק לעניין הכעס, אלא זו העצה הטובה שעל ידה יוכל 'לחיות' בכל 'מיצר' ומיצר, כשיודע שהכל מהשמים ממעל בחשבון קצוב ומדוקדק.

פעם יצא הרה"ק רבי יעקב מפשעווארסק ז"ע לנאות דשא עם משמשו, על אם הדרך נענה הרה"ק ואמר למשמש אמרה זו אשרי העם שככה לו - אשריו ואשרי חלקו של יהודי החי תמיד עם ה' ושמח בהנהגתו עמו - 'שככה לו' - בין אם הכל הולך לו למישרין לטובה, ובין אם רע ומר לו, תדיר אשריו ואשרי חלקו כי באמונתו יודע הוא שהכל לטובתו השלימה, וחזר הרה"ק על דיבור זה הלך ושוב פעמים רבות מאד. משפנה הרבי לחזור אל ביתו נאווה קודש, נענה אל המשמש ושאלו (בעת היכנסם אל הרכב) האם הינך מבין פירוש המילות 'אשרי העם שככה לו', והנה משמש זה שכבר קצרה רוחו מלשמוע פירוש זה עשרות פעמים במשך שעה קצרה כל כך - נענה בחפזה ובקוצר רוח - הלא הביאור הוא כך וכך... נענה הרה"ק ואמר לו, אה, לא כדברך, אלא (וחזר על דבריו דלעיל בהדגשה והטעמת כל תיבה ותיבה) הביאור הוא - 'אשרי העם שככה לו' - אשריו ואשרי חלקו של יהודי החי תמיד עם ה' ושמח בהנהגתו הוא שהכל לטובתו השלימה... כאומר לו, לא סגי ב'שמיעת' דיבורים הללו, אלא עליך לחוקקם בלבך.

ידוע מה שרמזו בלישנא דקרא (תהילים קטו ב) 'למה יאמרו הגוים', שזהו ההבדל והחילוק בין ישראל לעמים, שהללו אינם מאמינים אלא מלאים טענות וטרוניות כרימון ותמיד יאמרו וישאלו למה... למה... אולם בני ישראל מאמינים בני מאמינים, ועל כל דבר ודבר אומרים 'ככה', כן הוא רצון השי"ת ומקבלים את הדין באהבה.

ויתבאר ביותר עפ"י יסודו הנודע של הגאון רבי חיים הלוי מבריסק זצ"ל על הא דאיתא בגמ' (חגיגה ג:) 'ת"ר, איזהו שוטה היוצא יחידי כלילה והלך בבית הקברות והמקרע את כסותו, והקשו בגמ', שאם מדובר שעושה אותם

באר הפרשה - פרשת בחוקות

ג

בדרך שטות מדוע נחשב כ'שוטה' רק כשעשה כל הג' דברים הללו, והרי די באחד מהם להחשיבו כשוטה, ואם מדובר באופן שלא עשאו בדרך שטות, א"כ, אפילו כשעשה את כולם אינו נחשב לשוטה. ותירצו שאכן מדובר כשעשאו בדרך שטות, אלא שכל עוד שלא עשה רק אחד מאותם סימנים עדיין יש מקום לתרץ את מעשיו ולומר שאינו שוטה, וכגון אם יצא יחידי בלילה אפשר לומר שרצה לצנן גופו (וע' שם ברש"י), ואם לן בבית הקברות - שמא עשה כן כדי שתשרה עליו רוח טומאה שתסייעהו להיות מכשף, ובקרקע כסותו ניתן לומר שהוא 'בעל מחשבות', אולם כיון שעשה את כל ה'סימנים' כולם בוודאי שוטה הוא. והקושיא עולה מאליה, אם אכן, יש לנו 'תירוץ' הוגן על כל אחד מאותם מעשים משונים, מדוע העושה את כולם נחשב כשוטה ודאי, ואין מנסים לתרץ אותו. ומכאן הוכיח הגאון רבי חיים מבריסק כי כאשר יש על אדם ג' קושיות, עדיף לומר תירוץ אחד המיישב בבת אחת את כל הקושיות מאשר לומר ג' הסברים על ג' שאלות...

ומכאן לענייננו, פעמים הרבה שבלב האדם מקננת 'שאלה' למה, ואת כל קושיא בפני עצמה ניתן ליישבה, וכגון, ראובן שואל למה הפסיד כל כך הרבה מרכושו, ועל זה ניתן 'לתרץ' (ח"ו) כי לא עשה השתדלות כפי הצורך... שמעון מקשה למה נהייתי חולה, ותשובתו כי אכל מאכל מקולקל... לוי זועק למה לא זכיתי ב'תפקיד' (משרה) פלונית שחשקתי בה והיא מתאמת לי להפליא, ומניח את דעתו בתירוץ שאחד מהעובדים באותו מקום 'שם' לו רגליים כי שונא הוא לו מתמול שלשום... יהודה מתפלא למה אירעה לו תאונת דרכים (עקסידענ"ט), ומרגיע את עצמו כי ה'נהג' שפגע בו אינו יודע לנהוג כהוגן... ועוד אלף פעמים שמתעוררת השאלה 'למה' עם תירוצים מתירוצים שונים, ושערי תירוצים לא ננעלו, אך במקום לומר כמה תירוצים נפרדים עדיף לומר 'תירוץ' אחד שמיישב את כל השאלות, ו'אחד' אני יודע - אחד אלוקינו בשמים ובארץ...

מעתה יתבאר לשון הפסוק כמין חומר 'למה' יאמרו הגוים, שרק אומות העולם שואלים למה, כי 'איה אלוהיהם' - אין להם אלוקים חיים אשר יוכלו לתלות בו את כל הקושיות, ובעל כרחם שנצרכים להגיע לתירוצים הרבה... אמנם אנחנו מאמינים כי 'אלוקינו שבשמים כל אשר חפץ עשה' (המשך המזמור שם, פסוק ג), ותשובה אחת לנו על כל התמיהות שבעולם, 'כל אשר חפץ ה' עשה', הוא היודע מה הנכון והראוי ביותר. וזהו שאמר הכתוב עוד (תהילים קמד טו) 'אשרי העם שככה לו אשרי העם שה' אלוקיו, ר"ל אשרי העם שאומרים 'ככה', והטעם שאומרים כן הוא משום ש'אשרי העם שה' אלוקיו, וממילא אין מקום לשאלות כלל.

ב. נוהג היה הרה"ק בעל התניא ז"ע לקרוא בתורה בציבור בכל שבת ומועד, פעם הוצרך לנסוע מחוץ לעיר ובמקומו קרא בפרשת השבוע בחוקותי אחד מהחסידיים, כשסיים את קריאת התוכחה נראה לפתע שבן הרבי האדמו"ר האמצעי ז"ע התעלף, מיהרו המתפללים להשיב את רוחו וכשהתעורר אמר תוכחה כזו...תוכחה כזו... זו פעם הראשונה ששמעתי אותה, כי בכל שנה כאשר אבי קורא בתורה איני שומע כלל קללות כי אם ברכות.

ויש להתבונן, האיך באמת היה כדבר הזה, אותם הפסוקים ממש נשמעים מאחד כברכות ומהשני כקללות, ממה נפשך האם זהו ברכות או קללות, ויש לבאר, שהכל תלוי איך קורין אותו, כי ביד האדם לקרוא ולפרש כל מה שקורה אותו בדרך קלה ח"ו, ולאידך גיסא בידו להבין ולפרש שאין שום מקרה בעולם והכל בא מאת הבורא ית"ש ומאתו לא תצא הרעות והכל הוא באמת ברכות וישועות.

ולשבר את האוזן יש לדמותו למה שנעשה בער"ח ניסן דהאי שתא תשפ"ד שהיה אז 'ליקוי חמה' במדינות ארה"ב (שררבות אלפי ישראל יצאו אז לראות את המראה הגדול הזה, מה רבו מעשיך ה'), והנה בשעת הליקוי נראית החמה בקטנותה ממש כמו 'לבנה' בתחילת חידושה, אולם הפלא הוא שבני אדם העומדים על הארץ כמעט שאינם יודעים ומרגישים שהחמה נתקטן למאד, ואע"פ שרוב רובו של השמש נתכסה וכמעט שלא נשאר אלא נקודה קטנה מאד של השמש (מלבד במקומות המועטים שהיה שם ליקוי חמה מלא) כי נחשך רק במקצת, ובלי שימת לב כמעט שאין מרגישים בדבר, ולא עוד אלא כשמסתכלים על החמה בעת הליקוי אי אפשר לראות כלל איזה ליקוי על פני החמה, דאור השמש חזק כל כך וכמעט אי אפשר לראותו - אע"פ שרוב רובו של השמש נתכסה, ורק בבתי עינים שחורים שמשחיר את אור השמש אז יכולין לראות כי השמש נתקטנה, והסיבה לזה הוא דמרום 'תוקף האור' שעדיין מאיר מהחלק הקטן של השמש שלא נתכסה, והוא מאיר באור בהיר שכמעט אי אפשר להבחין שהחמה לוקה, דמעט אור דוחה הרבה מן החושך, ורק אם האדם לובש 'בתי עינים' (גלעזער בלע"ז) שחורים משחורים ורק עי"ז יש אפשרות להסתכל על החמה, ואז רואה בעליל איך שיש ליקוי חמה גדול, אבל בלא בתי עינים שחורים לא יתוודע להאדם כלל שיש איזה ליקוי.

ואפשר אולי לפרש עוד על משקל דבריו, אין והיה אלא לשון שמחה, והיינו שאין שמחה גדולה מזו כאשר בכל מצב שהוא, בין 'הוא' ובין 'תמורתו' ח"ו, תמיד הוא נשאר איתן ותקיף באמונתו. כי אשרי אדם עז לו כך - אין מאושר ושמה בעולם הזה יותר ממי שמאמין שהקב"ה מנהיג אותו בכל עת ובכל שעה ותמיד מיטיב עמו, וכמה צער ועגמת נפש ומכאובי לב ובעם זכו"ב נחשכים ממנו כשמקבל כל העובר עליו באמונה פשוטה ותמימה¹.

הכתובים, דכתיב (פסוק יד) 'והעריכו הכהן בין טוב ובין רע כאשר יעריך אותו הכהן בן יקום', ויתבאר עפ"י הידוע (וזה"ק ח"א קג. ובש"מ) ש'כהן' מורה על מידת החסד, ואמר הקרא והעריכו - על האדם 'להעריך' - לדעת ולהחשיב שכל העובר עליו בין טוב ובין רע הכל בא לו ממידת החסד, ובהכרה זו יזכה שבאשר יעריך אותו הכהן - כשם שהוא הכריז שהוא מאמין שהכל מצד מידת החסד בן יקום וכן יהיה, ויזכה לראות את הטוב ואת החסד בישועת ה' במהרה.

וזהו מוסר השכל נוקב לדידן, דאם האדם מתבונן ומסתכל על כל הטוב והחסד שעושה השי"ת עמו בכל רגע ורגע אז מרוב תוקף האור לא ירגיש כלל בליקוי ומעט אור תדחה הרבה מן החושך, אבל האדם ילבש על עיניו 'בתי עינים שחורים' אז פתאום יראה החסרון והליקוי, אבל אם יסיר את בתי העינים השחורים אז יראה שהכל טובות וברכות ולא ירגיש בליקוי כלל וכלל.

ג. פעם שאל הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע לאיש אחד אודות מצבו, והלה ענה, 'לא היה מזיק אם היה קצת יותר טוב...' ענהו ה'חפץ חיים', מנין לך שלא היה מזיק, השי"ת יודע יותר טוב והוא רחום וחנון, הוא רוצה לתת יותר טוב ויכול לתת יותר טוב, ומכיון שהוא לא נותן יותר טובה אז ודאי כך הטוב ביותר ולא שייך יותר טוב מזה (הובא בח"ח עה"ת האזינו, מעשי למלך).

ד. הנה מצינו בסוף הפרשה בעניין מעשר בהמה שאמרה תורה (כז לב) 'וכל מעשר בקר וצאן כל אשר יעבור תחת השבט העשירי יהיה קודש לה', ופירש רש"י, 'כשבא לעשרן מוציאן בפתח זה אחר זה, והעשירי מכה בשבט צבועה בסיקרא להיות ניכר שהוא מעשר', ולכאורה יש להקשות מפני מה ציוונו הכתוב להכות את העשירי שהוא קודש לה' ולא את שאר הבהמות שהם חולין, וממילא נדע שמי שאין בה סימן היא היא קודש לה', ועל דרך זה יש להקשות עוד מדוע צריך להכות, והרי באותה מידה היה ניתן לצבוע אותו בנחת... וביאר הגה"ק מאוסטרורוצע זי"ע וז"ל, אך התורה באה להראות בזה שכן הוא תמיד, שמי שהוא קדוש לה' מכין אותו וסובל יסורין וצרות, ועל ידי זה הוא מתגדל ומתקדש ביותר, עכ"ל (הובא בספר בית מאיר ליקוטים מהגה"ק מאוסטרורוצע).

נמצא שאותה 'בהמה' עשירית מסתובבת ושואלת במר נפשה מדוע רק אותי היכה אדוני, מה נשתנה חלקי משאר הבקר שכולם הולכים מעדנות ורק אני ספגתי מכה על לא עוול בכפי... אכן כל תמיהתה זו נובעת רק מהיותה 'בהמה', ואילו היה לה דעה בינה והשכל הייתה משכלת להבין ש'מכה' זו הפכה אותה להיות קודש לה', ולא זו בלבד שאינה 'גרועה' מחברותיה, אלא אדרבה, היא זכתה להתעלות לרום המדרגות. מעתה אל נהיה כ'בהמות' קצרי רואי, אלא נדע כי כל מכה ומכה טובה יש בה ועי"ז מתגדלים ומתקדשים ביותר...

וכך כתב הגה"ק ה'סטייפלער' זי"ע (קריינא דאגרתא ח"א עמוד י) כל הראוי יותר להיות גדול ועצום בתורה, מסתערים עליו יותר ויותר הפרעות בצורות שונות, וכשמתחזק להחזיק בעץ החיים סוף סוף היסורים חולפין.

ה. כעין זה פירשו על פי מה דאיתא בספה"ק ששם הוי"ה כסדרו מורה על מקור הרחמים והנהגת החסד הנגלית בעולם, לאידך, שם הוי"ה שלא כסדרו מורה על מידת הדין, והנה 'והיה' הוא אותיות שם הוי"ה שלא כסדרן, ולזה אמרה תורה והיה - יתנהג בשמחה, בין 'הוא' - שם הוי"ה כסדרו המרמז על הנהגת רחמים, ובין ב'תמורתו' שנתחלפו האותיות בכל מצב 'יהיה קדש' כי הכל מאתו ית'.

ו. גם המאמין בה' חוסך מעצמו כל מיני בהלה למיניהם, וכבר כתב הרה"ק ה'בית אברהם' זי"ע (ד"ה אם ב') שהקללה הראשונה האמורה ב'פרשת התוכחה' שבפרשתן היא 'והפקדתי עליכם בהלה' (כז טז) כי אין לך קשה יותר מ'בהלה' ובלבול הדעת... וכמו שאמר הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע לבאר בסדר ההושענות (בפיוט 'אדמה מארה') 'הושענא דגן מדלקת... חיטה מחגב... נפש מבהלה', שכל הנאמר שם שווים במהותם, וכמו שכל בר בי רב יודע שה'דלקת' עוקרת ומשחיתה את ה'דגן' שבשדה, וכן חגבים אוכלים ומאבדים לגמרי את החיטה, כך ממש - הבהלה מכלה ומשחיתה נפשו של אדם.

באר הפרשה - פרשת בחוקות

ה

פעם שאלו את חתנו של החפץ חיים, ממה התפעל ביותר מתוך כלל הנהגותיו של חותנו הקדוש, ויען ויאמר, הדבר המפליא ביותר היה יישוב דעתו ושלוות נפשו בכל עת ובכל זמן, ואף בשעות קשות כשבאו עליו ייסורים וכדו'. ושלוות נפש זו באה לו מתוך תוקף אמונתו בהנהגת ה' את כל העולם בטובו בחן בחסד וברחמים.

אכן המאמין בה' אינו מאבד יישוב דעתו, בידועו שכל הקורה עמו הוא רק ברצון הבורא ית"ש, שהוא עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, וממילא מה מקום ל'בהלה' אחר שהוא 'מופקד בידיים טובות'..., ולא עוד אלא שה'בהלה' לא תעזרהו בכלום...

ז. הנה כתיב בפרשתו (כו לב) 'וכל מעשר בקר וצאן כל אשר יעבור תחת השבט העשירי יהיה קודש לה', ודרשו חז"ל (בכורות נח): ממה שנאמר 'כל אשר יעבור תחת' - פרט לטריפה שאינה עוברת (ע"ש ברש"י ותוס'), ומבאר הרש"ש, שהנה כתב הרמ"א (דרכי משה י"ד סי' ל"ה) בשם התשב"ץ שמצא כתוב בשם רבי יהודה החסיד זי"ע כי הרוצה לבדוק בהמה בחיותה אם כשרה היא אם טריפה, יוליכה ויתן את ידו בגובה גבה, והיה אם הבהמה תתכופף ותרכין את ראשה בכדי לעבור מתחת ידו אות היא שכשרה היא, אך אם היא נשארת בהרמת הראש ידע שטריפה היא, וסימנך 'לב נשבר ונדכה אלוקים לא תבזה'. ולפי"ז מתבאר היטב מה שדרשו חז"ל כל אשר יעבור תחת השבט פרט לטריפה שאינה עוברת, ר"ל שאינה יכולה לעבור מאחר שאיננה משפלת את ראשה.

ולדין ייאמר, המקבל עליו את הדין באהבה, ובכל מצב שהוא הנו 'מוריד' ומכניע את הראש, ואינו מנסה 'להילחם' הרי"ז סימן ש'כשר' הוא... ואילו זה שאינו מוכן להיכנע לרצון הבורא ית"ש ולקבל עליו את הדין אין לו סימן כשרות...

וכך היו נקיי הדעת שבירושלים מרמזים בדברי הגמרא (יבמות קכא). שאמר רבי עקיבא - כיצד נשאר בחיים לאחר טביעתו במים 'על כל גל וגל שבא עלי נענעתי לו ראשי', ורמזו למה שנקרא בלשון העם כשעוברים על האדם קשיים לרוב, שזה בא לו עם ה'גרינע גל' (מר כ'מרה'), וזהו אומר, על כל גל וגל - על כל קושי וקושי ינענע בראשו מתוך קבלה באהבה ושמחה, ובזה ימשיך הלאה ותנצל נפשו מהמים הזידונים.

אכן אם 'אינו עובר תחת השבט' ואינו מנענע את הראש הרי גורם לעצמו סבל וצער בחינם. כמסופר על הרה"ק רבי יוסף מאיר ממאכניווקא זי"ע, שבינקותו בהיותו כבן שש נכנס פעם אל זקנו הקדוש הרה"ק רבי יצחק מסקווירא זי"ע, וזקנו שאלו על מעשיו באותו היום, ענה הנכד, היום הלכתי לבקר ב'שוק הבהמות', כי שמעתי אומרים שאליהו הנביא נמצא שם וגבר חפצי ורצוני לראותו. אמנם, חיפשתיו בכל השוק ואף עליתי על עמוד גבוה, ובכל זאת לא עלתה בידי לראותו, רק 'מוסר' אחד לקחתי משם, כי ראיתי שבעלי השוורים קושרים אותם בעת העמדתם למכירה, והנה, אלו שאינם נכנעים תחת המוכר ומנסים בכל כוחם להישמט, הרי הם נחבלים בחבלות יתירות ומכות שלא לצורך, שהרי בעל הבית אינו נמלך עליהם שלא למוכרם, וכל ה'רווח' שלהם הוא חבלות בגופם עד זוב דם ותו לא מידי, לעומתם השוורים שמסרו והכניעו עצמם נשארו בשלימות ובריאות גופם, ועוברים בשלוות הנפש לבעליהם החדשים, אשרם וטוב להם, ומזה למדתי, שהמתעקש בעת שצרה נוחתת לפתחו, ואינו מקבלה באהבה ובהכנעה, בזה הוא נחבל יותר ויותר, אך אם מקבל את הכל באהבה, באמונה שהכל מאתו יתברך, אזי תקדמנו ברכות טוב, ויינצל מכל המכות היתרות. כשמוע הרה"ק מסקווירא דברים אלו יוצאים מפי נכדו, אמר לו - בני, אם זאת למדת שם ברור לי שאף שאתה לא זכית לראות את אליהו הנביא, מכל מקום הוא ראה אותך.

פעם נסעה משאית (טראק) גבוהה בדרך המובילה מעיר לעיר, על אם הדרך הוצרכה לעבור תחת 'גשר', כידוע, על הגשר כתובים 'מספרים' האומרים כמה הוא גובהו של גשר, והנה הנהג ה'חכם' ראה את המספר שהוא בדיוק כגובהו שלו, ואעפ"כ נכנס, ו... מצא את עצמו באין מנוס ומפלט, לפניו אינו יכול להמשיך בדרכו כי כל הגשר יתערער מחמתו, ואף לחזור אין בידו - כי תקוע הוא בין קרקע עולם לקרקע הגשר... עד שבא פיקח אחד, ואמר לו - הוצא נא מעט אוויר מתוך הגלגלים, ויתמעט גובהך הגדול, וכך תוכל להמשיך בדרכך... כיו"ב לדידן, פעמים והאדם מרגיש כי עמד מלכת בדרכו בחיים, ואי אפשר לו לזוז לא לפניו ולא לאחוריו, עצתו - שיוציא מתוכו את האויר המנפח, יקטין עצמו ויכניע לבבו לפני שוכן מרומים, ואז יעבור ממילא את דרכו בחיים בשופי ובנחת.

וכך היה מעשה אצל הרה"ק רבי מנחם נחום זי"ע בנו של הרה"ק המגיד מטריסק זי"ע אשר קבע משכנו ב'קוטלנה' - פרבר של העיר בריסק, הדברים ידועים שהלך תחילה לקבל רשותו של אב"ד בריסק הגאון רבי יאשע בער זצוק"ל בעל ה'בית הלוי', וקשרי ידידות עמוקים נרקמו אז ביניהם. כשנגמרה בניית ביתו של הרבי בקוטלנה, הלך ר' יאשע בער לבקרו, כשנכנס התבונן בצורת הבית, ואמר בתמיהה ל'בעל הבית' החדש, הרי בית זה קטן הוא, ענה לו ר'

באר הפרשה - פרשת בחוקות

והקימותי את בריתי - שמירת מידת הקדושה ע"ד אומרו (תהילים עו ס) 'אהל שכן באדם', שעיקר בפרשתן (כו יא), ונתתי משכני בתוככם, ופירש רבינו 'אור החיים' הק' ז"ע בהאי לישנא קדישא, משכנו יתברך הוא תוך נשמות עם קדושו, עכ"ל, והיינו כי האדם המקדש את עצמו ואת גופו בקדושה של

מנחם נחום, לזאת יש עצה פשוטה ובדוקה, מקטינים את עצמינו, ואז הבית גדול למדי... בדרכו חזרה מקוטלנה לבריסק, נענה הגאון ואמר לתלמידיו, למדתי היום ברגע אחד מה שלא למדתי במשך כל שנותי מרבתי הגאונים (הועתק בלשונו מהרבה ספרי קורות הימים).

וכשם שנאמרו הדברים כלפי 'בין אדם למקום', כך נאמרו גם כלפי 'בין אדם לחברו', שהמכופף עצמו ואינו 'גברא קפדנא' מונע מעצמו קטטות ומריבות וכל מיני צער וכעס, לעומת זאת העומד על שלו מבלי לוותר מאומה הרי בכל עת 'נתקל' הוא באחרים, ומתקיים בו כלשון הכתוב בפרשתן ב'תוכחה' וכשלו איש באחיו (כו לז)... ותמיד בא לידי מריבה ודאבון נפש.

וכאשר שמעתי מפי איש נבון לרמז במה שאמרו חז"ל (נגעים יב א) 'בית עגול אינו מטמא בנגעים', ורמז יש בדבר, מי שהוא 'עגול' בלי 'שפיצים'... אינו בא לידי 'נגעים', אך זה שהוא 'מרובע' (כיניו למי שאינו זו מה'מהלך' שלו) ונוקשה, ומקפיד על כל דבר מבלי 'לזוז' משלו כמלוא נימה, ואינו יודע 'לעגל פינות'... הרי תמיד בא לידי 'נגע' ומכשול.

פעם התלונן אחד בפני הגה"ק רבי ישראל סלנטער זצוק"ל שכולם 'דורכים' עליו, נענה לו רבי ישראל, אל תתרחב ותפשוט עצמך לאורכו ולרוחבו של סביבותיך, וממילא לא ידרכו עליך, כלומר, אל תחשיב עצמך כל כך - כגדלו של ביהמ"ד, אלא השפל עצמך, וממילא לא תחשוב יומם ולילה שמשפילים אותך ופוגעים בכבודך...

מעשה ברב חשוב בירושלים, יהודי בר אוריין, אשר הגיע להשתתף בשולחנו הטהור של הרה"ק רבי שלומ'קהע מזוועהיל זי"ע אשר כידוע היו סועדים על שולחנו הרבה שבורי לבב ודלי השכל אשר לא היה מי שיקרבם כי אם אותו קדוש וטהור רבי שלומ'קהע. אותו רב הביא עמו קדירה של טשולנט עבור הרבי ויושבי השולחן הטהור. בין המשתתפים שם ישב יהודי מסכן שתמיד הרגיש כי מפלים אותו לרעה והוא מקבל מכל מאכל פחות משאר המסובין... ע"כ כשהביא הרב את ה'טשולנט' הורה רבי שלומ'קהע שיניחו את הקדירה לפני אותו יהודי שבור לב, בכדי שיוכל לקחת ממנו כל צרכו ולא ירגיש שמקפחים אותו. משהונחה הקדירה לפניו והחל לקחת מן התבשיל, החלו עוד כמה יהודים לדחפו מעט ברצותם לקחת גם הם מן המאכל ואותו יהודי אשר חשש שמא שוב יבוא לו מעט מן המאכל בלבד, מיהר וירק מלוא לוגמיו אל תוך הקדירה, ובכך הבטיח לעצמו שאיש לא יהין לגעת בקדירה ובתבשיל. רבי שלומ'קהע ראה את המתרחש אך במידותיו הקדושות החריש ולא אמר מאומה.

כראות הרב (שהביא את המאכל) את המתרחש, חרה לו הדבר, ויקם ממקומו והחל מדבר בחוסר דרך ארץ מול פני הקודש, וכה זעק - וכי ל'מעמד' זה 'טיש' יקרא... וכי 'תורה' שמעו כאן, רק הנהגות משונות מבלי 'דרך ארץ' ראינו אצל המסובים... מה ניתן ללמוד מ'טיש' כזה, היסוהו רבי שלומ'קהע והשיבו בנחת, אכן הרבה יש ללמוד משולחן זה... והוא, את מידת הסבלנות... לראות איך דברים מתרחשים שלא לשביעות רצוננו ולהיות סבלן, לא לומר מאומה ולצפות עד יעבור זעם... זהו לימוד גדול שאפשר ללמוד כאן...

ח. בראשית דברינו בענין הקדושה, נציגה חיזוק נפלא לכל מי שמרגיש כי הינו מרוחק מהקדושה, דעו נא כי גדול כחה של תשובה לתקן כל פגם, ונחשב לו כאילו לא חטא כלל, וכך כתב בעל הנהגות המשפט בספרו 'נחלת

יעקב' (בתחילת הפרשה) וז"ל, במדרש (ויק"ר לה א) שהברכות נכתבו מאלף עד תיו (מתחיל באות א' - אם בחקתי, ומסיים בתיו - קוממיות) ואילו הקללות מו' ועד ה', ולא עוד אלא שהן הפוכות (מתחיל בוא"ו ומסיים בה"ה שהיא האות הקדמת לוא"ו) לומר שאם תשובו הופך להן הקללות לברכות. הכוונה לומר שאין מדת הקב"ה כמדת בשר ודם, כי מדת בשר ודם אם המרה פי המלך והענישו, ודאי אף כשנתרצה לו המלך ומתפייס, מ"מ אינו מטיב לו אח"כ בעד העונש שעשה לו, כיון שכדין הענישו, רק אם נתברר למלך שהעונשים הן בחנם - שבשקר העלילו עליו, אז נותן לו שכר חליפי העונש שהענישו בחנם. משא"כ הקב"ה, אפילו אחר שהעונש היה כדין, כשעושה אחר כך תשובה מאהבה אז העונות נעשה כזכיות, וכאילו לא חטא למפרע דמי, ונחשב כאילו היה כל העונשין בחנם וממילא מגיע לו שכר חלף העונשין... וזהו שאמרו, כיון שהעונות נעשו כזכיות ממילא הופך להם הקללות לברכות, כלומר שנותן על העונש, שכר דחשיב לו כאלו הלקהו בחנם, עכ"ל.

באר הפרשה - פרשת בחוקות

מעלה זוכה שהקב"ה ישכון בקרב^ט, ובכל פעולה שעושה לשמור את עצמו בקדושה הרי בזה הוא עושה נחת רוח שאין כמותה לאבינו שבשמים אשר רצונו ית' לשכון בקרב עמו בני ישראל, שזה עיקר משכנו, ועל כך נאמר בהמשך הכתוב 'ולא תגעל נפשי אתכם',

שהשי"ת מבקש מעמנו לנהוג בקדושה ולהיות עם קדוש, כדי שלא יגעל ח"ו מאתנו, וד"ל.

ובהאי עניינא מצוה עלינו להביא מ'משנת חייו' ושיטתו הקדושה של הרה"ק רבי שלמה מזוועהיל זי"ע^א

ט. וכמו שיש להעמיס בלשון הזמר 'י-ה רבון' למקדשך תוב ולקודש קודשין, שכפי פשוטו, הבקשה היא שישוב הקב"ה ויבנה בית מקדשנו ותפארתנו במהרה בימינו כי מחכים אנחנו לך. אך ניתן להעמיס בכוננתו שהקב"ה עומד ומבקש מאת כל יהודי באשר הוא - למקדשך תוב ולקודש קודשין - אנא, שוב תשוב למקדשך, זכור נא ימים מקדם, עת נשמתך היתה זכה ומצוחצחת, וכביכול היית מקום 'משכן' לשכינה הקדושה.

סיפר הגרא"ד פרידמאן זצ"ל, נוהג היה הגה"ק רבי יהודה'לע מדזייקוב זי"ע לפזם ולנגן ניגוני התעוררות בעת רעוא דרעוין בין אמירת 'מזמור לדוד' - כי מנהגו היה כרבים הנוהגים לומר מזמור זה ג' פעמים, פ"א החל מפזם לעצמו 'ועינינו תראינה מלכותך' כשהוא אחוז שרעפי קודש, ואש להבת העולה מאליה יותר ויותר, והיו הכל בטוחים כי הוא 'מרעיש עולמות' לביאת הגאולה, אלא שבגמרו לפזם, נענה באש קודש, ואמר, 'ועינינו תראינה' - שהעיניים יכירו ויבינו ב'מלכותך' - שהקב"ה הוא מלכם (על העיניים), הוא ה'בעלים' על עינינו ואינם כלל שלנו, על כן עלינו להיזהר ולהישמר לעשות בהם רק רצון בעליהם ולא כרצונו ח"ו.

ויש להוסיף עוד על פי האמור, שכאשר 'עינינו תראינה מלכותך' ויזכור להמליך את הקב"ה על עיניו מראות ברע הרי בזה ממשיך השראת השכינה על עצמו עד ש'עינינו תראינה מלכותך'...

י. ובפרט באלו הימים, ימי הספירה שאנו עובדים לטהרנו ולקדשנו בקדושתך העליונה.

כה אמר האדמו"ר מנאראל זי"ע כי הנה כתיב (ויקרא כג טו) 'וספרתם לכם', ומשמם לומדים חז"ל (מנחות סה:) ספירה לכל אחד ואחד, עד שיש הפוסקים שאין אדם יוצא בספירה של חבירו ואין בזה דין 'שומע כעונה' (כמו שנפסק בלולב ולקחתם לכם), והסביר שהנה הבנקאי (באנקער) סופר כספים - כל יום עוברים תחת ידו מאות ואלפי שטרות, לפעמים עוברים תחת ידו חצי מליון ויותר מידי יום ביומו, אמנם למעשה, בגמר השבוע - החודש, מה נשאר בידו, אלף אחד או שנים ולא יותר, ומדוע, כי כל האלפים ורבבות שעברו תח"י אינם שלו, הוא ספר ממונם של אחרים, ולכן אינם נשארים בידו, רק כמה אלפים נשארים בידו, כי הם שלו - שכר על עבודתו ויגיעתו.

וזה הכוונה שתהא ספירה לכל אחד, כי ימי ספירה הם זמנים גבוהים, והוא עת רצון - כל אחד יכול לעבוד על עצמו, סופרים בכל יום ועובדים בכל יום על המידות - נצח הוד וכו', אבל זה רק כשסופרים (ספירה לשון נופל על לשון, בנקאי סופר ואנו סופרים) את הכסף שלו, אם סופר של אחרים - היינו שמספר לנו שזה המצב בימים הללו, אבל אין לו כל קשר וקנין עם אלו המידות וכו' לא ישאר בידו מאומה רק 'עורבא פרח', ורק אם יתייגע על כך - לתקן עצמו, זאת ישאר בידו.

יא. נוראות יסופר מכל מעשה תקפו וקדושתו של אותו קדוש ונשגב, היה זה באחרית ימיו משחלה רבי שלומ'קה וכל גופו התמלא נוזלים, והיה אותו צדיק שוכב על מיטתו, נאחז בכוחות אדירים במוטות המיטה, וכל גופו מרתת הנה והנה מייסורים נוראים וקשים בלי קץ, עד שכל פניו הפך להיות אדום כדם וגידי מוחו עמדו להתפקע. באותם ימים נכנס ובא אליו ד"ר קוק שהיה רופאם של רבים מגדולי אותו הדור, ואמר לו שבדבר קל יוכל להקל על ייסוריו, לרפאותו להחלימו ולהחיותו, זאת על ידי שיכניס לגופו כלי שיוציא את הנוזלים, מששמע אותו קדוש איה בגופו הטהור רוצה הרופא להכניס את הכלי, נרעד ונזעק 'נישט אין דעם קערפער' (לא בגוף זה), ולא שעה לקול דברי הרופא שרצה לבצע זאת עם כפפות בידיו. אלא שכב וזעק מייסורים קשים ומרים עד שיצתה נשמתו בקדושה וטהרה מגודל יראת שמים שבו.

מששמע על כך הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע פנה אל חסידיו ואמר להם, הן אמת שעל פי ההלכה לא היה איסור מלטפל בגופו לצורך פיקוח נפש, מכל מקום אותו צדיק קיים את דברי הגמרא (נדה יג:) 'מוטב תיבקע כריסו ולא ירד לבאר שחת' כפשוטו ממש, עד כדי מסירות נפש בפועל ממש.

עוד אמר הרה"ק ה'בית ישראל' זי"ע כי 'מצווה' לדבר אודות 'יראת השמים' שלו, לעורר בקרבנו את השאיפה 'מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי', ואפילו נגיעה קלה בעלמא. ועוד היה אומר ה'בית ישראל', שהעליה על ציונו הק'

באר הפרשה - פרשת בחוקות

ודעת, כי לא רק מטעם 'עבודה' טוב לו לאדם לצמצם את הנאותיו מה'עולם הזה' - באיסור או אפילו בהיתר, אלא עצה טובה קמשמע לן, שמצד 'ביזנעם' (עסקים) עדיף להם שלא למלא את סאת הנאתם בענייני עולם הזה, כי אם ימנעו עצמם מליהנות (יותר מיד) יערב להם במקום אחר הנאות טובות יותר². ולא יפסידו אפילו בכהוא זה, כי הקב"ה יחזיר להם בהנאות של קודש בכפל כפליים³.

ובזה ביאר הרה"ק הטעם שתיבות 'קדושה' ו'קדושה' (ההיפך מהקדושה רח"ל) נכתבים באותם האותיות.

על הא דאיתא בגמ' (ביצה מז.) 'כל מזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה', שאין הדברים אמורים על מזונות דייקא במאכל ובמשתה, אלא כל הנאותיו של אדם נכללים בדבר זה, כי נקצב לו כמה יהנה במשך כל השנה. ולא זו בלבד אלא אף בריאותו והצלחותיו כולם נכללים ב'מזונותיו'. וכל הנהנה יתר על המידה יורד לו מקצבת הנאתו במקום אחר, לעומת זאת גם כל 'ייסורים של אדם' קצובים לו מראש השנה.

ביסוד זה היה הרה"ק רבי שלומ'קה זי"ע מעורר תמיד על הנהגת האדם בקדושה, בבארו בטוב טעם

של הרבי ר' שלומ'קה היא סגולה ליראת שמים, היות וצדיק זה נפטר מתוך קדושה ויראת שמים, ואף ה'בית ישראל' בעצמו עלה בשנים הראשונות (עד תש"ח) על ציונו הטהור ביומא דהילולא קדישא.

הגה"ק מהרי"ץ דושינסקיא זי"ע נענה פעם ואמר 'קדושת היסוד של רבי שלומ'קה מזוועהיל הייתה כקדושתם של תנאים והאמוראים...'

ידועים דבריו של הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל על דברי המדרש (ויק"ר כד ט) עה"פ (לעיל יט ב) 'קדושים תהיו - יכול כמוני תלמוד לומר כי קדוש אני', והתמיהה עולה מאליה - וכי יעלה על דעת בשר ודם לחשוב 'יכול כמוני' עד שהוצרכו ללמדנו מהפסוק 'כי קדוש אני' - קדושתו למעלה מקדושתכם', ואמר הגאון רבי חיים, מי שהכיר את הרבי מזוועהיל, מבין היטב את ההוא אמינא - יכול כמוני, כי ראו ראינו במוחש לאיזה מדריגות בקדושה אפשר לאדם החי בעולם הזה להגיע...

מעשה נורא שמעתי מאיש צדיק, שבבחרותו הוצרך לעזוב את הישיבה בה למד בירושלים מפני סיבה שהיא... והלך לשאול את הרה"ק רבי שלומ'קה זי"ע האם לילך ללמוד בישיבה בתל אביב, והלך ר' שלומ'קה למקווה כדרכו בקודש, ולאחר מכן אמר שאינו יכול לענות... לאחר שנתיים אמר ר' שלומ'קה למשמשו הרה"צ ר' אליהו ראטה שיברר אודות אותו בחור על מצבו הרוחני, הלך ודרש וחקר, וסיפר לר' שלומ'קה שהלה עבר ללמוד בישיבה בתל אביב ועלה ונתעלה בתורה וביר"ש, אמר לו ר' שלומ'קה 'האסט מיר מחייה געווען', כי אכן בהיותו במקווה בזמנו 'ראה' שיצליח ויתעלה מאוד בת"א, אלא שלא היה יכול לענותו כי 'איך האב נישט קען נעמען אויף מיין פלייצעס' (לא יכולתי לקחת 'על הכתפיים' שלי את האחריית) לשלוח בחור לתל אביב... והדברים מבהילים, כי כבר נודע שהיה הרה"ק עונה על שאלות של חיים ומוות כפשוטו, והיו הדברים כ'אורים ותומים' ממש, ואילו זאת לא היה ביכולתו...

יב. מספרים שפעם הפציר אחד מבני ירושלים מהרה"ק רבי שלומ'קה מזוועהיל זי"ע שיפעול עבורו להיפקד בדבר ישועה ורחמים - בזרע של קיימא, אמר לו רבי שלומ'קה הנה בכל יום הנך עומד ב'מקוה', ומנהל שם 'אסיפות מרעים' במסירת 'חדשות תבל', וכל כך רבה הנאתך מכך, עד שהינך 'אוכל' בזה את כל ההנאות הקצובות לך ובכלל זה - זרע של קיימא, חדל נא ממנהג זה ותראה ישועות, וכן הוה.

יג. הגה"ק ה'בן איש חי' זי"ע (נפלאים מעשיך עא) מביא מעשה שהיה בבחור 'ירא שמים' שהיה דרכו ללכת בכל לילה אחר חצות ללמוד עם 'ראש הישיבה' והחברים, בדרך שבין ביתו לישיבה הייתה דרה 'אלמנה צעירה' שהייתה עשירה גדולה והייתה ישנה עם משרתת שלה בחדר שבו היה מונח כל העושר שלה בתוך תיבה מלאה כיסים דינרי זהב ושאר מחמדי תבל. באחת הלילות כשעבר הבחור הלז ראה שבית האלמנה פתוח לרווחה, פחו עליו יצרו ונכנס לתוך הבית, ומצא שבעלת הבית והמשרתת שקועים בשינה עמוקה, מיד החל הבחור לשבר את התיבה, ומכח שבירת התיבה הקיצו הנשים, ופחד אחזם מלצעוק על הגנב כי חששו שמא 'ליסטים מזויין' הוא... אלא שהבחור בעצמו החל מחשב 'חשבונו של עולם' ואמר הרי אין אדם נוגע במוכן לחברו, על כן, ממה נפשך, אם המעות יועדו עבורי מן שמיא אין כל ספק שבהגיע העת הם יבואו לידי, כי הקב"ה לא יעניש את מי שנמנע מלעבור עבירה ולא גנב את שאינו שלו... ואם אין המעות קצובין ומיועדין בעבורי הרי סוף דבר הם יצאו ממנו - אם לרופאים ח"ו או לפדיון שבויים (שישבו אותי ח"ו) א"כ 'מה לי ולצרה הזאת', ואכן, החזיר את המעות לתיבה והלך לו. משהאיר היום

שיכול להצטער, ומכל מה שמורח בעמלו, וסובל איזה יסורים מעסקיו, הכל נכלל במידה של 'חסרון' טו. ושתי המידות 'הנאה והחסרון' - נקצבות לפי משקל מידה ומנין, ואם לפעמים יתענג יותר מעט מהמידה, יזרח להצטער כנגדו מעט. אמנם, הבחירה ביד האדם להכניס כל הטרחה ועמלו בקדושה, ויצא בזה גזירת המקום - כי המצטער בשביל איזה דבר שבקדושה לא יצטרך לסבול יסורים אחרים, ולבר מן דין יקבל שכר בעוה"ב על בחירתו לעמול בטוב, משא"כ אם בוחר לעמול בעניני ארציות ומקבל עליו כל הטרדות והפגעים לא יקבל ע"ז שכר מיוחד לעוה"ב, ובוה יבואר היטב 'הם עמלים ואינם מקבלים שכר' - כי אין שכרם על עמלם, שהרי ממילא רווח זה היה כבר קצוב להם בטרם עמלם בעבודת עולם הזה, ואילו אנו מקבלים שכר, על עצם הבחירה בטוב, זולת מה שיבואו עלינו ההנאות שנקצבו לנו.

ומזוסיף לבאר בזה את התפילה 'למען לא ניגע לריק ולא נלד לבהלה' - ברוך הגבר אשר יבטח בה" - כי כאשר יבטח בה' ויאמין שאף אם יעבוד ויעמול כל היום לא יגיע אליו יותר ממה שנקצב לו - או אז לא יעבוד לריק ובהלה.

כי המוותר על ה'קדשה' אינו מפסיד את ההנאה, אלא אותה ההנאה ייהנה בבואו אל ה'קדושה', ואף בתוספת מרובה על העיקר. כי ארון הכל שכל ההנאות שלו אומר לאדם - רצונך ליהנות בחיך, אל תפן אל בורות מים דלוחים, אלא, בבואך אלי אמלא את כל ישותך בהנאה מרובה עד אין קץ".

ובזה ביאר מה דאיתא בגמ' (ברכות נח:) בלשון הודאתו של רבי נחמיה בן הקנה 'מורה אני לפניך ששמת חלקי מיושבי בית המדרש... אני עמל והם עמלים, אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר'. ויש להבין, איך אמר 'ואינם מקבלים שכר', הלא הפועלים מקבלים שכר תיכף ומיד, ואילו אנו נקבל את שכרנו רק בעולם הבא, כדכתיב (דברים ז יא) 'היום לעשותם' ואמרו חז"ל (עירובין כב.) 'היום לעשותם ומחר (לעוה"ב) לקבל שכרם'.

ומיישב בזה"ל, וז"ל, כי על כל דבר יש חשבון, ובעל החשבון יודע איך לחשוב, כי צריכים לזה נסיון ומומחה גדול, ושוקלים כל ההנאות לעומת היסורים - לפי טבע המקבל שמתענג או סובל, ובכלל זה, בנים, בריאות גופו ובני ביתו, וקנין רכושו, ומכל פרט שיכול האדם להתענג ולקבל הנאה מהם, וכן מכל מה

ראתה האשה כי נס נעשה לה, שכבר עמד גנב בפתח התיבה ולא נטל מאומה, מ"מ אמרה 'לאו בכל יומא איתרחיש ניסא', עלי להנשא וכך אהיה אני וממוני שמורים בשמירה מעולה.

ממחשבה למעשה, אחר שיצאו כל בני הישיבה לביתם, נכנסה האשה אל 'ראש הישיבה' וספרה לו את כל דבר המעשה, וביקשה ממנו שיורה לו איזה בחור ראוי לינשא לה, והנה רק אותו בחור מתמיד ישב באותה העת בישיבה ועסק בתורה, הראה לה ראש הישיבה, קחי אותו כי הוא ירא שמים גדול... ומסיים ה'בן איש חי' וז"ל. אז אמר, יפה אמרתי אתמול בלילה, שאם אלו הדינרים מוכנים לי אקח אותם בהיתר, וכן היה לי.

ולדין הדברים אמורים, בעמוד האדם בעת נסיון קשה ומר, יזכור, שהננו מאמינים בני מאמינים שהכל קצוב ממרום, וגם הנאת איסור אי אפשר לו לאדם לקחת אם לא נקצבה לו ה'הנאה', ומעתה בין יבין, וכי יתכן שאם לא יקח לעצמו את הנאת האיסור יפסיד מחמת כן את עצם ההנאה, לא ולא, בוודאי מן השמים ישלימו לו אותה בדרך היתר באופן הכי נאות, ואפילו הנאה מרובה יותר כי הקב"ה לא יישאר חייב לו מאומה...

יד. כבר אמר הרה"ק המגיד מטריסק זי"ע בלשון קדשו, כמה נאה הוא העולם כשמתכלים עליו מלמעלה, וכמה מכוער הוא כאשר מסתכלים עליו מלמטה, והיינו, יפה לו לאדם שיביט על העולם הזה מלמעלה - מחוצה לו, כשאינו שקוע בהבלי עולם, ומכוער הדבר כאשר האדם שקוע כל כולו בתוך העולם הזה והבלי...

טו. סיפר כ"ק אאדמו"ר זי"ע מה ששמע מפי אביו הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זי"ע, פעם שהה אצל רבי שלומ'קה יהודי אחד בר אבהן שמיוחס גדול היה, והבחין ר' שלומ'קה שאותו יהודי תאב ל'כבוד' והריהו מרדף אחריו באופן מוגזם מעט. פתח פיו בחכמה ואמר לו, דע לך, בשעה שיורדת נשמה לעולם הזה יורד עמה 'קיצבה' של הנאות, וממנה יסתעף ויתחלק לכבוד, בנים, פרנסה, בריאותו השלימה, וכן שלימות בריאות נפשות ביתו, נחת דקדושה מיו"ח וכו', וכו', ועתה הביטה, המפריז ולוקח לעצמו כבוד יתר על המידה, הרי גורע מעצמו משאר טובותיו בהאי עלמא, ומי פתי יהנה מכבוד בידעו שהוא על חשבון בריות גופא ונהורא מעליא, או תחת נחת וכיוצא בזה...

זקף עשר אצבעותיו כלפי מעלה, אמר רבונו של עולם גלוי וידוע לפניך שיגעתי בעשר אצבעותי בתורה ולא נהניתי (מעולם הזה) אפילו באצבע קמנה, ולכאורה הדברים סותרים זה את זה - שהרי נהנה מכל אלו ה'שבע מידות' שמנו חכמים.

וביאר רבי שלומ'קה, שאדרבה זה משלים את זה, שהרי כאמור, לכל אדם נקצב כמה הנאה יהנה במשך ימי חייו וכמה להיפך, אמור מעתה, אם ניתן לאדם איזה דבר אלא שעדיין לא נהנה ממנו נחשב לו כאילו עדיין לא קיבלו, ואז נותנים לו דבר אחר חשוב יותר מהקודם - אולי מזה יינה, ואם גם מזה אינו נהנה נותנים לו עוד דבר... ובזה יובן היטב, כי מאחר שלא נהנה רבי אפילו באצבע קמנה מזה העולם, הוצרכו להוסיף לו עוד ועוד בכדי שיינה, וכיוון שעדיין לא נהנה הוסיפו לו עוד. נמצא שדייקא מכך שלא נהנה רבי מהעולם הזה אפילו באצבע קמנה, דייקא משום כך זכה לכל האמור למעלה^{טז}.

ואף שרואה לפעמים כי רעהו נסע למדינת הים והעשיר והצלחה, יכול להיות כי נחלף לו בעד תענוג אחר, לפעמים (עיי"ש)... 'סוף דבר', יש חשבון על הכל ואין העולם הפקר, מי שירצה יקח, ולבסוף ישלם על כך, ומסיים שם, שהבוחר לעמול בתורה מקילין עליו שאר עמל וייסורים שנקצבו לו - כשכר על בחירתו בטוב, ולפעמים על ידי שמשנתף בצערן של חבירו נפטר מהחוב אשר עליו, כי כשמים אין חילוק אם הם שלו או של אחר - הרי 'צער' היה לו (הובא בספר מים רבים מאמר 'יסוד צדיק' על סדר הש"ס במס' ברכות).

הוסיף רבי שלומ'קה זי"ע (הובא ב'יסוד צדיק' שבספר מים רבים בחלק 'אבות') להסביר בזה את המשנה (אבות ו ה) 'רבי שמעון בן יהודה אומר, הנני והכוח והעושר והכבוד והחכמה והזקנה והשיבה והבנים נאה לצדיקים ונאה לעולם, רבי שמעון בן מנסיא אומר אלו שבע מידות שמנו חכמים כולן נתקיימו ברבי ובבניו, ולאידך גיסא אמרו חז"ל (כתובות קד.) 'בשעת פטירתו של רבי

טז. מעשה שהיה בנכדתו (נו"ב של כ"ק אדמו"ר רבי מרדכי מזוועהיל) שהייתה מהלכת בנעלים קרועות עד שהוקשה עליה ללכת (באותו זמן מעוברת הייתה), פנתה הצדקת אל זקינה הקדוש והראתה לו את נעליה - כי קרועים הם לגמרי, (בחשבה שכראותו כי כן, מיד יתן לה מעות לקנות מנעלים חדשים - כדרכו של רבי שלומ'קה כשהיה הדבר נוגע לאחרים). אך למעשה - אמר לה רבי שלומ'קה, טוב מאד כי כך אירע לך, המשיכי ללכת באלו המנעלים, וצער מועט זה יימנע ממך צער הלידה. לימים גילתה הרבנית שמעולם לא עברה לידה קלה כמו שהיה לה באותה הלידה. שוב מעשה ביהודי אחד ששנים רבות לא נפקד בזרע של קיימא, באחד הימים בא הלה להתאונן לפני רבי שלומ'קה שנאבד לו סכום גדול של מעות, והנה מתחנן הוא אל הרבי שיחיש ישועה עבורו וימצא את המעות. ענהו רבי שלומ'קה, לא כן אברכך, כי עדיף שלא תמצא את המעות, ותחת זאת תמצא בן זכר, וכך הווה. פעם הגיע אחד אל רבי שלומ'קה זי"ע כשהוא מתנה בפניו כאבו וצערן על ההפסד הגדול שנגרם לו באובדן שעון הזהב שלו, שאלו הרה"ק, האם היה לך איזה 'הנאה' מיוחדת לאחרונה, או שמא קנית לעצמך דבר 'מותרות', השיב הלה שאכן זה עתה רכש 'וילונות' לביתו (ובאותם הימים לא היה זה נפוץ כלל), אמר לו רבי שלומ'קה 'בזכות' את השעון היקר באותם 'וילונות'... וכאמור, כל ההנאות קצובות, אי אפשר להוסיף עליהם מעצמו, האוכל כאן לא יוכל לאכול במקום אחר... ואילו המונע עצמו מרוויח ממקום אחר.

כ"ק אדמו"ר זי"ע שהה פעם בלאס אנדזשעלעס (לוס אנדז'לס) והתאכסן בבית הגה"צ רבי אלעזר אלדער זצ"ל אשר נו"ב הייתה בת בתו של רבי שלומ'קה, ובאותה שעה כבר הייתה כבת תשעים, וכה סיפרה, שתקופת זמן קצרה לאחר נישואיה חשה ברע והרופאים גילו אצלה את המחלה הנוראה ל"ע, ולטענת הרופאים היה מצבה כל כך קשה - שאי אפשר היה לרפאותה כלל. הללו 'נתנו' לה עוד כמה שבועות ספורים לחייה, ולא יותר. מיד מיהרה ובאה לביתו נאוה קודש של זקנה הקדוש, והוא הורה לה לקבל על עצמה ג' דברים, א. שתוריד מעל עצמה את כל התכשיטים - כסף וזהב, למשך שנתיים ימים, ב. שבמשך כל חייה תזהר שלא לנשק שום אחד מצאצאיה, ג. שלא תשתתף בשמחות של צאצאיה. וכל זה, מטעם הנ"ל שעל ידי שתמנע עצמה מהנאות אלו, תסיר מעליה את הגזירה הקשה, ותנצל מצערה. ואכן, מיד קבלה על עצמה את כל אשר הורה לה איש האלוקים, ותיכף נעלמה המחלה מגופה ונתרפאה כליל.

אחר שנתיים ימים, שבה ללבוש את תכשיטיה, ושוב נתגלתה המחלה בגופה, וציווה עליה זקנה שתמשיך להתנזר מהם עוד שנתיים ימים, ותעש כדברי זקנה ונתרפאה כליל, אך בגמר שנתיים ימים - כראותה שהא בהא תליא (כי

ונתתי שלום - לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה אלא השלום בפרשתן (כו ה-ו), 'ואכלתם לחמכם לשובע וישבתם לבטח בארצכם, ונתתי שלום בארץ, ונו', ופירש רש"י, 'שמא תאמרו הרי מאכל הרי משתה, אם אין שלום אין כלום', תלמוד לומר אחר כל זאת ונתתי שלום בארץ. ופירשו בכוונת הדברים, שהרי נודע מה שאמרו חז"ל (עוקצין ג ב) 'אמר רבי שמעון בן חלפתא לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום, שנאמר (תהלים כט) ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום, וממילא לא יועילו כל הברכות שבעולם וכל ריבוי ההשפעות 'אם אין שלום', שהלא הכלי המחזיק את הברכה הוא השלום ואם אין שלום אין כלום, על כן הוצרך הכתוב להוסיף גם 'ונתתי שלום בארץ', בכדי שיוכלו הברכות להתקיים בישראל".

ובכבר אמרו דמחלוקת אחת דוחה מאה פרנסות (של"ה מס' יומא דרך חיים אות מ"ד), ע"כ כל ערום יעשה ברעת, 'להשקיע' בהבאת שלום בינו לרעהו, כי 'השקעה'

הסרת התכשיטים מצילתה מן המחלה) לא שבה ללבוש תכשיטיה בשום פנים ואופן למשך כל ימי חייה. ואף את הציווי הב' קיימה ומעולם לא נישקה את בתה היחידה. והשלישית - לא השתתפה בשמחת הנישואין של בתה היחידה, וגם לא נטלה חלק בשמחת הבר מצוה של בן היחיד של בתה היחידה. ובזכות כל מניעותיה מהנאות הללו חיייתה למעלה מתשעים שנה בבריות גופא ונהורא מעליא. ואף מי שיאמר שלא לנו הדברים אמורים, אלא יזכנו הקב"ה לרקוד בבריאות הגוף והנפש בכל שמחת צאצאינו וצאצאיהם, מכל מקום עלינו ללמוד את ה'כלל גדול' שלימד רבי שלומ'קה - לדעת שמניעת הנאות העולם מביאה על האדם רוב טובה וברכה...

מעשה נורא שמעתי מפי הגה"צ רבי יעקב מאיר שעכטער שליט"א, אשר אביו הרה"ח רבי דוד זצ"ל היה מתגורר בשכנות עם הרה"ק רבי מרדכי מזוועהיל זי"ע, ומשהבחין במצבו האיום ובעניונו המופלגת בלחם צר ומים לחץ כפשוטו, הטה כתפיו לדאוג לו להמציא לו מעט מזון ומחיה בכדי להקל מעליו את הדחקות, והלך לזקנו של רבי מרדכי ה"ה הרבי ר' שלומ'קה וביקש ממנו שישלח צרכי שבת גם לביתו של נכדו, ובמה יגרע חלקו משאר עניי ירושלים (כמפורסם הדבר, שהיה הרבי ר' שלומ'קה מחלק בערב שבת צרכי שבת למאות משפחות), השיב לו הרה"ק, רצוני שיהיו יוצ"ח עניים...

והנה זה ברור כשמש בצהריים שלא רצה האי סבא קדישא שיסבלו צאצאיו... והרי אפילו איש פשוט מרחם על בניו כרחם אב על בנים... וכיצד יתכן שרצה שיהיו עניים, אין זאת אלא שאדרבה, דייקא מאחר שדאג להם כבבת עינו על כן רצה בטובתם ושיהיה להם הרחבה בלי גבול, לכן העדיף שיהיו דחוקים במעות ועי"ז 'פרעו' סאת הדחק וכבר יצאו ידי חובת ייסורים, וממילא 'ישמר' להם קצבת ההנאה לשאר מילי דמיטב... יז. בפרשתן 'ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין מחריד' (כו ו). לעומת כן בתוכחה לא נכתבה קללת המחלוקת. וביאר הרה"ק ה'לב שמחה' זי"ע, כי אפילו בתוכחה אין התורה מוכנה להזכיר את המחלוקת.

יח. הרה"ק מבוטשאטש זי"ע (הובא בדבש השדה אות קו) דרש בלשון הכתוב (ישעיה ט ו) 'א-ל גבור אבי עד שר שלום', שהנה פעמים הקב"ה נוהג עמנו כמנהג 'אב' המרחם על בניו ומוותר על כבודו, ולפעמים הרי הוא בבחי' 'שר' ומלך אשר במשפט יעמיד ארץ, ואין כבודו מחול, ואופן ההנהגה מ'אבי עד שר' כלומר, אם הוא 'אבי' או 'שר' תלויה ב'שלום', שאם יש שלום אצל בני ישראל אזי הקב"ה נוהג עימם כאב, אך אם מחלוקת ביניהם ח"ו הרי הוא כמלך. איש יהודי היה בעיה"ק ירושלים בימי 'המלחמה' הנוראה ושמו רבי יעקב, הלה נגוע היה בנגע הצרעת על כן התרחקו ממנו הבריות, ואף לא ניתנה לו הרשות להציג רגלו אפילו במקווה טהרה אחת שבירושלים... והיה אומר הרה"ק רבי שלומ'קה מזוועהיל זי"ע אילו היו נותנים לרבי יעקב דריסת רגל במקווה הייתה כל המלחמה הנוראה מתחוללת מעבר לים באופן אחר, והיינו, אף שנגזרה הגזירה, אך מכל מקום היה אפשר להמתיקה שלא תהא הגזירה קשה ואכזרית כל כך.

ה'שלוש' יעשו אפילו דברים כנגד חכמתם והכל בכדי שישרור השלום והשלווה בין בני ישראל. ומה שכרם - חלב חיטים ישביעך, שהקב"ה ישפיע להם פרנסה ברווח אף אם נגזר עליהם ח"ו חסרון הפרנסה, דהא אמרו חז"ל 'מזוני' לאו בזכותא תליא מילתא כי אם במזלא תליא מילתא, ואמרו בתוס' (שבת קנ"ג ד"ה אין) ש'זכות גדול משנה המזל', ו'זכות גדולה' היא הבאת שלום בין אדם לחבירו, וזהו ביאור הקרא השם גבולך שלום בשכר זאת שמשים את הגבול לחכמתו כאשר נוגע הדבר לעניין השלום, לכך חלב חיטים ישביעך יזכה לשבוע בפרנסה מרובה ושפע עד בלי די.

זאת וודאי תישא רווחים גדולים, ותתגדל פרנסתו בהרחבה גדולה 'מאה פעמים' ככה"ט. ובוזה מבאר ה'חתם סופר' (ויגש ד"ה והנה אמרו) את הכתוב (תהלים קמ"ו) 'השם גבולך שלום חלב חיטים ישביעך', דהנה לכל 'חכם' יש איזה 'גבול ומעצור' לחכמתו, יש מי שבבואו לידי נסיון בענייני 'כבוד' כל חכמתו מסתלקת עד שיעשה דברים כנגד השכל 'למען כבוד שמו' ויתבזה בטיפשותו בעד מעט כבוד, ויש מי שחכמתו עומדת לו רק עד בואו לידי 'קנאה', אז יתנהג כמי שאין בו דעת כלל וכלל. לא כן נחלת עבדי ה', דהם שמו 'גבול' אחר לחכמתם, והוא, בשיבואו לידי נסיון בענין

יט. פעם התאוננו בני הבית של הרה"ק רבי משה בצלאל זי"ע הי"ד (אחיו של הרה"ק האמרי אמת' זי"ע) על מחסור הפרנסה השורר בביתם. ענה רמ"ב ואמר, הדבר הראשון שעלינו להקפיד הוא שלא תתעורר חלילה קפידה ומחלוקת במחננו, כי מחלוקת אחת דוחה מאה פרנסות...

וכך ענה פעם יהודי שהיה עליו להתערב באיזה סכסוך שהיה נוגע לחייו ופרנסתו, ויתמהו האנשים מאד - מנין לו כוחות הנפש לשתוק להבליג ולא לקחת חבל ונחלה ב'מחלוקת' זאת, ויען האיש ויאמר, מרגלא בפומיה דאינשי וואס טוהט מען נישט פאר פרנסה... (מה לא יעשה האדם עבור פרנסתו), והרי רבים מבני האדם יחצו ימים יעברו נהרות וירחיקו נדוד לימים וחדשים להביא טרף לביתם, אף אני אעשה כן, בשתיקתי כעת הזאת, ולא אדחה 'מאה פרנסות' במחלוקת אחת...

וכבר אמרו בגמרא (ב"מ נ"ט) 'אמר רבא לבני מחוזא אוקירו לנשייכו כי היכי דתתעתרו', פירוש שסגולה לעשירות היא לכבד את אשתו, וצריך ביאור מה ענין זה לזה. ושמעתי לפרש, דהנה בעת שחטאו אדם הראשון וחווה בעץ הדעת נתקללו שניהם, זה בקללת 'בזעת אפך תאכל לחם' (בראשית ג' ט), וזו בקללת 'והוא ימשול בך' (שם פסוק טז), ונמצא שניתן רשות לבעל למשול ולרדות באשתו ולהכריח אותה לכבדו ולשמשו כרצונו, ולכן אם מתנהג האיש כפי שורת הדין ועומד על שלו בכל תוקף מבלי לוותר כלום (ועומד שתישאר בקללתה), אף הקב"ה מתנהג עמו במדה זו וקללתו מתקיימת במלואה - 'בזעת אפך תאכל לחם', אבל המתנהג בחסד וברחמים, ומיקל עליה מקללתה ואינו מושל עצמו עליה, יזכה שאף הקב"ה יקל עליו מקללתו שלא יצטרך להזיע כל כך בקללת הפרנסה, ויתעשר בהרחבה ובנקל.

כ. איתא בספר 'בית יעקב' (מאב"ד אלכסנדר. תלמידו של הר"ב דף רג) שמעתי ממורי אם יש לאדם צער גידול בנים ר"ל, סגולה לזה ליזהר ממחלוקת, להיות רודף שלום, ולהיות מן הנעלבים ואינם עולבין, ובוזה שב ורפא לו. הנה כתיב ב'פרשת התוכחה' שבפרשתן (כו יז) 'ונסתם ואין רודף אתכם'. הקשה הגה"ק הרבי ר' העשיל זי"ע ב'חנוכת התורה', מה קללה היא זו שאין רודף אתכם, וכי היה עדיף שיהיה רודף... אלא שאלוקים יבקש את הנרדף ואפילו אם הוא רשע, נמצא שאם היו אומות העולם רודפים את ישראל היה הקב"ה 'מבקש' את בני ישראל ולא היתה מידת הדין יכולה לשלוט בהם (ואף שחטאו הרבה עד שלקו בתוכחה), על כן מביא הקב"ה בהלה שינוסו מבלי רודף... והכי הוה מרגלא בפומיה דהרה"ק רבי שלמה מזוועהיל זי"ע 'מיט בזיונות קויפט מען אפ דעם טויט', פירוש שכך הוא טבע הבריאה, שהבזיונות מצילות את האדם מן המיתה.

בימי המלחמה בשנת תש"ח ישבו בני ירושלים במקלטים (שעלטער) מאימת הפגזים שנחתו בזה אחר זה מהישמעאלים על השכונות (החדשות) בירושלים. באותו מקלט שישב הרה"ק רבי גדלי' משה מזוועהיל זי"ע בנו של הרה"ק רבי שלומק'ה - ישבה עוד אשה אחת שלא הייתה שפויה בדעתה, וכל יושבי המקלט סבלו מרורות ממנה - כי בין התקפת פגז לפגז היו פגזים יוצאים מפיה, והייתה מביישת את כל יושבי המקלט ב'טוב טעם ודעת' לכל אחד ואחד בשלו, למלמד בענייני מלמדות וכו' לשאר בעלי המקצועות, משנתמלאה סאתה ניגשו דרי המקום לשאול את פי הרה"ק רג"מ אולי נוותר עליה ונזכה עוד מקלטים בפה מפיק מרגליות כמוה, נענה הרג"מ, מן הדין מותר לכם

שיהא זרעי זרע זרעי - במעלת תפילת אבות על בנים
הנה ימים באים - יום ערב ראש חודש סיון, וכתב
השל"ה הקדוש (מסכת תמיד נר מצוה קלב) וז"ל, לבי
אומר שעת רצון לתפלה זו (תפילת השל"ה הנודעת) בערב
ראש חודש סיון, הוא החודש שבו ניתנה התורה, ואז
נקראים 'בנים' לה' אלוקינו, וראוי לישב בתענית ביום
ההוא הוא ואשתו, ויתעוררו בתשובה ויתקנו כל ענייני
הבית איסור והיתר וטומאה וטהרה וכל העניינים, ויתנו
צדקה לעניים הגונים... (ואף מי שקשה עליו התענית בחור זה,
מ"מ יקיים שאר הדברים האמורים כאן, וירווח לו) כ"א.

לשלחה חוצה (שלא בעת סכנה) שתמצא לה מחסה ומקלט אחר, אלא שבטרם תעשו זאת אספר לכם עובדה שהייתה
עם אבי הק':

בת חולנית הייתה לאבי, שכל אימת שעלה חום גופה הייתה נתונה בסכנת חיים עצומה, יום אחד עלה ונתעלה
חום גופה למעלה למעלה, מיד לבש אבי את הרזולקע (מעיל עליון) ויצא לרחובה של עיר - בהיות אבי ממונה על
ההקדש היה ממונה גם על גביית 'שכר לימוד' מהורי תלמידי הת"ת, באותו מעמד ניגש אבי אל אשה אחת קשת
רוח וביקש ממנה שתסלק חובה לת"ת שכבר בן כמה חדשים הוא החוב, פתחה האשה את פיה שלא בחכמה
ובבזיון נורא ביזתה את אבי, מי אתה, ומי שמך לאיש שתדרוש מעמי שכר לימוד וכו'... כל אותה שעה שמע אבי
ושתה בצמא ובשתיקה את דבריה. משגמרה את ה'דרשה' חזר אבי הביתה ובזכות אותם בושות יצאה בתו - אחותי
מכלל סכנה. לא עבר זמן רב ושוב עלה חומה של אחותי וכמעשהו בראשונה יצא לרחובה של עיר לחפש בזיונות...
ולא מצא... מכיוון שכן שב לביתו ונענה בצער, לא מצאתי אפי' בזיון כל שהוא, ואכן הבת - אחותי שבקה חיים
לכל חי באותו זמן.

מעתה אמרו נא, הנה, אבי הק' אמר שבזיונות מכפרים להפטר מן המיתה, ובמצב כזה שאנו עומדים בו - שפגזים
נופלים מכל עבר והכל נתונים תחת סכנת מוות, וכי לא עדיף להיפטר מהסכנה ע"י בזיונותיה של האי איתתא.
דרכו של רבי שלומ'קה הייתה לשבת בין העניים בהזדמנויות שונות. פעם כשישב במחיצתם בהיותו ב'כותל
המערבי' עבר שם אדם אחד שריחם על האביונים ונתן לכל אחד מטבע לצדקה, וכיון שלא הכיר את רבי שלומ'קה
נתן גם לו מטבע והוא לא סירב לקבל, ורק כאשר התרחק משם הנותן העניק רבי שלומ'קה את המטבע שקיבל
לשכנו הקרוב אליו שישב לצדו, ויהי כשקיבל את המטבע שטח הלה את תמיהתו, מדוע לקח את המטבע מאותו
'נדיב'... נענה הרה"ק 'לא יכלתי לוותר על הבזיונות'...

וכבר היה מעשה באחד שבא אל הקודש פנימה אל הרה"ק רבי שלומ'קה זי"ע, ושפך את מר נפשו, אודות חברו
היורד לו לחייו, ובתוך דבריו החל לקלל את חברו בכל מיני קללות, נענה אליו הרבי ר' שלומ'קה ואמר, אם מחשיב
אתה את פיר, שהוא בר יכולת לפעול, ולכן אתה מקלל את חברך, אם כן, תחת הקללות 'ברך תברך את עצמך'
בשפע פרנסה ורוב נחת וכל אשר תאוה נפשך, ובזה תצא מצרה לרווחה ומאפילה לאורה, ומה לך כי לקחת את
כחך בפה רק לקללו, במקום שתעשה לעצמך רווחים פי כמה וכמה. ועל דרך זה ייאמר בענייננו אנו, כאשר מבזים
אותו ושומע חרפתו שבמקום אשר יענה וישיב לו כגמולו עדיף שיברך את עצמו, ויירש רוב טובה וברכה בעולם
הזה ובעולם הבא.

כא. עובדא שמעתי, לפני כמה שנים באה כלה 'בעלת תשובה' בברית האירוסין, בהתקרב מועד הנישואין ביקשו
העסקנים מנשים צדקניות שתבואנה להשתתף בשמחת הנישואין לשמח את הכלה... והנה אחת מאלו כשבאת
למקום הנישואין חיפשה אחר אם הכלה - לברכה בברכת 'מזל טוב', אלא שזו נעלמה מעין כל, עד שמצאה אותה
יושבת ב'מטבח' כשפניה זועפים, מלאה טענות כרימון... משנשאלה 'מדוע פניך רעות היום' לעת שמחת כלולות
ביתך הכלה המהוללה בכל התשבחות... ענתה אותה 'קשת רוח', כיצד אוכל לשמוח כשבתי הכלה הזו הפנתה לי
עורף, עזבה את ביתי ואת דרך חיי ונהפכה לבעלת תשובה גמורה, ומה גדל צערי כי איננה הראשונה אלא שלישית
מבין בנותי שעשו את הדרך הלזו ושובו בתשובה שלימה...

כשמוע האשה את דבריה תמהה בפניה - כיצד אכן אירע דבר כזה שממשפחה אחת כבר שבו שלש בנות
בתשובה, לא ידעה אם הכלה מה לענות, אבל סיפרה כי כל ה'קשר' שבינה ובין עולם החרדים לדבר ה' היה שלפני
כעשרים שנה השתתפה ב'סמינר' לבעלי תשובה, אבל כל הדיבורים שנאמרו שם לא נקלטו במוחה ולא השפיעו
עליה במאומה. בתוך הדברים סיפרה שבסוף הסמינר נתנו לכל אחת דף כתוב, והובטח להם ש'סגולה' גדולה להצלחה

באר הפרשה - פרשת בחוקות

ולברכה יש באמירת הנכתב באותו דף, ומאז היא אומרת אותו בכל יום – אעפ"י שאינה מבינה מאומה מהנאמר בו (כי לא הייתה האשה מבני ארה"ק). האשה שאלה אותה שמא נמצא הדף ברשותך, אמרה כן, והוציאתה מחיקה שם נתגלה הסוד – כי על הדף הודפס 'תפילת השל"ה', ואף שאשה זו לא ידעה מאי קאמרה (וגם לא רצתה כלל שיקויים בה כל הנאמר שם), מ"מ זכתה ששלוש מצאצאיה שבו בתשובה שלימה וגמורה, ק"ו לדידן שאנו יודעים את הנאמר בה, אם נתפלל בוודאי נפעל דברים נשגבים ורוב נחת דקדושה מכל יו"ח.

בחודש אדר א' האי שתא (תשפ"ד) נסתלק לישיבה של מעלה הרה"ח רבי ברוך היימן זצ"ל, מחשובי חסידי ברסלב, הלה זכה לעצמו וזיכה לאחרים בעזרה לשלב בחורים (שלא נתקבלו) לישיבות קדושות המתאימות לפי הלך רוחם. ר"ב הלזה בא מבית של פורקי עול, אמו היתה בתו של זלמן א. שר החינוך הראשון, ומהקרובים ביותר אל ראש הממשלה ב"ג. וזהו תוקף סיפור התקרבותו אל היהדות, כשבגר ונהיה בן י"ג 'נפל' לא פחות ולא יותר מאשר לביהכ"נ דחסידי ברסלב ב'מאה שערים' שבעיה"ק ירושלים, שם פגש בו הרה"ח רבי שמעון שפירא שליט"א ופתח בשיחה עמו, השיחה נסובה אודות המשנה הידועה ב'אבות' (ג א) עקביא בן מהללאל אומר הסתכל בשלשה דברים ואי אתה בא לידי עבירה, א. מאין באת. ב. ולאן אתה הולך. ג. ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון. משנה זו נכנסה לעמקי לבבו, ועשתה רושם חזק עליו, ואז היתה התחלת ניצני ההתקרבות שלו. משם לקחו רבי שמעון לבית אביו הגה"ח רבי שמואל שפירא זצ"ל, בהכנסו אמר רבי שמעון, טאטע, בחור זה יודע את התשובה על ה'דריי' (שלוש) שאלות' כשכוונתו למשנה הנ"ל.

רבי שמואל שכבר היה חולה וחלוש מאד, קם ממקומו לשמע דברים הללו בהתרגשות נפלאה, ניגש אל הבחור פרץ בבכי וביקש ממני, ברכני בני... הבחור לא הבין מה קורה, אבל ר' שמואל בכה ואמר, זה לי כחמישים שנה הנני מתפלל שאוכל להכניס אל קרבי את המשנה, מאין באת ולא אתה הולך ולפני מי אתה עתיד ליתן דו"ח, ואתה הבנת את זה מיד, ברכני שגם אנכי אזכה – דיבורים אלו שיצאו מתוך לב טהור בתמימות ובפשיטות מפי ר' שמואל השפיעו עליו ומאז נשאר להיות בן בית אצל ר' שמואל, היה לומד עמו בכל יום. עד שנישא והקים דורות ישרים לשם ולתפארת.

והיה ר' ברוך מספר כיצד זכה לכל זה, שיצא מבית חילוני, והתקרב עד שזכה וזיכה את הרבים, כי הנה הוריו היו ריקים לגמרי מכל תוכן של יהדות, והיו קרובים אל כל ה'נחשבים' בממשל ה"י, אבל זקנתו – אם אמו הייתה אשה פשוטה, והייתה מדלקת נרות שבת בכל ערב שבת, ורק זאת ידעה שאם רוצים שהילדים יצליחו יש להתפלל על זה בעת הדלקת הנרות, אמנם מאחר ש'השגות' שלה – בעלה היה קרוב אל ראש הממשלה, על כן הייתה מתפללת בכל ערב שבת שבניה ילכו בדרכיו של ראה"מ ב"ג [ה' ירחם].

אמנם, באותו זמן שנת תשי"ב, היתה הגזירה על גיוס בנות, כאשר כל גדולי עולם יצאו חוצץ נגד הגזירה, וכולם ענו פה אחד שגזירה זו היא ב'הרג ולא יעבור', והוא (ב"ג) ראה שאינו מסתדר, ורצה להתקבל אצל גדולי הדור בחשבו בבערותו אולי יצליח לשכנע אותם (ואכן בבריסק לא קבלו אותו), ורק אצל החזו"א הצליח להכנס, החזו"א העמיד אותו על המקום באופן שאינו משתמע לשתי פנים... (בהכנס ראה"מ הוריד החזו"א מעליו את בתי עיניו מחמת שאסור להסתכל בפני אדם רשע) והוכיח לו מהגמרא (סנהדרין לב) שאנו המחליטים עפ"י תורה ועליכם לזוז מפנינו.

ראה"מ חזר לביתו אבל וחפוי ראש, מבויש ונכלם, אמנם אחר הגיעו לביתו וסיפר את כל אשר עבר עליו החל להבין את אשר אירע, ואמר בחיי לא ראיתי כזאת, פעם ראשונה ראיתי אדם שכולו אמת – ללא שקר וללא טיפת חנופה, אינו מתפעל מאף אחד (כי כל מי שבא במגע אתו היה מתחנף אליו). וכל סובביו שמעו ממנו את אשר עבר עליו, וכה אמר לזלמן א., אילו לא ראיתי זאת בעיני לא הייתי מאמין שיש כזה אדם בעולם.

זלמן בא לביתו וסיפר לנו"ב שראה"מ התפעל עד מאד מהרב קרליץ בבני ברק (ה"ה החזו"א), ובמשך כמה ימים דיבר בבית שראה"מ יצא מכליו מהרב קרליץ. מבלי דעתו חלחלו הדיבורים בלב נו"ב, וממילא בהגיע ערב שבת הבא חשבה לעצמה אם אותו איש נערץ מעריץ כ"כ את הרב קרליץ, א"כ חייב להיות שמדובר באדם מיוחד מאד, ומאז החלה להתפלל שבניה ילכו בדרכיו של הרב קרליץ מבני ברק.

ואף שלא הכירה כלל את הרב קרליץ, ובוודאי לא נתכוונה לבקש שבניה יהיו מה'חרדים' לדבר ה', מ"מ התפילות מתוך תמימות הלב עושה רושם בשמים ממעל. וראה מה הועילה בתפילתה, שבנה חזר בתשובה וכמה זכויות אדירים תלויים בו.

באמת אמרו, כי בכל עת ובכל זמן מחובת האבות להרבות בתפילה להצלת הצאצאים בתורה וביראת שמים²², אך הזמן גרמא, בימים שקודם קבלת התורה, להרבות ביותר בתפילה ובתחנונים לזכות לקבלת התורה, ושנהיה אנתנו וצאצאינו כולנו יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה, וכמו שכתב ה'פלא יועץ'

כב. העיד הגה"ק ה'חתם סופר' זי"ע על עצמו בשמחת נישואי אחד מצאצאיו בזה הלשון האמינו לי, שמדי יום ויום הנני שופך דמעות שה' יזכני, שבניי יעלו מעלה מעלה בקודש יותר ממני, ויקויים בהם (דברים ל ה) 'והיטבך והרבך מאבותיך' (הובא בתפילה למשה עמו' טו).

הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע היה אומר שאינו מבין היאך אפשר לאב הרוצה שיגדלו בניו בדרך התורה להישאר בעיניים יבשות בשמו"ע. ואביו הרה"ק המהרי"ד מבעלזא העיד שאינו מחסיר אפילו 'שמו"ע' אחת מלבקש ולהתפלל על בנו רבי אהרן - שכבר אז היה מפורסם כגדול וקדוש, ומה נענה אנן.

עוד אמר המהרי"ד שכ"כ גבוהה ונעלית היא התפילה להצלת הצאצאים בתורה ויראה עד שלא תיקנוה אנשי כנסת הגדולה בתפילת שמו"ע בפירוש, כי אם ברמיזה (שלא יטפלו לה ה'חיצונים') בברכת מודים, בתיבות 'לדור ודור נודה לך ונספר תהילתך', שהוא כאומר ומבקש רבש"ע הב לי בנים שאודה לך תמיד עליהם...

הנה מצינו בחנה שהביאה את שמואל בנה למשכן שילה ואמרה 'אל הנער הזה התפללתי וגו', וגם אנכי השאלתיה לה", ולכאורה צריך ביאור מדוע רק 'השאלה' אותו להקב"ה ולא 'נתנה', וביאר אחד מצדיקי דורנו שליט"א שבא הכתוב ללמדנו שאפילו שמואל הנביא שאין לנו שמץ של השגה בקדושתו אף הוא זקוק ל'אם' שתתפלל עליו ותעתיך בדמעות שלישי להצלתו, על כן לא 'נתנה' אותו חנה במתנה לה' אלא רק 'השאלה' אותו, בכדי שעדיין יהיה לו אם המתפללת ומערתת בעבורו...

יש מרמזים, מדוע 'ועיני לאה רכות' (בראשית כט יז) - ואילו לרחל אחותה נאמר (ירמיה לא טו) 'מנעי קולך מבכי'... כי בכייתה של לאה היה על בניית בית נאמן בישראל, בית שמגדלים בו בנים צדיקים, בכיה זו חשובה למאד, עד שלא רצה הקב"ה לומר לה 'מנעי קולך מבכי'...

מעשה בבחור מבני חו"ל שלמד בישיבת 'שפת אמת' בירושלים עיה"ק, והיה הבחור בעל כשרון נפלא ומתמיד עצום, ונתחבב מאד אצל 'ראש הישיבה' דאז ה"ה הרה"ק ה'פני מנחם' זי"ע, והיה ראש הישיבה משתעשע עמו הרבה בדברי תורה. פעם הגיע אבי הבחור מחו"ל ובביקורו בישיבה נכנס אל ראש הישיבה לשאלו אודות בנו ומצבו בלימודים, ויענהו ראש הישיבה בקצרה ובפשטות 'ב"ה הכל בסדר...' כדרך שעונים לאב השואל על בנו שהוא מן הבינונים בישיבה... משיצא האב מחדרו של ראש הישיבה שמע מכל רבני ותלמידי הישיבה - אה, אתה אביו של פלוני, הרי ראש הישיבה אינו פוסק מלהשתעשע עמו בדברי תורה, בלימוד שלפנה"צ ואחה"צ וכו' וכו'... מששמע האב כי כן, גברה פליאתו, מדוע ענה לו ראש הישיבה כל כך בקרירות ו'סתמא' על בנו. שב האב להתדפק על חדרו של רה"י ושאלו מדוע הסתיר ממנו מע"כ על מצב בני כי כל כך טוב היא... ויענהו ראש הישיבה בסיפור מעשה שהיה.

לפני מלחמת העולם השניה ריחפה על בחורי ישראל גזירת גיוס לצבאות פולין, כאשר נקרא אחי (מאמו שנישאה בזיוו"ש לאמרי אמת, והיה לה בן יחיד מזיווג ראשון שגדל על ברכיו) הר"ר לייבל טימקין הי"ד להתייצב לצבא, נכנסה אמי הרבנית אל אבי הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע שיברך אותו שיפטר מהצבא, אך אבי השיבה בקיצור 'השי"ת יעזור'. מכיוון שכן הייתה אמי יושבת ובוכה על מצבו של אחי - מה יעלה בגורלו ומה יהא בסופו הן ברוחניות הן בגשמיות, כי היה נראה שיהא עליו להתגייס ולשרת בצבא, ובפרט אחר שהרבי לא הבטיח לה ישועה.

משראתה זקנתי אם אמי (אשת חבר של הרה"ק הרי"מ בידרמן זצ"ל) את צערה של אמי מיהרה ונכנסה אל אבי - חתנה ה'אמרי אמת' (אשר היה גם אחיה) והזכירה את צער אמי - בתה הרבנית החוששת מה יעלה בגורל בנה, נענה הרבי ואמר לה בניחותא ובהבטחה, אין כלל מקום לדאגה כי בוודאי לא יקוהו לצבא. אחר זמן כשנודע לאמי שאבי הבטיח לאחותו (אמה) מפורשות שלא ילקח הבן לצבא, שטחה את פליאתה בפני אבי מדוע לא הודיע לה כן מתחילה והיה חוסך ממנה הרבה צער ועגמת נפש, השיב לה אבי ה'אמרי אמת' א מאמע דארף וויינען... (אמא צריכה לשפוך דמעות על בניה).

בזה ביאר הרה"ק ה'פני מנחם' לאבי הבחור, שלכן לא רצה לשבח את הבחור באזני האב, כדי שימשיך לבכות ולהתפלל שיזכה בנו לחשק ואהבת התורה, ויתעלה מעלה מעלה בדרך התורה והיראה.

באר הפרשה - פרשת בחוקות

מתפלל ומשתמח ומבקש רחמים, ומלחך בלשונו עפר, כדי שלא יבא אחד מהן לידי עבירה ולידי דבר מכוער. ואמרו, לא יצתה אותה שנה ולא שנית ולא שלישית עד שבא עזרא והעלה הקב"ה על ידו את ישראל מבבל, ואותו הכהן עמהם, ולא נכנס הכהן ההוא לעולמו עד שראה כהנים גדולים ופרחי כהונה מבניו ומבני בניו עד חמשים שנה, ואחר כך נכנס אותו הכהן לבית עולמו, עכ"ל. הבט וראה כמה זכה אותו הכהן על ידי ששפך תפילות בעושר על צאצאיו^ג.

(ערך עצרת) 'זמה טוב דבר בעתו, לשפוך נפשו בימים האלה ובזמן הזה שיזכה הוא ובניו לבתרה של תורה, ללמוד וללמד לשמור ולעשות'.

גדול כוחה של תפילת אבות על בנים^ג. ומפורשים הדברים ב'תנא דבי אליהו' (פ"ח) 'מעשה בכהן אחד, שהיה ירא שמים בסתר וכל מעשיו הטובים שהיה עושה היה עושה בסתר, והיה לו עשרה בנים מאשה אחת, ששה זכרים וארבע נקבות, ובכל יום ויום היה

כג. שח הגאון רבי מיכל יהודה לפקוביץ זצ"ל שכידוע עמד בראשות ישיבה רבות בשנים, כי תחת ידיו עברו דורות של תלמידים – אב בן ונכד, וגם משפחות שלימות של כמה וכמה אחים, וברבות השנים ראה כי פעמים ויש משפחה שלימה של אחים שכולם מוצלחים ביותר זולתי אחד שנראה כ'חלש' יותר מכולם אם בלימודים או בשאר עניינים, וברבות השנים הבחין בדבר פלא – כי דייקא זה ה'חלש' יצא עפ"י רוב מוצלח יותר משאר אחיו ה'מוצלחים' וה'עילויים' בתורה (או בכל דבר אחר שפנה לעסוק בו). וביאור הדבר, בע"כ תאמר, שהוא בזכות הדמעות והתפילות ששפכו אביו ואמו, כי בדרך כלל על בן 'יוצא דופן' כזה מתפללים ושופכים דמעות יותר מעל שאר הבנים המצליחים.

סיפר לי מחנך חשוב מתושבי נ"י. שהוא מנהל רוחני בתלמוד תורה גדול בארה"ב, ובעיניו ראה כוחה הגדול של תפילת אבות על בנים, וכך הוה מעשה, בת"ת לומדים באותה כיתה שני אחים תאומים, אך נשתנו זה מזה, כי אחד מהם היה בעל כשרון נפלא, מלא בשמחת חיים, שוקד על תלמודו בשקידה עצומה מתוך הבנה בהירה, ואף מוסיף לימודים, ובכולם הוא מצליח בס"ד ומתעלה מעלה. לעומתו, אחיו תאומו היה ילד חלש מאד, חסר כשרונות וחשקות התורה, ואף דברים פשוטים לא נקלטו במוחו... והיה ממש צער גדול לראותו יושב ונחשל בלימודיו, ובפרט שבאותה שעה יושב בסמוך לו אחיו העולה ומתעלה דבר יום ביומו בליעה"ר...

כך הוה עד לפני שבועיים (ביום שסיפר לי המחנך את דבר המעשה), עד שלפתע ביום בהיר אחד, החל האח הנחשל לפרוח ולהתעלות, להבין ולהשכיל מתוך חשקות התורה נפלאה, והיה שומע לומד ומלמד באופן נפלא כזקן ורגיל כאילו נולד בכישרונות מזהירים ונפלאים... והיה לפלא ו'חידה סתומה' בעיני כל מלמדיו וחבריו. איש מבין המלמדים לא ידע ולא הבין ממה אירע השינוי המבורך, עד שפגש המנהל באבי הילד ושטח תמיהתו בפניו, הידעת כי נפתח ראשו ולבו של בנך השני והחל לשתות לרוויה ממימי ים התלמוד, אף תפילתו ויראתו נשתנו למעליותא בצורה נפלאה, אולי תדע 'בשל מי הסער הגדול הזה'...

תחילה ניסה האב שלא לענות למנהל, אך משגברו עליו הפצרות המנהל, הודה שלפני כב' שבועות עמד והתבונן במצבם של בניו התאומים, איך שאחד עולה ומצליח ועושה חיל בלימודו, ולעומתו השני מבלה את ימיו בחוסר מעש, ואין לו כל חשק וטעם בלימודיו. ואף כל עצותיהם הטובות של המחנכים העלו חרס, על כן קיבל האב על עצמו שמכאן ולהבא יאמר 'ברכת התורה' דבר יום ביומו בכוונה מתוך הסידור ובמתנינות כמונה מעות, וישפוך שיחו בברכת 'והערב נא' ויבקש מעומק הלב 'ונהיה אנחנו וצאצאינו כולנו יודעי שמך ולומדי תורתך לשמה' (כי עד אז הייתה 'ברכת התורה' משמשתו כ'תפילת הדרך' מביתו לביהמ"ד הסמוך לביתו), וכן עשה, ומני אותו היום 'נפתחו עיניו ולבו של הבן' והחל להבין את הנלמד ואף החל לשקוד על תלמודו יומם ולילה וכל זה בזכות 'ברכת התורה' של האב...

כד. ולעולם אל יתייאש אדם מלדפוק על שערי רחמים, וגם אם לדאבון לב נראה שהרחיק הבן הרבה הרבה ל"ע, עדיין ימשיך לשפוך שיח בפני בוחן ליבות, ובוודאי יעשו פירות.

וכך מובא ב'מעשה איש' (ח"ה עמו קטו) שה'חזון איש' אמר פעם להגאון ר"י גאלינסקי על בן קיבוץ שחזר בתשובה – כי בזמן שאביו (של הבחור) החמיץ וירד מדרך הישר בכה אביו (של האב) בדמעות. וכלל הוא כי דמעות אינן הולכות לאיבוד (והשפיעו לכה"פ על נכדו).

ידוע שהגה"ק ה'חזון איש' זי"ע אמר (וכן היה מרגלא בפומיה של הגה"ק הסטייפלער זי"ע) דלפעמים נראה 'בחור' שאין לו טעם בלימוד, ולפתע ביום מן הימים נפתחים בפניו מעיינות החכמה, והוא מתחיל לעלות ולהתעלות בתורה ועבודה,

יהי ה' בעזרנו, להוליכנו קוממיות לארצנו, ומעתה ועד עולם ינהלנו על מי מנוחות^{יג}, מתוך שפע רב עד בלי די, ובא לציון גואל בב"א.

יה"ר שנוכה לקנות ועי"ז יושפע שפע רב בכל העולמות^{יד}.

והגורם לזה, כי לפני זמן היתה זקנתו בוכה בתפילתה בעת הדלקת נרות שבת 'זוכני לגדל בנים ובני בנים חכמים ונבונים אוהבי ה'...' ודמעות אלה נחסמו בשעתו על ידי קטרוגים ל"ע, והנה לאחר שנים כופר העוון ובטל הקטרוג, מיד עלו אותן הדמעות ופעלו בשמים שאכן יגדלו צאצאיה לתלמידי חכמים וכל מידה טובה המוזכרת בתפילה הנ"ל. סיפר הגאון רבי ברוך גריינימן שליט"א עובדא נוראה על דו"ז החזו"א זי"ע, מעשה באברך שלצורך פרנסתו יצא לעבוד מחוץ למחננו - ורק אחת לכמה שבועות היה חוזר לביתו למשך שבת אחת וחוזר חלילה... במקום עבודתו מצא בחור 'עם הארץ' מהודר בתכלית ההידור, בהיותו בן 'קיבוץ' של אותם הימים לא ידע מימינו ומשמאלו 'עם הנבחר' מהו, תורה ומצוות מה הם... בהגיע 'שבת חופשה' הזמין האברך את הבחור הלז שיבוא לשבות שבתו עמו בביתו שבבני ברק, הבחור חשש ופחד כיצד יתקבל בבני ברק כשכל הנהגתו ולבושו נראית כה'תועים', אבל האברך דיבר על לבו והרגיע אותו שבוודאי יקבלוהו בסבר פנים יפות, וכך הוה.

למותר לומר, שהאברך ניצל את ההזדמנות, ובמשך השבת הראהו לו את 'יופיה' של בני ברק - היכלי הישיבות וחצרות האדמורים (דאז), גם על ביתו של מרן החזו"א לא פסח - שם נדלק הניצוץ היהודי בלבו של הבחור והחל 'לזוז' לצד התורה והמצווה, עד שבהגיע ה'חופש' הבא ביקש הבחור מעצמו שברצונו להיות 'אורחו' של האברך, וכך זכה שוב להקביל את פני החזו"א ויותר נתלהב בקרבו, עד שנהפך ל'בעל תשובה' גמור, וכעבור תקופה הופיע בבית אביו באותו 'קיבוץ' כשכיפה גדולה על ראשו - כראות האב את בנו חבוש בכיפתו זעק 'זעקה גדולה ומרה' כי 'רע ומר' חלקו בראותו את בנו טיפוחו חבוש כיפה לראשו... בחמת זעם שאל את הבן כיצד אירע דבר, כיצד נשתבשה דעתו, וסיפר לו הבן שכל זה בזכות החזו"א...

האב שהכיר מעיירת מולדתו את החזו"א, שאל את בנו, מי זה, ר' אברהם ישעי' מקאסאווע, וכל עוד זעמו בפניו הכריז, אני אראה לו מי חזק ממני... נכנס לרכבו ונסע במהירות לבני ברק, בהגיע לבני ברק שאל את העוברים ושבים היכן החזו"א... היכן החזו"א... משהראוהו והגיע לביתו, שאל מיד את הגה"ק ברוגזה אתה החזו"א... אתה החזו"א... כן, מה רצונך שאלו החזו"א, החל האיש זועק לנגדו, וכי נראה לך שתעשה עם בני ככל העולה ברצונך, אני אאסור אותך בבית האסורים על מעשים כאלו... כה זעק וזעק גיבובי דברים ושטויות, לא יועילו לכם כל פעולותיכם, גם לא יועילו תפילותיהם ובכיותיהם של הורי אשר בכו נוראות כשאני ברחתי מביתם (והלך אחר ה'משכילים' כסומא בארובה), החזו"א לא נכנס לדבריו רק נתן לו לפרוק כל אשר על לבו, ומשנרגע מעט נענה ואמר לו, דע לך, אין תפילה אחת חוזרת ריקם, אין דמעה אחת חוזרת ריקם, תפילותיהם, בכיותיהם ודמעותיהם של הוריך בוודאי יפעלו פעולתם לטובה, ואם אתה היית 'בעל בחירה' ומן השמים לא עכבו בעדך מלבחור בצד הרע, אבל בנך כבר נחשב 'תינוק שנשבה', עליו ועל נשמתו פעלו התפילות להשיבו אל כור מחצבתו...

סוף דבר היה שכעבור ימים ושנים גם האב שב בתשובה שלימה ונתקרב כראוי לתורה ועבודה, ונמצא שגם עליו ועל נפשו פעלו והועילו התפילות והבכיות.

כה. כך כתב הרה"ק ה'קדושת לוי' זי"ע, על הפסוק 'והפקדתי עליכם בהלה' (כו טז), ד'ופקדתי' הוא מלשון פקידה וחסרון (כמו"ש ויפקד מקום דוד) ומרמז בזה 'ברכה' שהקב"ה יחסר מעלינו כל מיני בהלות ופחדים שלא יבואו בקרב בני ישראל, אך שלום ושלווה ישלטו במעוננו בב"א.

כו. נוהג היה הרה"ק רבי אייזיק מזידיטשוב זי"ע לברך את חסידיו ב'עשירות', פעם שאל אותו הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע מדוע הרבי עסוק לברך את החסידים בעשירות, מדוע לא יברכם בירא"ש. ענהו רבי אייזיק, כי כך תיקן לנו התנא בתפילת 'אנא בכח', תחילה ברכם והיינו ברכם בשפע רב, ברכם בממון, ורק לאחמ"כ טהרם דהיינו ירא"ש, כי רק אחר שיהיה לבני ישראל ישוב הדעת, ממילא יהיה טהרם - יוכל לעבוד על קדושה וטהרה. ואפשר לומר, כי הנה איתא מהאריה"ק שבימי הספירה אין מכוונים 'כוונות' בעת התפילה, רק בעצם הספירה, כי כל הכוונות הם 'מפתחות' לפתוח השערים להביא את השפע עלינו, אבל בימי הספירה 'ארובות השמים נפתחו' - יורד שפע כמטר, ואין צריך מפתחות (כוונות) בכדי לפתחו. ואולי כי הא בהא תליא, רק לכן הקב"ה משפיע הקב"ה משפיע שפע אדיר - יושפע שפע רב בכל העולמות, כדי שיוכלו לעבוד על הטהרה (ולכן אומרים אנא בכח בספירה, כי שמה תראה שברכם הוא לפני טהרם).

זבל מואמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת בקורותי תשפ"ד שנה י | גליון מס' 535

ת.ד 102 בני ברק | פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

פרתחו שערים

דבר מוסד ונשיא 'בני אמונים'

ברכות באות בזוגות

מרבית אנו להזכיר את הרעיון כי עניית אמן משלימה את הברכה. הן זה עתה שמחנו בהלולא דרבי שמעון בר יוחאי, שלמדנו בספר הזהר הק' (עקב רעא א) שרק ברכה שנוענתה באמן היא ברכה שלמה, אשר בפניה נפתחים שערי שמים.

יסוד זה עולה לכאורה אף מפי שהגמרא (ברכות נג ב) ממשילה את הברכה והאמן למערכי המלחמה, כדי ללמד ש"גדול העונה אמן יותר מן המברך": כפי שבעת מלחמה החילים הפשוטים הם הפותחים במלחמה, ואלו החילים הגבורים באים אחריהם ומסיימים את המערכה, כך העונה אמן שבא אחרי המברך, גדול מן המברך. יש ללמד מפי, שבדומה למשל, שבו החילים הפשוטים והגבורים משתתפים באותה מלחמה, כך בגמשל, המברך והעונה אמן משתתפים יחד בברכה. עניית אמן אינה תוספת על הברכה אלא חלק בלתי נפרד ממנה, והיא זו שמשלמה את הברכה.

קדמונינו הרבו להביא דמויים שונים כדי להבהיר את ענין השלמת הברכה בעניית אמן: רבנו בחיי (שמות יד לא) דמה את הברכה לעדות הנאמרת מפי עד אחד, ואת עניית האמן לעד שני המצטרף אליו, שעל ידו מתקבלת העדות. לעמדתו מהרש"ל המושיל את הברכה לגוף השטר, ואלו את עניית אמן לחתימת העדים המעניקה לשטר תקוף (עמודי שלמה על הסמ"ג, עשה כו). על דרך זו הובאו דמויים נוספים, ואולם בסיס הרעיון אחד הוא: עניית אמן היא חלק מהברכה והיא נועדה להשלמה.

במכתב נפלא שנשלח אלינו מאת אחד מקוראי העלון הנכבדים, הוא הוסיף והביא דגמה נפלאה כדי להבהיר את החבור והשיכות שבין אמן לברכה. במכתבו הוא השווה את הברכה ואת עניית האמן לזוג נעלים, וכך הוא כותב: "הנעלים באות בזוגות, נעל ימנית ונעל שמאלית. נעל אחת לבדה, גם אם של מותג יקר, לא תבוא לשמוש אם הנעל השנייה חסרה. כך גם ברכה ואמן הם זוג שבחיים היוצר יחד ברכה משלמת. גם ברכה הנאמרת בכונה מלאה, חיבת את החלק השני המשלים - עניית אמן".

נקפיד שכל ברכותינו ישלמו בעניית אמן, נברך את ברכות השחר מדי יום באזני מי שיענה אמן אחריהן, ו"מדה כנגד מדה" - נתברך מן השמים ב"ברכה שלמה".

בקריאת "בברכה שלמה ונאמר אמן!"

שבת שלום,

י' תמוז תשפ"ד

פניני אמונים

פניני תפלה בפרשה

סגולת עמל התורה

"אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אתם: ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יבולה ועץ השדה יתן פריו" (כו ג-ד)

בפשטות, הלשון: "אם בחקתי תלכו" שיה במובנה להמשך, "ואת מצותי תשמרו", ומהו פשר הכפילות? רש"י מפרש (על פי ספרא בחקתי פרשתא א) שאכן אין פגנת הכתוב: "אם בחקתי תלכו" להורות על הליכה כללית בחקי התורה, אלא "שתהיו עמלים בתורה".

רבי משה מלובלין, חתנו של המהרש"א ובעל 'מהדורא בתרא', מפרש על פי זאת את דרשת חכמים (בבא מציעא פה א) על הפסוק: (ירמיהו ט יא - ב): "על מה אבדה הארץ; ויאמר ה' על עזבם את תורת" - "שלא ברכו בתורה תחלה". וידועה השאלה: וכי כה גדול הוא עוון אי אמירת ברפת התורה, עד שנועשו ישראל בחיבון הארץ בעבורו?

אלא, מפרש המהדורא בתרא, שאלת "על מה אבדה הארץ" לא כונה כלפי חרבן הבית, כי אם על כך שאבדה מאדמת ארץ ישראל הברכה שפפורותיה, זו שעל שמה נקראה ארץ ישראל "נחלת צבי" (ירמיהו ג ט), לפי שהיתה ממחרת להוציא פרותיה, כצבי שהוא קל רגלים וממהר לרוץ (כתובת קיב א). ולפי שבפרשתנו מתנה התורה את הבטחת "ונתנה הארץ יבולה..." ב"אם בחקתי תלכו" - "שתהיו עמלים בתורה", למדו חכמים שפרענות זו באה על שלא עמלו תורה.

לכך כונו חכמים באמרו: "שלא ברכו בתורה תחלה", כלומר שיעזבו את יגיעת התורה וההתעסקות בה, שהיא עקר מעלתה, כפי שמתבאר מהלשון "לעסק בדברי תורה" שתקנו לומר בברכת התורה (מהדורא בתרא' בבא מציעא פח א).

בהיות הרבי בעל 'אבני גזר' מסוכטשוב אברך צעיר, הפטיר פעם חותנו השרף מקוצק לאביו רבי זאב נחום מבאיאלה: "בנך העלוי זכה לכח גדול בעבודת התפלה, מתירא אני פן יזיק הדבר לכח שכלו..."

הדברים היו כתמוהים בעיני אביו, עד שעמד האבני גזר' עצמו והסבירם:

שעון יקר ערך היה ברשותי, נעזרתי בו כדי לנהל את זמני - בין תפלה ללמוד. פעם התקלקל השעון ועמד מלכת, וכיון שלא היה ברשותי הסכום הדרוש לתקונו, בכיתי לפני ה' שישע בידי, ומיד התקבלה תפילתי והשעון שב לפעל.

כיון שראיתי שתפילתי רצויה לפני הקדוש ברוך הוא, התחלתי לנהג כך גם בשעת למודי. בכל עת שהתקשיתי בלמוד הסגיה, התפילתי בדמעות שיאיר ה' את עיני ומיד התבהרו לי הדברים כנתינתם מסיני. משהבחין בכך חותני הקדוש, חשש פן ירפה הדבר את יגיעתי בתורה, שכן סבר כי את התורה יש לקנות ביגיעת השכל, וזהו החשש שהביע בפני מר אבי ('אביר הרועים' אות לו).

העוון הרצוי

"אף אני אלה עמם בקרי והבאתי אתם בארץ איביהם או אז יפגע לבכם הערל ואז ירצו את עונם" (כו מא)

הקשה רבי יוסף די שגוביא בנבנישתי, תלמיד האר"י הק':

הרי בפשטות פגנת הכתוב "רצו את עונם", שיתרצה הקב"ה ויסלח להם על עוונם, ומדוע אם פן לא נאמר "רצה את עונם"?

ובאר: אמרו חכמים (יומא פב) שהשב בתשובה מאהבה נעשים לו זדונותיו לזכיות. מעתה יש לפרש שאין כתוב זה מדבר בהתרצותו של מקום, אלא שלאחר שיקנע "לבכם הערל" ויחזרו בתשובה מאהבה, השבים עצמם ירצו ויחפצו בעונותיהם, שהרי נהפכו הם לזכיות (דובב שפתי ישנים' [איזמיר תלא]).

”אפלו הרב חדה”

את הספור הנפלא שלפניכם על כחה של תפלה ואמונה תמימה, ספר המוגיד רבי שלמה לוינשטיין לאחר שחזר מבקור בעיר מיאמי שבפלורידה:

אחד ממתפללי בית הכנסת שבו התפללתי בעת שהייתי במיאמי הוא רבי אריאל כהן, בעל תשובה בעברו, שעלה והתעלה עד שפיוס הוא תלמיד חכם יקר המקדיש שעות

הפרופסור הביט בו במבט עצוב ורציני ואמר: ”הטפול אינו קשה כלל. הוא נתן בזריקה חד פעמית ואינו גורם לתופעות לוואי רציניות. אולם במקרה שלכם... כנראה אחרנו את המועד. אלו היינו יודעים את התוצאות קודם לכן, אולי עוד אפשר היה להספיק לטפל, אך כעת איני רואה שום סכוי לכך. קשה לי לומר לכם את הדברים, אך אלו העבדות, אני מצטער...”

העיר מיאמי, פלורידה, ארצות הברית

האבחנה כללה גם הערכה מדאגה על העתיד: התסמנת הא עתידה לבוא לידי פטוי בעוד ועוד תחומים, ולפי הידוע עד היום בספרות הרפואית, הילדה לא תאריך ימים מעבר לשש או שבע שנים.

הבשורה הקשה נחתה על ההורים כרעם אדיר ומתנגלגל. המחשבה שהתינת המתווקה שהם מחזיקים בידיהם עתידה לעבר סבל כה רב ולבסוף ללכת לעולמה בגיל כה צעיר, שברה את לבם. מבטיהם עברו בבילה מזה לזה ולילדה האהובה, פשהם מתקשים לעפל את המציאות הקשה.

הפרופסור שבדק אותה הביט בהם ואמר: ”יש פתרון אחד שאולי יועיל. יעילותו עדין אינה מוכחת לאורך זמן, משום שהוא אשר לשמוש רק לפני ארבעה שבועות על ידי משרד הבריאות האמריקאי, אולם בינתיים יש לו תוצאות מרשימות והחולים שהספיקו לקבל אותו בזמן הבריאו. הטפול נתן בזריקה חד פעמית.”

”ולמה שלא נתן אותו?” שאל הרב כהן. ”האם מדבר בטפול קשה במיוחד?”

הפרופסור הביט בו במבט עצוב ורציני ואמר: ”הטפול אינו קשה כלל. הוא נתן בזריקה חד פעמית ואינו גורם לתופעות לוואי רציניות. אולם במקרה שלכם... כנראה אחרנו את המועד. אלו היינו יודעים את התוצאות קודם לכן, אולי עוד אפשר היה להספיק לטפל, אך כעת איני רואה שום סכוי לכך. קשה לי לומר לכם את הדברים, אך אלו העבדות, אני מצטער...”

ההורים הכאובים תלו את עיניהם בפרופסור היושב מולם. הם בקשו להבין יותר, והרופא הוסיף והסביר: ”לטפול באמצעות הזריקה המדברת יש שתי מגבלות, ולצערי הרב שתיהן בעוכרינו: המגבלה הראשונה היא הגיל. הזריקה נתנת

עד גיל שנתיים בלבד, ובתכם מגיעה לגיל זה בעוד תשעה ימים בסך הכל. המגבלה השנייה היא שעלות התרופה גבוהה ביותר - שנים ורבע מיליון דולר! ולאנשים מן השורה אין שום אפשרות לגייס סכום כזה, בודאי לא בפרק זמן קצר כל כך.”

הוא עצר כדי לתת להורים זמן לקלט את משמעות דבריו. אולם הרב כהן נצל את דקת השתיקה והגיב: ”מדוע אתה אומר שאין פתרון? ודאי שיש פתרון! יש לי אבא עשיר.”

זיק של ענין נצת בעיני הפרופסור והוא התענין מיהו אביו. ר' אריאל הביט בעיניו

והשיב לו בבטחון: ”אבי הוא בורא העולם, הכל יכול”. תשובתו שנאמרה בלהט, מתוך בטחון מחלט בבוראו, לא הרשימה את הפרופסור שישב מולו. הוא העלה על פניו הבעת גחוק, והפטיר: ”טוב, אתה יכול להמשיך להאמין... אני פחות בענין הזה.”

על אף הכל, באמונתו של ר' אריאל לא נוצר אף סדק, שום בדל ערעור. הוא האמין בכך באמת ובתמים והחליט למצות את ההשתדלות בכל יכלתו, באמונה איתנה שה טוב יעשה את הנכון בעבורם.

ביום חמישי בערב נערכה בבית הכנסת תפלת רבים לרפואת התינת. הקהלה כלה אמרה פרקי תהלים בכונה והתאחדה בעניית אמן עצמית על בקשת ”מי שברך” שנאמרה לאחרים. לאחר מכן נעמדו ההורים מול המצלמות, ספרו את הספור של הילדה הקטנה ובקשו את עזרת הצבור להצלתה. הקריאה הופצה בקהל, ובו ברגע נפתחה מגבית בעבור הצלת הפעוטה. הלב לא יכול היה להשאיר אדיש ודבר המגבית הפה גלים והתפרסם. התרומות החלו לזרם ביום ששי. תחלה בטפטוף אטי, ואולם מרגע לרגע תפח זרם התרומות ועלה, עד שביום שלישי הפסקה המגבית לאחר שהשג היעד. החשבון עמד על שנים וחצי מיליון דולר! עשרים וארבעה אלף איש הרימו את תרומתם ונענו בשמחה לצו התורה ”לא תעמד על דם רעהו.”

ביום שלישי שב הרב כהן אל הפרופסור וברר בקצר רוח היכן תוכל הבת לקבל את הזריקה הגולית בהקדם האפשרי. הרופא הגיב בתדהמה: ”אתה רוצה לספר לי שהשגת את הסכום הדמיוני הזה? אתה בטוח שאתה לא חולם?”

האב הנהן בשלוה והפנה את אצבעו אל השמים. ”בקשתי מאבי הטוב שבשמים והוא שלח לי את כל הסכום. אפשר להתקדם”. הוא בקש שהזריקה תנתן לבתו ביום חמישי, שבו יחול יום היארצייט של האור החיים הקדוש, כדי שאכותו הגדולה תעמד לבתו והתרופה היקרה תפעל את פעלתה.

בקרו של יום חמישי זרח והגיע. הילדה הובאה לבית החולים בשעה מקדמת וקבלה את הזריקה. יומים אחר כך, בשבת, היא הגיעה לגיל שנתיים. באותה שבת נערך קדוש גדול בהודיה לקדוש ברוך הוא בבית הכנסת במיאמי ובו השתתפתה. הקהל כלו היה שתף לשמחה, וההתרגשות היתה עצומה. אכן כן, יש לאותו אברך אבא עשיר המלזה אותו ודואג לכל אשר יחסר לו!

’ומתוך האור’ פורים ח”ב עמ’ קיח

ודוי שלא מהלכתו

"והתודו את עונם ואת עון אבתם במעלם אשר מעלו בי ואף אשר הלכו עמי בקרי: אף אני אלך עמם בקרי והבאתי אתם בארץ איביהם או אז יבנעו לבכם הערל ואז ירצו את עונם" (כו מ-מא)

אם "התודו את עונם", מפני מה ילך עמם הקדוש ברוך הוא "בקרי"?

ה'כלי יקר' מפרש שמכך שלא נאמר "והתודו את עונם ומעלם אשר מעלו", אלא "והתודו את עונם... במעלם", משמע שעם הודוי וההפכה בכך שהפרענות באה עליהם מחמת החטא, עדין עומדים הם "במעלם" ואין הם שבים בתשובה שלמה ועוזבים את החטא, ולפיכך אין ודוים מתקבל. וכפי שפסק הרמב"ם (תשובה ב ג): "כל המתודה בדברים ולא גמר בלבו לעזב, הרי זה דומה לטובל ושרץ בידו, שאין הטבילה מועלת לו עד

שישליך השרץ, וכן הוא אומר (משלי כח ג) 'ומודה ועזב ירחם'.

ה'פרדס יוסף' מוסיף ואומר כי ודוי מן השפה ולחוץ לא רק שאינו מועיל, אלא הוא חטא ועוון, ועליו אנו מתודים ביום הכפורים באמרנו: "על חטא שחטאנו לפניך בודוי פה" - בודוי הנאמר רק בפה, מבלי חרטה ועזיבת החטא.

באופן אחר באר רבי עזריה פיגו, בעל 'גדולי תרומה': עקר התשובה הוא שיכיר החוטא בגדל חטאו ולא ינסה להקל מחמתו ולתלותו בסבה כלשהי. כאשר אדם מסיר מעליו את מלא האשמה ותולה את חטאיו באחרים, חרטתו אינה פנה וממילא התשובה אינה משלמת ואינה מתקבלת. אף כאן נאמר: "והתודו את עונם ואת עון אבתם", שבודוים הם תולים את סבת חטאם באבותיהם שגרמו להם לשקע בחטא, ולפיכך אין הוא מתקבל

(בינה לעתים דרוש ז).

ואלו רבי יוסף שאול נתנזון מלבוב פרש על פי פסק הרמב"ם (שם ג) שאין די שיתחרט החוטא על העברות שעבר בפעל, אלא עליו אף "לחפש בדעות רעות שיש לו ולשוב מן הפעס ומן האיבה ומן הקנאה ומן ההתול... ואלו העוונות קשים מאותן שיש בהן מעשה". כאן התחרטו המתודים רק על "מעלם אשר מעלו בי" - בפעל, מבלי להביע חרטה על חטאי הלב, ולפיכך לא התקבל ודוים.

האדמו"ר רבי יששכר דב מבעלז הסביר כי הודוי צריך להאמר בהכנעה ובשברון לב, ואלו כאן מעיד הפסוק שודוים נאמר בעזות פנים: "והתודו... במעלם אשר מעלו בי", באותה עזות שהיתה להם כאשר מעלו בי, ולפיכך לא התקבל (קבץ אור הצפון קלא עמ' יט וירא תשס"ד).

גדלות ה' נפרת בהטלת מורא

"כי גדול ה' ומהלל מאד ונורא הוא על כל אלהים"

בעל ה'כלי יקר' מפרש כי כונת פסוק זה ללמד שגדלותו של הקדוש ברוך הוא נפרת כאשר הוא מטיל מורא "על כל אלהים". כך היה בעת יציאת מצרים: אלילים של המצרים היה הטלה, אשר סמל בעיניהם את מזל טלה השולט בחדש ניסן, ממנו יראו ולו סגדו. בכך שצוה על ישראל לקחת להם טלה לקרבן הפסח בעשור לחדת שחל באותה שנה בשבת ולקשרו למטתם, ללא פחד ומורא מנקמת המצרים שנמנעה בנס (ראה טור או"ח תל א), הראה הקדוש ברוך הוא לעיני המצרים שאין ממש באלילים, וכך התגדל והתהלל שמו.

בזה מפרש בעל ה'כלי יקר' את מקור השם "שבת הגדול" שנתנו לשבת שלפני פסח: כיון שבשבת שלפני יציאת מצרים נודע "כי גדול ה' ומהלל מאד", בכך שהטיל ה' מורא על אליל מצרים בצוותו לישראל לקחת שיה ולקשרו למטתם, הרי ראוי לקרא שבת זו "שבת הגדול" (עוללות אפרים" ח"ב מאמר ס).

ספר רבי מרדכי פריזל, תלמיד ה'חפץ חיים': כשלמדתי בישיבת ראדיו, פנה אלינו ה'חפץ חיים' יום אחד ואמר: "הן התפרסם שמחר יהיה לקוי חמה. מן הראוי אפוא שניצא מחר כלנו להתבונן בהתרחשות מפלאה זו". ואכן למחרת, בשעה היעודה, יצאנו כלנו לחזות בלקוי כשה'חפץ חיים' צועד בראש ואומר בהתרגשות "צריך לראות..."

עם סיום הלקוי חשבו התלמידים כי עתה יסביר ה'חפץ חיים' מדוע כה צפה לראות את הלקוי, ואולם כשראו שעומד הוא להפגס לחדרו, אזר אחד התלמידים אמצ, נגש אליו ושאלו על כך.

הסביר לו ה'חפץ חיים': "בכל הדורות ועד עצם היום הזה, רבים מגויי הארץ סוגדים לחמה ומתיחסים אליה כאליל. לפיכך קבע הקדוש ברוך הוא שמדי תקופה תלקה החמה, למען יראו הכל כי בראיה היא ככל הנבואים ואין עוד מלבדו. היתכן שלא נתרגש ונשמח במעמד שפזה וניצא כלנו לצפות בו?" (מאיר עיני ישראל" ח"א עמ' 533).

"צדיק שימד אמונים"

יהודי יקר!
הקדים גם אתה לבוא
לבית הכנסת, כדי
לענות אמן אחר ברכות
המתפללים.

השומע ברכות השחר מפי
המתפללים ועונה אחריהן אמן, זוכה
לעמוד במבטחה שקבעו חכמים: עניית
תשעים אמונים על ברכות מדי יום.

שו"ת הרמ"ע מפאנו ס' קט; 'מגן אברהם' ו ט

שישה אמנים כנגד שישה נכדים

בציון הקדוש, אחר שאמרתי את תפלת השל"ה ברב עם וברב רגש, התישבתי ופתחתי באקראי את ספר התהלים. התחלתי בקריאת הפרק הראשון שעלה לנגד עיני, והיה זה לא אחר מפרק מ"א המסתיים בפסוק: 'ברוך ה' אלוקי ישראל מהעולם ועד העולם אמן ואמן'.

ראיתי בכך אות משמים כי בחרתי להתחזק בדבר הנכון ביותר. אולם אם לא די בכך, כשהמשכתי לפרקים הבאים, מ"ב ומ"ג, הפתעתי לגלות כי הפסוק 'הוחילי לאלקים כי עוד אודנו ישועת פני', מופיע בהם לא פחות משלוש פעמים, כביכול נועדה הקריאה עבורי: להמשיך ליחל לאלקים, כי מבטח לי שעוד אֶזְכֶּה להודות על כך בקרוב כאשר אראה את הישועה בעיני.

העמקתי עוד להתבונן, וגליתי כי ראשי התבות 'כי עוד אודנו', וכן ראשי התבות 'אודנו ישועת פני', שניהם גם יחד עולים לגימטריה 'אמן'. פסוק זה כאמור נכתב שלוש פעמים, כשבכל פעם נרמזה בו אמן פעמים. ונמצא אם כן שהמלה אמן נרמזה בפרקים אלו לא פחות משש פעמים, פעמים בכל פסוק, כנגד ששת צאצאי, ובמלים שכל משמעותן היא הבטחה ברוחה לישועה...

שבתי מטבריה כשתחושת רגע פושטת בכל גופי. בעיני רוחי כבר ראיתי כעין סימן משמים שבקרוב אֶזְכֶּה לחזות בשמחתם של כל ששת צאצאי הממתנים לישועה, ואכן... הלא-יאמן התרחש: במהלך הקיץ שלאחר מכן התקיימו שש שמחות-ארוסין בזו אחר זו, כשהאחרונה ביניהן התקיימה בערב ראש השנה. ברוך שומע תפלה".

רבי נפתלי, יהודי נכבד הזוכה לשמש בקדש כר"מ באחת הישיבות החשובות במרכז הארץ, זכה לראות בנסיים גלויים עקב התחזקותו בעניית אמן, ובמכתב ששלח למערכת העלון הוא משתף אותנו בהם:

"באותה תקופה השאתי בכבוד את בני האחרון, ובד בבד החלו ילדי הגדולים להשיא את צאצאיהם. מאז ועד היום הספקתי בחסד ה' להשתתף כסבא בלא מעט שמחות של נכדים ונינים, ועם כל זאת אני עדין לא מפסיק להתרגש ולהודות על חסדי ה' הגוברים עלי.

היה זה לפני שנים אחדות, כאשר נות ביתי עוררה את תשומת לבי לעבדה שבוין דפי סדורה הצטברה כבר רשימה של שישה צאצאים העומדים בגיל שדוכים, עליהם היא מתפללת בכל יום ויום שישו למצא את זיוגם.

שישה נכדים המצפים לזיוגם, זהו בהחלט ענין לתת עליו את הדעת. היות שהמעשה ארע בחדש ניסן, ובי"א בו חל יומא דהלולא של רבנו השל"ה הק', מי שתפלתו הנוצעת משמשת רבים בבקשתם על צאצאיהם, עלה בדעתי לשים פעמי לציון הקדוש שבטבריה, מקום הנוצדע כמסגל לתפלה על צאצאים, בפרט ביומא דהלולא, ולהעתיך שם בתפלה לישועת צאצאי.

במהלך הדרך הארכה עד לטבריה הרהרתי בדעתי, באיזו מצוה עלי להתחזק כדי להרבות זכיות לקבלת תפילתי באהבה וברצון, ולאחר מחשבה החלטתי להוסיף חזק במצוה שאותה חבבתי, מצות עניית אמן. כך, אם עד כה הייתי מקפיד לחזר אחר עניית אמן בעקר על ברכות השחר, החלטתי להוסיף ולחפש אחר עוד ועוד אמנים במהלך כל היום, ועל כלל הברכות. אומר ועושה, כבר במהלך הנסיעה הספקתי לשמע כמה ברכות ולענות אחריהן אמן...

שערי גן עדן

עניית אמן במשנת בעל ההלולא

ה'שערי הישר' מליסקא

כ"ז באייר תש"ד

האדמו"ר רבי צבי הירש פרידלנדר מליסקא הי"ד

האדמו"ר רבי צבי הירש פרידלנדר מליסקא נולד בשנת תרל"ד לאביו הגדול רבי חיים מליסקא בעל הטל חיים, ונקרא על שם אביו אמו האדמו"ר הראשון לבית ליסקא, בעל האף פרי תבואה.

משחר נעוריו הלך בדרכי אבותיו הקדושים ועמל בתורה לילות כמים. בהגיעו לגיל שבע עשרה הסמוך להוראה על ידי גדולי הפוסקים בדורו. כבן עשרים ושש נבחר לכהן פאר כאב"ד בעיר גאון, שם יסד ישיבה ששמה יצא לתהלה ונהרו אליה תלמידים רבים.

בשנת תרס"ד, והוא רק בן שלושים שנה, הסתלק אביו האדמו"ר בעל הטל חיים, ורבי צבי הירש הכתר כממלא מקום אבותיו בהנהגת העדה וברבנות העיר ליסקא. שמו וגדלותו נתפרסמו בכל הארץ ואלפים נהרו להסתופף בצלו.

חבר כשלושים חברים נפלאים בכל מקצועות התורה, בהם חברים על התורה, על הש"ס ועל ארבעת חלקי שלחן ערוך. אולם רק ספרו 'שערי הישר' על תהלים, אותו הדפיס בחייו, נותר לפלטה.

כבן שבעים היה הרבי מליסקא בזמן שחדרו גיטותיו של הצורך הנאצי ימ"ש להונגריה ושלחו את היהודים למחנות המוות. נשמתו עלתה השמימה ביום כ"ז באייר תש"ד במשרפות אושוויץ. יחד עם שלשת בניו ורבים מנכדיו, הי"ד.

אמן פותחת שערים

בספרו 'שערי הישר' על תהלים דורש הרבי מליסקא כי הפסוק (תהלים קל ז) 'נפשי לה' משמרים לבקר שמרים לבקר" מרמז לשמירה הגדולה לה זוכה מי שמקפיד על עניית אמן בקול רם, ואלו דבריו:

אמרו חכמים (שבת קט ב): "כל העונה אמן בכל כחו פותחים לו שערי גן עדן, שגאמר (שע"ה כו ב): 'פתחו שערים ויבא גוי צדיק שמר אמנים', אל תקרי 'שמר אמנים' אלא שאומרים אמן". ופרשו התוספות (שם ד"ה פל) ש"בכל כחו" פרושו בקול רם.

לאור זאת יש לפרש את הפסוק שלפנינו כך: המלה 'נפשי' היא כנוי לתפלה, ככתוב (שמואל א טו): 'ואשפך את נפשי לפני ה'". כשנחשב את ערך הגימטריה המלא של ארבע האותיות המרכיבות את השם אֶדְנוּת [אֶלֶף; דָּלֶת; נוּן; יוּד] תהיה התוצאה תרע"א [671], שהיא התרגום הארמי למלה 'שער'. לפי זה נתן לדרש את המלים 'נפשי לה'" כמרמזות למלים 'תפלת שער', כלומר תפלה הפותחת שערים, הלא היא עניית אמן. על תפלה כזו מבטיח הכתוב, שהשומרים שתהיה שגורה על לשונם "לבקר" - ראשי תבות "לענות בקול רם", זוכים ל"שמרים לבקר" העומדים עליהם לשמרם בכל דרכיהם ולהצילם מכל צרה וצוקה ('שערי הישר' שם).

איש לרעהו

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות

מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לנצל ולהדפיס בלי רשות בכתב

מכון אהבת אמת - המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עובדיה דומוביץ ז"ל - רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

לע"נ

אמו"ר ר'

אברהם

אלעזר

בן ר' נפתלי

וינברג

זצ"ל

כ"ז ניסן

שבת קודש כד אייר תשפד: הדלקת נרות: ירושלים: 7:04 תל-אביב: 7:19 חיפה: 7:12 מוצאי שבת: ירושלים: 8:22 תל-אביב: 8:25 חיפה: 8:26 ר"ת: 8:57

פרשת בחוקותי

ברכת השלום

האם המריבה מוצדקת?!

סיפר הגה"צ רבי יצחק מוורקא זצ"ל את הסיפור המדהים הבא: "פעם נסעתי עם מורי ורבי כ"ק האדמו"ר רבי דוד מלעלוב זצ"ל והגענו לעיר אחת, לפתע פתאום ללא התראה מוקדמת, רצה אלי אשה אחת והתחילה להכות אותי, לחרפני ולגדפני:

"אכזר שכמותך. רוצח, תבטיש לך! להפקיר כך אשה וילדים!" היא היתה בטוחה שאני בעלה שנשט אותה ואת ילדיהם ונעלם...

ואם לא די בכך, כל באי השוק התכנסו ובאו "לעזור" לה והצטרפו לגידופיה. בקושי רב עלה בידי מורי ורבי להרגיעה ולחקור אותה על בעלה וסימניו, ולהוכיח לה את טעותה.

כמובן, אחרי שהבינה האשה שטעתה, הזדעזעה ומיהרה לבקש סליחתי על שפגעה בי ועל שגיפדה אותי והרימה יד. השבתי לה: "אינך צריכה לבקש ממני סליחה, שכן לא בי פגעת. את חרפת וגידפת את בעלך ואותו הכית... ואולי מגיעות לו באמת מכות נאמנות..."

סיים הרבי מוואקא במוסר השכל: "כך קורה כמעט בכל ריב ומחלוקת... שני הצדדים צודקים כשהם תוקפים את מה שחושבים כעמדתו של הצד שכנגדם. יש רק לפקוח את עיניהם שמה שדימיינו לעצמם אינו מדוייק; המכות אולי מוצדקות אבל אין זה הבעל..."

באהלי צדיקים

למען השכנת שלום...

כשהתגורר הצדיק רבי יעקב מוצפי זצ"ל בבגדד הקים חברה בשם "אהבת שלום", אשר כל תפקידה היה להשכין שלום בין איש לרעהו ובין אדם לחברו.

היו לילות שהיה רבי יעקב מזמין לביתו אנשים שהיה ביניהם מריבות ואי הבנה הדדית. הוא ישב ודיבר עמם בסבר פנים יפות, באהבה ובחיבה יתירה ובסבלנות עצומה, כדי להשקיט זעמם היה אומר: "גם אני בביתי לפעמים בא לידי ויכוחים, אבל אחר כך מוותרים..."

ולא נח ולא שקט עד שהיה משיג את מטרתו, ואז היה מלווה את בני הזוג שעזבו את ביתו בשמחה ובטוב לבב.

ארי עלה מבבל

אין ברכת הארץ אלא בזמן ששורר שלום בין איש לרעהו!

נלמד מהפסוק: "ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין מחריד" (פרק כג-1)

וכתב רש"י: שמא תאמרו הרי מאכל הרי משתה אם אין שלום אין כלום, תלמוד לומר אחר כל זאת "ונתתי שלום בארץ", מכאן שהשלום שקול כנגד הכל, וכן הוא אומר "עושה שלום ובורא את הכל". והרמב"ן פירש: "ונתתי שלום בארץ" - היינו שלום שיהיה ביניכם ולא תלחמו איש באחיו, וכן פירש האור החיים, שפסוק זה מכוון על בני ישראל.

אמרו חז"ל בגמרא (יבמות סב:): המדריך בניו ובנותיו בדרך ישרה והמשיאן סמוך לפירקן, עליו הכתוב אומר (איוב ה-כד) "וידעת כי שלום אהליך". ויש להבין: מדוע המשיא את בניו ובנותיו סמוך לפירקן יהיה השלום מצוי בביתו?

וביאר רבינו יוסף חיים מבגדד זצ"ל (בספרו בניהו) משום שאם ימותו וישיא אותם, את בנותיו, כשהן מבוגרות יותר, שאז יש להן יותר הרגשה והכרה בשל אחרים, הרי כל מה שיעשה האב לבתו בנדונייתה, לא יהיה חשוב בעיניה לכלום, כי תראה את בנות העשירים, ותתקנא בהן ותרצה שיעשה לה כמותן, ובוודאי אביה לא ירצה, ואז ירבו קטטות ומריבות בבית.

וכך גם הבנים. כשיגדלו ירגישו ויכירו במה שיש לאחרים ויראו מה שמפזרים העשירים בחופות בניהם וירצו כמותם, ואביהם וודאי לא ירצה ואז ירבו קטטות ומריבות

אבל כאשר משיא בניו ובנותיו מוקדם סמוך לפירקן, שעוד עודם צעירים וקטנים ועדין אין להם כאלו מושגים בשל אחרים, אז כל מה שיעשה להם האב, יהיו שמחים בו ולא ימצא קטטה ומריבה בבית, אלא רק שלווה ששון ושמחה.

רעיון נוסף בענין השלום בבית, אמר רבינו יוסף חיים בהקדם השאלה: אם פרעה הרשע ביקש להרע לישראל ולכן הורה להרוג כל הבן הזכר שנולד, מדוע הורה להחיות את הנקיבות?

אלא ביאר בעל ה"בן איש חי" שגם בכך היתה לו לפרעה מחשבה זדונית ורעה. הוא הבין שא"א להרוג את כל הילדים, שכן יהיו נשים שילדו בביתן ולא יצליח לאבד את כל העם, אבל רצה למנוע לכל הפחות את גאולתו של העם. הכיצד יעשה זאת?

ובכן, פרעה ידע שהגאולה תלויה בשלום ובאחדות שישרור בעם ישראל, ותיכנן להפר את השלום בכך שאחרי שרוב הזכרים ימותו והנקבות ישארו בחיים, ממילא יאלץ כל יהודי לשאת כמה נשים. ואז מובטח לו, שבכל בית תהיה קטטה ומריבה עד בלי די ושלום הבית יופר... על כן, לאור האמור, כדי לקרב את הגאולה יש לחזק מבית ומחוץ את השלום והאחדות.

ככל שירבה אדם בעצמו ובעם ישראל את לימוד התורה וקיום המצוות, כן ייטיב עם העם!

נלמד מהפסוק: "אם בחקותי תלכו ואת מצוותי תשמרו... וישבתם לבטח בארצכם ונתתי שלום בארץ" (פרק כו-ג, ד, ו)

נמצאנו למדים, כי מי שחפץ באמת ובתמים לתרום תרומה נכבדה ומכרעת להגנת העם והארץ. מי שחפץ באמת לסייע להדיפת האויבים ומיגורם ובהשגת שלום ובטחון. אין לו אלא למלא וליישם את אותם הוראות המפורשות בתורה: לעמול בלימוד התורה ולקיים מצוותיה; כי רק על ידי אלו מובטח שלום ובטחון בארץ. וממילא, ככל שיותר יתרבה לימוד התורה וקיום המצוות בעם, כן תגדל ותתחזק רשת ההגנה והבטחון.

הורו חז"ל לדורות כי לימוד התורה הוא עוגן ההצלה היחידי והאמצעי הבלעדי להנצל מהאויב כמו שאמרו (במ"ר דברים א-יט) על הפסוק "רב לכם טוב את החר הזה פנו לכם צפונה" (דברים ב-ג) מהו "פנו לכם צפונה"? אמר להם, אם ראיתם שמבקש להתגרות בכם ברחו לתורה! ואין צפונה אלא תורה שנאמר (משלי ב) "צפן לישרים תושיה". וכך גם אמר הקב"ה לאברהם: אתה עסקת בתורתך, חייך שאני מגן לך. כשם שהמגן אוהז החרב אפילו זורקים בו חיצים ואבנים המגן מקבלם, כך אני מגן לך. ולא לך בלבד אלא אף בניך, אם יהיו עוסקים בתורה כשם שעסקת אתה כך אני נעשה להם כמגן שנאמר "אמרת ה' צרופה מגן הוא לכל החוסים בו".

ולכן כששלמה המלך לקח מן העם עבדים ואנשי מלחמה, השאיר שישית מן העם שיעסקו רק בתורה כי ידע שרק מכח עסק התורה יוכל לנצח במלחמה, כפי שביארו חז"ל (שבועות לה:). בפסוק "כרמי שלי לפני" [=זו כנסת ישראל שהיא כרמו של הקב"ה] "האלף לך שלמה ומאתים לנוטרים את פריו" - אומרת השכינה שעל כל אלף איש שלקח שלמה לעצמו להיות לו לעבדים ולעבודת הצבא ולמלחמה, השאיר מאתים לנוטרים את פריו שהם "רבנן", היינו הת"ח ששומרים על ישראל בתורתם (כפי שביאר הנצי"ב בספרו **מרומי שדה**).

לא בכדי מכונה המלחמה הזו שניחתה עלינו משמחת תורה תשפ"ד בשם "חרבות ברזל", משום שהיא אכן מנוהלת בניסים גלויים בזכות לימוד התורה שנקראת "חרב", והיא חרבם של ישראל לנצח במלחמות. כמו שכתב הנצי"ב בפירושו **העמק דבר** (בראשית יב-יז): "תורה נקראת חרב וכדכתיב (תהלים מה) "חגור חרבך על ירך"... ואיתא בגמרא (שבת סג.) ההוא בדברי תורה כתיב. למדנו שתורה היא כלי מלחמה לנושאיו נגד כל הצרות כמו חרב... שעל כן נקראת התורה "משמרת" דכתיב ושמרו משמרתך, משום שהתורה משמרת מכל רע". עכ"ל.

וכן הביא הנצי"ב בפירושו עה"פ (בראשית יד-יד) "זירק את חניכיו": "זכות התורה היא חרב של ישראל, ובזה הזכות הגין ה' ולחם בשביל אברהם. על כן, כל שהמלחמה כבידה, יש להעמיק יותר בהלכה ולשנן את החרב. וכך עשה אברהם, הריק את חניכיו בהלכה עמוקה עד שהיה קשה להם להבין והוריקו פניהם. עכ"ל.

לאור אמרות חז"ל ודברי הנצי"ב בביאור הפסוקים, שלימוד התורה היא חרבם של ישראל להגן ולנצח את האויב. הרי שכל מי שדר בארץ הוא חייב לישא בנטל הבטחוני הזה ולעסוק בתורה, ואינו יכול להשתמט מהשירות החיוני וההכרחי הזה בתואנה שהוא "תורם" כביכול לבטחון בדרך אחרת. שהרי אותם מקורות בתורה ליזכותינו על הארץ, הם גם המקורות לכך ששמירת הארץ תלויה אך ורק בלומדי התורה!

ואשר על כן, אין זה מוסרי והגיוני להפיל את כל הנטל הביטחוני החיוני הזה רק על כתפי ה"מיעוט החרדי" שמייגע עצמו בתורה בישיבות ובכוללים במסירות ובעיוני, ואילו אחרים (המשתמטים מכאן ומכאן) פוטרם עצמם ב"שלום עלי נפשי", אף שאם קשה להם להיות ספונים בבית המדרש.

יתר על כן, הרי זה עוול נורא ובל יכופר להפריע לאלו שכן לומדים ולנסות להוציא אותם מבית המדרש ולמנוע מהם את לימוד התורה שהוא "חרבם של ישראל לנצח במלחמות", כאמור, ובכך לסכן רח"ל את כל העם. ואדרבה, הורו לנו חז"ל שאם פגש בך מנוול זה (היצה"ר) משכחו לבית המדרש, ולא להיפך.

וכזעקתו הנוקבת של הגרא"ל **שטיינמן** זצ"ל - שהיה מראשי הלוחמים בדורינו נגד מהרסי התורה - וכך זעק: "עלינו לחשוש ולפחד מאותם העומדים כנגדינו ומנסים לערער את מעמדם של בני הישיבות לומדי התורה בדורינו ורוצים שילכו לשרת בצבא, יותר מהחשש של האיום האיראני רח"ל. כאשר אלו המנסים לערער את מעמדם של לומדי התורה, הרי הם מסכנים את קיומינו כפשוטו, ולא רק את קיום נפשותינו אלא גם את קיום גופינו, בכך שמנסים למנוע את ההגנה האמיתית שהיא לימוד התורה בטירתה שרק היא מנגא ומצלאל".

כרוז תקיף כנגד הגיוס...

בימי מלחמת תש"ח (המכונה "מלחמת השחרור"), היתה ירושלים במצור, במצוק וברעב ומצב תושביה הלך והחמיר. הלחץ על בני הישיבות בכלל ובירושלים בפרט שעליהם להתגייס לצבא היה גדול והתעמולה כנגדם הלכה וגברה. בין מנחה למעריב היו נכנסים לבתי הכנסת ומגייסים בכח צעירים ובני תשחורת.

בני ישיבה רבים התגייסו, ובמצב שנוצר היה חשש רציני ביותר לעתידן של הישיבות בארץ ישראל והיתה סכנה גדולה שקול התורה לא ישמע עוד ח"ו, ושוב לא תהיה כל זכות להגן על תושבי הארץ, חלילה [כפי שמפורש בתנ"ך ובש"ס שרק זכות לימוד התורה מגינה ומצילה].

הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל, שראה את המצב הנורא הזה ואת גודל הסכנה הבטחונית האורבת ליושבי הארץ באם יפסק ח"ו קול התורה, קם כארי והתנשא כלביא, בעוז ובגאון להצלת העם היושב בציון, ופרסם כרוז תקיף ביותר כנגד גיוס בני הישיבות.

בדרך עץ החיים

"הנס בזכות עמל התורה"...

שאל פעם אדם את החזון איש: מפני מה בזמנינו אין מצוי לראות ניסים גלויים המונהגים בהשגחה פרטית מהש"ת (בשנה זו, תשפ"ד, ודאי לא היה שואל את שאלתו) השיב לו החזון איש: גם בזמנינו אפשר לראות ניסים גלויים הבאים מכח עמלה של תורה וכמעשה הבא:

ביום שסיים החזון איש לכתוב את חיבורו העמוק על מסכת עירובין, ישב בבית הכנסת במינסק, והיה זה בתקופת מלחמת העולם הראשונה. בעת ההיא מי ששהה בלא ניירות ומסמכים מתאימים היה חשוד כמרגל.

לפתע נכנס אדם לבית הכנסת והודיע כי קבוצת חיילים עומדים לפשוט על העיר לחפש אנשים שאין להם תעודות. החזון איש שלא היה לו שום תעודה ומסמך מתאים, יצא מבית הכנסת לכיוון העיר כדי להתחבא שם עד יעבור זעם.

והנה בהגיעו מחוץ לעיר הבחין החזון איש כי כל החיילים עם מפקדיהם עומדים שם וממתנינים להכנס לעיר. בלית ברירה החל החזון"א להחיש צעדי, וכך עבר בין שתי שורות של חיילים... עד שהגיע לעיר. וכאילו היה "רואה ואינו נראה" כי אף אחד מן החיילים לא ראה ולא הבחין בו.

הפטיר על כך החזון"א שהוא בטוח שהנס הגלוי שאירע לו היה בזכות לימודו ועמלו במסכת עירובין, ומכאן שכל הרוצה לראות, יכול לראות בכל יום ובכל שעה ניסים גלויים בהשגחה פרטית...

עפי" פאה"ד

רפואה מכח לימוד התורה...

אירע פעם שאחד מאנשי הצוות של ישיבת טעלז, חלה במחלה קשה. הוא הוצרך לעבור ניתוח נירולוגי והורדם. אך לא התעורר מהניתוח. בני הישיבה התפללו לרפואתו, אף הוסיפו לו שם, אבל מצבו לא הוטב.

באחד הימים הודיע הרופא לראש הישיבה, הגאון **רבי אליהו מאיר בלזך** זצ"ל, שאם תוך יממה לא יהיה שינוי דרמטי במצבו, המצב אבוד...

או- **אז** התפרץ הרב בלזך לבית המדרש וזעק בקול נשנק: איפוא אהבת חברים שלנו?! ואז הכריז כי יש לנו את כח התורה, ואת השעה והבאה יקדישו כולם ללימוד רצוף בלי להפסיק שניה אחת, לזכות רפואתו של החולה. אפילו את עובדי המשרד והמטבח שלח לבית המדרש, והקירות רעדו מקול התורה.

כשהתסיימה השעה, צילצל הטלפון הציבורי. מבית החולים הודיעו שהחולה התעורר לפתע מתרדמתו! ולאחר כמה ימים הוא חזר לביתו בריא כאחד האדם.

הלמות עמלים

שלימות בגמילות חסד - כאשר נעשה באופן המועיל ביותר לזולת!

נלמד מהפסוק: "ונתתי גשמיכם בעתם" (פרק כו-ד)

ואמרו חז"ל: מהי בעתם? לא שכורה [שלא תשתה יותר מדי] ולא צמאה אלא בינונית. דבר אחר: בעתו - בלילי רביעית ובלילי שבתות. ופירש רש"י: שאין טורח על בני אדם דאין הולכים בדרכים (תענית כב:). עוד אמרו חז"ל (מד"ר לה-ט): בימי הורדוס המלך היו גשמים יורדים בלילות, ובשחרית נשבה הרוח נתפזרו העבים וזרחה החמה, נתנגבה הארץ והיו פועלים יוצאים ועוסקים במלאכתם, ויודעים שרצון אביהם שבשמים הם עושים. כך צריכה להיות ההטבה מאדם לחברו, באופן הנוח ביותר לחברו.

מאופן ההטבה שמטיב הקב"ה עם בריותיו כדוגמת ירידת הגשמים, שאין בצורת ירדתם טירחה וצער לבני אדם, כך עלינו ללמוד לנהוג כן עם הזולת, מחובת ההתדבקות במדותיו של הקב"ה וההליכה בדרכיו, שתהיה ההטבה באופן הנוח ביותר לזולת ובאופן המתאים לו.

ולא זו בלבד, אלא כל מה שברא הקב"ה בעולמו אין זה רק כדי להטיב עם עולם שלם. אלא המטרה של כל הבריאה עם כל תענוגי העולם. כל הארמונות, הבניינים והטובות שישנו, הם עבור אדם אחד בלבד! וכדברי חז"ל (סנהדרין לז). "לפיכך נברא אדם יחידי ללמדך וכו' לפיכך כל אחד ואחד חייב לומר בשבילי נברא העולם". והיינו שהקב"ה טוב ומיטיב ואוהב חסד עד שרצונו היה לברוא את כל העולם עם כל תענוגיו עבור כל יחיד ויחיד.

וממילא זה לימוד לכל אדם לעשות חסד עם חברו, ויתן לו את כל הטוב האפשרי. לדאוג שיהיה לו כל צרכיו. שהשני לא יהיה בעיניו מתחרה שצרה עינו בו, אלא אדרבה, יתן לו את כל הטובות שבעולם.

אחד מעיקרי התשובה - כותב **רבינו יונה ז"ל** (בשערי תשובה שער ראשון - מז) הוא לרדוף אחר פעולות החסד והאמת, כענין שנאמר (משלי טז-ו) "בחסד ואמת יכופר עוון ויביראת ה' סור מרע". ואמנם אם חוטא לא שב אל ה', לא יתכפר עונו בפועל החסד, כמו שנאמר (דברים יז-יז) "אשר לא ישא פנים ולא יקח שוחד". ופירשו חז"ל: לא יקח שוחד מצוה, למחול ולהעביר על העוונות....

ונבין בזה מה שמספרים חז"ל בגמרא (סוטה מ). שנמנו חכמים ביניהם והחליטו למנות את רבי אבהו לראש הישיבה. אך רבי אבהו אמר להם: אל תמנו אותי לראש הישיבה אלא את רבי אבא דמן עכו, משום שהוא חכם גדול וראוי יותר ממני.

ומדוע אמר כך? משום שראה שרבי אבא עני ואביון ומרובים הם בעלי חובותיו, ומי שנתמנה לראש ישיבה היו מעניקים לו מתנות וממון ומעשירים אותו, ורצה רבי אבהו לחלץ את רבי אבא מעונו ומחובותיו המרובים.

ואולם הקשה **העיון יעקב**: מדוע ויתר רבי אבהו על התמנותו לראש ישיבה, הרי אין זה רק ענין של כבוד ועושר, אלא יש בזה, בעצם המינוי, מעלה רוחנית גבוהה, כפי שאמרו חז"ל (סנהדרין יד). שכל העולה לגדולה מוחלים לו על כל עוונותיו, ואיך וויתר רבי אבהו על מעלה נשגבה זו?!

ותירץ העיון יעקב, כי מעשה החסד שעשה רבי אבהו עם רבי אבא, הוא כה גדול ונשגב, עד שגם בו יש כדי לכפר עוונותיו, וכמו שהבאנו מרבינו יונה, והמקור לכך מדברי חז"ל (ברכות ה): שמצוות גמילות חסדים מכפרת עוון ולמדו זאת מהפסוק, "בחסד ואמת יכופר עוון".

וכתב המהר"ל זצ"ל (בנתיבות עולם - נתיב גמ"ח פ"ג) כי ההטבה והחסד שגומל האדם עם זולתו, גורמת לו התעלות ומרוממת אותו אחרי השי"ת להיות קרוב אליו, לפי שהולך הוא בדרכיו של הקב"ה, והקב"ה מצילו ומגיניו, וכפי שמשפיע האדם טוב וחסד על זולתו, כן יושפע עליו משמים שפע טובה וברכה.

גומל לאיש חסד כמפעלו...

שמענו מפי **הגאון רבי אפרים רוטשילד שליט"א** (מרבני קרית ספר) מעשה מופלא על **הגאון רבי יחיאל מיכל שטרן שליט"א** כפי שהעיד בעל המעשה על עצמו (ויהיה החיזוק מפירסום מעשה זה לזכות רפואתו השלימה של רבי מיכל):

לפני מספר שנים חלה רבי מיכל במחלה קשה במעיו. כדי להציל את חייו קבעו הרופאים שעליו לעבור ניתוח קשה שבסיומו ספק גדול אם יוכל לאכול בדרך הטבעית כשאר האדם, רח"ל. רבי מיכל שמע זאת ונכנס ללחץ גדול ולא ידע את נפשו מרוב פחד וחרדה: איך יוכל לחיות במצב נורא שכזה. בני המשפחה ניסו להרגיע את רוחו ולהפיס דעתו אך לשווא. ככל שהתקרב יום הניתוח כך גברו אצלו הלחץ והחרדה.

והנה הגיע יום הניתוח, ולתדהמתם הרבה של בני המשפחה התעורר רבי מיכל משנת הלילה שלפני הניתוח, כשהוא שליו ורגוע לחלוטין ואף הראה אופטימיות ושמחה. כשהרגיש בפליאתם פתח וסיפר מעשה מדהים שאירע לו הלילה, אך תחילתו לפני עשרות שנים וכך סיפר להם. ונביא כאן את הסיפור בקצרה:

הדבר אירע לפני כארבעים שנה. רבי מיכל התפעל מאוד ממה שסופר על הצדיק **רבי אריה לוי זצ"ל** שכידוע היה מבקר חולים ומצורעים במסירות ללא חשש של הדבקות. החליט רבי מיכל שגם הוא יעשה מעשי חסד בהקרבה אישית, והיה מבקר בקביעות במושב זקנים כדי לסייע לכל מי שנזקק לעזרה.

והנה באחד הביקורים פגש בזקן שבור ורצוף בוכה במר נפשו, שאלו רבי מיכל: מה קרה? על מה ולמה בוכה כל כך? והשיב שממילא לא יוכל לעזור... אך רבי מיכל לא הרפה עד שגילה לו הזקן כי הוא חולה מאוד במעיו וצריך לעבור ניתוח להצלת חייו אך זה עולה הרבה כסף ואין לו מאומה. וגם הבנים שלו מתעלמים, בטענה שאין בידם לעזור... ואינו יודע מאין יבוא עזרו.

הרגיע אותו רבי מיכל והבטיח לו שהוא ידאג להוצאות ויסדר לו כל מה שצריך. באותה תקופה קיבל רבי מיכל מילגה מהכולל בסך 50 ל"י לחודש ועלות הניתוח 300 ל"י. נטל על עצמו חובות ושילם מכספו את הוצאות הניתוח והרפואה של אותו זקן עד שהחלים. (נציין שהטיפול בזקן חזר על עצמו כנ"ל עוד מספר פעמים והכל לקח רבי מיכל על עצמו).

בנתיים נפטר הזקן לבית עולמו ורבי מיכל שכח מכל הסיפור. אך בלילה שלפני הניתוח, הופיע לפתע אותו זקן בחלומו של רבי מיכל ואמר לו בערך כך: לא שכחתי את כל מה שעשית למעני. ביקשתי לפני כסא הכבוד שירחמו עליך בזכות החסד שעשית עמדי וישלחו לך רפואה. באתי לבשר לך שאין לך מה לפחד. לא יאונה לך כל רע והכל יעבור בהצלחה. סיים רבי מיכל: אני בטוח בבשורת הזקן ולכן נרגעתי לחלוטין.

לאחר הניתוח סיפר הרופא, כי בדרך נס הצליח הניתוח בלי שיפגע במקום ממנו חששו בתחילה שיגרום לתוצאה הקשה. רבי מיכל החלים וחזר לאיתנו ושב לאכול כדרך כל האדם. [כשמע **הגרי"ש אלישיב זצ"ל** את המעשה, הגיב בהתרגשות: ארבעים שנה המתין הקב"ה לשלם לרבי מיכל שטרן שכר פעולתו בעוה"ה, ושמרו לשעה שיזדקק לכך].

לגמול חסד עם יהודי...

יהודי בא לפני בעל ה"מכתב סופר" וביקש ממנו טובה: "הן רבינו נמצא לעתים תכופות בוינה, עיר המלוכה, לרגל עיסוקו בענייני הכלל. יש שם אציל נכרי בעל השפעה, ואני זקוק לטובה ממנו. שמא יוכל הרב לדבר עמו". בירר בעל ה"מכתב סופר" ונמסר לו שאותו אדון לא יהיה בביתו אלא בראש השנה.

לא שהה בעל ה"מכתב סופר" בקרב בני קהילתו ועם בני משפחתו בראש השנה בקראקא, אלא התעכב בוינה בראש השנה. ולאחר התפלה צעד במשך שעותיים תמימות לבית אותו אדון, כל זאת כדי לגמול חסד עם יהודי! **רבינו שמעון סופר - הגדת החת"ס**

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

שלושה סיפורים – מסר אחד

הסכום: מתנה. ואם יחזיר - יחזיר.

למחרת. למחרת! נכנס אלי לנגריה אדם לא מוכר ושואל:
'אתה מכיר אותי?'
-לא.'

'אני פלוני אלמוני' מציין האיש ומזכיר לי את זהותו.

מסתבר שלפני שנים רבות ביצעתי לו עבודת נגרות גדולה בביתו. מאז נעלמו עקבותיו. את התשלום על העבודה לא קבלתי, וכבר שכחתי מכל העניין. על גבול היאוש...

והנה עומד האיש לפני. מושיט לי מעטפת כסף במילות התנצלות.

מיותר לציין שבמעטפה היה הסכום המדויק שרק אמש(ו!) הענקתי לאותו תלמיד חכם שהיה שרוי במצוקה...

* * *

וכך הולך ומתגלגל לו גם הסיפור הבא בפיו של הרב מזלומיאן:

במוצאי שבת של פרשת ויקרא שנת תשפ"ג, שמעתי מידיד יקר - **מר רון הי"ו**, נהג מונית בשכונתנו בחולון, יהודי "חילוני" בהגדרתו אך אוהב מסורת ומורשת ולא נוסע במונית בשבת-קודש:

'ביום שישי האחרון הפרנסה לא היתה מוצלחת, בלשון המעטה. אני יושב במונית, בתחנת המונית שלי בחולון, וממתין וממתין וממתין, ומאומה לא קורה. אין הזמנות=אין פרנסה...'

'החלטתי שאני נוסע לתל-אביב, אולי משם תבוא הפרנסה. הגעתי לאחד מרחובותיה הגדולים של העיר, ופתאום אני רואה נפנוף של אנשים. אני מתקרב. שני תיירים דוברי אנגלית מבקשים נסיעה לירושלים. אני מתבונן בשעון, עוד 45 דקות נכנסת שבת. התיירים רואים שאני מהסס ומציעים סכום גבוה: "נשלם לך 400 ש"ח, רק תקח אותנו בבקשה".

'הרגשתי מלחמה פנימית. מצד אחד כל היום לא הלך בפרנסה, ומצד שני הרי לא אספיק לשוב לפני שבת... הסברתי להם שאיני יכול להיענות לבקשתם וכו'... התאכזבו. גם אני התאכזבתי... אבל שבת זה קו אדום בשבילי!'

'עדיין לא זזתי מהמקום, והנה פתאום מגיע אדם אל המונית: "אני רואה שאתה משכונת קרית-שרת בחולון (מהשלט שעל גג המונית), אני צריך לרחוב דקר".... לא יאומן כי יסופר, הרחוב שביקש ממש סמוך לביתי. לא ביקש לעיר אחרת. לא ביקש בשכונה אחרת בחולון. רק לשכונה שבסמוך לביתי! הסעתי אותו, והרווחתי!'

'הרגשתי כיצד ה' מנסה אותי עד הסוף ממש. כל היום אין פרנסה, והנה בדקה ה-90 מבקשים ירושלים... משעמדתי בנסיון, הפרנסה הגיעה עד אלי, לתוך המונית ממש... לא יאמן!'

סיפר הרב הגאון **רבי ישי מזלומיאן** שליט"א, רב דק"ק 'אביר יעקב' - חולון:

היה זה בחודש אדר של שנת תשפ"ג. אברך יקר המתפלל עמנו בבית הכנסת, היה נוכח בוויכוח קולני, חד צדדי, שהתנהל בבית-כנסת: הגבאי המהולל הודיע קבל עם ועדה לבעל-קורא שלא יקבל את משכורתו!

לא משנה כעת מדוע התנפל עליו הגבאי, אך הבעל קורא סלח על עלבונו. שתק ולא ענה מאומה.

האברך הנזכר, שהיה עד למחזה המזעזע, ניגש אל הבעל-קורא וביקש ממנו את מספר חשבון הבנק על מנת להפקיד לו את כל הסכום. הבעל-קורא, בעדינותו, סרב לקבל. רק לאחר הפצרות שהכסף מקופה מיוחדת של כספי מעשר, ולאחר סיכום שאם יקבל את משכורתו ישיב את הכסף, ניאות לקבל את הסכום.

לאחר כמה שבועות "נרגע" הגבאי (כנראה זה פרק הזמן שהיה דרוש לו...) והעביר את הכסף לבעל קורא. לאחר חג הפסח האחרון, מתקשר הבעל-קורא לאברך הנזכר ומודיע: 'קבלתי את הכסף מהגבאי, ואני מבקש להחזיר לך את הסכום!'

'זה בסדר' עונה לו האברך, 'כבר אמרתי לך שאלו מעות מעשר, טוב יתני אותה לך מתני אותה לאיש אחר' למי ראויים מעות מעשר אם לא לאברכים עמלי תורה!?!...'

הבעל-קורא המשיך לסרב אך לבסוף התרצה.

'ממש לאחר שיחת הטלפון' סיפר האברך 'התעוררה בי תחושה חזקה ואמרתי לאשתי בזה הלשון: "את תראי, עד למחר נקבל את הכסף בחזרה מהשם יתברך - ואפילו כפול!"'

למחרת!! פוגש אחד מתושבי השכונה את האברך ומושיט לו שקית עם מטבעות ושטרות כסף.

'מה זה?'

-'כספי מעשר. רווחים מהחנות!'

החנות המדוברת לא נפתחה אתמול, ואף פעם לא הביא לו בעל החנות כספי מעשר. בדיוק היום, ודווקא אליו, הוא החליט "משום מה" לתת מעשרות.

לאחר ספירת הכסף, היה שם יותר מכפול...

* * *

ככל הנ"ל סיפורי בשיעור. מיד מצביע אחד המשתתפים, ירא וחרד, נגר במקצועו, ומספר:

לפני כ-30 שנה ביקש ממני ת"ח גדול שנקלע למצוקה כלכלית, הלואה כספית גדולה, של עשרות אלפי שקלים!! הרגשתי שזה יותר מתנה מאשר הלואה, ובמחשבה זו באמת נתתי לו את

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון? ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il

מה שנוא עליך אל תעשה לחברך – וגם חייך אליו

{ אז נדברו }

פרשת בחוקותי תשפ"ד | לסדר: "והתהלכתי בתוככם" | גליון מספר: 651

להצטרפות לרשימת התפוצה

במייל:

a8447168@gmail.com

ניתן לקבל את הגיליון בפקס
באמצעות שיחת טלפון:

079-5319191

קראת? נהנית?

רוצה להיות חלק מאיתנו?

שאלת את עצמך איך

תורמים?

באופציות שלהלן:

בבנק: פאג'י

סניף 182

חשבון 747815

ע"ש: שב שמעתא (ע"ר)

ניתן לקבל קבלה מזכרת להחזר מס (ס' 46)

באשראי: "נדרים פלוס"

בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 15 חיפה

למענה אנושי:

052-7683095

054-8446691

תודה מראש!!!

בשורות טובות

לכל בית ישראל!

חג השבועות ממשמש ובא... תן לי שיעורי בית... איך להתכונן...

חג השבועות הולך ומתקרב... ולמרבה האבסורד דווקא חג מתן תורה שעל פניו הכי קל להבין את המשמעות של היום... שזה יום קבלת התורה... נו... מה יש להבין...

אבל לא!! דווקא חג השבועות הוא יום שצריך להבין אותו... מה!!! מה קרה ביום הזה דווקא... סו"ס מסירת התורה נמשכה לאורך כל ה-40 שנה, וגם לפני כן- במרה... אז מה בכל זאת קרה דווקא ביום הזה?? בקיצור: בא נשאל ככה... נגיד שאני מבין מה זה יום מתן תורה... אבל מה שבעיקר קרה ביום הזה, זה **מעמד הר סיני... מה זה המעמד הזה??**

אז לא תאמין... מה שקרה במעמד הר סיני זה... זה לא פחות ולא יותר **מעשה מרכבה!!!!** אוי... תודה רבה... רק סיבכת אותי עוד יותר... מילא עד עכשיו לא הבנתי מה זה 'מעמד הר סיני'... אבל עכשיו אתה עוד אומר לי שזה 'מעשה מרכבה'... אז אני לגמרי מאבד ראש...

אז זהו שלא!!! תתפלא לשמוע... שנכון סודר פרקי המרכבה זה רזי דרזין ומדובר בסודות הכי טמירין... אבל ההבנה הבסיסית של מעשה מרכבה זה דבר הכי קל ושווה לכל נפש...

מרכבה זה מלשון **רכב!!! מכונית!!!** וכמו שלמכונית יש מנוע והילוכים וארבע גלגלים וכמובן יש גם נהג... **ככה על אותו משקל בדיוק!!!** ה' בחר בי להיות הנהג שלו... שאני הקטן עם ההגה שלי ועם הדוושה וההנדברקס שלי... אני אנהיג אותו לטוב ולמוטב... כלומר: הרמ"ח איברים והס"ה גידים שלי, אם אני אנהיג אותם לפי היעדים שה' ציווה אותי... הרי אני בעצמי מרכבה לשכינה הקדושה... וזה הפירוש הפשוט של 'מרכבה'... כמה פשוט!!!

נו... אז מה כל זה קשור למתן תורה?? בגלל שביום הזה הרכב הזה ירד פעם ראשונה לכביש... כלומר: עד יום מתן תורה הרכב הזה היה משחק... זה 'לא עבד'... זה לא נסע... וביום מתן תורה ה' חיבר את ה'חוטמים' והרכב הזה התחיל לעבוד... הרמ"ח איברים והס"ה גידים שלי התחילו להזיז את כל ההנהגה של ה'... כמובן שיש רכבים שהמשיכו להישאר משחק... גוי לדוגמא, עד עצם היום הזה, יש לו רמ"ח איברים בדיק כמוני... יש לו את כל הנתונים שיש ליהודי... אבל זה לא עובד!!! אתה יכול לעשות אן אן אן וזה לא מזיז כלום בעולמות העליונים... ואילו הרכב שלי כן עובד... כן מחובר... אני מזיז את כל ההנהגה... עכשיו: אל תתחיל לשאול אותי איך זה עובד... ודרך איפה זה עובד... כי כאן אתה באמת מתחיל לשאול שאלות של מעשה מרכבה ועד כאן!!! בזה אני כבר לא מבין... זה באמת סודות עמוקים... אבל עצם הרעיון של מעשה מרכבה הוא הבסיס הפשוט של כל יהודי...

זה כמו שנכנסתי פעם לבית חדש שהחשמל עדיין לא עבד... לחצתי על המתג וזה לא עבד... ניסיתי להכניס מאורר לשקע וגם לא עבד... ואילו אחרי שבועיים שוב הגעתי וזה כן עבד... להגיד לך מה החשמלאי עשה בשבועיים האלו?? לאן הוא חיבר ואיך הוא בנה את המעגל החשמלי... אל תשאל אותי... כי אני לא חשמלאי... יש משהו אחד שאני כן מבין (וגם אתה) שעד היום זה לא עבד!!!! ומהיום זה כן עבד!!! על אותו משקל בדיוק---

זה מה שקרה במתן תורה!!! ה' בחר בי להיות הנהג של המרכבה שלי... אני בעצם הוויית ממשמש כמנהיג של כל השפע... עד מתן תורה הרכב עדיין לא עבד... ממתן תורה ואילך יהודי נהיה משהו שעובד!!!! אתה מכיר את השני מתגים האלו שנמצאים אחד ליד השני... ואחד עובד ואחד לא עובד?? זה מחובר וזה לא מחובר?? על זה אתה לוחץ ונהיה אור או חושך... ועל השני אתה יכול להמשיך לעשות קבעציים עד מחר ואין קול ואין עונה ואין קשב...??

אז הנה!!! זה בדיוק ההבדל ביני לבין ביידן... אם תעמיד את שנינו אחד ליד השני... עם כל הכבוד לביידן... אבל אין לו שום השפעה בעליונים!!! יתכן שיש לו פה עמדת כח מאוד חזקה לעשות קבעץ' יותר חזק ממני על המתגים... אבל הוא לא יכול להפעיל כלום בשורש העליון... כל מה שהוא מצליח לפעול זה כבר משהו שנגזר בשמים... קמח טחון טחנת... בית חרוב החרבת... אבל אני?? אני יכול להדליק אור לה' ולהניע את כל ההנהגה קדימה לקראת התיקון השלם... ובאותה מידה אני יכול לעשות כזה רווערס... וה' ירחם... אני גם יכול להפיל את הרכב לתהום... ה' אמנם ברגע האחרון יתפוס בהגה ולא יתן לי להתרסק!!! אבל כל עוד שזה לא בלתי הפיך... הוא מאפשר לי ונותן לי את ההגה וקדימה תנהיג אותי...

תכל'ס... בשורה תחתונה: מה כל זה אומר לי??? מה אני עושה עם המידע הזה??

יופי, הסברת לי שבחג השבועות ה' מסר בידיים שלי את ההגה ואני הנהג של המרכבה של הנהגת ה'... נו... תכל'ס מה אני עושה עם זה?? איפה זה מגיע אצלי לידי ביטוי??

רוצה תשובה קולעת?? מה שמוטל עליך כעת זה פשוט- **תתחיל לכבד את עצמך!!!!!!**

כן... זו העבודה של חג השבועות הממשמש ובה... ההלו... אתה הנהג של הרבש"ע... אתה לא עוד אחד... אתה לא מכונית משחק... אתה מרכבה לשכינה הקדושה... הגוף שלך קדוש!! העיניים שלך קדושות... הפה שלך קדוש!! זה!!! זה המסר שאיתו אנחנו צריכים להגיע לחג השבועות... בכל חג אנחנו מצווים לכבד את ה'!!! אבל בחג השבועות אם תשים לב עיקר העבודה זה לכבד את עצמך!!! ההלו... קדוש שרוי במעך... אתה אדם!!!! אתה שילוב של סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה... אתה חוט מאריך שמשלשל משמים לארץ...

תכל"ס... הלכה למעשה: אברך יקר/בחור יקר: אתה רוצה לדעת האם אתה שייך לצד המתברך או המתקלל?? בא נעשה לך משאל קצר:

האם כבר יצאת פה לנופש בחו"ל?? מה... לא?? אף פעם? איזה מסכן אתה... אז זהו!! שאתה בצד של הברכה... ה' הצליח לשמור עליך מפוקס עד כה... תשמח בזה... כמה הברכה הזו תחזיק מעמד? באיזה שלב אתה תפקח עיניים גדולות ותלמד להכיר סטנדרטים אחרים ברמת חיים וכו'? לא יודע מתי הקללה הזו תפול עליך... מה שבטוח... לבנתיים אתה מבורך... תשמח על כל יום שאתה מצליח לדחות את הקללה הזו.

בחור יקר: האם כבר קנית פלאפון? עשית כבר תיאוריה? מה לא...?? איך לא? מה... אתה לא יודע שזה איכות חיים אחרת לגמרי?? אז זהו!! שמתברר שאתה שייך לזן המבורך... אתה חוסך כל חודש 3000 דקות של פקה פקה פקה... כמה זמן תחזיק הברכה הזו?? מתי יגיע הרגע ה'מאושר' שאתה תקנה פלאפון ומאז תהיה מקולל בבזוז זמן לריק? לא יודע... יום אחד כנראה זה יקרה לך, לי זה קרה בגיל 25 בישיבה... עכ"פ כל יום שזה עדיין לא קורה... תשמח בברכה הזו!!

וכמובן שהדוגמא הכי זועקת מה זה אבי אבות הקללות זה האינטרנט!! מה שנכון נכון... אינטרנט זה כלי עוצמתי שאפשר דרכו לפתור את כל סוגי הבעיות!! אבל הוא גם מייצר אותם... האינטרנט מייצר את כל הבעיות, ופותר אותם בדרך לייצירת הבעיה הבאה... ואם תקרא את הקללות זה השפראך... כל קללה עסוקה בלפתור את הבעיה הקודמת ובדרך לבררון הבא... אפילו הווייז... הווייז הוא אלוף בלהוציא אותך מפקק אחד ולייצר לך את הפקק הבא שהוא בעצמו שלח את כולם לשם, ואל תדאג, גם משם הוא בסוף יוציא אותך ואתה עוד תהיה אסיר תודה לו (כי תאר לעצמך שהווייז לא היה אומר לי איך לצאת מהבוץ שהוא בעצמו הכניס אותי...) אבל מי שלא מחובר לרשת הוא נראה די יבש... אין לו את האיפלקציות של הרשת... הוא לא אסיר תודה לרשת... כי היא לא הצליחה להכניס אותו לשום בוך שהוא יהיה חייב לה את החיים שלו שהיא חילצה אותו משם... אם בחוקותי תלכו, יהיה לשם שקט תעשייתי, לא יהיו בעיות וממילא לא תצטרכו לפתור אותם ותהיו עסוקים כל הזמן בלאגור עוד נצח נצחים ועוד... תכל"ס, בא ננצל את התקופה הקצרה שנקראת החיים!! לא לקחת ללב... זה בסה"כ תקופה, אנחנו לא גויים ורשעי ישראל שכאן הם מתחילים וגם נגמרים... אנחנו בונים על משהו בסדר גודל אחרי לגמרי... גם הם מבינים שיש תקופות בחיים שנאלצים להסתפק במה שיש... בפרט בשיפוצים... וכעת לך תלמד רמב"ם הלכות תשובה פ"ט תלמד אותו בעיון, מומלץ מאוד...

לשעבר שהוא היה בטופ שבטופ, הוא לא מסוגל לרדת מהסנדרט הזה!! ולכן בעולם האמת הוא נחוש להיות בשיא!! ולכן כאן ב'תקופה' של החיים הוא התרצה לחיות בדירת 40 מ"ר כדי ששום דבר לא יפריע לו ב'תקופה' הזו לצבור הכי ולהגיע שם לשיא... להזכירך: ה'תקופה' הזו כבר מאחורינו, לזכרו תאוות נפש...

תחשוב שבוע 1300 שנה אתה תשב שם ותחליף חוויות עם חברותא שלך מהדור הזה... ואתם תחליפו נוסטלגיות על **התקופה היא...** על איזה **תקופה** אתם תדברו?? על התקופה של הקורונה או של המלחמה?? מה התשובה? אתם תדברו על התקופה של ה-120 שנה האלו... כל ה-ימי שנותנו בהם שבעים שנה, הכל יכנס תחת קטגוריה של תקופה אחת!! תבין: כשמדברים על נצח נצחים... אז כל החיים שלנו מקבלים פרופורציה של 'תקופה'!!! בן תורה שחי מהיד לפה ולאורך כל שנות חייו הוא חי בצמצום... אין אנחנו מתבטאים עליו? כל החיים שלו היו קשים... ומה האמת?? הייתה לו 'תקופה' שהייתה קצת קשה, התקופה של החיים!!! כמובן שאנחנו לא מזמינים את זה... אף אחד מאיתנו לא מחפש תקופה כזו 'קצרה' של חיי דחק... אבל לפחות לקבל פרופורציה בייחס לרשע וטוב לו שחגג וזלל ועשה מה שבא לו והשעה שיחקה לו... אל תעמוד ותשאל למה?? למה היה לו כ"כ טוב??

כי תחשוב עליו ביום שאחרי!! ושוב: אם אתה לא מאמין בהשארית הנפש... אז לא אמרתי כלום... אבל אנחנו כן מאמינים!! ותחשוב מה עובר על בן אדם שחגג וחגג וזלל וסבא וכל ימיו היו כחגים והוא עלה עם בטן מלאה ופרפרים בראש לעולם האמת... מה איתו???

טען לי חילוני אחד: אתה לא ריאלי!! זה שאתה לא לומד מקצוע... זה אומר שאתה לא חושב צעד אחד קדימה... מה... מאיפה תחיה? מאיפה תתפרנס? מה יהיה איתך 50 שנה קדימה?? **אמרתי לו:** אני רוצה לשאול אותך שאלה... הרי יום אחד אתה תמות!! לא משנה באיזה גיל, אבל זה יקרה... וכשאתה תעצום עיניים יקרה שם משהו!!! או שיש השארית הנפש או שלא... מה שבטוח: אתה חייב לוודא במאת האחוזים שאין השארית הנפש!! כי כל עוד שיש אחוז הכי קטן שיש השארית הנפש, אז אתה בבעיה מאוד מאוד קשה... כי אם יש השארית הנפש, אתה תגלה שלא היית ריאלי, לא 50 שנה קדימה כמוני אלא אינסוף שנים קדימה... בקיצור: אתה פה הלא ריאלי!! אתה הוא זה שמשחק ראש קטן ומעדיף לחמוק ולהתעלם ולא להעיז לפתוח את הנושא מה הולך לקרות איתי שניה!!! שניה אחרי שאני עוצם את העיניים והרי אין לך בזה משנה סדורה, (אין חילוני אחד בעולם שיודע בוודאות שאין משהו!! אין כזו חיה... כל אתאיסט שכופר, הוא בסה"כ החליט להניח כל מיני נושאים מהותיים לא מטופלים וממילא מצידו הם לא קיימים... אל תהיה לי כמו החרדים האלו שחושבים שלחילוני יש שיטה מוצקה באיזה נושא של אמונה) ואתה עוד הופך אותי ללא ריאלי... אני במקרה הכי גרוע לא ריאלי חמישים שנה קדימה... אבל אם יש השארית הנפש... אתה אבי אבות הלא ריאליים...

הבנת מה קורה פה?? אגב: שלא תחשוב לרגע שאני אוהב במה שאני אומר... אני נמצא בדיוק באותו מקום כמוני כמון... כלונו חיים את היוםיומם... את ההווה... כלונו צריכים את הרענון הזה...

אה... שאלה מזעזעות!!! מדובר בנתונים שאי אפשר להתווכח איתם!!!!

נו... ומה התשובה?? תגידי אתה...

התשובה היא: שנכון!! ר' מיכאל נעקד באושוויץ ונשרף בדמי ימיו עקה"ש, ואילו מייקל המשיך לאכול פיצות ומת על מטתו בגיל 85...

אבל הההלו... סו"ס אתה יהודי!! ואני ואתה מאמינים בהשארית הנפש, ואם ככה, אתה מבין ששניהם!! גם מיכאל וגם מייקל שניהם נמצאים **ברגע זה ובשניות אלו** באיזשהו מקום שם בשמים!! שניהם כבר יותר מחמישים שנה לא אוכלים פיצות!! שניהם כבר חמישים שנה לא נמצאים לא באושוויץ ולא במנהטן... על הפיצה ממזמן עבר שיעול עיכול... אבל אבריו ופדריו של ר' מיכאל שנעקד על קדה"ש, הם אף פעם לא גומרים להתעלעל ע"ג המזבח... אפרו ממשיך להיות צבור ע"ג המזבח יחד עם אפרו של יצחק אבינו, ונשמתו כעת נמצאת בחיקו של הכהן הגדול מרן החפץ חיים... אז נכון שמייקל אכל הרבה פיצות... ועשה הרבה כסף, אבל בבקשה... מה יש לו מזה עכשיו... אלו דברים שהם מצד אחד כ"כ פשוטים!!! ומאידיך אנחנו ממש ממש לא חיים כך... הפיצות שמייקל המשיך לאכול בו בזמן שחברו מיכאל מת בשואה מסכך... הפיצות האלו מאוד מטרודות אותנו... אנחנו רואים בזה שאלה עצומה באמונה... כמובן שאי אפשר לזלזל בניצול שואה שחוה את השאלה הזו מול העיניים שלו... אבל אני ואתה שמדברים כעת מול המצבות ששים שנה לאחמ"כ... ששניהם כבר נמצאים בעלמא דקשוט כמעט יותר שנים מאשר כמה שהם חיו בעולם הזה... אז הההלו... תרגע...

יש עולם האמת!! אסור לנו לשכוח מהעובדה הזו...

ר' מיכאל קיבל מהחפץ חיים את הברכת כהן הכי נפלאה בעולם!! הוא זכה להפסיד 30 שנים נוספות של פיצות... בשביל לזכות להיות חלקו בחיים וצורר בצרור החיים וה' הוא נחלתו לנצח נצחים... ואילו מייקל, מייקל הרי לא מת!! הוא יהודי!! הוא נמצא עכשיו באיזשהו מקום בעולם האמת!! ושהחזיק זהה שאתה מתחזק מהביזנס שהוא לא לקח איתו וממנעמי עולם שהוא השאיר כאן... שיהיה זה לעילוי נשמתו...

שכל הסיפורים של הכאן ועכשיו לא ישכחו מאיתנו את האמת הפשוטה... הההלו... אנחנו פה בפרודור!! אנחנו בונים על העתיד!!

שתבין: בחיים יש כל מיני תקופות... יש תקופה כזו ותקופה כזו... יש תקופה יותר טובה, ויש תקופה יותר קשה... אבל אסור לשכוח שכמו שיש תקופה בחיים!! יש גם חיים שהם בעצמם תקופה!!

אנחנו כעת בתקופה מאוד יחודית... קוראים לה החיים!! ובתקופה הזו הרב אורי זוהר החליט להסתפק במועט... כי הוא טען שהוא בתור במאי ושחקן

גיליון מס' 563 פרשת בחוקות
תשפ"ד שנה שנים עשרה

לעילוי נשמת 45 ההרוגים
הקדושים במירון
במלאת ג' שנים לאסון
ל"ג בעומר תשפ"א

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי זצוק"ל

בעלי אסופות - עמל התורה

תמיד למרום לזכות לאסוקי שמעתא הס המה המלאכים היוצאים מעמל התורה, וכתב בתשובות וכתבים (או"ח סי' ק"ד) ולברר שמעתתא לסעיפי ולדיני זהו עיקר עמלה של תורה שהגדילו חכמים באור ענינה, וכתב בקובץ אגרות (ח"א סי' מ"ד) ואחרי שהאדם מתעמל זמן מועט בתורה קונה אהבת התורה והוא מתאוה ללימוד יותר מכל תענוגי העולם וכתב (שם ח"א סי' ב') שאחר העמל נפתח שער אורה חדש אשר השכל מתענג ללא קץ, וכתב (שם) דהלימוד והתפלה קשורים זה כזה עמל הלימוד עוזר לאור התפלה והתפלה עוזרת את הלימוד.

בענין לימוד וחיפוש במאגרים תורניים

בס' שמחת מרדכי (עומד ר"ח) כתב רבינו זצ"ל שאין ראוי ללמוד ממחשב, וסבר שמהרבה טעמים עדיף ללמוד מתוך הספר ולא ללמוד מתוך המחשב, וגם כתב שחלילה להכניסו לביהמ"ד, ואמר להגר"ר צבי כהן זצ"ל שת"ח לא יוצאים מלימוד כזה, ומ"מ מסר כל ספריו למאגרים אלו לזכות הרבים, להקל טורח החיפוש (ס' הספרים עמוד ק"ל ובקש שיכניסו התיקונים), ועי' בקובץ בקבי ש"ח (ח"ד עמוד פ"ב) בדעת רבינו זצ"ל דאין להשאיר מחשב כשהספר פתוח באוצר החכמה ולצאת כמו שמבואר בש"ך (יו"ד סי' רע"ו סק"א) בספר הלומד בו שאין להניחו פתוח ולצאת וקשה לשכחה, ויש לכסותו, אבל כשרק כותב ד"ת כתב דמותר (דזה אינו כספר רק ככל דף חידו"ת). ועי' בשו"ת הגר"ח (סי' קי"ח) שהניח רבינו בצ"ע אם מחשב המיוחד לד"ת כשהוא סגור מותר ליתן עליו דברי חול, ועי' קובץ מה טובו אהליך יעקב (ח"ה עמוד רצ"ב וח"ז עמוד תע"ג) מש"כ בזה, [ועי"ש סי' רי"ט בענין אם לקנות לילד מחשב לכתבת חידו"ת, והשיב תפנה למרן הגרא"ל שטינמן שליט"א], ונשאל, האם אברך יכול להביא מחשב לבית מדרש ולכתוב שם חידושי תורתו שזה חוסך לו זמן במקום לכתוב על דפים ואח"כ לכתוב במחשב, והשיב אין ראוי, (עזרת אליעזר הליכות עולם ס"א), ושאל, האם בעזרת נשים קל יותר שיהא מותר לכתוב שם על מחשב דברי תורה, והשיב רבינו, לא טוב, (שם).

ועי' שם בשמחת מרדכי (עמוד רנ"ג) שנשאל רבינו במי שמשמש במחשבים לצורך לימודו כגון לחפש בתוכנת אוצר החכמה האם חסר בזה בעמל התורה, והשיב, נחשב עמל, ואדרבה אחר שימצא בקל ישר לו כח לעיקר עמל התורה בבירור ההלכה, ועי' בקובץ ווי העמודים (כ"ו סי' ט), ע"ש בהערה דעיקר העמל צריך להיות בתורה עצמה בסברות ובחילוקים ולא בחיפוש אחר ספרים שבזה בוודאי שהיום אין חשש להנות ממה שאפשר בקלות למצוא כל דבר מהר, וכבר כתב מרן החזון איש כי בזמננו טועים וקוראים לחיפוש יגיעה (מעשה איש ח"א עמוד צ"א), ומביא מכתב הגר"י הוטנר זצ"ל בהקדמה לאוצר מפרשי התלמוד (נדפס בקובץ מכתבים מהגר"י הוטנר עמוד קמ"ה) שבודאי קלע כאן מרן החזון איש בלבבה של הקלקלה הגדולה בסדרי הלימוד בזמננו העמדת החיפוש במקום היגיעה היא השחתת כל הציור של עמלה של תורה ע"ש.

רק עי' עיון ויגיעה בתורה עולים בתורה יותר ויותר
אם בחקתי תלכו (ויקרא כ"ו ג') וברש"י, שתהיו עמלים בתורה, כבר העירו מפני מה נקרא עסק התורה ועמלה חוק, ואמר הרב, שאין הלימוד מתיבת בחוקתי אלא מתיבת תלכו, שרק בעמל ויגיעה בעיון הולכים בתורה עמוק יותר ויותר, (דוד שיחה שם), וכן כתב רבינו בטעמא דקרא, וז"ל, אם בחוקתי תלכו וברש"י כשהוא אומר ואת מצותי תשמרו הרי קיום המצות אמור הא מה אני מקיים אם בחוקתי תלכו שתהיו עמלים בתורה, אך צ"ב היכן מרומז כאן שתהיו עמלים, וי"ל שזה מרומז בתיבת תלכו שרק **עי' עיון ויגיעה בתורה הולכים ועולים בתורה עמוק יותר ויותר.**

בענין לימוד בגמרות המבוארות

נשאל רבינו זצ"ל, בפרשת השבוע נאמר אם בחקתי תלכו ופירש רש"י שתהיו עמלים בתורה, והנה בדורנו יצאו לאור כמה וכמה מהדורות של גמרות מבוארות כדוגמת 'שוטנשטיין' 'מתיבתא' ועוד, ובודאי זכותם גדולה שהרבה אנשים שקודם לכן לא היו יכולים ללמוד גמרא בכוחות עצמם, והיו אומרים מי יראנו טוב, נפתחו בפניהם שערי אורה, ויראו את האור כי טוב, אך מאידך רבים מן הלומדים שהיו רגילים לייגע את עצמם בהבנת דברי הגמרא והמפרשים, בוחרים ללמוד בגמרות אלו שבהם הפירוש מוגש לפנייהם כשלחן הערוך לסעודה ואינם צריכים להתייגע בהבנת דברי הגמרא, האם ראוי למי שמסוגל ללמוד גמרא בלא ספרי עזר להימנע משימוש במהדורות אלו או לאו, ואמר רבינו, אחרי שלומדים את הגמרא בספרים אלו עדיין יש הרבה במה להתייגע, וכן השיבו מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל ומרן הגרא"ל שטינמן זצ"ל, יש מספיק ללמוד גם אחרי הגמרות הללו, (וישמע משה ח"ג סי' של"ג ועי' בסו"ס פסוק לי פסוקיך שאמר מרן הגרא"ל שטינמן זצ"ל דזה בכלל עת לעשות לה' בפרט לכאלו שבלא"ה נמנעו מללמוד). ומ"מ לא רצה שיתרגלו קטנים ללמוד בזה, ושאלתי מרבינו זצ"ל, האם ראוי שילמד במשניות וגמרות המבוארות ועי"ז לומד הרבה או שמחליש העיון, השיב רבינו זצ"ל, חלילה, וא"ל הגבאי בביהכ"ס לדרמן רבי משה כהן שהורה לו רבינו זצ"ל שלא להכניס לביהכ"ס אלו הגמרות (תורתך שעשועי בר מצוה ק"צ אות ס"ד).

עדיין יש מספיק מה לעמול

אחד אמר לרבינו זצ"ל על הגמרות החדשות המבוארות שלכאורה אין זה עמל התורה כי הכל ברור ופשוט שם ענה רבינו מיד: יש עוד מספיק מה לעמול בתורה, זה לא הכל, אחד התאונן על קושי בלימוד אמר לו רבינו במשך הזמן תתרגל ותצלח, א"ה מה שקשה יותר מצליחים אח"כ יותר. (להדבק א' ל"ח). ונשאל רבינו זצ"ל מה זה עמל התורה, והשיב אם רוצה להבין נקרא עמל, ועמלה אין לו שיעור, (דעת נוטה ויקרא עמוד תשל"ד בהערה), ומביא שם מש"כ בקול אליהו להגר"א (ב"מ נ"ט ב') וז"ל ובלא שקידה יומם ולילה ודאי לא יזכה לכתרה של תורה והשקידה גם **היא עמל התורה דאין לך עמל גדול מלישב ולשקוד על התורה שעות רבות**, ובאגרות חזו"א (ח"א סי' פ"ו) כ' וז"ל התורה אינה נקנית אלא למתעמלים בה כל ימי חייהם, עוד כ' (שם סי' א') וז"ל אשר אך העמל הוא העבודה המעולה ואשר עליהם כיונו חז"ל בהפלת התורה על לומדיה ושם (סי' ב') כ' וז"ל אשר כל סגולות לימוד התורה נאמר על עמלה, (שם צ"ה).

וכתב החזו"א בקובץ אגרות (ח"א סי' כ"ג) דהעמל עושה קנין עולמי בנפש כידוע לבעליהם, וכתב (שם ח"א סי' ל"ז) ועיקר סגולת התורה להביא את האדם לרוממות עילאה ולהכיר חובתו בעולמו באה ע"י עמלה של תורה, וכתב (שם סי' ל"ח) והרגילות בעמל התורה ועיניהם ושוואות

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 שלוחה-1586

קהילות 073-2757000 שלוחה-4310

מדור זה נכתב לעילוי נשמת

אבי מורי הרב ברוך מאיר ב"ר יעקב ישעיהו ויסברג זצ"ל
ואמי מורתי מרת רבקה בת רבי פסח יעקב אנגל זצ"ל תנצב"ה

עורך: יצחק גולדשטון

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

✉ רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק ☎ 053-3145900

